

MARIALE PARVUM.

MÁJOVÁ ROZJÍMÁNÍ ARNOŠTA Z PARDUBIC

I. ARCIBISKUPA PRAŽSKÉHO.

2 CYKLY.

SESTAVENADLE JEHO, MARIALE

OD

PROF. Dra FRANT. ENDLERA.

PODÁVÁ V JAZYKU ČESKÉM

JAN EV. HLAČÍK,

FARÁŘ V. V. V RYCHALTICÍCH.

V PRAZE.

CYRILLO-METHODĚJSKÉ KNIHKUPECTVÍ

GUSTAV FRANCL.

MARIALE PARVUM.

MÁJOVÁ ROZJÍMÁNÍ

ARNOŠTA Z PARDUBIC,

I. ARCIBISKUPA PRAŽSKÉHO.

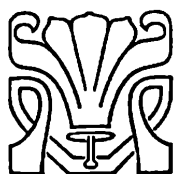
2 CYKLY.

SESTAVENA DLE JEHO »MARIALE« OD PROFESSORA
Dra FRANTIŠKA ENDLERA.

PODÁVÁ V JAZYKU ČESKÉM

JAN EV. HLAČÍK,

FARÁŘ VE V. V RYCHALTICÍCH.

V PRAZE.

CYRILLO-METHODĚJSKÉ KNIHKUPECTVÍ GUSTAV FRANCL.

Č. 8806.

Imprimatur.

Kníž.-arcibiskupská konsistoř v Olomouci, dne
22. června 1908.

Generální vikář:
Dr. K. WISNAR.
GEISLER.

☆ ☆ ☆

Imprimatur.

Z kníž. arcibiskupského Ordinariátu v Praze,
dne 28. února 1912, č. 2528.

Dr. JAN SEDLÁK,
generální vikář.

☆ ☆ ☆

Mariale sive Liber de praecellentibus et eximiis
SS. Dei Genitricis Mariae supra reliquas creaturas
praerogativis ex arcanis s. Scripturae, SS. Patrum,
theologiae et philosophiae naturalis mysteriis con-
cinnatus, ab Ernesto primo Archiepiscopo Pragensi
ante annos CCLXXXIX conscriptus atque hoc
dum anno piissimi Ferdinandi Tertii Romanorum
Imperatoris erga SS. Dei Virginem auspiciis in
lucem editus. Opus omnibus Sacrarum Literarum
studiosis sed praecipue concionatoribus apprime
utile. Praegae, Typis Caesareo-Academicis MDCLI.

I. CYKLUS.

Úvodní rozjímání.

Na večer před májovou pobožností.

Kdysi býval v Čechách krásný a radostný čas.

Veliký císař Karel IV. sídlíval na břehu stříbropěnné Vltavy, Praha, hlavní město Čech, stala se středem velké říše římsko-německé, byla srdcem Evropy. Odtud vycházel politický život a rozesílány bývaly císařské rozkazy, sem obraceli se vyslanci všech států, sem posílal papež své legáty — skorem všemi jazyky evropskými se zde mluvilo, mimo Čechy studovalo zde přes 10.000 jinochů z cizích zemí, z Německa, Uherska a Polska. Všickni obyvatelé tohoto velikého města, tak rozličné národnosti, žili tenkrát v pokoji a míru, všickni jsouce sjednoceni v katolické víře, všickni jsouce za jedno v lásce ku svému mocnému příznivci, císaři. „Čechy byly tenkrát v čele středoevropského soustátí.“ *)

Zní to sice jako pohádka, a přece tomu tak bylo, je to dějepisná skutečnost; ovšem je to již dávno, pět set padesát let.

Byla to zlatá doba Otce vlasti, Karla IV., krále českého a císaře římsko-německého (1346—1378).

Po jeho boku řídil tenkrát nejvyšší duchovní správu Arnošt z Pardubic, první arcibiskup Pražský (1343 až 1364). Byl hoden svého krále a přítele, vyznamenává se rovně šlechetností mysli, ctnostmi a svatostí života. Karel i Arnošt byli dvěma hvězdami, které město i zemi světlem svého spanilého ducha ozařovaly.

*) Schlesinger, Dějepis Čech, str. 202.

Lid, kněžstvo a šlechta, takovému řízení jsouce podrobeni, byli šťastni a zůstali šťastnými, pokud slova sv. Pavla (K Žid. 13, 7.) uvažovali: „Pamatujte na správce své, kteří vám mluvili slovo boží: jejichžto obcování konec spatřujete, následujtež jejich víry!“

Majestátně jako slunce zapadající skončili oba běh svého života; žel Bohu, potomci zapomněli brzy na tyto skvělé vzory a nenásledovali jejich víry a — stali se nesmírně nešťastnými. Již padesát let později zpustošila bouře husitská kdysi kvetoucí, šťastnou naši vlast; pak povstalo protestantství se svými zhoubnými následky, zvláště hroznou zkázou třicetileté války, a nyní stojíme opět v bouřlivých časech. Známo Vám, že schází nám svornost, a bludné učení chce Čechy jako tenkrát od středu katolické církve odtrhnouti.

Ó, obraťme své zraky k uplynulému zlatému času naší vlasti a budme pamětlivi podle slov sv. Pavla alespoň jednoho z těchto dvou zářících „správců“, blahoslaveného arcibiskupa Arnošta! Následujme jeho víry, vždyť je to táž, kterou i my vyznáváme; slyšme jeho učení, které zvěstoval! Poněvadž není možno všecka jeho apoštolská slova uvést, naslouchejmež alespoň v tomto měsíci mariánském jeho slovům o Královně nebeské lásky a pokoje, jak on je v pěkném díle svém, jménem „Mariale“ nám zanechal.

Jsou to slova z dávno minulého času; slova, která před pěti sty padesáti lety byla napsána, ale slova, která i nyní ještě vroucně a nadšeně k nám mluví, slova srdečná a utěšující, která nám ukáží, že my katolíci nynější doby za jedno jsme ve víře se svými předky, slova, která nás zvláštní radostí naplniti musí — vždyť nám zjevně ukazují, že před 550 lety Maria taktéž nadšeně byla chválena a oslavována jako nyní, že toto krásné katolické uctívání Panny Marie totéž jest dnes jako včera a předevčírem, dnes jako před 500 lety.

Arcibiskup Arnošt byl velikým ctitelem Panny Marie, dítětem Mariánským. Byl právě mariánský svátek, když jakožto syn rytíře Arnošta, šlechtice z Malovic-Pardubic, uzřel světlo světa; narodil se 25. března 1297 o slavnosti Zvěstování Panny Marie. Zajisté byl tento útlý hoch pravým dítkem Mariánským, nebo jakožto malému studentu v Kladsku v tamějším farním kostele dostalo

se při nešporách zjevení Panny Marie. On sám tuto zázračnou událost ku konci svého života napsal a my se ještě později k ní vrátíme. (Rozjím. 32.)

Od tohoto zjevení patřilo celé jeho žití Bohu a nebeské Královně. Čtrnácte let studoval v Boloni a Padově, vždy obklopen jsa chudými studenty, o které se pečlivě staral. Potom vstoupil do Pražské katedrální kapitoly. Tam se stal pro svoji učenost a ctnostný život, zvláště pro svoji neobyčejnou přívětivost v roce 1338 děkanem kapitoly, roku 1343 biskupem Pražským a v příštím roce arcibiskupem. Není možno celou jeho činnost jakožto vrchního pastýře arcidiecese vyličit — toť v dějepise zaznamenáno. Ale o jeho lásce k Panně Marii buď dnes a v příštích našich úvahách mluveno! Pro jeho lásku k Rodičce Boží zůstal mu farní kostel v Kladsku vždy v nejlepší paměti; tam se mu Nebeská Máti zjevila, tam ho to ustavičně vábilo, tam zbudoval klášter, ustanovil v tomto kostele ku cti P. Marie ranní mši se „Salve Regina“ a určil, aby byl tam pochován. Často vstal v noci, aby se Mariánské Officium, t. j. hodinky k Panně Marii pomodlil. Z lásky k p a n e n s k é Matce Boží snažil se všemožně žití sám čistě a cudně, a totéž žádal také od kněží svých s neúprosnou přísností. Jako jeho císařský přítel, tak i on nebyl nikdy nečinným; v dobách oddechu cvičil se v řezbářství a vyřezával tak jako zbožný panovník Karel IV. sošky Matky Boží s Ježíškem. Některé chrámy v Čechách mají dosud tyto vzácné památky, jichž pravost do svědčuje ustavičné lidové podání. Jak něžná, vroucí úcta ku Matce Boží jest tu zřejma!

Dne 30. června 1364 zemřel tento zbožný arcibiskup na svém hradě v Roudnici. Byl pochován v Mariánském chrámě v Kladsku, a jeho hrob zdobí tam mramorový pomník.

Toť onen slavný muž, jenž sepsal ku vzdělání svých kněží a věřících obsáhlé dílo o uctívání Panny Marie, které dle počtu vět, slov, slabik a písmen v pozdravení andělském má 150 rozjímání, jednajících o přednostech a slávě Panny Marie. Dílo to pojmenoval „Mariale“. Z tohoto díla vybráno jest 65 rozjímání, z kterýchžto třicetdvě budou předmětem letošních našich kázání mariánských v měsíci květnu.

Kdykoli tato rozjímání budou konána, představte si, milí ctitelé Mariánští, že stojí před vámi sám zbožný spisovatel a hlásá vám osobně chvály o Panně Marii! Tak nejlépe poslechnete sv. Pavla, jenž nás napomíná: „Pamatujte na správce své, kteříž vám mluvili slovo Boží, jejichžto obcování konec spatřujete, následujte jejich víry!“ (K Žid. 13, 7.)

Kéž jeho oslavený duch hledí laskavě na milou zemi českou a její obyvatele, ale zvláště také na vás, milení přátelé, aby naplnil vás láskou k Pánu Ježíši a jeho svaté Matce, vás příkladem svým posilnil v katolické víře, kterou on jako vy vyznával, a požehnání Všemohoucího svolal na svoje vlastní slova, která vám jeden z jeho ctitelů v rouše českém předkládá. Amen.

Přeloženo autorem.

— — —

1. O pozdravení andělském.

(Mariale Ernesti „Praefatio in salutationem angelicam“.)

Jako úvod a nárys ku svému dílu o Marii podává arcibiskup Arnošt rozjímání o Ave Maria čili o pozdravení andělském, o kterém dí, že je úvodem a počátkem vykoupení Ježíše Krista.

„Milí bratří,“ tak začíná, „snažme se především, abychom vystihli počátek svého vykoupení pozorností co nejvíce napiatou, abychom ovoce svého vykoupení účastnými byli.“ (Sv. Beda Ctih.)

Začátek neb úvod řeči jest veledůležitý; má totiž, jak slavný Cicero dí, ducha posluchače na vlastní obsah připravit, má si ho nakloniti, blahovolným, pozorným a účelivým učiniti.

Žádný však ze slavných mudrců neb řečníků nezačal svého pojednání takým úvodem, kterým by byl tak mocně mysl posluchače si získal, jej blahovolným učinil, jakým bylo ono pozdravení, kterým započal Hospodin své poslední zjevení člověčenstvu, své dílo vykupitelské, ať patříme na odesílatele nebo na doručitele pozdravení, ať na přijímatelkyni nebo na osobu,

k jejížto blahu prosloveno bylo. Odesílatelem radostného poselství jest Otec smilování, Bůh trojjediný; kníže nebeské, archanděl Gabriel, jest jeho doručitelem; přijímatelkyní jest Panna Maria, naše nejmoudřejší a nejvěrnější prostřednice, o naše věčné blaho tak horlivě pečující. Osobou pak, k jejížto spáse toto všechno se děje, jest Adam, náš smrti propadlý praotec s veškerým pokolením svým.

Pozorujeme-li, jak veliké, nové a spásonosné věci se nám v onom pozdravení andělském zvěstují, musíme je také pozorně slyšeti. Pravíť tentýž Cicero: „Získáme pozornost svých posluchačů, ukážeme-li, že něco skutečně nového, zajímavého, předůležitého proslovíme, a slíbíme-li, že budeme mluvit krátce.“ Ave Maria jest krátké, a všechno, co ono krátké pozdravení andělské obsahuje, jest tak nové, tak podivné a obdivuhodné, tak vznešené a nevyslovitelné, tak spásonosné a líbezné, že všechnu naději, všechnu toužebnost, všecken pocit a všecken rozum převyšuje a že je ani věrou dokonale pochopiti nemůžeme. Máme-li však dobrou vůli, učiní nás Duch svatý učelivými, abychom slova pozdravení andělského nejen slyšeli, nýbrž jim také porozuměli.

Abychom zvěstování svého spasení pozorně poslouchali, vybízí nás již zvířata, která o všechno pečují, co jim k životu a blahu prospívá: „Zeptej se hovad,“ praví Job (12, 7) „a naučí tebe.“

K tomu nás napomínají proroci Starého zákona, kteří tak horoucně a tak bedlivě příští Spasitele zkoumali a dle slov sv. Petra (I. Petr. 1, 10) o spáse zpytovali. Oni ho sice nespatriili, nýbrž jen z daleka pozdravovali, nám všem sloužili, předpovídajíce a prorokujíce.

Tomu nás učí i andělé, když k nám jeden z nich ústy Ezechiele (40, 4.) volá: „Synu člověka, viz očima svýma, slyš a přilož srdce své ke všem věcem, kteréž já ukáži tobě“, totiž město Boží, dům Boží, jimiž se nejblahoslavenější Panna naznačuje.

K nejpozornějšímu rozjímání o Ave Maria napomíná nás dále Maria příkladem svým, ana, jak písmo praví, všechna tato slova zachovávala a v srdci svém uvažovala, t. j. rozjímalá, jakou hlubokost, jakou důstojnost, jakou milost, jakou lásku a jakou spásu toto pozdravení andělské v sobě obsahuje.

K tomu nás napomíná konečně Pán Bůh sám, kterýž od věčnosti na tomto poselství, na tomto listu našeho spasení takorůzka až do unavení pracoval, jak žalmista (9, 12.) praví: „Zvěstujte mezi národy skutky jeho“, t. j. jeho námahu. On jest a nikdo jiný, jenž o tomto poselství v duchu svém uvažoval a je vypracoval. Jako člověk, jehož srdce láskou světskou zahořelo, si dá záležeti na listě, který milované osobě píše, jako se vynasnažuje, myšlenky své horlivě a úzkostlivě v srdci svém sestavuje a pak píše a odesílá, tak se i Bůh takorůzka namáhal, aby nejhlubší tajemství lásky k nám vyjevil způsobem nejvybranějším své vyvolené milostiplné dceři. Učinil to v Ave Maria.

A pak konečně, nevyplynul ten nebeský pozdrav k Marii k vůli nám? Neplatí toto pozdravení také nám, t. j. našemu spasení, našemu zachránění? Bylo-li by vůbec nezdvořilostí, kdybychom kteréhokoli pozdravu ani si nevšimli, což bylo by říci o nás, kdybychom si nevážili pozdravení, jež obsahuje naše spasení, jež Bůh sám pro nás Marii poslal a které jest počátkem našeho vykoupení Kristem Pánem?

Zasluguje-li však Ave Maria celou naši pozornost, pak jest potřebí, bychom uvažovali o každé větě, o každém slově, o každém písmeně v něm.

Sečítáme-li nyní všechny věty, slova, slabiky a písmena v Ave Maria *) a připojíme-li k tomu ještě „Amen“, máme 150 částek podobných 150 žalmům Davidovým; a pozorujeme-li nebe a zemi, viditelné a neviditelné stvoření, tělesný a duchovní svět, nalezneme snadno právě tolik předmětů, ze kterých nábožným rozjímáním žaltář mariánský — jako ze žalmů Davidových žaltář Páně sestaviti můžeme. Tak jest na př. v přírodě přiměřeně 83 písmenům, v Ave Maria se nalézajícím, právě tolik předmětů, v nichžto shledáme nějaký poměr k Panně Marii, nějakou podobnost ku přednostem jejím a ctnostem, jako ve světle, ve hvězdách, ve kvítí, v drahokamech; jest také v říši umění a lidového průmyslu dostatek takových předmětů, které by se rovnaly počtu slabik v Ave Maria atd., nevyjímajíc ani říše duchů a andělů.

*) Za časů arcibiskupa Arnošta končilo se Ave Maria slovy: „fructus ventris tui. Amen.“

Všech těchto předmětů můžeme k chválám mariánským užít, protože v nich jako v zrcadle tu neb onu přednost Panny Marie spatřujeme a tak nám celou plnost milostí, jakou Maria obdařena jest, v podobenství a po částech zobrazují. Neboť jako dobré vlastnosti některých zvířat více nebo méně u rozumného člověka se objevují, tak jsou v Marii všechny přednosti, kterými se jednotlivé věci ve světě vyznamenávají, nejdokonalejším způsobem soustředěny. Proto se nazývá v pravdě milostiplnou; do ní se vproudila všechna plnost milosti, kdežto jiným se jen částečně dostává, jak dí Písmo (Přisl. 31, 29.): „Mnohé dcery shromáždily bohatství, tys pak převýšila všechny.“

Čítejme tedy pilně v knize přírody, hledejme tam chvály mariánské! Bohužel však mají i zde platnost slova sv. Jana (Zjev. 5, 4): „A já plakal jsem velmi, že není nalezen žádný, kterýžby hoden byl otevřít knihu, ani v ni nahlédnouti.“ Ovšem, mnozí vidí knihu tu, ale v ní nečítají, jedni, protože v ní čísti neumějí, jiní, protože smyslu jejího pro své hříchy nechápou. Čím více však jest kdo naplněn a rozehřát láskou k Marii, tajuplné dceři Boha Otce, tím vroucněji padá na kolena svá před Beránkem Božím, jehožto znáti jej Maria naučila a prosí srdcem pokorným a prostým, aby aspoň jedno rozjímání této knihy pochopil. Amen.

2. Maria se nazývá světlem.

(Mariale Ernesti, Cap. I.)

Když Esther před Asvérem milost našla a lid svůj z rukou Amana vysvobodila, tu, jak praví Písmo, „zdálo se Židům, že jim nové světlo vzešlo a radost, čest a veselí“ (Esth. 8, 16). Když se však ta Panna narodila, která měla světu pravé světlo porodit, tu vzešlo nejen Židům, nýbrž všem věrným služebníkům Božím, již Pána ústy a srdcem vyznávají, nové světlo veliké.

Před touto dobou pokrývala hustá tma celý povrch zemský, takže žádná moc ohně, t. j. učení zákona, nemohla lidem světla dát, aniž jasní plamenové hvězdy, t. j. příklad praotců, mohl osvítit onu temnou noc (Moudr. 17, 5.). Nejblahoslavenější Panna byla však světlem denním, které se při svém východu jako záře

jitřní vycházejícího slunce z rána bez oblaků zaskvělo a v jasný den proměnilo (2. Král. 23, 4.).

Jako mezi všemi věcmi není nic tak ušlechtilé, krásné a dobré jako světlo, tak nepřevyšuje žádný tvor Marii šlechetností, krásou a dobrotou.

1. O světle praví sv. Augustin, že je ze všeho první, nejušlechtilejší a duši nejpodobnější. O Marii praví však sv. Bernard: „Právem sobě představujeme Marii sluncem přioděnu, protože nad síly nebeské propast moudrosti Boží proniká, takže Maria, jak dalece to tvorů (bez hypostatického spojení) možno, v nevýslovné světlo Boží ponořena se jeví.“ Než může-li něco obmezeného s neobmezeným, tvor s Tvůrcem býti porovnán? Jen tolik pravím: Když jest mezi přáteli taková duševní pospolitost, že já a přítel takorčka jedno jsme a když dle skutkův apoštolských první křesťané byli jedno srdce a jedna duše, čím užší jest tato pospolitost duševní mezi matkou a synem a k tomu ještě mezi takovou Matkou a takovým Synem! Vzpomeňme jen, jak se oba vespolek milovali, jak se v zármutku těšili a posilňovali! O této jednotě také píseň Šalamounova (2, 16.) pěje, než mluví, ona volá: „Můj milý jest můj a já jsem jeho.“ Jestliž ona jeho matkou, Nekonečný přebýval pod jejím srdcem. Můžeme-liž ještě vroucnější jednotu sobě mysliti? Proto jsou oběma společna veškerá díla našeho vykoupení, všechna chvalorečení, která jim z vděčnosti přinášíme. Velebíme-li Krista, přechází tato úcta také na jeho matku, oslavujeme-li Marii, velebíme tím také Krista, neboť velebíme ji pro Něho. Proto nejedná církev nesprávně vztahujíc slova, která ve Starém zákoně o druhé Božské osobě, o Moudrosti věčné, řečena byla, také na Marii na př.: „Jako cedr na Libanu vyvýšena jsem a jako cypřiš na hoře Sionu“ (Eccli. 24, 17.) aneb i slova: „Od počátku a před věky stvořena jsem“ (Eccli. 24, 14.), t. j. jak se Bůh od věčnosti, přede všemi časy na tom ustanovil, aby jednorozenému Synu svému lidskou přirozenost dal, tak se také ustanovil od věčnosti na tom, aby jemu matku, t. j. Marii, stvořil. A právem také pravíme: Jak Otec všecken soud Synu odevzdal, aby všichni Syna ctili, jako ctí Otce, tak chtěl zase Syn, aby jeho svatá matka

na všech dobrodiních a milostech, kterých nám propůjčil, účast měla, aby všichni ctili matku jako ctí Syna.

Zaznívá zde tedy opět vyznání čisté a vroucí lásky z písně Šalamounovy: Můj milý připisuje mně všechna svá dobrodiní a já jsem u. Zdá se, jakoby v této písni o vroucí lásce tyto dvě nejsvětější duše vespolečnou chválou zavodily. Proto sluje též „píseň písní“, protože všechno básnictví, všechnu hudbu, mluvu andělův a lidí převyšuje; její mluva zní jako povzdechy, jako plesání, nikoliv jako obyčejná mluva.

2. Nic není tak krásného jako světlo. Svou krásou činí světlo všechno krásným, jak sv. Ambrož dí: „Světlo působí, že všechno tvorstvo světa jest vnadné a ačkoliv všemu své vlastní krásy a své vlastní jasnosti dodává, nebere si nikdy, co na nich není krásného“, a o Marii dí sv. Anselm: „Slušelo se, aby se z nejčistotnější matky Syn Boží narodil, aby Maria takovou čistotou a krásou se skvěla, jaké si mimo Boha ani mysliti nelze.“ Proto praví kniha Moudrosti (7,29.): „Jestliž ona sličnější než slunce“ a o Estheře, předobrazu Marie, praví (2,15.): „Byla zajisté velmi krásná a pro svou úchvatnou krásu všechněm, kteříž ji viděli, byla milá a líbezná.“

3. Nic není tak dobré a blahodárné jako světlo. Dobrým a blahodárným jest ten, kdo jiným rád ze svého uděluje. Světlo rádo a rychle sdílí své přednosti; kam zavítá, hned jest jasno; a o Marii praví sv. Bernard: „Pro její prevelikou lásku a štědrost jsme Marii všichni díky zavázáni; všem prokázala milosrdenství, aby všichni z její plnosti obdrželi: vězeň vykoupení, nemocný uzdravení, zarmoucený potěšení, hříšník odpuštění, spravedlivý milost, anděl radost, Třojjediný čest a slávu, druhá božská osoba lidskou přirozenost a není nikoho, jenž by její vroucí lásky neokusil.“ O Marii platí slova Ekklesiastika (26, 21.): „Jako slunce, kteréž vychází světu na obloze, tak jest krása ženy dobrou ozdobou domu jejího.“

V pravdě veliká jsou dobrodiní obou, jak světla pro svět hmotný, tak Marie pro svět duchovní. Světlo prostředkuje vzájemnost duše s tělem, Maria jest prostředkyní mezi Bohem a lidmi; světlem působí duše zevně, Marii ukazuje nám Bůh své preveliké milosrdenství, pročť se Maria také nazývá veletokem milosti a pra-

menem, který celou zemi zavlažuje. Světlo obrozuje každoročně obor zemský; Marií činí nové všechny věci Onen, jenž sedí na trůně (Zjev. 21, 5.). Světlo dává vznik a vzrůst stromu a sladkost ovoci; Maria zaměňuje všechn náš pláč za víno veselí a všechny naše bolesti za radosti. Světlo zdvihá a zapuzuje mlhu se země, Maria povyšuje bídne hříšníky za představené a učitele národů. Světlo proměňuje (dle názoru tehdejších přírodopytců) rtuť, která prý jest pro každého živočicha jedem, ve zlato; Maria činí z nejnebezpečnějších lidí často nejúčinnější. Světlo vkládá v nepatrné skořápky na dně mořském drahocenné perly, a Maria odchovává a vzdělává duše a proměňuje nejchudší a neopovrženější lidi často v nejbohatší a Bohu nejmilejší; to jsou ony skryté poklady v písku, o nichž V. kniha Mojžíšova zmínku činí (33, 19.), to je ta hlubokost propasti, kterou Maria ještě osvětluje.

A tak můžeš, milý křesťane, v porovnání dál a dále pokračovati a přesvědčíš se, že jsem měl pravdu, když jsem Marii nazval světlem. Amen.

3. Maria se připodobňuje obloze.

(Mariale Ernesti, Cap. IV.)

Svět jest objemnou knihou, v níž se zrcadlí sláva Boží a jeho Svatých, zvláště pak sláva matky Boží, a pěje-li korunovaný pěvec starozákonní (Žalm 18, 2.): „Nebesa vypravují slávu Boží a dílo rukou jeho zvěstuje obloha“, pak dovoleno i novozákonnímu pěvci mariánskému zapěti: nebesa vypravují slávu Marie a obloha ukazuje její jasné a skvělé ctnosti.

Obloha nebeská zní po latinsky „firmamentum“ a znamená něco pevného, nějakou podporu nebo pevnost.

1. Oblohu považujeme předně za pevný hrad Boží, v němž neviditelným způsobem táboří nesčíslné voje andělů, nad nimiž trůní jako svrchovaný vládce trojjediný Bůh, jako král Kristus, spravuje záležitosti své říše, spásu světa, a jako královna Maria, poblíže trůnu věčné Moudrosti.

Ano, byl jednou čas, kdy byla Maria středem tohoto tábora Boha všemohoucího, jak dí Písmo (Eccli. 43, 9.):

„Krásné vojsko jest na výsostech, na obloze nebeské skvíc se slavně“; a to předně dle její duše a pak také dle jejího těla. Její duše, její paměť, její rozum a vůle byla domem Páně, síní královskou, ve které svrchovaný Vládce nebes, trojjediný Bůh sídlil, aby pevně stanovil, jak má Věčné Slovo se vtělit a člověčenstvo vykoupiti. O vyvolená dušičko, kteráž jsi v úradě Boží účast měla a dala jsi své svolení slovy: „Ejhle děvka Páně, staniž mi se podle slova tvého.“ Od toho okamžiku bylo také tělo Panny Marie, totiž panenské její lůno, trůnem Ježíšovým, odtud počalo vykupitelské jeho dílo. V tom okamžiku stala se zřítelnicí oblohy nebeské ona, matka Boží, která měla účast na našem vykoupení. K ní a na ni jako ku těžišti všech věků (*negotium saeculorum*) patřili toužebně všichni: nebešťané, pozemšťané a duše zbožné v předpekli; pozemšťané, aby se obrodili, duše zbožné v předpekli, aby byly vysvobozeny; kteří jí předcházeli, aby byli věrnými proroky, kteří po ní přijdou, aby byli kdysi oslaveni.

O duše převelebná, omilostněná nade všechny jiné, která tam na výsostech přebýváš, královno vojska nebeského, paní země, která jsi všem pokolením život a spasení porodila, v tobě se radují andělé, tvou přímluvou dosahují hříšníci odpuštění, spravedliví milosti, na tebe patří právem každé stvoření, protože v tobě, tebou a skrze tebe nám nejdobrotivější Pán všemohoucí všechno udělil.

Den vtělení Syna Božího byl jí dnem zasnoubení, dnem jejího korunování, dnem veselosti jejího srdce; jak pje píseň Šalamounova (3, 11.), dnem, který církev takto opěvuje: „Budiž pozdravena, o Máti světa, důstojné shromáždění (*triclinium*) nejsvětější Trojice Boží, připravující zvláštní příbytek velebnosti vtěleného Syna Božího.“

Z uvedeného poznáš, milý křesťane, jak se stala Maria královnou nebes a kůrův andělských, jak se její duše může nazývat domem slunce, když ji trojjediný Bůh, slunce věčné spravedlnosti, za síň poradní zvolil, a jak se dle svého těla stala stánkem Nejvyššího, když se Ježíš Kristus v lůně jejím vtělil.

2. Jak čistě, jak vznešeně, jak vysoko vznáší a klene se obloha nebeská nad celou zemí a nad oblaky! Jí se

podobá Maria, jejížto čistá, krásná vznešenost celou zemi objímá, všechno, co krásno jest, slučuje a svou jasností ozařuje. — A tato o k r o u h l á a klenutá obloha bez úhlů a hran jest obrazem pořádku, prostoty, úplnosti a dokonalosti. Žalmista dí: „Rozprostíráš nebesa jako kůži,“ ale ne rovno, nýbrž jako nadmutou plachtu dechem Božím, Duchem sv., který obor země naplnil. Tak dokonalou, bez hran hříchu jest Maria, její duše jest naplněna dechem Ducha svatého. Naše bohužel zatvrzelé srdce a nepoddajná šíje nevšímá si mnohdy ani mocných úderů Ducha svatého! Srdce však blahoslavené Panny Marie bylo jako vosk, nebo ještě lépe řečeno, jako hmota tekutá, z níž se průhledné sklo vyrábí. Tuto hmotu provanul, dechem Ducha sv. naplnil, rozšířil a učinil z ní srdce překrásné a vznešené, týž přesvatý Umělec, který svým dechem také sv. apoštoly nadchnul. On blahoslavené Panně Marii uzpůsobil srdce, jež tak jest čisté, jako nejčistší nádoba skleněná, jež tak jest drahocenné a tak trvale dobré, jako nádoba z ryzího zlata.

3. Patřme na o k r a s u oblohy, na něžné zlaté hvězdy; nejsou-liž to ctnosti, kterými Maria zářila? Jimi ozdobil Duch sv. svoje nebesa (Job. 26, 13.), jejich počet zná jen ten, jenž sčítal počet hvězd (Žalm 146, 4.), úkolem jejich jest ochotně svítiti svému Stvořiteli (Baruch 3, 35.) a ozařovati zemi (I. Mojž. 1, 17.). A všechny pohybují se na nebi doprovázejíce svou královnu, která se sluncem přiodívá.

Ať si o pohybu hvězd pohanští mudrcové přemýšleli a psali co chtěli, ponecháváme jim rádi péči o hmotný svět, přijímáme jen od nich ochotně, čeho ku chvále jeho Svatých, zvláště pak nebes královny užiti možno, řídíce se příkladem synů Israelských, kteří z pokladův egyptských vzali s sebou, co se jim ku výzdobě svatostánku na poušti mohlo hoditi. Jisto jest, že se hvězdy pohybují mocí Boží, jehožto slovem nebesa upevněna jsou, a Ten, jenž právě tak hvězdy svého neviditelného nebe, anděly a Svaté stvořil, přeje si také, aby svou královnu Marii následovaly, kterou sluncem přioděl.

Ovšem, můžeme Marii srovnati se sluncem na širé obloze anebo s milým měsíčkem, jenž temnou noc osvětluje — než o tom později!

4. Pozorujeme-li, jaká dobrodiní nám nebeská obloha skýtá, nutno jest nám ku konci dotknouti se také dobroty a lásky blahoslavené Panny Marie. Obloha dává zemi světlo, život a požehnání. A jako Otec světél každý dokonalý pozemský dar nám uděluje s hůry sluncem, hvězdami a oblaky na obloze nebeské, tak sestupuje s hůry na nás také každý dokonalý duchovní dar téhož Otce světla — Marií; a jako hmotné nebe svými hvězdami osvětluje zemi, ji mraky a deštěm zúrodňuje, tak osvěcuje a prozařuje Maria celý svět, zvláště církev, svým příkladem, občerstvuje, ba **takořka** omamuje ji důkazy své lásky, rozmnožuje její dobré skutky, obohacuje ji svými vzácnými ctnostmi a zjevnými činí zvláště duše pokorné, které jako drahokamy se ukrývají.

Vypravují skutečně nebesa slávu Marie a obloha zvěstuje jasnost jejích ctností. Amen.

4. Maria se přirovnává k slunci a měsíci.

(Mariale Ernesti, Cap. V., VI.)

Maria, počavši Syna Božího, stala se trůnem Nejvyššího, záříc jako ohnivé světlo denní a líbezná hvězda noční; o ní mluví žalmista Páně, když pěje (88, 38): „Trůn jeho (bude) jako slunce před obličejem mým a jako měsíc utvrzen na věky.“

Skvěla-li se Maria již zde na zemi jako slunce před Bohem svou důstojností, jsouc matkou Boží, tož ještě dokonalejší a věčně trvalá měla býti její vznešenost v nebi. Proto se slunce výborně hodí zobraziti nám Marii s tělem na nebe vzatou, ve kteréžto říši nesmrtelnosti její nejsvětější tělo nejdokonaleji oslaveno bylo. Neboť jako v přírodě zobrazují mnohé věci Marii již v lůně mateřském posvěcenou, jak se narodila, jak na světě žila a ve ctnostech prospívala, jak Syna Božího počala a nám porodila, tak jsou také věci, které ji jako královnu onoho nadhvězdného světa zobrazují a mezi těmi dlužno slunce počítati na prvním místě.

Popatři jen na slunce, jež září na nedohledné širé nebes báni a postihneš snadno, jak podobno jest blahoslavené Panně Marii na nebe vzaté a na nebi se skvoucí

— kdež její tělo přesvaté jest vpravdě slunečním rouchem její přesvaté duše. „I ukázalo se znamení veliké na nebi: žena oděna sluncem.“ (Zjev. 12, 1.)

A tážeme-li se dále, co slunce jest, přesvědčíme se, že jest nejvhodnějším obrazem oslaveného těla matky Boží. Co jest slunce? Písmo sv. (Eccli 43, 2.) dí: „Nádoba podivná, dílo Nejvyššího.“ Jako slunce, praví sv. Basilus Veliký, ničím jiným není než nádobou světla, tak jest také oslavené tělo Marie Panny skutečnou nádobou světla a tím podivnější, že též na nebe vzato bylo. Neboť kdyby byla jen její duše bez těla na nebe vstoupila, proč by se byli andělé s tak velikým udivením tázali: Kdo jest tato? To by nebyl žádný zázrak, nýbrž něco zcela přirozeného. Sv. Jan praví však výslovně: „I ukázalo se znamení veliké na nebi: žena oděna sluncem.“ Na zemi jest zázrakem, když slepí prohlédnou, kulhaví chodí, mrtví vstávají, to však nejsou ještě zázraky na nebi, poněvadž by to andělé také učinili; když však prach pozemský na nebe vstupuje, když se žena s křehkým tělem vnořuje do výhně nepřístupného světla, když se nazývá přioděnou sluncem, v jehož blízkou pouze serafíni planou, pak jest to znamením na nebi, zázrakem nebeským.

A že tak skutečně se stalo, potvrzuje sv. Augustin mnohými doklady. Mezi jiným praví: „Žpráchnivěti a pokrmem červům býti, jest mrzkým trestem lidské přirozenosti. Byl-li však Pán Ježíš z této potupy vyňat, měla jí Maria býti podrobena? Vždyť On přijal z ní tělo své. Tělo Ježíšovo jest tělem Marie; a ten, jenž z mrtvých vstal a na nebesa vstoupil, totéž tělo, které ze své matky přijal, sebou nad hvězdy povznesl, a zušlechtil takto všecku lidskou přirozenost, tím více tedy přirozenost matky své.“ Raduj se tedy a plesej tělo a duše Mariina v jejím vlastním Synu, s jejím Synem, skrze jejího Syna, jehož ve svém lůně nosila, jehož porodila, živila, opatrovala a pěstovala jako rodička Boží, služebnice Boží, opatrovnice Boží, neboť nad to nemohu o ní nic vznešenějšího mysliti a nic důstojnějšího pověděti.

Jak veliké jest její oslavení, vystihneme nejlépe, když pohlédneme na oslňující lesk slunce. Tak jako naše tělesné oko není s to, aby ještě něco jasnějšího spatřilo než slunce, tak také naše duchovní oko, to jest.

naš rozum, není s to, aby chápal anebo jen si mohl představit něco skvělejšího nežli jest Maria! A praví-li sv. Anselm, že nejsvětější Panna tak jasnou skvělostí září, jak sobě kromě Boha ani mysliti nemůžeme, pak z toho následuje, že také v říši věčnosti tak jasným leskem září, jaký jenom Bůh dáti schopen jest. Právě tak jako hmotné slunce náš zrak oslňuje, tak oslňovala Maria při svém nanebevzetí i anděly, až udivení zvolali: Kdo jest tato, kdo jest tato?

Když Judith nad Holofernem zvítězila, přišel velekněz Joachim z Jerusalema do Bethulie se všemi svými kněžími, aby Judithu spatřil. Když k němu vyšla, velebili ji všichni jedním hlasem a takto jí dobrořečili: „Tys sláva Jerusalema, tys radost Israele, tys čest lidu našeho“ (Judith 15, 9. 10.). Když Maria v den svého nanebevzetí jako vítězitelka nad smrtí a hrobem, nad hříchem a ďáblem svůj vjezd na nebesa slavila, vyšel jí Velekněz Kristus vstříc se všemi svými Svatými, kteřížto pěli jedněmi ústy: „Tys sláva Jerusalema, celé říše nebeské, tys radost Israele, tys čest lidu našeho t. j. celého pokolení lidského.“ Toť zajisté jest pro nás čest, vyznamenání a duchovní radost člověčenstva, že nejen Pán Ježíš, jenž jest naším tělem a bratrem, nýbrž také panenská matka Maria, naše milovaná sestra, nad kůry andělské povýšena jest.

Tolik tedy o ní, o našem slunci nebeském. Jak veliká nám dále tělesná a duchovní dobrodiní prokazuje, toho raději pomínú, než abych se o nich jen krátce zmiňoval. O tom rozjímej, nábožný čtenáři, sám.

Ještě jiné světlé těleso nás oblažuje na obloze nebeské; jest to m ě s í c a jeho libé světlo. Taktéž jej můžeme k Marii přirovnati. Předně pro jeho k r á s u. — „Která jest to, ana kráčí jako dennice vycházející, k r á s n á jako m ě s í c, výborná jako slunce?“ p ě je píseň všech písni (6, 9.). Jak něžný a krásný jest pohled na měsíček v úplňku, když za ticha nočního po nebi pluje, obklopen jiskrnými hvězdami jako hejnem oveček! Hle, obraz milostiplné Mateře Boží!

Měsíc jest světlem n o ě n í m a svítí nejjasněji, když slunce úplně zmizelo. Jak krásný obraz milosrdenství Marie Panny! Ona svítí ještě hříšníkoví, když již Kristus, slunce spravedlnosti, jemu zašlo, když již černá noc ne-

milosti a smrti duševní se vůkol něho rozprostřela. Ještě mu svítí toto útočiště kajících hříšníkův a následuje-li hříšník vděčně jejího milého světla, přemůže noc a spatří opět Slunce.

Byl kdysi čas, kdy temnota noční zahalovala veškerý okrsek zemský. Ovšem svítili proroci jako hvězdy na nebi, již vyšel jako jitřenka sv. Jan Křtitel, aby příští Vykupitelovo kázal, avšak vyšel také měsíc se svým lahodným světlem, narodila se Maria. Již před početím Syna Božího zářila jasněji než proroci a než sv. Jan, neb již v lůně mateřském byla dokonale posvěcena, jako milosti plná zářila již na nočním nebi Starého zákona. Ovšem přioděna sluncem a jako slunce svítila teprv tehdy, když božské dítě, slunce spravedlnosti, pod srdcem nosila.

Kdo jest tedy ona, která vychází krásná jako měsíc, vyvolená jako slunce? Jest to Maria! Amen.

5. Maria hvězdou mořskou.

(Mariale Ernesti, Cap. VIII.)

Pojímáme-li zvláštnosti této hvězdy z duchovního stanoviska, spatříme na Marii její mateřskou b d ě l o s t, její podivnou d o b r o t u a vznešenou m o c.

Hvězda mořská, nazývána též polární hvězdou, jest osamělá hvězda při severní točně, která vždy na tomtéž místě na obloze stojí. Pólem nebo stěžejemi se zove, protože se okolo něho otáčí celé souhvězdí nebeské, tak jako dvěře okolo stěžejí, anebo kolo okolo své osy. Lépe bychom se ovšem vyjádřili, kdybychom řekli, že otáčí se celé souhvězdí okolo neviditelné kolmice, která od severu jde středem zeměkoule až ku jihu. Oba tyto póly nazýváme stěžejemi nebes, a mnozí zpozdilci se o nich domnívají, že Pán okolo nich chodí, aniž by se staral o zemi.

Předně učí nás tato hvězda, jakou mateřskou b d ě l o s t í nás Maria ochraňuje. Ačkoliv o všech hvězdách říci můžeme, že na obloze stojí, můžeme to obzvláště výslovně říci o této hvězdě, která jest vždy na tomtéž místě a nikdy se z něho nevzdaluje, kdežto se všechny

ostatní pohybují a na nebi otáčejí. Podobně můžeme říci: všichni svatí pohybují se na obloze církevního roku, vycházejí a zapadají, Maria však stojí stále, jí jsme denně pamětlivi, a jak my ji stále uctíváme, tak i její pečlivá láska k nám nikdy nevychází ani nezapadá, ona nikdy nezapomíná synů svých, hledí vždycky s nebe dolů na nás pozemšťany, ačkoliv vysoko na nebi trůní. „Na stráži Páně já stojím ustavičně přes den: na stráži své já stojím celé noci“ (Isaiáš 21, 8). Ano, Maria jest oním „bdícím prutem“, který Jeremiáš (1, 11.) viděl, prutem z kořene Jesse, který v noci hlídá svá stáda, t. j. nás ubohých, již jsme se vzdálili od východu, t. j. ztratili milost na křtu sv. nabytou a daleko v cizích krajích putujeme, již bydlíme ve stínu smrti, ve studených končinách severních, v polárním ledu.

Blažen, kdo nikdy nepozbyl milosti na křtu sv. nabyté, jako Job, o němž čteme: „A byl muž ten vznešený mezi všemi obyvateli východními; netrestalo ho srdce jeho ve všem životě jeho“ (Job 1, 3. a 27, 6). Takové duše uzří kdysi oba póly; nám však, již pro množství hříchů svých nejsme hodni, abychom došli těchto výšin nebeských a nevíme, co si máme počítí, nezbyvá, než k oné hvězdě mořské pohlížeti a sv. Bernarda uposlechnouti, jenž nás takto napomíná: „V úzkosti, v pochybnosti a v nebezpečnosti pamatuj na Marii, vzyvej Marii, aby nikdy neopustila ani tvého srdce ani tvých úst. Ji následuje, nikdy z pravé cesty nezbloudíš, ji vzyvaje nikdy nebudeš sobě zoufati, ji maje na mysli nepochybíš. Když tě podporuje, neklesneš, když tě opatruje, není se ti čeho báti, když tě vede, nezemdlíš, když je ti milostivá, dojdeš cíle a tak zkusíš sám na sobě, jak správně jest psáno: Et nomen Virginis Maria — a jméno Panny Maria, hvězda mořská.“ Proto pravdu dí biskup Fulbert řka, že Maria nikoliv náhodou, ani dle choutek rodičů, nýbrž od Boha své jméno obdržela.

Plavcům na širém moři nutno znáti onu hvězdu, která jim na vzdáleném pólu na obloze svítí, na ni pozor dávati a dle ní běh lodi řídití, aby vjeli do očekávaného přístavu. Tak jest také nutno, aby všichni křesťané, již na mořiездеjšího života s vlnami pokušení zápasí, na Marii, na onu hvězdu, která nejvyššímu pólu světa, Kristu, jest nejbliže, stále pohlíželi a aby, patříce na její

nejjasnější příklad, dle něho běh života svého zařídili. Kdo tak jedná, nebude zmítán marnou touhou po slávě, neztroscotá se na úskalích svých protivníků, nebude vírem chlípnosti do propasti stržen, nýbrž dojde šťastně do přístavu věčného pokoje.

Milý křesťane, Maria jest také tobě hvězdou mořskou, tvojí polárnou! Když na tě přikvačí bouře pokušení, když budeš vmeten na úskalí zármutku, pohled' vzhůru ku své hvězdě, vzývej Marii, následuj příkladný její život a buď jist její přimlouvou.

Pozoruj dále! Z této hvězdy vystihneš takoruka zázračnou dobrotu Marie. Není moře bez nebezpečností, a kdo často na moři jsou, mohou o nebezpečí mnoho mluvit! Vypravují také, že když za úplné tmy plavci bouře mořská sem tam zmítá, když nevědí, kde jsou a kam veslovati mají, když ani hvězdy mořské nevidí, přece aspoň se k ní utíkají takto: Do nádoby naplněné vodou položí na stéblo jehlu a nechají na vodě plavati. Pak vezmou prý magnet a otáčejí jehlu v nádobě. Když pak po chvíli magnet jest odstraněn, otočí prý se jehla tak, že špicí ukazuje směrem ku polárce, ač ji neviděti. — A tak se zase vzpamatují plavci a zachránějí se.

Víme, že má Pán a Spasitel tvář nevýslovně laskavou a milostivou, takže jako magnet působí na naše srdce tvrdá mnohdy jako železo. Není divu! Magnet vždycky železo k sobě táhne; že však polárka železo přitahuje a jemu směr udává, ač jest tak vysoko až na stěžejích nebes, to jest již, máme-li Marii na mysli, nejen obdivuhodná láska, nýbrž láska zázračná! A tento zázrak spatřujeme často; vždyť skoro denně vidíme, že mnozí místo srdce jakoby měli ve svých prsou chladné železo, nic jimi nehne. Jsou zatvrzelí a v hříších jakoby zkornatěli, Marii však milují, na ni myslí, ji vroucně uctívají, k ní pohlédají, v ni všecku svou naději skládají, se vši důvěrou se jí doporučejí. A tak bývají často, ačkoliv toho ani nezasluhují, pomocí Marie Panny z největších nebezpečností ano i od věčné záhuby zachráněni. Můžeme-li si představit ještě větší lásku a slitování?

Konečně, pokud jest hvězda mořská nebo polárka stěžejemi nebes, značí také nezměrnou moc Marie.

Oběma stěžejemi veliké říše Kristovy, t. j. církve, jsou Ježíš a Maria. Onen vyvolil Sobě za říši církev vítěznou a jest pólem jako by severním, tato církev bojující, a jest pólem jako by jižním, neviditelnou pak kolmicí, která od jedné točny jde středem země ku druhé. rozumí se paprsek nejhoroucnější lásky, kterým se vespolek oblažují a při tom i nižší končiny, t. j. srdce lidská pronikají a rozněcují. A jako osa jest nosičem vozu i nákladu jeho, tak jest láska Božského Syna a Jeho nejsv. Matky nositelem církve sv. na celém okrsku země. Hospodinu patří stěžeje světa, On jest Pánem jeho, ale jako veškerý soud na Syna svého přenesl, tak zase odevzdal celý úřad svého milosrdenství Matce Jeho. Ave maris stella! Zdravas, hvězdo mořská! — Amen.

6. Maria dennicí.

(Mariale Ernesti, Cap. XIII.)

„Která jest to, jež kráčí jako dennice vycházející?“ táže se pěvec v písni Šalomounově (6, 9.), a církev odpovídá: jest to Maria; a sice z mnohonásobných příčin: pro její slavný původ, pro její obzvláštní čistotu, její krásu, její věhlas, její líbeznost a dobrotu.

Jako o slunci, praví také o dennici Písmo: „Ty, o Pane, jsi je učinil, — tu fabricatus es auroram et solem — dennici i slunce“ (Žalm 73, 16.). O nebi a zemi praví Písmo sv. zcela krátce, že Bůh řekl, i staly se t. j. tak snadně stvořil všecko Bůh, jak člověk rozkaz dává a jej ve skutek uvádí. O dennici však a o slunci, t. j. o Marii a o jejím Synu Božím praví Písmo sv.: Tu fabricatus es, ty jsi je dokonat. Ve slově fabricari jest obsaženo cosi jako namáhavá a pečlivá příčinnivá práce a ačkoliv toho v přesném smyslu o Bohu říci nemožno, tož přece má se tím znázorniti dílo obzvláště slavné a zázračné! Žalmista chtěl asi říci: tato dvě díla jsou tak vznešená, že se zdá, jakoby Stvořitel všehomíra do nich vložil celou svoji tvůrčí moc, všecko své umění, veškeru svou píli, takže bezděky na myslí tanou slova I. knihy královské (3, 11.): „Hle, já učiním věc v Israeli, kterouž kdožkoliv uslyší, zníti mu bude v obou uších jeho.“

Taktéž naznačuje dennice vycházející posvěcení blah. Panny Marie hned na začátku jejího života a dokonalou čistotu matky Boží. Hřích dědičný nemohl se přiblížit nijak Kristu Pánu, slunci spravedlnosti; v příčině Marie, dennice, platí: ačkoliv se jaksi hřích dědičný přiblížil jejímu početí, přece nepostoupil nijak až ku jejímu začátku života. — Dovolte, draží posluchači, abych k tomu toto poznamenal. Věhlasný arcibiskup rozeznává zde početí od započetí života, t. j. od oduševnění, jakoby mezi oběma byla nějaká mezera času, jak se tehdejší učenci domnívali. Nyní pokládáme za jisto, že jedno i druhé totéž jest. Pročež když Arnošt dí, že hřích dědičný neměl žádného přístupu ku začátku života Marie, chtěl tím totéž říci, co církve za naší doby za článek víry předkládá, že Maria od prvního okamžení své jsoucnosti, svého početí, hříchu dědičného zproštěna byla. Po této poznámce nechť slavný arcibiskup opět dále mluví sám.

Proto se nazývá Maria vycházející dennicí. Některé duše jakoby ležely, ony totiž, které se ještě nenarodily znova z vody a z Ducha sv. i nalézají se ještě úplně ve kvasu hříchu; jiné, jakoby seděly, částečně ležíce, částečně vstávající, ony, které se sice znova narodily a Pánu v duchu slouží, avšak tělem svým zákonu hříchu podléhají. Některé duše stojí, to jsou ony, které v lůně mateřském byly posvěceny, jako Jeremiáš a sv. Jan. Maria však má také před těmito přednost, quasi aurora consurgens, jako dennice vycházející. Nebo, kteří v lůně mateřském byli posvěceni, nebyli nakloněni ku zlému tak jako my, avšak také co dobré jest, bez překážky nekonali; o Marii nemůžeme ani jedno, ani druhé říci. Ona byla dokonale posvěcena.

Dle dennice můžeme posouditi dále krásu nejblahoslavenější Panny. Sami andělé udiveni volají: „Která jest to, jež kráčí jako dennice vycházející?“ Když dítě anel. prostý člověk chválí nějaké dílo, že jest krásné, nečiní jejich úsudek na nás zvláštního dojmu; když však umělec neb učenec totéž dílo nejen chválí, nýbrž i obdivuje a nad ním žasne, pak jest to zajisté nejvyšším uznáním. Tak také když my, smyslní lidé, kteří vidíme pouze hmotná a smyslům přístupná díla Stvořitelova, Marii chválíme a obdivujeme, neznamená to mnoho; když však oni nebeští měšténíni, cherubové a serafové, kteří na

krásu nejdokonalejší, totiž na Boha, tváří v tvář patří, žasnou na Marii, dennici, patřice, pak jest to již chvála nejvyšší a nejlepší.

Tato její krása byla již veliká při začátku jejího života, což značí dennice, ona rostla s jejím životem, což měsícem vyznačeno, ona došla vrcholu, když Syna Božího počala, což slunce znázorňuje; v tom okamžiku stal se lesk měsíce světlem slunečním. Po Bohu není ničeho vznešenějšího nad Marii; nemůžeme si mysliti nic krásnějšího, co by se dalo jen srovnati s krásou nejblahoslavenější Panny Marie. „Ona je velmi krásná, milá a líbezná.“ (Esth. 2, 15.)

Jako pak dennice temnou noc přemáhá, tak vítězí Maria nad temnými mocnostmi pekla, které nám ustavičně strojí úklady a hledí naši svědomitost zviklati a oloupiti duši naši o věčnou spásu. „Ukáže-li se jim ale rychle záře jitřní, domnívají se, že jest to stín smrti a prchají“ (Job 24, 17.). Kromě Boha nebojí se starý had nikoho tak, jako oné, která mu hlavu potřela.

K dennici se dále Maria přirovnává pro svoji milou příjemnost a líbeznost. „Jako světlo záře jitřní, když vychází slunce z rána bez oblaků, skví se“ (II. Král. 23, 4.), tak Maria při vtělení Syna Božího. Patř jen na dennici v přírodě, jak je líbeznou a spanilou a posuď dle ní duchovní líbeznost Marie.

Blahodatnou působnost dennice pociťují konečně nejen rozumní tvorové, nýbrž i zvířata, byliny ano i bezživotné věci. Tak prý se na př. zlato v době, kdy dennice vychází, ochladí a těm, kteří zlaté prsteny na ruku nosí, takto probouzející se den ohlašuje; proto se nazývá také aurora, dle latinského auri hora, hodinou zlata. Když dennice vychází, padá rosa na květiny a všechny byliny okřejí, proto sluje také aurora, t. j. hora roris, hodinou rosy. S dennicí vzpruží se všechny síly ku práci, i nemocní si pochvalují, ona jest skutečně aurea hora, zlatou hodinou. Dennice probouzí ptáčky, aby s anděly Boha chválili; za dennice vychází člověk na pole své, a ona mu v práci pomáhá. Dennice dodává síly rukám bojovníka; za svitu dennice sbírali Israelští mannu, taktéž bohabojný připravuje se k modlitbě; za vycházející dennice žádal Jakob požehnání, a spasena jest učiněna duše jeho (I. Mojž. 32, 30.).

Tolik věhlasný arcibiskup Arnošt. Jak jeho slova máme upotřebiti, ponechal čtenářům svým. Nuže dokaňme toto srovnání.

Maria svítí jako dennice, líbezně a mocně do duše naší, jejím světlem jako rosou okřívají ctnosti; s ptactvem probouzí a povzbuzuje duši, aby Boha chválila; za její mateřské ochrany začíná člověk práci a Bůh mu požehnává jako Jakobovi. Maria jest tedy vším právem tou, o které se tážeme: Která jest to, jež kráčí jako dennice vycházející? — Amen.

7. Maria se přirovnává k rose a k sněhu.

(Mariale Ernesti, Cap. XVIII., XVII.)

Rosa a sníh označují ctnosti Marie, zvláště její pokoru, čistotu a dobrotivost. Kapky rosy tak drobné, čerstvé, čisté a jasné, sníh tak jemný a bílý, tak studený a přece zahřívající, jsou krásnými obrazy těchto ctností nebes královny.

Drobníčká jest kulatá kapka ros y; značí pokoru Marie. Co jest větší a krásnější než okrsek zemský, co však drobnější a menší než kapka ros y, která je mnohdy tak nepatrna, že ji jedinký vánek vysuší, která je mnohdy tak skryta, že jí ani okem nezříme? O tom uvažuj, obdivuj pokoru Marie a zanechej své pýchy. Proč bys měl také býti pyšným ty, jenž jsi prach a popel, jenž jako bublina povstáváš a za chvíli mizíš? Jak by ses mohl opovážiti před Boha vstoupiti s myšlenkou o své velikosti, když všickni lidé dohromady jsou jen kapkou na okově; čím jsi, když je Maria, kterou Duch sv. k obloze přirovnal, pro svou pokoru kapce ros y podobna?

M ě k k ý a j e m n ý jest sníh, pouhá pára, proměněná zimou v bílé vločky; on znamená slabé pohlaví a útlý věk. Čím slabší však pohlaví, čím útlejší věk, tím slavnější jest vítězství dobyté nad mocným nepřítelem. Maria jest však onou ženou hebrejskou, která, jak Písmo (Judith 15, 1.) praví, zmatek přinesla do domu Nabuchodonosorova, t. j. do říše ďáblovy; potřelať hlavu hadovu.

Sníh pochází se země. Teplem slunečním přivábená vystupuje vlhkost jako pára, proměňuje se v tuhé zimě v sníh a vznáší se vysoko nad chladnou zemí; tak povznesla se Maria, když celá země mrazem a ledem nelásky zkřehla, k nebeským výšinám pohrdajíc světem a jsouc planoucí láskou k věčnému slunci spravedlnosti všecka uchválena. Její obcování bylo v nebesích. Příslaví praví: pěkný pták nepotřebuje cizího peří; on je krásný sám sebou. To platí také o sněhu; když se utvoří, obdrží od přírody své čisté, bílé, líbezné roucho; ničeho již nepotřebuje, aby byl krásný. O Marii čteme v Písmě: Celá krásná jsi, přítelkyně má; proto pohrdla jako Esther nádherným šatem marnivých žen, jež jí nabízel Egeus, strážník paláce královských žen, i žádala jednoduchý, ale své důstojnosti přiměřený šat a cenný šperk; Duch svatý, strážce panen, udělil jej Marii a ona se mu v něm nevýslovně zalíbila. Měla nyní marnou nádheru vyhledávati? Ona se zalíbila Stvořiteli jako bílý sníh; měla se snažiti, aby se zalíbila lichotníkům a vyhledávala pochvaly marnivých lidí? K tomu byla příliš krásnou, příliš vznešenou, její obcování bylo v nebi!

Čistá, čerstvá a studená jest rosa a sníh, bělejší a chladnější ještě než obyčejná voda — krásný obraz čistoty Marie! Nikdy nezachvátil plamen náruživosti srdce jejího, nikdy nezkalil její čistoty. Ona zůstala tak chladna a nedotknuta, že její čistotu obdivují andělé i lidé. Prvního stupně onoho duchovního chladu dosáhne, kdo chlípností nikdy nezahoří; druhého stupně, kdo k ní žádného pokušení nemá, třetího stupně, kdo ani takových myšlenek a nečistých představ nemá, a čtvrtého stupně, kdo v této věci jest jako novorozeňátko, které o tom všem ničeho neví, ba ani ponětí nemá. Čistota Marie jest vznešená nad všechny tyto stupně; proto se táže častěji pěvec v písni Šalamounově: Quae est ista? Která jest tato, tak čistá, tak neposkvrněná? Jest to Maria. A jako čistá, cudná rosa na slunci podivuhodně září a na všechny strany duhovými barvami se rozlévá, tak zasvitla a zazářila také Maria, rosa nebeské krásy, jasností nejvzácnějších ctností, když ji Ježíš, božské slunce, svým světlem naplnil.

Sníh nepokrývá hrdě se dmoucí nepokojné moře, nýbrž tichou zemí, jakoby slovy mudrcovými mluvil (Přísl.

8, 13.): „Hrdost a pýcha se mně protiví.“ Zemi však pokrývá něžným, bělostným přikrovem, z d o b í ji v zimě, přiodívá její nebetyčné holé vrchy věčně krásným bílým rouchem a uštěďuje jí rozličná dobrodiní; stahuje její pory, zahřívá její vnitřní úrodnou půdu, aby si kořínky bylin odpočinuly a sesílily. „Jako ovci vlnu, tak dává Pán sních zemi,“ píše žalmista (147, 16.).

Podobně zdobí úcta mariánská srdce lidské bílým rouchem panenské čistoty, zahřívá je, aby také za zimy duchovního chladu a sucha pouštělo kořeny ctností, pěstuje v srdci lidském lásku k Bohu, takže veškery šlechetné myšlenky a náklonnosti ku ctnostem jsou vzpruženy, a jako sních na temenech vysokých hor ustavičně leží, tak zůstává Maria ve šlechetných a omilostněných srdcích; jako tam není parna, poněvadž jest vzduch chladný, tak i zde pro čistotu Marie utlumen všecek plamen smyslných rozkoší. „Ego in altissimis habito“ — já na výsostech přebývám — praví Písmo (Eccli. 24, 7.), a Jeremiáš (18, 14.) se táže: „Zdaliž zhyne se skály polím sních libanský?“, t. j. jako nezmizí nikdy sních s vrcholů vysokých skal libanských, tak neopustí Maria nikdy těch, neodepře své ochrany nikdy těm, již se bohabojným životem povznášejí k nebeským výšinám a září jejími ctnostmi.

To jsou ony poklady sněhu, t. j. matky Boží, o nichž se Job (38, 22.) táže: „Přišel-lis až k pokladům sněhu?“

Také r o s a poskytuje zemi d o b r o d i n í; nalézáme je zaznamenána v přírodě a v Písmě svatém. Podobně zasypává nás Maria samým dobrodiním. Maria zapuzuje ze srdcí našich ochablost, tak jako rosa probouzí stébla z pohodlného spánku: „Probudte se, kteří bydlíte v prachu, neb rosa tvá jest rosa světla,“ praví Isaiáš (26, 19.), Maria obměkčuje a činí zkroušeným srdce naše, aby v něm sídlil Spasitel, jak praví dále Isaiáš (45, 8.): „Oblakové dštěte Spravedlivého.“ Jako rosa zemi, tak zúrodňuje Maria naše planá srdce. „Dejž tobě Bůh z rosy nebeské a z tučnosti zemské“ (I. Mojž. 27, 28.). Jako uděloval Isák těmito slovy požehnání, tak žehná i nám Maria. — Dále konejší nás Maria v prudkém pokušení na nesnesitelném utrpení, jako tichý vánek za večerní rosy (Dan. 3, 50.); v rozmluvách a nábožných roz-

jímáních pomáhá nám, „aby plynula jako déšť naučení“ (V. Mojž. 32, 2.); Maria jest příčinou, že ve ctnostech prospíváme jako tráva a květiny vonnými perlami rosy; Maria nám pomáhá, aby našla duše mannu z rozjímání a modlitby, jako kdysi mannu bylo lze jen tehda sbírat, když rosa padala.

Šťastná ona duše, která jako pilná včelička nebeskou rosou do hloubi srdce svého snáší; neboť ona se jí tam brzy promění v nejsladší med. — Amen.

8. Maria se přirovnává k pramenu vody.

(Mariale Ernesti, Cap. XXXI.)

O Marii možno užiti slov písně Šalamounovy (4, 15.): „Studnice zahradní, studnice vod živých.“

Mnoho vzácných vlastností má pramen, jež všechny na Marii přenést a jichž ku chvále této milostiplné Panny užiti lze. Pramen je malý a čistý, průhledný a jasný, tichý, občerstvující, sladký a posilující, stále a stále se prýstící a přetéající, užitečný a léčivý.

Nepatrná a chudičká byla Maria; máme dvě svědkyně její chudoby, které nás o tom nenechají pochybovati, totiž dvě hrdličky, když byl Ježíš v chrámě obětován.

Ona jest čistá jako pramen. Čistá voda nemá žádné zvláštní příchuti ani zvláštního zápachu; kdyby měla to neb ono, poznali bychom hned, že není čistá, nýbrž, že jest v ní něco přimícháno. Maria byla úplně čistá, t. j. byla prosta světských pochetí; neřídila se nikdy světem, a nikdy se mu také nepřizpůsobila; nikdy se dle vkusu světa neřídila a také ho nikdy nemilovala, nikdy se nepachtila po lidské chvále, ale také se nelekala pohrdání, zkrátka, její miláček v nebesích jí byl vším.

Průhledná, světlá a jasná jako potůček v sadě byla duše její. Světlo mohlo ji dokonale prozářiti celičkou, protože v ní nebylo žádné temnoty. Proto byla hodna, aby ji paprsek slunce věčného nejen prozářil, nýbrž aby obraz tohoto slunce, Syna Božího, odlesk Otce, beze všeho porušení počala a v sobě hostila. — Také asi

proto jest Maria tak čista a jasna, že od nejvyšší skály, od Boha, zvláště byvši vyvolena, z ní takořka vytryskla; nebývajíť prameny, které se z hlíny prýští, obyčejně příliš čisté.

Tiše bublá pramének; poznej z něho cudné ústřaní a poklid duševní Marie. Ona miluje mlčelivost, ráda se zdržuje sama v pokoji svém a vyhledává pro srdce své ve všem klid a pokoj. „Nebyla tato studnice zkalená nohou ani pramen zkažený“ (Přísl. 25, 26), jako Dina, dcera Jakobova; naopak, tento pramen byl zapečetěn a nejpečlivěji ohrazen, klíč k němu ponechal si Ten, který svůj nejdrahocennější poklad, Syna svého totiž, v něm uložil.

Pramenitá voda jest čerstvá a chladná; tím se naznačuje čistota Marie, jak jsme o tom při srovnání se sněhem již promluvili.

Pramen má však ještě tu vlastnost, že jeho voda stejnoměrnou zůstává a zdá se, že je v létě chladná, v zimě teplá, což značí stálost a statečnost Marie. Když se v zimě slunce vzdaluje, ochladí se a zmrzne všechno vůkol pramene; pramen však vnitřní teplotou země jest udržován v nezměněné teplotě a proto nezamrzá, a když zase paprsky sluneční pálí a všechno vůkol praménku pod nesnesitelným vedrem sténá, on se nemění, má tutéž teplotu jako země, jest čerstvý. Podobně Maria; ve všech radostech zůstává skromnou, v hořkostech a utrpeních klidnou a nezdolnou, a když její srdce sedmerý meč bolesti prohnal, stála pod křížem jako rekyně a mučennice lásky. — Jak zcela jinak si počínáme my ubozí. Sotva že zavane chladný vítr, když totiž na nás přijdou strasti a protivenství, jsme hned sklíčení, úzkostlivě a bázlivě se choulíme a strachem trneme; a zase, když nás překvapí nenadálé štěstí, ovane-li nás vzduch radosti, jsme rozrušení, ohnivi, zpupni a prostopášni a srdce naše bývá potom dusným močálem, jehož hlubiny rozličnými červy se jen hemží.

Voda pramenitá jest sladká a příjemná a značí laskavost a tichou mysl Marie. Jak možno však čistou vodu nazývati sladkou, když jsme slyšeli, že nemá žádné příchuti? Jest však přece sladká, protože jest občerstvující a chutná. Sotva si pochutná, kdo má ve-

likou žízeň, na něčem lépe, než na sklenici čerstvé, čisté, pramenité vody; jestli dle Písma (Přísl. 25, 25.) tak příjemná, jako novina dobrá. Proto pozývá Isaiáš a sv. Jan žíznivých na vodu. Zvrhlá žízeň touží snad po víně, pravá, obyčejná a palčivá žízeň žádá vody. A všecy, kteří nejsou zpití vínem chlipnosti, zve Maria k sobě a je občerstvuje.

Pramen prýští se neustále, proto je vždycky na vodu bohatý a přetéká. Tu máme na mysli Marii milostiplnou. Také o jiných čteme, že byli plni milosti, avšak každý jinak; jinak sv. Štěpán, jinak sv. Jan, jinak Pán Ježíš; sv. Štěpán n. př. byl pln milosti jako nádoba, kterou možno naplniti vrchovatě a vyprázdniti; Maria však podobá se prameni, který nikdy nevysychá, vody má přebytek, ano ještě jiným nabízí a přece není vyčerpán. Právě touto přetékající štědrotou jeví se láska Marie; ona sdílí se všemi svou laskavost, uděluje ráda štědře, ustavičně, jako věrný, nikdy nevysychající pramen. Ona jest tou studnicí vod dle Isaiáše (58,11), jejížto vody nevyhynou; ona je studnicí vody života věčného, o které se mluví ve Zjevení sv. Jana (21,6). Přátelství světa jest naproti tomu jen cisternou, která má jen dočasně vodu a často vysychá; „její památka jest však nesmrtelná,“ praví kniha Moudrosti (4,1), totiž láska a přízeň Marie, která čím dál tím více vzrůstá ve veletok lásky, jak čteme v Písmě (Esth. 10, 6): „malý pramének vzrostl v řeku“.

Co do užitku můžeme mluvit o obecných a zvláštních dobrodiních pramenů. Většina jich napájí žíznivé, zavlažuje louky a pole a zúrodňuje rostliny. Jsou však ještě prameny, které obzvláště účinkují, jsou to prameny zvané zázračnými. Můžeme uvést některé z těchto posledních, které se v přeneseném smyslu s divupnými skutky minulosti srovnávají. V Africe jest pramen, jehož vodou měkká půda tvrdne a popel se mění v pevnou zemi; v Řecku jest pramen, jehož vodou prý jsou smyslné žádosti potlačovány; v Boeotii je pramen, jehož voda paměť posilňuje, v Sardinii jest pramen, jehož voda léčí nemocné oči a víme též, že mají prameny také tu vlastnost, že dřevo v čirý kámen mění a podobně.

Tyto pozoruhodné prameny jsou obrazy nadpřirozených divů milostí, neboť, jak praví sv. Augustin, mají

všichni tvorové na sobě znak stvoření Božího a tajemství Božích.

Vímeť, že člověk, který se pro hřích promění v prach a popel, vodou milosti opět duchovního života dosáhne; milost dusí žádosti smyslné, léčí nemoci duchovní, zaslepenost duše, sílí paměť a rozum lidský, jest posilou v životě ctnostném, a proměňuje křehké slabochy v lidi pevné a nezdolné.

Ovšem, drazí ctitelé mariánští, je Kristus první příčinou všech milostí; ale nezapomeňme, že jej Maria světu porodila, a že ji proto také nazýváme pramenem milosti. — Amen.

9. Maria se nazývá studnicí.

(Mariale Ernesti, Cap. XXXII.)

Blahoslavená Panna Maria podobá se nejen „prameni v sadě“, nýbrž podobá se také „studnici vod živých, kteréž s prudkostí plynou s Libanu“, jak se píše v písni Šalomounově (4, 15), a sice proto, že Marii právem za nádobu milostí považovati můžeme, které s prudkostí, t. j. s velikou mocí a silou od Krista plynou s oné vysoké, bělojasné hory, která jest odleskem věčného světla; neb Libanon jest tolik jako bílá hora, hora bělosti, jasnosti. Včera jsme slyšeli, proč jest Maria přetékajícím pramenem milostí, dnes o ní uvažujme, proč ji můžeme v tomto slzavém údolí nazývati studnicí.

Všem pozemšťanům a Svatým v nebi jest srdce Mariino studnicí milosti otevřenou; ale bez námahy požívají těchto pokladů jen Svátí; nám však pozemšťanům není přáno nabíratí si z ní bez práce a námahy. Proto napomíná nás Kazatel (12, 1, 6): „Pamatuj na Stvořitele svého ve dnech mladosti své... prve než se přetrhne provázek stříbrný, a spadne lampa zlatá a roztrhne se věderce nad studnicí, a rozláme se kolo nad cisternou.“ Po Bohu, jenž jest studnicí věčné spravedlnosti, jest Maria studnicí milostí. Provázkem stříbrným jest rozum lidský, lampou zlatou je milost Božího smilování, vědercem srdce lidské, kolem nad cisternou kolo života. Jak mnoho jest však lidí, kteří mají velmi dobré věderce, t. j. srdce účelivé a pro vše dobré nadšené, kteří již

od přirozenosti mají dobrou paměť, rozum a poznání, což vše rozumí se stříbrným provázkem, jimž neschází ani zlatá lampa, totiž Boží milosrdenství, kteří také vidí, jak se neustále kolo jejich života točí a přece nikdy nezatouží, aby si navázili provázkem a vědercem ze studnice vody milosti, kterou jim Bůh v takovém množství nabízí. O těch nevďěčnících, kteří milost od sebe až do své smrti odstrkují a opakují si slova, která jsou vinna, že peklo se plní: budu činiti pokání až před smrtí. Ztraceni jsou, kteří takto smýšlejí a to právem. Tázete se, proč? Na sklonku života přetrhne se onen stříbrný provázek, protože rozum a paměť mizí, kolo života se rozláme, čím tedy budou nabírat? Zlatá lampa spadne, ježto jim Bůh neposkytne již milosrdenství, když jej po celý život uráželi; onť to sám řekl (Přísl. 1, 27, 28): „Když připadne náhlá bída, a zahynutí jako bouře nastane, tehdy volati budou ke mně, ale nevyslyším.“ A tak vkročí člověk do domu své věčnosti, do osamoceního a pustého pekla ničeho s sebou nevzav než hříchy své.

Pročež žeň, človče, kolo svého života stále vpřed, dokud Soudce ještě shovívá, dokud máš ještě čas; vzpomínej zašlých let svých srdcem lítostivým a zkrroušeným, ponořuj často ve vší pokoře věderce srdce svého do studnice milosti, hluboko až na dno, t. j. až se uvidíš ve světle věčnosti jaký jsi, a ne ve světle své ješitné samolibosti. Nejsi nikterak větší než arciotec Abraham, který v rozmluvě s věčnou Pravdou o sobě dí (I. Mojž. 18, 27): „Budu mluvit ku Pánu svému; ačkoliv jsem prach a popel.“ Budeš-li tak pokorně sám o sobě smýšleti, pak navážíš milosti od Hospodina.

Kdo však ti pomůže vydatně při tom? Církev vztahuje na Marii následující slova Písma (Přísl. 8, 35.): „Kdo mne nalezne, nalezne život a dosáhne spasení od Hospodina.“ Onen, jenž pokorným přislíbil milost svou, nemůže si zadati a sám sebe zapřít, a ta, která vyzývá k sobě všechny žíznivé, neodmítne přece těch, kteří se k ní s vroucí touhou blíží. Maria není studnicí, která má vodu hořkou, ani není napolo vyschlou cisternou, nýbrž studnicí milostnou, která skytá nevyčerpatelnou hojnost vody dobré, pitné a zdravé. A byť i bylo tvé věderce třikrát tak velké jak obyčejně, važ jen a pij hodně, napij se, co můžeš, spravedlnosti, pokoje

a rozkoše, což jest radost v Duchu svatém. A tak bude panovati v tobě království Boží, které dle slov sv. Pavla (k Řím. 14, 17) není založeno na pokrmu a nápoji, nýbrž na spravedlnosti, v pokoji a radosti v Duchu svatém.

To jsou ony vody živé, které působí, že dojdeme života věčného; proti nim máme též vody smrtelné, které zaviňují věčnou smrt.

Knihy Josue (hl. 4.) naznačuje toto rozdělení. Vypravuje, jak se vody Jordánu rozdělily; ty, které s vrchu tekly, se zastavily a vzedmuly se jako hory, a dolní sběhly do mrtvého moře — vody života, vody smrti! Užijeme-li tohoto rozdělení ve smyslu duchovním, shledáme snadno sedmero rozličných druhů.

Předně jsou vody věrné a klamné, jak Jeremiáš dí. Pýcha jest takovou vodou klamnou, neb ona plodí nevděčníky a nevěrce; pokora a bázeň Boží jest však vodou věrnou, ona tvoří lidi vděčné, věřící, věrné. — Pak jsou sladké a hořké studnice, jako studnice závisti, která je hořká a usmrcuje, jak čteme ve Zjevení (8, 11): „A mnoho lidí zemřelo od vod, nebo učiněny jsou hořké.“ Blahopřejnost však a zbožná mysl je sladká a činí srdce lidské tichým a milování hodným. To jsou ony vody, které dřevem kříže své hořkosti pozbyly a v sladkost obráceny jsou (Exod. 15, 25). — Dále jsou ječící, pěnlivé a pokojné, tiché vody. Hněv a vztek podobá se prvnějším; on rozčiluje, rmoutí a mate, klidná rozvaha a moudrost jest jako tichá voda a působí, že spravedlivý se odmlčuje a klidným zůstává mezi zlomyslníky. — Dále shnilá voda lenosti člověka činí neužitečným, práce a píle činí ho mocným a silným, jest původkyní dobrých skutků, jak čteme v 1. žalmu (v. 3.): „I bude jako strom, který štípen jest při vodách tekoucích, jenž ovoce své vydává časem svým.“ — Lakomství činí každého chladným, ztuhlým, proměňuje v bezcitný led, kde však duch lásky a štědrosti vane, tam led bezcitnosti mizí. — Konečně jest jedna voda posvátná, jiná prokletá. O opilcích a chlípnicích naplňuje se doslovně, čím hrozí Písmo sv. ženě nevěrné (Num. 5, 22): „Vejdíž voda zlořečená do života tvého, aby se nadmulo břicho a stehno tvé slhlo.“ Střídmost a stydlivost jest vodou posvátnou, jest dle Písma (Přisl. 5, 18.) oním pozh-

naným pramenem, z něhož se muž veselí s ženou mladosti své.

Zajisté očisťuje a posvěcuje sedmero studnic vody života a moudrosti. Naaman umyl se sedmkrát ve vodě Jordánu a byl očistěn od malomocenství, byl čistým jako dítě. Sedmero pak vod smrtonosných a neřesti plodících stéká dolů do mrtvého moře; vede ku věčné záhubě.

V jakém poměru stojí k tomu Maria, tažme se, drazí ctitelé mariánští? Ona jest studnicí sedmých ctností, studnicí věčně živé vody. Vážme z ní i budeme jí podobni a budeme žítí věčně. — Amen.

10. Maria se podobá líbeznému údolí.

(Mariale Ernesti, Cap. XXXVII.)

„Sestoupila jsem do zahrady ořechové, abych spatřila jablka údolí,“ čteme v písni Šalomounově (6, 10). Maria, učitelka pokory, nazývá se právem údolím, protože mezi nejvyššími horami slávy stojíc, pokornou zůstala; jednou vysokou horou jest její panenství, druhou její zázračné mateřství, obě jsou tak vysokými, že jsou každému jinému nepřístupny. Mezi těmito dvěma vysokými horami vinul se život Mariin jako nějaké údolí líbezné a úrodné.

Údolí předčí v mnohém hory. V údolích bývá půda úrodnější, voda hojnější, povětrnost klidnější a sluneční paprsky hřejí více než na výšinách. A tak možno též nazvati Marii údolím Gethsemani, t. j. údolím úrodným, údolím požehnaným, údolím Mambre neb zářným, údolím Moria čili vidění.

1. Údolí Gethsemani sluje údolím úrodným, tučným; Maria jest podobna půdě nejvýbornější a nejtučnější, uštěďrujeť nám ze své úrodnosti pozemských, časných plodů a dobrodiní, ještě více však duchovních a nejhojněji nebeských dobrodiní a milostí.

Co se týče prvních, totiž časných dobrodiní, jež Maria svým ctitelům nabízí, praví již Isaiáš s důrazem (28, 1—3.), že jsou mnozí poživatelé nevděčnými, kárá je přísnými slovy z hříchu a vyhrožuje jim těžkými tresty.

„Běda,“ volá, „běda koruně nádherné, opilcům Efraimským, kteříž na vrchu údolí nejtučnějšího potáceli se vínem! Aj! silný a mocný Pán, (přijde) jako prudké krupobití, jako vichr polamující, a nohama pošlapána bude nádherná koruna opilcův Efraimských.“ To se týká oněch, kteří nadbytek majíce, místo, aby byli vděčnými, nádherně žijí a jiným špatný příklad dávají. Jim volá prorok „běda“ a vyhrožuje jim ne obyčejným „běda“, nýbrž nejkrutějším trestem zničení a zahynutí.

Pro druhou tučnost údolí, pro duchovní dobrodiní, kterých Maria nám uděluje, jest zvána údolím požehnání, požehnání v Jakobu, muži to zaslíbení. Zde platí v duchovním smyslu jeho slova (1. Mojž. 27, 28.): „Dejž tobě Bůh z rosy nebeské a tučnosti zemské, t. j. z milosti Ducha svatého a z útěchy jeho nevěsty, Marie.“

O poslední tučnosti, o nebeském plodu údolí požehnaného mluví sám její božský Syn (píseň Šalom. 2, 1.): „Já jsem květ polní a lilie v údolích.“ Maria odchovala nám tento plod nebeský, tuto lilii údolí, Vykupitele, a s Ním dala nám všechno, čeho nám nebe poskytnouti může. V Marii, úrodném údolí Páně, se uskutečnilo, čeho praotcové se dovolávali: „Rosu dejte nebesa a oblakové dštěte spravedlivého, otevři se země a vypuť nám Spasitele.“ Maria, nejúrodnější země, nám jej dala. A z ní přešla úrodnost na mnohá jiná údolí, totiž na bohabojné lidi, kteří tím nevýslovně zbohatli na klasy a snopy, na pšenici do stodol nebeských. O blahoslavená Panno Maria, jak Ti mám důstojně poděkovati a chvalořečiti Tobě, jež jsi takovým způsobem bídnému, ztracenému světu ku pomoci přispěla!

2. V údolí bývá povětrnost klidnější než na horách; v pokorném srdci jest také duch tišší a mnohem pokojnější než na vrcholcích pýchy. „Kdež bude pýcha, tu bude pohanění“, t. j. příkoří se vším možným vzrušením myslí, „ale kde jest pokora, tuť i moudrost“, t. j. moudrá umírněnost, klid a pokoj (Přisl. 11, 2). Proto praví také o Bohu samém prorok Isaiáš (66, 1. 2.): „Které jest to místo odpočinku mého a na koho vzezřím, leč na chudičkého a zkroušeného duchem?“ Takovým místem odpočinku byla Pánu Bohu Maria, ono líbezné, skryté údolí, její duše, která všude odpočinku vyhledávala a kde dle žalmisty (75, 3.) v pokoji jest učiněno

místo jeho. Ona byla údolím Mambre, v němž se náš pravý Abraham ubytoval.

3. V údolí bývá vzduch vždycky teplejší a tužší, protože je hustější, vlhčí a klidnější než na výšinách a protože se sluneční paprsky od okolních kopců odrážejí, do údolí takorča jsou vtěsnány a takto teplotu zvyšují. Užijeme-li těchto příčin ve smyslu duchovním, poznáme jasně, proč v tak klidné duši a pokorném srdci, jaké měla nejsvětější Panna, a jež obklíčeno bylo tak vysokými horami, síla Ducha sv. tak mocně zahřívala a plamen lásky k Bohu tak nevýslovně plápolal. Ovzduší v tomto údolí bylo tak tiché, tak vlhké slzami lásky, tak syté její vroucí zbožností, že paprsky božské milosti s nebetyčných horských stráží, totiž jejích ctností, ještě mocněji, pronikavěji a palčivěji do údolí padaly. O výšinách ctností čteme v knize Judith (7, 8.): „Synové israelští nedoufají v kopích ani v střelách, ale hory brání jich, a ohrazují je pahrbkové příkří“ a na jiném místě (Žalm 75, 5.) se praví, že Pán podivně zasvítá s hor věčných. Na koho však by Pán byl jasněji svítil se svých výšin věčných, než na Marii, to hluboké, pokorné údolí, kam by byly padaly jeho paprsky mocněji, než na skromnost, cudnost, trpělivost a ostatní ctnosti, kterými Maria jako valem horským obehnaná byla? A všechny tyto paprsky se odrážely a se křížily ve ctnosti pokory jako ve středu údolí, protože tato ctnost obsahuje půvab všech ostatních, ničeho sobě nepřičítá, nýbrž všechno Pánu, a tak dárci všeho dobra v pravdě vděčnou se býti jeví. Zajisté Pán shlédl na ponížení děvky své.

4. A proto se nazývá Maria také údolím vidění, zjevu, ne jako Jerusalelem, který proroky, hlasatele vidění Božích, vraždil, nýbrž v pravém a vlastním smyslu slova. Neboť Bůh, slunce spravedlnosti, ji navštívil a v ní stále zářil. A proto není divu, že mnozí svatí otcové, jako Jeronym, se domnívají, že Maria po celý čas, co nosila Syna Božího pod svým srdcem, zářila zvláštní jasností, která i sv. Josefa oslňovala. Tvář Mojžíšova také zářila, když se vracel s hory Sinai, kde s Bohem obcoval, ač bylo toto obcování jen zevnější; Maria však nosila Pána, světlo světa, ve svém lůně, byla tedy s Ním úzce spojena; nemělo tedy také z jejího oka, z její tváře sálati světlo, které jí celou pronikalo?

Maria byla v pravdě líbezným, úrodným údolím Páně, údolím jeho požehnání, jeho vznešenosti a jeho světla. Amen.

11. Maria se připodobňuje ku zlatu, perlám, a drahokamům.

(Mariale Ernesti, Cap. XLI., XLII.)

Perel a drahokamů si vážíme z mnoha příčin. Vážíme si jich pro lesk a zvláštní krásu, pak že spanilosti dodávají těm, kteří je nosí, pro vzácnost, drahocennost, pro jejich hodnotu a značnou cenu. Proto bývají zásazovány do kovu královského, totiž do zlata; perly zdobí jako šperky krk, drahokamy, buď broušené nebo hlazené, třpytí se na ruce, obojí na žezlech a na korunách upevněno zdobí císaře a krále na trůnech.

1. Bez odporu jest Maria p e r l o u a sice nejdražší, která v sobě má krásu a cenu všech ostatních perel, všech vzácných kovů a drahokamů na celém světě. — Chceš-li se přesvědčiti o její spanilosti, věř Písmu (Moudr. 7, 29.), které ji nazývá sličnější a zářnější než sluneční světlo, a chceš-li mluvit o její ceně, uvaž slova mudrcova (Přísl. 31, 10.): „Jako zboží dalekého a z posledních končin země přivezeného jest cena její.“

2. Maria jest nejdražším d r a h o k a m e m, její srdce jest hlazenou perlou. Velekněz nosil na prsou tkanivo s 12 drahokamy, v nichž byla vryta jména kmenů israelových; Maria, velekněžna Nového zákona, nosí v prsou svých srdce, v něž zapisuje si písmem nesmazatelným jména svých ctitelů.

Dvacet rozličných drahokamů jmenuje Písmo svaté, počínajíc démantem až ku smaragdu a safíru. Za dávnych dob přičítali jim lidé, okouzlení jejich leskem, zvláštní, divné účinky. Tak se domnívali, chrysolit že běsa odhání, ametyst že činí střízlivým a moudrým, topas že utiňuje nával hněvu a chlípnosti, karbunkul že sytélkuje, achát že činí jed neškodným, onyx že zahání těžké sny, hyacint že je spolehlivým průvodčím v cizině, jaspis že je záštitou a ochráncem zdraví a spanilosti, beryl že utvrzuje manželskou lásku, smaragd že obo-

hacuje a vytahuje ukryté poklady, safír že zachovává zdraví a léčí mnohé nemoci.

Byť i tyto účinky uvedených kamenů byly pouhými bájkami, užité ve smyslu duchovním o Marii, jsou pravdou a skutečností. Ona odhání zlého ducha, činí ze ctitelů svých lidí střídme, moudré, tiché, čistotné, osvětluje příkladem svých ctností temnou duši lidskou, vyprošuje svou přímlovou zdraví duši i tělu, jest záštitou a ochranitelkou na moři i na souši; Maria posvětluje lásku manželskou, pomáhá nám jako smaragd, abychom v tajemství vnikli a obohacuje nás dobrými skutky, jest nebeským safírem, silou slabých, uzdravením nemocných, zkrátka nejdražším drahokamem všeho tvorstva.

3. Mezi kovy má z l a t o první místo; jest mezi nimi králem, leskem a hutností jest nejkrásnější a lze ho nejlépe upotřebiti. Nerezaví ani na vzduchu ani ve vodě, ani oheň se ho netkne, naopak dodává jemu ještě větší krásy a čistoty. Čím jest zlato mezi kovy, tím jest Maria mezi Svatými, jest jejich královnou, jejich paní.

Ve Starém zákoně musilo býti všecko ve velesvatyni zhotovené ze zlata: slitovnice nad archou úmluvy, sedmiramenný svícen a posvátné nádobí ve stánku. Všecko však ve velesvatyni jest jen předobrazem a značí Marii, vyvolenou nádobu milosti, utvořenou ze zlata nebeského.

Ve zlaté nádobě byla uložena manna, onen sladký pokrm s nebe; v Marii, zlaté nádobě, spočívala pravá manna, která s nebe sestoupila, Ježíš, jednorozený Syn Boží.

Zlato lahodí oku lidskému pro svůj jemný čarokrásný lesk; Maria jest líbeznou královnou nebeskou a září překrásně svými ctnostmi, oblažuje a občerstvuje každé srdce lidské. Zlato skryto bývá v hlubinách zemských, jeho tíha, jeho obsah jako by je táhnul dolů, aby se pak tím více skvělo, až jest vydolováno; také Maria žila skrytě v nepatrném městečku Nazaretě, jako ze strachu před světlem a leskem světa; Pán ji však z úkrytu vyvedl a její rty zaplesaly chvalozpěvem: ejhle, od této chvíle blahoslavenou budou mne nazývati všichni národové země.

Ze žádného kovu nekuje zlatník tak snadno všechno jako ze zlata, protože není žádný kov tak ohebný a po-

volný. Tak také žádný světec nebyl tak ochotný, oddaný a poslušný Tvůrci nejvyššímu jako blahoslavená Panna Maria. „Zalíbení mé je v ní,“ praví Písmo (Js. 62, 4.).

Pravé, ryzí zlato možno zkusiti ohněm. Maria jest pravým, ryzím zlatem a zkoušku ohněm přestála nejskvěleji, když stála pod křížem. Tam byla v ohnivě peci utípení a může se žalmistou (16, 3.) říci: ohněm jsi mne zkusil. A jako zlato ve zkušebním ohni ničeho neztratí, nýbrž je ještě čistější, ryzejší a lesklejší, tak ani Maria ve všech křížích a souženích ničeho neutrpěla, naopak byla v milosti ještě více utvrzena a obohacena. „Vas auri solidum“ byla, jak dí Písmo (Eccl. 50, 10.), to jest pevnou, ze zlata vytepanou nádobou milosti.

Zlato možno tepati a v nitky zpracovati. Tato vlastnost byla již ve starověku známa. Jak II. kniha Mojžíšova (hl. 28.) vypravuje, zpracoval Beseleel tenké, zlaté destičky v nitky a tak bylo pro velekněze drahocenné roucha ze zlata a postavce modrého, a šarlatu, a červce dvakrát barveného, a bílého lnu přesukovaného utkáno. Tyto čtyři barvy představovaly čtyři hlavní ctnosti, které velekněze měly zdobiti, opatrnost, statečnost, mírnost a spravedlnost; s nimi však mělo býti vždy setkáno a smíšeno zlato lásky. — Maria, velekněžna Nového zákona vyznamenána taktéž tímto rouchem, jak žalmista (44, 10.) pje: „Stojí královna tobě po pravici v oděvu pozlaceném, ozdobena pestrobarevným rouchem“; ji zdobí především láska a oněch čtvero hlavních ctností; nosí tedy zlatem protkané roucha z postavce modrého, šarlatu, červce a bílého lnu.

Zlata lze ke všemu upotřebiti; může z něho býti zhotoven šperk, možno do něho zasaditi perly a drahokamy, vetkati je lze ve tkanivo, zkrátka možno je vzíti ku všem vzácným a krásným pracím. Také o Marii praví sv. Bernard: „Stala se všem vším, aby všecky získala.“ A konečně i když jiné kovy anebo látky vzaty jsou za šperk, spojí-li se zlatem, pak tím více vynikne jejich krása, zlato jejich krásu zušlechťí a zvětší. Tak také povznáší, zušlechťuje, obveseluje a ozařuje Maria svou přítomností každý dům, do něhož zavítá, všechny lidi, s nimiž obcuje, jakož zřejmě vidíme, když vešla do domu Zachariášova a pozdravila Alžbětu.

Marii přirovnáváme sice ku zlatu, perlám a drahokamům, ale ve skutečnosti jest mnohem krásnější, mnohem vznešenější a převyšuje každé srovnání, můžeme proto o ní právem užití slov Písma sv., jichž užito jest o moudrosti Boží (Moudr. 7, 8, 9.): „A dal jsem jí přednost před královstvím a stolice a bohatství za nic jsem pokládal v poměru k ní. Aniž jsem přirovnával k ní kamene drahého; nebo všeliké zlato v poměru k ní jest písek drobný a za bláto počítá se stříbro proti ní.“ — Amen.

12. Maria se přirovnává ku stromu.

(Mariale Ernesti, Cap. XLIII., XLIV.)

„Každý strom dobrý ovoce dobré nese“, dí Pán (Mat. 7,17). Pod celým širým nebem není úrodnějšího stromu nad Marii, a na celém světě neměl strom ušlechtlejšího ovoce nad plod jejího života, Ježíše Krista.

Užitek stromů jest rozličný. Některý strom jest lidem užitečný svým kořenem, jiný svým dřevem, jiný opět svou kůrou anebo pryskyřicí, kterou vydává, jiný opět svými ratolestmi, květem, ovocem, aneb semenem. Strom však, ku kterému Marii přirovnáváme, jest všecek dobrý, ve všem užitečný, cenný a plodný. Jeho jádrem jest srdce Panny Marie; je-li jádro dobré, jsou také všechny jeho ratolesti dobré, a srdce Marie Panny jest nejlepší; z tohoto jádra proudily nejsvětější myšlenky a rozhodnutí do ratolestí jejího stromu života, jenž se vypínal k nebesům jako jedle, jako palma; voda milosti zavlažovala tento strom, tak že by se mu ani jeden strom rajský nevyrovnal.

Jsa obalen kůrou chudoby a pokory vydával tento strom líbeznou vůni jako neúhledný skořicovník, vroucí modlitbou a nábožností dodával života celému vzrůstu, a rozpínal své ratolesti jako od jednoho konce světa ke druhému, všude rozsévaje květ a ovoce, a slzy útrpnosti a mateřského slitování kanuly s něho jako libovonná pryskyřice, jako myrha, storax a balsám.

Pokud vím, jest vyznačeno v Písmě sv. asi 26 stromů pro jejich přednosti; tak mandlovník jako znak panictví, jedle a cedr pro vysoký vzrůst, cypřiš jako znak pokorné

poslušnosti, eben pro svou tvrdost a trvanlivost, zimostřáz pro svou stálou zeleň, fíkovník a jabloň pro úrodnost, pak granátová jabloň, vodoklen, oliva pro olej, te-rebent jako odznak útrpnosti, bolest utišující moruše, dub pro svou mohutnost, jalovec, vrba a zvláště palma.

Všechny přednosti těchto stromů můžeme na Marii přenést, ona se všemi vyznamenává. „Jako cedr na Libanu vyvýšena jsem a jako cypřiš na hoře Sionu; jako palma v Kades jsem vyvýšena, a jako keř růžový v Jerichu; jak oliva spanilá na polích, a jako javor vyvýšena jsem u vody na ulicích,“ tak čteme v Písmě svatém (Eccli. 24, 17.—19.). Jak hojně lze tu uvažovati, jak mnoho užitečně upotřebiti vzhledem na Marii a na nás!

Dříve však než Marii k jednotlivému stromu přirovnáme, uvažujme o stromu po všechně a popatřme jen na onu část stromu, o které Písmo obzvláště mluví a kterou církev o Marii vykládá, totiž na kořen stromu.

„Salve radix, salve porta, ex qua mundo lux est orta!“ modlí se církev. „Vítej kořeni a bráno, z nížto světlo světu dáno!“

Kořen má tu vlastnost, že se skrývá v zemi, pracuje v úkrytě a pečuje o vzrůst celého stromu. Toť také úlohou panny, zvláště, která se Bohu zasvětila: žíti v úkrytě, v tichu působiti, modliti se a prací o jiné pečovati. Maria dává nám nejkrásnější příklad; Salve radix, Vítej kořeni, z něhož světu světlo dáno!

Když v zimě všechno odpočívá a v zemi všechno jakoby dřímalo, jest kořen přece činným a ssaje ustavičně ze země ony látky, které pro léto stromu má dodati. Čím je kořen stromu, tím je Maria pokolení lidskému. Jako se Esther nermoutila nad sebou, nýbrž nad svými soukmenovci, kteří byli odsouzeni ku záhubě, jako neprosila krále za sebe, nýbrž za své soukmenovce, tak trpěla a modlila se Maria ne za sebe, nýbrž za celé ubohé pokolení lidské.

Kořen, aby okřál a se osvěžil, netouží tak jako listí a květ po venku, nežádá, aby se krásou skvěl, netouží, aby všechno viděl a aby byl obdivován. V pravdě cudná paní hledá své útěchy, své radosti jedině v Ježíši a Jej také jedině miluje; proto čteme o blahoslavené

Panně Marii, Panně všech panen, v písni Šalomounově (7, 10.): „Já náležím milému svému, a ke mně jest náklonnost jeho.“

Kořen vpouští své úponky do všech stran, touží jen po hloubce, hledá a ssaje dychtivě vláhu a životní šťávy, aby strom se zelenal, mohutněl, kvetl a jeho košatá koruna aby nasadila hojnost dobrého ovoce. Tak snažila se blahoslavená Panna Maria hlubokou pokorou a vroucí modlitbou nasbírat si hojně rosy Boží milosti, aby přede všemi jinými hodnou se stala dáti nám přesladký plod Pána našeho Ježíše Krista a kromě toho, aby ještě v údy církve sv. vlila sílu životní a schopnými je učinila, nasaditi hojnost květů a ovoce.

Maria se ještě zvláště kořenem Jesse nazývá (jako Ježíš Synem Davidovým), t. j. kořenem ohně, oběti zápalné, a sice pro plamennou lásku, která ji strávila. Prvním stupněm lásky jest obyčejná přirozená náklonnost, jakou na př. sami sebe milujeme; vyšším stupněm lásky jest milovati Boha pro obdržení dobrodiní; třetí stupeň lásky jest milovati Boha, poněvadž nejvyšším dokonalým jest — nehledě ku jeho dobrodiní; čtvrtý a nejvyšší stupeň lásky jest milovati sebe a bližního jedině pro Boha a ochotnu býti aneb aspoň si přát pro něho život obětovati.

Snad by se někdo domníval, že již větší láska není ani možná; než přece ještě jest láska zvláštní, kromobyčejná, která i tuto poslední převyšuje a možno ji nazvati milostným blouzněním.

Chceš míti příklady takové kromobyčejné, až pošetilé a skoro blouznivé lásky? Slyš Mojžíše volajícího: „Pane, buď jim hřích odpust, aneb vyhlad' mne z knihy života;“ slyš dále sv. Pavla: „Chtěl bych býti odloučen od Krista pro bratry své,“ t. j. kdybych jich takto zachrániti mohl. Není to již skoro šílenství, poznamenává sv. Bernard, voliti věčné zavržení, věčné odloučení od Krista z lásky ku svým bratřím? Maria jest nám však vzorem ještě mnohem větší, kromobyčejné, nepochopitelné lásky, ježto mnohem horoucněji milovala než oni oba. Hle, Maria stojí pod křížem, vidí a zároveň trpělivě nese, jak jest Ježíš, její miláček, její láska, její potěšení od ní nejen násilně oderván, nýbrž i mučen,

na kříž přibit, posmíván, jak trpí a umírá. Ó, ženo statečná, ó, ženo podivuhodná, která obětuješ svého jednozence a zároveň i sebe samu, smrtonosnému meči se nabízíš z lásky k nám, abychom spaseni byli. Tak byla i ona obětí zápalnou.

To jest Maria, onen strom života, jehožto ratolesti roní milost, jehožto koruna tajila Spasitele, nejdražší plod, jehožto kořen vychází z Jesse, poněvadž nejen sebe samu obětovala, nýbrž i nejvzácnější plod života svého. — Amen.

13. Maria se přirovnává k cedru a cypřiši.

(Mariale Ernesti, Cap. XLVI., XLVII.)

„Jako cedr na Libanu vyvýšena jsem a jako cypřiš na hoře Sionu“ (Eccli. 24, 17). Tímto veršem počínají v knize Ježíše, syna Sirachova, ona výtečná srovnání Moudrosti věčné s krásnými a užitečnými stromy a keři, která církev v přeneseném smyslu tak často o Marii o svátcích mariánských předčítá.

1. Nejprve se srovnává Maria s cedrem: „Jako cedr na Libanu vyvýšena jsem.“ Na cedru se vychvaluje kořen, jeho dřevo a jeho pryskyřice; přeneseme-li to na nejblahoslavenější Pannu, vychvaluje se p o k o r a jejího srdce, její panenství a její mateřská láska.

Čím výše strom na Libanu svou korunu k nebi povznáší, tím hlouběji zapouští do země své kořeny, tak že jím ani nejprudší bouře nezachvěje. Čím více byla nejblahoslavenější Panna vyznamenána, tím více se p o n i ž o v a l a dle rady mudrce ve Starém zákoně: „Čím jsi větší, tím více ponižuj se ve všech věcech; i pustíš kořen dolů a vydáš užitek vzhůru“ (Eccli. 3, 20. Is. 37, 31). Ona jest stromem, který podle vod milosti zasazen byl; proto odlučovalo se její srdce úplně od země smrti a povznášelo se ku vlasti života; kořeny jejích myšlenek a tužeb zapustily se do milosti Ducha svatého. Proto platí o ní slova proroka Jeremiáše (17, 8): „I bude jako strom, kterýž přesazen bývá podle vod, jenž k vlhkosti pouští kořeny své; a list jeho bude zelený, aniž kdy přestane nésti ovoce;“ kdežto žalmista o nespra-

veďlivém pěje (51, 7): „Proto tě Bůh vytrhne a přestěhuje tě ze stanu tvého; a vykoření tě ze země živých.“ Jak pevně však byla Maria, tento cedr na Libanu, zakořeněna a utvrzena, bylo nejlépe zřejmo, kdy země se třásla a hlas umírajícího Syna Božího jinými cedry na Libanu, totiž apoštoly a učedníky, zachvíval a je ohromil; tehdaž stála Maria, jsouc podobna cedru tělem i duší, podle kříže.

Cedrové dřevo má velikou cenu pro svou krásu, svou silnou vůni a svou sílu; panenství blahoslavené Panny Marie jest krásné pro její čistotu, ušlechtilé pro její důstojnost, mocné pro její neporušenost, jest libou vůní andělům a hrůzou démonům. Cedry libanské zapuzují prý hady, ano prý je svou vůní i usmrcují; Maria zapuzuje nečisté duchy, tak že, ačkoliv byla velmi krásná, přece nikdy v žádném nevzbudila smyslných žádostí a nebyla žádnému ani příčinou ani příležitostí ku hříchu. Učitelé církevní praví, že vzbuzovala v každém svatá myšlení a svaté žádosti tak neodolatelně, že bylo zničeno hned všechno smyslné hnutí v každém, kdo na ni jen pohlédl. — Protože je dřevo cedrové tak vzácné a tak libovonné, dal si z něho Šalomoun zhotoviti nosítka, strop chrámový jím překrásně vyložití a vnitřní stěny vyzdobiti, tak že se v Písmě sv. celý chrám také Libanem nazývá (Zach. 11, 1); Maria byla místem odpočinku nebeského Krále a byla učiněna chrámem Nejvyššího; protože její panenství tak líbeznou vůni vydávalo jako cedr, vyvolil si ji za příbytek.

Slzy konečně tohoto stromu, jakž jeho pryskyřici jako perly kanoucí nazýváme, jsou vhodným obrazem mateřské milosti a lásky Marie. Je-li kniha svědomí touto pryskyřicí natřena, nebývá moly napadena ani červotočinou; neb jako cedrová pryskyřice oči, tak chrání péče Marie náš rozum, aby nebyl zatemněn. Cedrová pryskyřice usmrcuje dále škvory t. j. láska Marie netrpí žádného ramenářství, donášečství, žádných klevet ani pomluvy. Tato pryskyřice zamezuje také hnilobu; mrtvoly pochované v cedrových rakvích nezetlí, tak že se cedr také „dřevem mrtvých“ nazývá. A jak působí láska Marie? Také chrání a překáží hnilobě; ona chrání srdce těch, kteří se pod její ochranný plášť, v její záštitu

utíkají, aby neupadli do hniloby chlípnosti; její láska dusí nejučinněji plamen nečisté lásky, smyslnosti.

2. „Jako cedr na Libanu vyvýšena jsem a jako cypřiš na hoře Sionu.“ Maria se podobá také cypřiši. Cypřiš, jehličnatý strom jako cedr, podobá se mu také užitkem. Jeho dřeva se používá k trámům chrámovým, protože je nepřekonatelně pevné a mnoho vydrží. Po řecku se jmenuje konos (κωνος, conus), kužel pro svůj kulatý nahoru zúžující se útvar, jenž je štíhlý jako jedle. Dle Plinia přináší třikrát do roka ovoce, v lednu, květnu a září. Jeho jehličí je vytrvalé, rozetřeno byvší hojí rány, sílí zrak a žaludek.

Obdivujeme tedy na cypřiši krásný, štíhlý tvar, líbeznou vůni, trvanlivost a léčivost jehličí a obzvláštní plodnost. Taktéž velebíme na Marii zářnou jasnost její panenské důstojnosti; ona jest, jak Písmo na jiném místě praví (Eccli. 50, 11), jako cypřiš yzhůru se pnoucí; taktéž chválíme libou vůni její svatosti, kterou jako cypřiš na hoře Sionu, t. j. v církvi bojující a vítězné vyvýšena jest; rovněž ji chválíme pro její hrdinné ctnosti, pročez čteme také v písni Šalomounově (1,16): „Trámy domů našich jsou cedrové, stropy naše cypřišové.“ Trámy vzájemně jsou spojeny a dům činí pevným; toť obraz ctností, které se vzájemně dotýkají a se slučují jako milosrdenství a pravda, střídmost a zdrženlivost, pokora a dobrotivost atd.; ozdobné stropy pak znamenají ony ctnosti, které ostatní navzájem spojují a nádherně zdobí; jsou to víra, naděje a láska, kterých ani nejvyšší stáří neohne ani neskloní.

Jehličnaté listí cypřiše jest podobno trvanlivým, vždy vážným slovům nejbлагосlavenější Panny, která buď sama promluvila, aneb která proroci místo ní promluvili, a tato slova jsou lékem pro prahnoucí duši; ona hasí plannoucí žádosti, ochlazuje pýchou zanícené oči; sílí a povzbuzují myšlenky a žádosti, jež bývají ku všemu dobrému líné a slabé.

Cypřiš má ovoce třikráte do roka; také Maria pomáhá nám, abychom trojí ovoce přinášeli, v zimě svého pozemského života ovoce věcí časných, na jaře milosti ovoce na poli duchovním a konečně o žních na podzim ovoce na polích nebeských. Sv. Jakob píše v listě svém (1, 17): „Všeliké dání výborné a všeliký

dar dokonalý jest s hůry, sestupuje od Otce světél;“ nám však jest dodáván tento dar Marií, jako vodovodem; hmotné, obyčejné víno až naposled, t. j. v září, víno milosti Ducha svatého v květnu a víno krve Ježíše Krista jest nám dodáváno již v lednu, kdy po prvé při své obřízce za nás Ježíš Kristus krev proléval, aby ji pak brzy potom za nás úplně vycedil a podával nám ji až do konce světa v kalichu spasení.

Cedr a cypřiš — jak krásně vypodobňují oba přednosti, kterými zdobena jest Maria, její pokoru, panenství, její mateřskou lásku, její krásu!

„Jako cedr na Libanu vyvýšena jsem a jako cypřiš na hoře Sionu.“ — Amen.

14. Maria palmou.

(Mariale Ernesti, Cap. XLVIII.)

Podivuhodně roste palma. U země je štíhlá a tenká, čím výše však vyrůstá, tím je silnější a objemnější až po mohutnou korunu s krásnými dlouhými větvemi; pravý opak jiných stromů, jejichž kmen dolů je silný, a čím výše vyrůstá, tím slabší. Obyčejným stromům jest podobna většina lidí, palmě však jen spravedlivý: „Spravedlivý jako palma kvésti bude,“ praví Písmo (žalm 91, 13). S málem, s maličkostmi začíná a vyrůstá výš a mocněji jako palma. Každá ctnost má podobný vzrůst, svou palmovou korunu, své vítězství a svůj mír, má svou dokonalost a vznešenost.

Ušlechtilá palma jest bohata na přednosti a jest krásným znakem ctností. První ctnost jest p o k o r a; na ní jsou založeny všechny ostatní, láska ku bližnímu, rozšafnost, dobrotivost, milosrdenství, čistota atd. Jako každá ctnost, má pokora s počátku drsné roucho jako palma a je neúhledná; jestliže ji však vytrvalým cvikem pěstíme, jest co den mocnější, krásnější, silnější, vznešenější, vzácnější a váženější, až se konečně vítězně rozšíří v korunu palmovou a přináší lahodné ovoce. Bylo by ostatně dle sv. Bernarda velikou troufalostí, kdybychom čekali bez boje na vítěznou palmu, a bez palmy vítězné chtěli míti věčnou korunu. Jest tedy pokora první palmou mezi ctnostmi a jest také jejich základem.

Sv. Anselm rozeznává sedm stupňů této krásné ctnosti: 1. Uznati svoji hříšnost. 2. Litovati toho. 3. Vyznati se z poklesků. 4. Netajiti se svou hříšností. 5. Trpělivě snášeti, když nás považují lidé za hříšníky. 6. Neodporovati, aby s námi zacházeno bylo jako s hříšníky. 7. Radovati se, když nás lidé pokořují.

Co jest tedy pokora? Sv. Bernard odpovídá takto: Pokora jest ctnost, kterou sebe tak poznáváme, jakými skutečně jsme a proto sebou samými pohrdáme. To jest pokora vůbec, a máme-li na zřeteli sedm vyjmenovaných stupňů, pak jest to stupeň nejnižší, totiž první. Na tomto se přemnozí zastavují; uznávají sice dobře, že jsou bídnými hříšníky, ale nelitují toho a proto nevystoupí na druhý stupeň, který žádá, abychom hříchů upřímně litovali. Lítostí vystupujeme snadno na třetí stupeň. Kdo totiž vskutku zkroušeně svých hříchů lituje, jistě pospíchá, aby se jich co nejdříve zbavil a řádnou zpovědí se očistil. Zase jiní se sice z hříchů svých tajně vyznávají, ale před veřejností chtějí býti považováni za velmi ctnostné, a proto utajují své poklesky jak mohou, ač by dosáhli vyššího stupně pokory, kdyby se ku své hříšnosti veřejně přiznali — vystoupili by tím na čtvrtý stupeň. Mnozí i na tento stupeň vystupují, dále však nejdou. Takoví lidé opakují častěji i před jinými, že jsou hříšníky, neužitečnými služebníky Páně, avšak běda ti, řekneš-li jim, že jsou skutečně takovými, jak praví; urazíš je až do smrti. Bylo by zajisté vyšším stupněm pokory dáti si říci: Ano, pravdu díš, jsi skutečně služebník neužitečný. — Pokročil-li pak člověk v pokoře tak daleko, že trpělivě nese, když s ním jiní také jako s hříšníkem zacházejí a jím pohrdají, dostoupil stupně šestého. Posledního, sedmého totiž, a nejvyššího stupně dostoupili ovšem jen Svatí, na němž pokorný odstrkování nejen bez hněvu snáší, ale i jich vyhledává, po nich touží a je miluje.

Tato pokora by byla nejdokonalejší, pravá chudoba duchem, o které Spasitel (Mat. 11, 29.) dí: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem.“ Zajisté Ježíš, jenž jest pravý Bůh, ponížení tak miloval, že sebe sama zmařil, že na sebe podobu služebníka přijal, aby s ním zacházeli jako se žebrákem, jako s malomocným, jako se zločincem. Ale podívej se, jak Kristus právě tímto nejhlubším ponižováním nejvyšší slávy došel! „Protož,“

praví sv. Pavel, „Bůh povýšil ho a dal jemu jméno, které jest nad všeliké jméno, aby ve jménu Ježíše každé koleno klekalo, nebeských, zemských i pekelných a každý jazyk vyznával, že Pán Ježíš Kristus jest v slávě Boha Otce“ (Phil. 2, 9.—11.). Blahoslavený, kdo jest jako On chudý duchem; budeť za hodna uznán, aby se dostal až na vrch palmy, ku koruně její, a trhal její ovoce: duševní totiž klid v životě časném: „Naleznete odpočinutí duším svým“ (Mat. 11, 29.), a v budoucím životě věčnou blaženost, království Boží. „Blahoslavení chudí duchem: neb jejich jest království nebeské“ (Mat. 5, 3.).

Nejbližší ctnosti, které se na pokoře zakládají, jsou lidskost, lidumilnost, blahovola, dobrotivost ku bližnímu. To vše znázorňuje mléko, které nám poskytuje palma jako laskavá matka.

Dle podstaty jsme si všichni rovni, jsmeť lidé. Když had, vlk a lev, když každé zvíře miluje stejnorodé zvíře, máme my lidé navzájem se straniti? Víme, že máme na nebesích všichni jednoho společného Otce, jenž všechny stejně stvořil, z téže látky učinil a všem vdechl svůj obraz, totiž duši. Ale i jako křesťané tvoříme celek v Kristu, Synu Božím, a skrze něho jsme spojeni také s Otcem. „Ty Otec ve mně a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli,“ modlil se Ježíš (Jan 17, 21.). Jako křesťané jsme nad to posvěceni a spolu sjednoceni týmž křtem sv., jsme všichni za tutéž cenu vykoupeni, a proto jest potřebí, abychom se my křesťané obzvláštní milovali láskou, větší láskou, než milujeme pohany, poněvadž každý člověk své soukmenovce a své spoluobčany více miluje než cizince. A skutečně, jsme občany jedné a téže duchovní říše, totiž církve, máme též přikázání lásky k Bohu a též přikázání lásky k bližnímu; tvoříme jedno veliké království, jednu rodinu v Kristu. Ano ještě více, jsme údy jednoho těla Ježíše Krista, jsme účastníky téhož stolu, který každému z nás poskytuje za pokrm duchovní totéž tělo a tutéž krev Ježíše Krista, takže skutečně jsme jedním tělem a také za jedno s Ním. Ejhle, kolik tu příčin, aby nás pojilo všechny pevné pouto vešpolné lásky, blahovůle a pravé lidumilnosti!

Po lásce ku bližnímu následuje pak ještě spravedlnost a rozšafnost, milosrdenství a čistota srdce, jakož i klid duševní.

Jak bohatý poklad ctností otevírá nám palma ku rozjímání! Leč dosti o tom!

V koruně palmové jest klidno. A což říci o srdci, jež zakotveno jsouc hluboko v pokoře, miluje Boha i bližního a šíří vůkol sebe libou vůni ctností? Také v něm jest nebeský, nade všechno pomyslení blaživý klid, slovem — podobá se palmě.

Maria jest nejkrásnější palmou míru a klidu. Otec nebeský jí láskou byl nakloněn, anděl ji v tichém zátiší navštívil, Duch sv. ji povýšil za matku Páně, což bylo nejvznešenější okrasou její koruny, její nejkrásnější ozdobou a jejím nejušlechtlejším plodem. Amen.

15. Maria se přirovnává k olivě.

(Mariale Ernesti, Cap. L.)

„Jak oliva spanilá vyvýšena jsem na polích“ (Eccli. 24, 19.). Maria podobá se tomuto stromu pro jeho četné přednosti.

Dle Isidora vyznamenána jest oliva názvem: „strom míru“, a zná každý ovoce tohoto stromu jakož i olivový olej. V Písmě svatém nazván proto také celý strom zkrátka olivou, v češtině ho jmenujeme také tak. Jest ještě jiný strom téhož jména, totiž oleastr čili planá oliva; „oliva“ se jmenuje, poněvadž se právě olivě podobá, „planá“, že olivového ovoce nerodí, a proto ani oleje nedává.

Zevně jest oliva dosti neúhledná; vypadá asi jako naše obyčejná vrba, v Písmě sv. se však praví, že je spanilá: „Jak oliva spanilá na polích vyvýšena jsem,“ protože se vyznačuje obzvláštní plodností a užitečností. V tom však spatřujeme hned obraz pokory, protože, ačkoliv takovými přednostmi se může honositi, přece pohrdá veškerou zevnější ozdobou a skvostností. Proto zvolil si Joatham — jakž známo dobře čtenářům Písma sv. — ku podobenství (Soudc. 9, 7.—9.) jako příklad olivu: „Pravil totiž k mužům Sichemským: Sešly se stromy, aby si zvolily krále, i řekly olivě: Panuj nad námi! Kterážto odpověděla: Zdaž mám se vzdáti tučnosti, kterou sloužím Bohu i lidem, abych povýšena byla mezi lidmi?“ Podobně i nazaretská Panna pokorná mluvila, když jí byla zvěstována nejvyšší důstojnost: „Jak se

to stane, když hodlám ustavičným panenstvím a odděleností Bohu svému sloužiti?“

O olivě poznamenává dále již Virgil: „Ona nevyžaduje ani motyky ani nože ani zvláštní opatrnosti.“

Vizme její uspokojenost a její skromnost, řekl bych její dobrovolnou chudobu! Jak krásný obraz Marie, o níž žalmista (51, 10.) pje: „Já pak jako oliva plodná v domu Božím, doufala jsem v milosrdenství Boží,“ ne v bohatství ani pozemské statky. Sama byla chudá, chtěla chudou i se svým Synem zůstatí a přece s ním „lačné nakrmila dobrými věcmi“ (Luk. 1, 53.) — ona byla skromná a dobročinná jako oliva.

Na olivě vidíme také znak jejího panenství a sice jejího plodného panenství, protože oliva bez veškerého lidského přičinění ovoce nese. V tom záleží přednost jen Marii příslušná: „Jako oliva sláva její,“ praví Oseáš (14, 7).

Olivě se daří v suché zemi, podál kopců, kde není ani stromů ani keřů; poznej z toho, jak miluje Maria osamělost a ústraní, „jak oliva spanilá na polích vyvýšena jsem“.

Oliva má hořký kořen a sladké ovoce. Vzpomeňtu na kajícnost, umrtvování a trpělivost v útrapách Bohem seslaných — což zdá se býti také zprvu trpkým, ale ovoce jest sladké, jakž učí sv. Pavel ve svém listě k Židům (12, 11): „Všeliká pak kázeň dokavade přítomna jest, nezdá se býti radostná, nýbrž smutná: potom pak velmi utěšitelné ovoce spravedlnosti přinese těm, kteříž skrze ni vycvičení byli.“ Jak byla Maria navštívena a jak byla potěšena!

Listí olivové jest šedé a neúhledné a přece je léčivé. Sílí uvnitř, na rány přiloženo chladí a hojí a mírní bolení hlavy. Maria předobrotivá uzdravuje podivně trpící křesťany. Listí olivové zůstává vždycky zelené, vytrvalé jako olivové dřevo a neopadá; slova Panny přesvaté zelenají se vždy svou pravdou, nepomíjejí a zůstávají vždy líbeznými a skromnými. Ve velesvatyni, v chrámě židovském, byli jen cherubíni nad archou úmluvy a úzká brána ze dřeva olivového; Maria, která jako kdysi velesvatyně ukrývala Pána, promluvila, jak zaznamenáno, jen čtyřikrát, ale její slova byla účinná, jak oliva.

Oliva je „stromem smírným“ — olivovou ratolest donesla po potopě světa holubice do archy; — Maria přinesla celému světu pokoj s Bohem skrze svého Syna.

Naštípíme-li olivu planou plodnou olivou, změní se úplně, zušlechtí se a rodí olejnaté olivy. Tak také úplně mění nejblahoslavenější Panna olivu planou, t. j. zlé, hrubé, vášnivé srdce hříšnickovo, dotkne-li se ho milostnou ratolestí smírnou, a mění ho v olivu ušlechtilou, tak že srdce jeho jest pak dobré, zbožné, hodné a užitečné.

Konečně jest naprostou výsadou tohoto stromu, že jest tak přílišně tučný a olejnatý. Proto se nazývá v řečtině, v němčině a češtině zrovna olivou nebo olivovým stromem. Olej má však nejen v pozemských věcech, nýbrž také na poli nadpřirozeném ve důležitém úkol.

Značí milost a při udílení sv. svátostí jest také v jistém smyslu zprostředkovatelem milosti Boží. Maria se nazývá matkou milosti, ale jak ji lépe touto matkou označíme, než když ji porovnáme s olivou, která tento odznak milosti rodí? O přirozené moci a účincích oleje dočteme se v knize přírody, a o vztahu jeho ku duchovním účinkům milosti dočísti se můžeme ve knize nadpřirozeného zjevení, t. j. v Písmě svatém.

Olej léčí tělesné nemoci, milost Boží léčí utrpení duševní. O učednících Páně čteme u sv. Marka (6, 13): „A mazali olejem mnohé nemocné a uzdravovali;“ vzhledem na tělesné a duševní nemoci praví sv. Jakob (5, 14.): „Stůně-li kdo z vás, uveď kněží církve, ať se modlí nad ním, mažíce jej olejem ve jménu Páně: a modlitba víry spasí nemocného, a polehčí mu Pán, a jest-li jest v hříších, budou mu odpuštěni.“

Olej mírní bolest, hojí rány, milosrdný Samaritán „nalil oleje a vína do ran“ (Luk. 10, 34); po něm oteklina změkne, jak Isaiáš (1, 6.) podotýká; olej sílí a činí zmužilým k práci a k boji, a David se podivuje, jak by pomazaný mohl býti přemožen. A což? O každém, jenž pomazán byl, přijímaje svaté biřmování, neplatí totéž? Olej vrací sílu údům, když prací a bojem zemdlely, jak čteme v II. knize Paralip. (28, 15): „A mužové vzali ty zajaté a občerstvili pokrmem a nápojem, a pomazali pro unavení, a péči o ně měli.“

Oleje možno p o ž í v a t i a užiti ku přípravě pokrmů; přimíchávali ho k o b ě t e m jako medu; rozněcuje žár ohně, hoří a svítí; i milost Boží jest sladkým pokrmem pro duši, oslazuje každou pozemskou radost, rozněcuje božskou ctnost lásky, aby vzplanula k nebi.

Spásonosný olej jest ovocem olivy; oliva pak roditelkou, matkou oleje; — milost Boží jest ovocem výkupné smrti Ježíše Krista na kříži; Maria, matkou Vykupitelovou, následovně i matkou milosti. Jak překrásné porovnání: Marie s olivou! Zajisté pravdivá jsou slova Písma: Jak oliva spanilá vyvýšena jsem na polích. — Amen.

16. Maria přirovnána ku javoru čili platanu.

(Mariale Ernesti, Cap. LI.)

Javoru nebo platanu na východě sobě ve starověku velmi vážili. Také v Písmě sv. se řadí k olivě a tak jako ona za znak božské moudrosti jest považován, a církev Marii k němu přirovnává. Čteme taktéž (Eccli. 24, 19.): „Jak oliva spanilá na polích, a jako javor vyvýšena jsem u vody na ulicích.“

Javor, po latinsky *platanus* = platan, jest strom, jenž má hojně a široce rozložených kořenů, mocných ratolestí s velkým, měkkým a stinným listím. Pro svůj stín byl tento strom velmi ceněn. Ač ho i jako léku užívali, přece byl hlavně pro svou bohatou listnatost a velikou objemnost k vůli stínu sázen všude, kde byla voda u cest, v ulicích i na náměstích. Ve starověku byl tak vzácný, že ho v nádvořích královských paláců i vínem zalévali a zúrodňovali.

I hodí se opravdu výborně, aby obyvatelům horkých jižních krajin chládku a občerstvení poskytoval. V Lykii byly platany, které zastíňovaly prostor v průměru 43 metrů. Poznejme z toho, jak v e l i k á a o b s á h l á jest láska blah. Panny Marie, která je láskou nakloněna všem, která dobrým i zlým, chudým i vznešeným, šťastným i nešťastným svého občerstvujícího chládku poskytuje.

Usedneme-li ve stín tohoto stromu a nasloucháme, jak šelestí v koruně jeho listí, zdá se nám, jakoby láska Marie šeptala. Listí představuje nám takořka jazyky šep-
ta-

jící, jeho šelest slova, která vítr odnáší. Listí javorové je veliké a široké, měkké a jemné; slova Marie jsou také veliká, t. j. důležitá a vážná, sladká a lahodná. Přesvědčíš se, jak jsou rozmilá a důstojná, když je horlivě rozjímáš, když jejich počet, jejich obsah, jejich hlubokost a dosah zkoumáš.

Mohli bychom jí lovšem již všechna ona slova přičísti a o nich uvažovati, která Duch sv. v knize Sirachově ve Starém zákoně ústy své přemilé nevěsty mluvil, jako dnes uvedená slova Písma: „Jak oliva spanilá na polích, a jako javor vyvýšena jsem u vody na ulicích“; avšak pro naše rozjímání jsou ona slova důležitější, která Maria sama promluvila. Je jich sice pramálo zaznamenaných, ale jako perly tím jsou drahocennější, čím řídčeji se vyskytují, tak jsou slova Mariina tím vzácnější, čím jest jich méně. Dle sv. Bernarda promluvila Maria v celém evangeliu pouze čtyřikráte. Po prvé mluvila s andělem, avšak teprv tehda, když ji byl opětně oslovil; pak v domě příbuzné Alžběty, dále s dvanáctiletým Ježíšem v chrámě a po čtvrté na svatbě v Kaně galilejské.

Uvažujme však, jak mocnými a dalekosáhlými jsou tyto čtyři rozmluvy. Když mluvila s andělem, uskutečněno největší tajemství, Syn Boží totiž vzal na sebe člověčenství; když mluvila s Ježíškem, byl tento vtělený Syn Boží člověku poslušen; když mluvila s Alžbětou, byla naplněna Duchem sv. a matka i s dítětem zplesala v Bohu Spasiteli; když na svatbě v Kaně s Ježíšem mluvila, zjevil po prvé veřejně svou božskou moc, proměnil vodu ve víno. Hle, jak důležitá jsou slova Mariina; ani jedinké nebylo nadarmo promluveno. A abych odměřenost slov Mariiných ještě více zdůraznil, podotýkám, že nemluvila vlastně ona, nýbrž Duch sv., jenž k tomu podnět dal, aby mluvila. „Ona mluvila tak, jak Duch sv. dával jí vymlouvati.“ (Porovn. Skutky ap. 2, 4.). Její řeč byla krátká a stručná, avšak mocná; Duch sv. „potvrzoval ji následujícími divy“, jak čteme o apoštolích (Mar. 16, 20.).

Sedmkrát začala mluvit v oněch čtyřech rozmluvách, právě tak, jako jest sedmero darů Ducha sv. Když mluvila s Alžbětou, byl to Duch rozumu a moudrosti, jenž její slova uspořádal, vnuknul a napovídal; Duch rozumu vnuknul pozdravení, Duch moudrosti napovídal Magni-

ficat, onu překrásnou píseň chvály a díků. Při rozmluvě s andělem vnuknul jí otázky Duch rady, a když anděl vše vysvětlil, opět Duch síly vnuknul jí závažnou odpověď. Duch rady se tázal: Jak se to stane? Duch síly odpověděl: Aj, já dívka Páně. Podobně na svatbě v Kaně vybídnul ji Duch posvátné lásky k chudým svatebčanům, aby zaprosila: nemají vína, a Duch umění pak z ní mluvil: Všechno, cožkoliv vám řekne, učinite! Když s dvánáctiletým Ježíškem mluvila, byl to Duch bázně, který jí vnuknul ostýchavou otázku: „Synu, co jsi nám tak učinil?“

Popatřme ještě na počet pronešených slov! V rozmluvě s andělem jest 15, s Ježíškem 13, na svatbě v Kaně 7 a v Magnificat 92, úhrnem 127 slov. Právě tolik, totiž 127 bylo krajů, nad nimiž král Asvér vládnul (Esth. 1, 1.). Jako je Esther předobrazem Marie, tak jest Asvér předobrazem Ježíše Krista, Krále králů, jenž nad celým světem, nad všemi říšemi a kraji světa vládne a Marii za královnu nad nimi ustanovil, zvláště pak za královnu 12 místodržitelů, t. j. sv. apoštolů, kteří jako ona sedmero darů Ducha sv. na hoře Sionu přijali, a za královnu všech jejich nástupců. Ratolesti tohoto nebeského javoru rozkládají se dobrotivým vladařstvím, jak daleko království Ježíše Krista sahá, od Indie až k Aethiopii, t. j. po způsobu mluvy Písma sv. od jednoho konce země ku druhému a pojímají v sobě všechny lidi od nevinátka až po hříšného kmeta; jejich veliké listy oblažují chladkem všechny lidi, všechny národy, a také my odpočíváme v jejich stínu a jest nám možno ustavičně pod hustolistými ratolestmi tohoto stromu slavit slavnost stánků.

Bylo by smutné, kdyby tomu tak nebylo. Velikou by bylo škodou, kdyby národové, rodiny a jednotlivci neputovali do Jerusalema, aby pod ochranou Marie slavili svátky míru. Vyplnila by se na nich hrozebná slova proroka Zachariáše (14, 17.—19.): „Kdo nevstoupí z čeledí země do Jerusalema ku slavení slavnosti stánkův, nebude na ně deště, ale bude pád, jakýmž bítí bude Hospodin národy, a bude hřích Egypta.“

Kéž nás tato kletba nikdy nestihne! Putujme proto každoročně do chrámu Jerusalemského, chvalme a uctívejme Pána v Marii; vybudujme si stánky pod ochranou Marie, ve stínu jejím a při šelestu ratolestí a listí

ať tane nám na mysli ta, o níž čteme: „Jak oliva spanilá na polích a jako javor, platan, vyvýšena jsem u vody na ulicích.“ — Amen.

17. Maria jest podobna jedlí a terebintu.

(Mariale Ernesti, Cap. LV., LIV.)

1. Isaiáš praví (55, 13.) o království Mesiášově: „Místo ostružiny vzejde jedle“, t. j. užito těchto slov o prostřednici naší spásy: místo Evy povstane Maria. Eva se snížila k zemi, vyhledávala věci pozemských, zapomněla na nebeské, věru byla po zemi se plazící ostružinou; Maria povznesla se k nebi, pohrdala velkodušně věcmi pozemskými, jako nebe dychtivá jedle. K nebi směřovala její mysl, k Bohu lnulo každé hnutí srdce. „Jako větve jedličí byly vlasy její,“ píše píseň Šalomounova (4, 1.), *) t. j. nade vše pozemské byla povznešena její mysl, byla čistá a nevinností zářící, nemarnivá, nýbrž prostá, skromná a krásná.

Vedle cedrového a olivového dřeva bylo také jedlové dřevo počteno, aby zdobilo chrám (III. král. 6, 33—35.): „Šalomoun, kudy se vcházelo do chrámu, udělal podvoje z dříví olivového do čtyř hran. A oboje dvěře byly z dříví jedlového proti sobě: a oboje dvěře byly dvojité, a spolu spojujíce se otvíraly se. A vyryl (na nich) cherubíny, a palmy, a rytiny velmi vyzdobené: a obložil je všecy plechy zlatými dílem taženým podle pravidla.“ Jako všechno v chrámě, tak i tyto dvojité dvěře měly svůj význam. Vykladači praví: zevnitřními dveřmi rozumí se láska k bližnímu, vnitřními láska k Bohu; dvě křídla dveří prvních značí trpělivost a blahovolnost, druhých víru a dobré skutky. Vzhledem ku nejblahoslavenější Panně možno říci, že vnitřní dvěře dvojité značí víru a poslušnost, zevnitřní pak dvěře milosrdenství a pokoj. Dvojité dvěře spolu se spojovaly, tak že, když se jedna část otevřela, druhá se zavřela. Myslíme-li na Marii, mohli bychom vhodně užítí slov v žalmu 84, 11.: „Milosrdenství a pravda potkaly se spolu: spravedlnost a pokoj líbají se.“ — Zajisté, Maria, ušlechtilá jedle nebeská, spojuje v sobě vše, co jest nejšlechetnější a nej-

*) Dle odchylné četby.

vznešenější, totiž milosrdenství a pravdu, spravedlnost a pokoj.

2. V knize Eklesiastikus (24, 22.) čteme: „Já jako terebint rozložila jsem ratolesti své, a ratolesti mé (jsou ratolesti) slavné a milostné.“

Terebint se hojně vyskytuje v Palestině; v údolích terebintů porazil David Goliáše. Ve starověku se zvláštním důrazem připomínáno, že ze sebe vylučuje velmi drahocennou pryskyřici. Maria podobá se takovému terebintu, neboť ona rozpínala ratolesti svých ctností za přispění Boží milosti od moře k moři, od řeky Eufratu až do končin země. Její ctnosti se však s ratolestmi terebintovými porovnávají, ne tak pro valný počet ratolestí, nýbrž proto, že ratolesti terebintu hojnou a drahocennou pryskyřici ze sebe vylučují. Proto právě dříve o ní Písmo sv.: „A ratolesti mé jsou slavné a milostné“ (Eccl. 24, 22.). A tak jako kapky pryskyřičné, které z větví terebintových kanou, jsou ze všech nejdrahocennější, tak převyšují slzy Marie všechny ostatní silou, upřímností, mocí a působností.

Duch sv. zjevuje nám sedmero druhů takových slzí, čili libovonných zrn pryskyřičných; jsou to ty, které se z jeho sedmerých darů prýští. Když jeho Duch zavěje, tu se ukazují, jak se v písni Šalomounově naznačuje (4, 16.): „Zdvihni se, větříku půlnoční, a přijď, větříku polední; prověj zahradu mou, ať tekou vůně její!“

První slzy způsobuje dar bázně Boží, jsou to slzy žalu nad mnohými hříchy. „Slzami svými každé noci lože svoje smáčím,“ vzdychal David (6, 7.). — Šlechetné a štěstím oblažující jsou slzy, které Duchem pobožnosti, t. j. láskou k Bohu a k bližnímu naplnění jsouce roníme. Jak šťastnou jest duše zbožná spojená s Bohem páskou lásky v hodinách modlitby a pravé pobožnosti, jak šťastným jest chudáš vida slzy v oku svého dobrodince; jak utěšují tytéž slzy chudáka, nemocného, opuštěného, a jak ozařují také toho, jenž je prolévá. — Za třetí vyluzuje také dar umění slzy hlavně těm, kteří jsou si vědomi, jakým neštěstím jest hřích, kteří jsou si vědomi všech nebezpečí a utrpení pozemského života. Jestliž země slzavým údolím. S potomky israelskými v zajetí a vyhnanství úpějícími nařikají (žalm 136, 1): „Při řekách babylonských, tam jsme sedávali a plaká-

vali.“ — Také dar síly má své slzy a povzdechy v čas přílišné tísně a prudkého pokušení. Nejsou však známkou naší porážky, nýbrž jen bolesti, kterou sice statečně snášíme, ale přece stopy její v očích se ukazují. — Za páté vyluzují nám slzy dar rady. Jsou to slzy, které vhánějí do oka upomínky, vděčnost, vzájemná láska, zvláště, když si připomínáme nevýslovnou dobrotu Boží a nescíslná dobrodiní Jeho, která jsme přijali, anebo když rozjímáme o přehořkém umučení a smrti božského Vykupitele. Tyto poslední jsou ovšem hořké, podobají se slzám, které proléval Jakob, když obdržel zprávu o smrti milovaného syna Josefa, slzám, které proléval David nad smrtí Absolona. — Za šesté svlažují tváře vyvolených Božích slzy toužení, když darem rozumu vzpomínají na nebeskou blaženost, na svou věčnou domovinu. Překrásně o tom pěje 41. žalm (2.—6.): „Jako jelen dychtí po studnicích vod, tak dychtí duše má po tobě, o Bože. Žízní duše má po Bohu, po Bohu silném, živém (říkajíc): „Kdyže přijdu, a ukáži se před tváří Boží? Slzy mé jsou mi chlebem dnem i nocí, že přejdu na místo stánku podivného, až k domu Božímu.“ Opravdu, vznešená slova! Slzy touhy jsou této osvícené duši chlebem dnem i nocí, neb ona touží přejíti na onen svět k Bohu svému. — Konečně za sedmé jsou blahoslavené slzy daru moudrosti, požívání Boha. Prýští se z radosti a plesání, že ženich duše naší jest nám přítomen, že jsme s ním co nejúžeji spojeni. Takové slzy proléval patriarcha Jakub plesaje radostí, že opět spatřil svého vroucně milovaného Josefa. Jak se lišily tyto slzy od slzí, které ronil, když slyšel o jeho smrti! Tak se liší od sebe jiné slzy na vzájem; slzy lítosti, zármutku, slzy bolesti, vděčnosti, utrpení, slzy tužby po Bohu a slzy z radosti prolévané, že požíváme skutečně dobro nejvyšší, trojjediného Boha.

Maria prolévala tyto veškeré slzy, slzy lítosti nad hříchy jiných, slzy lásky k Bohu, lásky k bližnímu, slzy nad utrpením člověčenstva a nad přehroznými bolestmi svého přemilého Syna, slzy, když se s ním loučila, když po něm toužila, avšak také slzy radosti, když jej po jeho slavném z mrtvých vstání opět spatřila a když konečně na nebe vzata byla. Hle to jsou slzy nebeského terebintu, slzy Mariiny!

A všichni svatí a vyvolení ji v slzách následovali,

plakali pod jejími ratolestmi a jejich slzy kanuly jako perly libovonné pryskyřice. „Jako terebint rozložila jsem ratolesti své, a ratolesti mé (jsou ratolesti) slavné a milostné.“ — Amen.

18. Maria se podobá vinnému pní a vinici.

(Mariale Ernesti, Cap. LIII.)

V písni Šalomounově jest Maria připodobněna k vinici, v knize Sirachově (24, 23) k vinnému pní: „Já jako vinný kmen vypučila jsem libou vůni, a květ můj přináší ovoce, čest a poctivost.“

Nejblahoslavenější Panna jest vinicí, která náležela výhradně Králi míru, nebeskému Šalomounovi. Také národ israelský byl vinicí Páně; než ta se mu zvrhla a přinášela mnoho neplodných kmenů. Jedna však vyvolená réva v ní rostla, totiž nejblahoslavenější Panna; tu šobě Král jako zvláštní vinici pěstoval a svým andělům odevzdal, aby ji opatrovali. Ale na tom nepřestal! Ačkoliv jeho strážcové, andělé, nespí, chtěl také sám dohlížeti na svou oblíbenou vinici, v níž byla nejdrahocennější réva, neb „kde srdce, tam oči!“ (Srovnej přísloví: Co oko nevidí, to srdce nebolí.)

Sám Král nebeský opatroval Marii, netoliko pro sebe, nýbrž také pro pokolení lidské, aby všickni byli jejím plodem občerstvení a nasycení. Proto užívá církev slov knihy Eklesiastika (24, 26) o Marii: „Přistupte ke mně všickni, kteříž mne žádostivi jste, a ovocem mým nasýťte se!“

Uveďme si v tomto pojednání příčiny, proč matky Boží „žádostivi býti“ máme. Jsou to, ovšem v přeneseném smyslu, tytéž přednosti, které ku ženě poutají, totiž předně je to p l o d n o s t; vyznačuje se slovy verše 23.: „Já jako vinný kmen vypučila jsem libou vůni;“ dále č i s t o t a vyznačena veršem 24.: „Já jsem matka krásného milování a bázně, a poznání, a svaté naděje;“ za třetí b o h a t s t v í, o němž zmiňuje se verš 25.: „Ve mně jest všeliká milost blaženosti a pravdy; ve mně všeliká naděje života i ctnosti;“ toť jsou pravé poklady a pravé bohatství; dále š t ě d r o s t, jinak by v následujícím verši nevolala: „Přistuptež ke mně všickni, kteříž mne žado-

stivi jste, a ovocem mým nasyťte se;“ za páté přívě-
t i v o s t a laskavost dle verše 27.: „Nebo duch můj jest
nad med sladší a dědictví mé nad med a plást strdí;“
za šesté sláva šlechtického rodu, která nazna-
čena následujícím veršem (28): „Památka má na věky
věků“; dále krása, které kdo okusil a požil, opět a
opět po ní touží, jak verš 29. naznačuje: „Kdož mne jedí,
ještě lačněti budou, a kdož mne pijí, ještě žízniti budou;“
dále m o u d r o s t a s v a t o s t života, na nichž se násle-
dující verš (30.) zakládá: „Kdo poslouchá mne, nebude
zahanben, a kteříž pracují se mnou, nebudou hřešiti;“
a konečně v ě r n o s t, které nás verš 31. učí: „Kteříž vy-
světlují mne,“ t. j. kteří věrně mně jsouce oddáni jiné
o mně uvědomují a mne velebí, „život věčný míti budou“.

Abychom však Marii věrně lásku spláceli, jest po-
rovnávána s nejvýbornějším vinným kmenem, s
v y b r a n o u vinicí. Proč? Protože velmi dobrá vinice také
velmi dobré, ano nejvýbornější víno dává. Ze všech uži-
tečných věcí a požitků neváží si a neoblíbí se snad žádný,
ať jest moudrý nebo pošetilý, chudý nebo bohatý, du-
chovní nebo světský, ničeho tak, jako dobrého vína a
dobrého oleje. O oleji jsme již jednali! Dobré víno je
vítáno a oblíbeno v každém domě. Občerstvuje srdce
lidské, působí všem radost a mysl veselou. — Vínem naší
nebeské révy jest laskavost a útěcha, které nám Maria
dobrotivě uštědřuje. Jak se to děje, ukazuje nám právě
tak v ý v o j révy, jako d ě j i n y o nejblahoslavenější
P a n n ě.

V zimní době leží réva nepovšimnuta a zanedbána,
kdo by jí neznal, ničeho by za ni nedal; na jaře má mnoho
mízy a naříznuta až slzí, v době květu líbezně voní, pod
loubím révy jest příjemný chládek, a když se naplní čas,
jest úrodná a užitečná a rozmnožiti se dá sazeničkami dle
libosti. — Když se Maria narodila, vypadalo to na celé
Bohu odcizené zemi jako za tuhé zimy; Maria byla jako
réva za mrazu ukrytá, ponížená, pokorná, tak že si jí nikdo
ani nevšímal. Když dospívala, poznávala bídu světa bez
Boha a ronila slzy útrpnosti a touhy po Vykupiteli. Žádná
rostlina neslzí tak hojně jako réva a žádný svatý tak ne-
želel bídneho světa, žádný nad ním tak neplakal a ho-
nelitoval, jako nejdobrotivější Panna. O ní můžeme užiti
slov Jeremiášových o Rachel (31, 15): „Hlas na výsosti

slyšán jest naříkání, žalosti a pláče: Rachel plačící synů svých a nechtějící se potěšiti nad nimi, protože jich není.“ Tou měrou, jak Maria dospívala v pannu, rozněcoval se v ní plamen lásky k Bohu, a ona skvěla se krásou a lahodou; a v tu dobu vypučel z ní pupen nejkrásnější — předsevzetí totiž a slib, že zůstane vždycky pannou. Té doby vydávala vůni líbeznou, která převyšovala všechny nejlíbeznější vůně. Mohla tehdy právem se chlubit: „Jako vinný kmen vypučila jsem libou vůni.“ A když o tom nebeský Král zvěděl, když mu andělé, strážcové této vinice, hlásili: „Ejhle, naše vinice kvete,“ nemohl se Pán milované vinice déle zdržeti, opustil svého Otce a přišel na svět, aby svůj vzácný majetek shlédnul, jej navštívil a ještě více svojí láskou zahrnul: „Můj milý jest můj, a já jsem jeho.“ On se stal jejím Synem, ona Jeho matkou.

A mluví-li Maria dále: „A květ můj přináší ovoce: čest a poctivost,“ tu vzpomeňme na všechny ony panny, které dle příkladu nejblahoslavenější Panny věčné panenství Bohu slíbily a k Němu došly. Toto jsou její nejkrásnější květy a nejvzácnější ovoce; v její škole vypučely a se rozvily; pod její ochranou zůstávají svému slibu věrnými a vytrvalými.

Útlé jsou tyto květy, avšak široký vinný list je zastíňuje, aby neuvadly, on je též chrání přede vší nepohodou. U Marie hleděli si všichni svatí své ctnosti zajistiti, ano i andělé cítí se u ní blaženými, a každý vpravdě moudrý a zbožný křesťan hledá a nalézá u ní chládku a přístřeší. Tato hustě listnatá réva není břečťanem Jonášovým, není jalovcem Eliášovým, ani řešetlákem, o němž zmiňuje se kniha Soudcův. Chládek, který poskytoval břečťan, byl jen k odpočinku a pohodlí tělesnému, chládek pod křem jalovcovým znamená snad zálibu v bohatství, chládek pod řešetlákem hýření v počtách pozemských; chládek, kterého nám poskytuje naše réva, znamená pokoj, jakého požívá ctnostná duše pod ochranným pláštěm Marie. O tomto vinném kmeni píše žalmista (79, 11, 12), „že přikrývá hory stínem svým a rozšiřuje ratolesti své až k moři“. V tomto stínu prospívalo dítko Ježíš, tam rozkvétaly panny, tam prolévají kající slzy, tam kladli základ velicí světcové pro svou slávu nebeskou.

Maria, nebeský vinný kři, plesajíc můžeš o sobě užiti slov: „Já jako vinný kmen vypučila jsem libou vůní, a květ můj přináší ovoce: čest a poctivost.“ — Amen.

19. Maria se přirovnává k záhonku libovonného koření.

(Mariale Ernesti, Cap. LXIII.)

Jak náš Pán a Spasitel v podobenstvích rád vyučoval a některá z nich důkladně vysvětloval, aby nám ukázal, jak také v ostatních hlubší smysl najíti můžeme, tak přidává Duch sv. nejblahoslavenější Panně v podobenství jména různých věcí, aby nás naučil hledati ji a ctnosti její také v jiných známých a chvályhodných věcech.

Tak vypočítává Písmo sv. devět druhů libovonného koření, jehož všechny vzácné vlastnosti spatřujeme v duchovním smyslu na Marii, jako na nějakém záhonku vonného koření. Není tedy příčiny, proč bychom Marii ve zbožném rozjímání s takovým zahradním záhonkem nesrovnali a neužili o ní slov písně Šalomounovy (6, 1.): „Milý můj sestoupil do zahrady své k záhonku vonného koření, aby pásal v zahradách, a aby sbíral lilie.“

Od nejstarších dob pěstovali na východě libovonné květiny; vonné koření, drahocenné masti byly všude oblíbeny, takže se i Spasitel v domě Šimonově pomazati dal. „Přišla žena, majíc nádobu alabastrovou masti drahé z klasu nardového, a rozbivši alabastrovou nádobu vylila ji na hlavu jeho.“ Byla to drahocenná masť z nardu pravého za 300 denárů (dle naší měny za více než 200 K) „a dům naplněn jest vůní masti“. (Mat. 26, 7; Mar. 14, 3; Jan 12, 3). Proto není divu, že v zahradách na východě měl záhonek vonného koření vždycky čestné místo. Také ženich v písni Šalomounově sestoupil do zahrady nejprve k záhonku vonného koření.

Záhon vonného koření, aby byl dobrý, skýtal užitku, musí míti tyto vlastnosti: výbornou půdu, příznivou polohu, musí býti pečlivě vzdělán a posázen nejlepšimi sazeničkami. Toto všechno můžeme v duchovním smyslu říci o Marii.

Co se týče předně dobré země, dobré půdy, jest Maria onou zemí, onou půdou, o níž (I. Mojž. 49, 15) čte-

me: „Viděl zemi, že jest výborná: a podložil rameno své k nošení, a učiněn jest daněmi sloužící.“ Pán viděl Marii, kterou můžeme porovnat s výbornou zemí, že dobrým a nejlepším srdcem jeho slovo přijme a třiceti — šedesáti ano stonásobný užitek přinese; viděl nejčistotnější Pannu, která se stane požehnanou matkou; zázrak to, který ji povýší nejen k hodnosti požehnané mezi ženami, nýbrž k hodnosti požehnané nad všechny ženy. Aby tento záhonek vonného koření svým vlastnictvím nazývat mohl, t. j. aby mu byla Maria matkou přemilou, Syn Boží člověkem učiněn jest, přijal na sebe podobu služebníka, pracoval na zemi, pracoval až do 30 let v dílně tesařské za pozemský výdělek k její a své výživě, nosil otesané dřevo na svých ramenou, jak později těžké dřevo kříže s našimi hříchy na sebe vzal.

Marii můžeme porovnat s výbornou půdou ještě také z jiné příčiny. Dobrou a úrodnou lze nazvat půdu, která, byvši oseta dobrým semenem, dává hojnou úrodu, neboť jsou také záhony, které, ačkoliv byly osety dobrým semenem, přece jsou neúrodné a jen trní a bodláčí přinášejí. Maria však, tento nebeský záhonek, přinesla bez semena požehnaný plod, nosila nám pouhou dobrotivostí Boží Spasitele světa, jak píše žalm 84. (v. 13): „Hospodin dá požehnání a země naše vydá úrodu svou.“ „Kterak se to stane, poněvadž muže nepoznávám?“ Ó panenská země, Duchem svatým zastíněna vydala jsi nám požehnaný plod, Spasitele!

Tento záhonek měl nejpříznivější polohu, ležel směrem ke slunci, k východu, odkud přijela královna ze Sáby, aby moudrost Šalomounovu slyšela: „A přijedši do Jerusalema s komonstvem velikým a s velbloudy, nesoucími vonné věci, dala králi sto a dvacet hřiven zlata, a vonných věcí velmi mnoho, i kamení drahého: aniž bylo kdy potom přivezeno vonných věcí tolik, jako darovala královna ze Sáby králi Šalomounovi“ (III. Král. 10, 2., 10.). — Maria jest podobna půdě rajské, jejíž poloha byla k východu, kdež nebylo potřebí namáhavé práce, nýbrž jen zaměstnání z kratochvíle a z pouhé lásky ku práci, aby země dala hojný užitek.

Za třetí byl tento záhonek nejpečlivěji pěstován, vzděláván a připravován. Neb tentýž, jenž jeho půdu učinil, který jej založil, jej také sám vzdělával a

připravoval. Když Bůh každé srdce lidské považuje za své pole, z něhož vytrvale kde jaké trní odstraňovati a je neúnavně překonávati, t. j. působením své milosti zkypřovati neustane, byť i přes všecku námahu přece mu jen bodláčí neužitečné přinášelo, s jakou asi bedlivostí, obezřetností a zálibou připravoval onen svůj záhonek vyvolený, z něhož měl vypučiti jeho jednorozený Syn! Tento záhonek byl mu milejším než kterékoli srdce lidské, zde „oči jeho na ni jsou (obráceny) od počátku roku až do konce jeho“ vždy s obzvláštní láskou a bedlivostí (V. Mojž. 11, 12.), neboť „kde srdce — tam oči“.

Konečně, jakými květinami byl tento záhonek obsázen? To nám může jen ten povědět, jenž rozličné byliny zná, jenž ví, jak mocné účinky ve svém koření, ve větvích, v listí, ve květech a v ovoci chovají, t. j. jenž zkoumá a zná myšlenky a žádosti. Líbeznou vůni ctností, kterou Maria, tento záhonek výborného koření, vydávala, porovnává Písmo sv. nejen s myrhou a kadidlem, nejen s nardem a balsámem, nýbrž také se skořicí, která svou silnou vůní všechno ostatní vonné koření předčí; ano v Písmě sv. v knize Ekleziastiku (24, 20.) nalézáme tolik porovnání, že se zdá, jakoby ani nemohlo dostatečně vypsati, jak bohatým jest tento nebeský záhonek na vonné koření. Čteme tam: „Jako skořice a balsám vonný vůni jsem vydala: jako myrha výborná vydala jsem vůni líbeznou: a jako storax a galbán a onyx a gutta, a jako liban nenařatý nakouřila jsem příbytek svůj, a jako balsám nemíšený vůně má“. A v písni Šalomounově (4, 13., 14.) čteme podobně: „Rostliny tvoje jsou ráj granátových jabloní s ovocem jablek, cypry s nardem, nard a šafrán, kassie a skořice se všelikým stromovým libánským, myrha a aloë se všemi předními voňavkami.“

Libovonné kvítí ctností, které jest v Marii nahromaděno jako na záhonku vonného koření, jest: láska, pokora, zdrženlivost a čistota, moudrost, dobrotivost a tichost, blahopřejnost, útrpnost a slitování; věru jest Maria vznešeným a vonným záhonem!

Tak jest všechno připraveno; jenom potřebí ještě, aby přišel větrík polední, t. j. Duch svatý, a aby provanul tento libovonný záhonek, a všechno koření, všeliká vůně její poteče (píseň Šalom. 4, 16.). Pak ať řekne:

„Ejhle děvka Páně,“ a ihned přijde ženich do zahrady ku záhonku vonného koření a tam pásti bude se svými přáteli a svatebníky, opojen jeho vůní. „Milý můj sestoupil do zahrady své k záhonku vonného koření, aby pásal v zahradách, a aby sbíral lilie.“ Amen.

20. Maria přirovnána ku skořici a balsámu.

(Mariale Ernesti, Cap. LXIV., LXV.)

V Písmě sv. čteme: „Jako skořice a balsám vonný vůni jsem vydala.“ (Eccli. 24, 20.)

Mezi rozličnými vůněmi, které kniha Eklesiastikus vypočítává, jsou obě jmenované první.

1. C i n n a m o m u m jest libovonný výtažek z kůry skořicovníku. Tento patří mezi odrůdy vavříků, miluje suchou, jinak jen trní vyhovující půdu a má trvalé libovonné listy. Ku sv. oleji k pomazání, který Mojžíš (II. Mojž. 30, 23.) nařídil, náležela kromě jiného koření také skořice; také se jí užívalo jako voňavky v obydlích v krajinách východních. Staří spisovatelé připisovali této rostlině podivné vlastnosti, na př. že je kůra její jen tehda užitečná, když se před východem nebo po východu slunce sbírá, že má velmi léčivou moc, že léčí kašel a vodnatelnost atd.

Všimněme si nyní blíže, čeho můžeme o Marii Panně užiti! Neúhledná a přece tak drahocenná kůra jest krásným obrazem p o k o r y Panny Marie. Skořicový strom nebo keř jest spokojen s vyschlou a bídou zemí a často roste mezi trním; Matka Boží byla skromná a s m á l e m se s p o k o j i l a, neostýchala se, ač čistá a svatá byla, obcovati s chudými ženami, hříšnými dcerami Evinými, žila a vzrůstala mezi nimi jako lilie mezi trním.

Skořice l é č í a občerstvuje tělo, a týž účinek zářačný má úcta mariánská na umdlenou duši lidskou, duše se občerství a okřeje.

Svou silnou vůní předčí skořice všechno ostatní koření; ona umořuje takořka vůni ostatních a vítězí nad nimi. — Tak také, když čteme nebo rozjímáme, co nejblahoslavenější Panna ve své s r d e č n é d o b r o t ě mluvila nebo činila, nalezneme sotva co sladšího a příjemnějšího; ať cokoliv mluví, ať kdekoliv jest, vydává l i b o u

vůni dobroty, lásky a milosrdenství, skrývajíc téměř úzkostlivě všechno, co by tyto vlastnosti prozraditi mohlo.

2. Maria podobá se také balsámu, čistému a nesmíšenému. Pravíť o ní Písmo: „Jako skořice a balsám vonný vůni jsem vydala,“ a v následujícím verši: „Jako balsám nemíšený vůně má.“

Čistý balsám jest nevýslovně libovonný olej. Dobývá se z vnitřní kůry, z lýka malého trnitého keře, který má vejčité listí a jmenuje se balsámovým křem. Vyrábí se takto: V parné roční době se zevnější kůra rozřeže a lýko zraní. Pak vytéká šťáva, která se zachytne do nádob a po delší dobu se nechá na slunci. Pomalu se nasedá nahoře olejnatá tekutina, kterou vybírají a odstraňují z ní veškeré nepatřičné částky tak dlouho, až se olejnatá tekutina úplně vyčistí. A to jest čistý balsám, veškeré zachycené šťávy jediná desetina. Čistý balsám je tak drahocenný, že nesmíšeného jen největší boháči užívají, jinak ho lidé užívají smíšeného s jinými oleji. Nejen olej balsámový, nýbrž i lýko a ovoce jsou hledanými léky. Keř balsámový pěstován dle svědectví Písma sv. zvláště v Engaddi. Tam se pěstoval jako réva ve vinicích, pročez se tamější balsámové sady nazývají „vinicemi v Engaddi“. Odtud přenesla egyptská královna Kleopatra balsámový keř do Babylona, kdež jej později za panování Saracenů pilně pěstovali obzvláště křesťané.

Všeho, co jsme zde vypravovali, můžeme zcela dobře ku chválám nejblahoslavenější Panny užiti.

V písni Šalomounově (1, 13.) pje nevěsta: „Milý můj jest mi hrozen cyprový na vinicích v Engaddi.“ Když o slavnosti letnic na Marii, apoštoly a ostatní shromážděné sestoupil Duch sv., tehdy se tato podivná slova naplnila. Své ohnivé víno dal Kristus Pán Duchem sv. oněm 120 shromážděným píti, kteří jej ve večeradle očekávali, trvající na modlitbách; proniknul jejich duše, rozehřál a roznítil je. Byli opojeni vínem milosti. Všichni na modlitbách tehdy shromážděni byli podobni vinici balsámové, kterou Pán na hoře Sionu založil. „Milý můj,“ mohla Maria toho dne právem zvolati, „jest mi hroznem cyprovým na vinicích v Engaddi.“ Maria byla mezi oněmi 120 oblaženými křem balsámovým drahocenným a výborným, její jméno se brzy stalo jménem přeslavným, které proniklo země a říše, všude zakořeněno bylo a

rozšířeno. A jako balsámový keř v Babyloně výhradně jen křesťané pěstili, tak uctívají Marii v pravdě také jen věrní křesťané.

Miluješ-li tedy Marii a nosíš-li malou balsámovou větvičku z kořene Jesse v srdci svém, ošetřuj ji bedlivě, aby tě čistým balsámem obdařila. Pamatuj na utrpení svého Spasitele, a když balsámovou větev chceš zraniti, pomni prodchnut jsa vděčnou a něžnou láskou, že i její duši meč proniknul. Tím bude roznícen ještě více plamen tvé lásky a za jeho žáru bude kapati šfáva balsámová, všech nejdražší, která duši tvou zachrání a ji hniloby uchová.

A vskutku má balsám kromě své líbezné vůně a léčivé moci ještě tu převážnou vlastnost a účinek, že zanezuje hnisání ran a rozklad. Proto jest také krásným obrazem milosti. Již pouhá jeho vůně sílí čivy a přestává bolení hlavy, natřeme-li jím klouby a svaly, mírní bolest; otevřené rány pod ním tak nepálí; kape se do bolavých uší, posiluje sesláblý zrak a mírní bolest, když bolí zuby; užíván léčí a osvěžuje vnitřní ústrojí; zkrátka balsám jest všeobecným lékem pro celé tělo. A všeobecným lékem pro duši jest kromě milosti Boží láska a milost nebeské Matky. Její láska jest nejčistším balsámem. Láska mateřská jest nejšlechetnější a nejčistší; — a tak také jest mateřská láska Marie láskou nejčistší a nejnezištnější — jest balsámem nemíšeným.

Konečně má balsám zvláštní výsadu, že jest součástíkou svatého oleje, neboť křížmo jest smíšenina oleje olivového s balsámem. A když olej původce milosti vyznačuje, co jiného může přimíšený balsám vyznačovati než milost a lásku Marie Panny; značí-li jméno ženichovo vylitý olej, pak značí jméno nevěstino vylitý balsám. Obě jména budtež pak velebena na věky, jména obou jsou masť drahocennou. Jméno Ježíš dle proroctví Simeonova jest osvětlením pohanů, jméno Marie pak jejich uzdravením; neb olej osvětluje, balsám uzdravuje, a ty, kteří byli dobrotivostí Marie uzdraveni, Ježíš osvěcuje. Tímto sv. olejem byvše pomazáni, nazýváme se dítkami Božími a pravými křesťany, národem vyvoleným a kněžstvem královským a také iím skutečně isme:

tímto sv. olejem býváme pomazáni: na křtu za krále, abychom přijali korunu a na biřmování za vojíny, abychom dobrý boj bojovali. — Amen.

21. Maria srovnána s myrhou.

(Mariale Ernesti, Cap. LXVI.)

„Jako myrha výborná vydala jsem vůni líbeznou,“ praví Písmo sv. (Eccli. 24, 20.). K tomu poznamenávají vykladatelé Písma: „Kapky pryskyřičnaté (slzy) myrhového stromu nazývají se správně stakte, obyčejným jménem však myrhou.“ Drsnatý, trnitý, akátu podobný myrhový strom roste v Arabii. Nejlepší stakte neb myrhou jest ona, která se sama z větví prýští; její kapky čili zrnka jsou úplně čistá, jsou tvrdá, drsná a hořká. Aby se hojnější sklizeň docílila, prořízne se také kůra; výnos je sice větší, má však menší cenu. Myrha zamezuje hnilobu a zetlení, zavírá otevřené rány a hojí, pomáhá, když má někdy kašel a píchání, sílí hlas, léčí záduchu a přivádí klidný spánek.

Porovnáme-li Marii s myrhou, činíme tak zvláště pro její milou lásku a dobrotivost, jichž potřebujeme ku svým, jak zevnitřním dobrým skutkům, tak ku vnitřním, totiž ku modlitbě a rozjímání. Proto měla dle II. knihy Mojžíšovy (30, 23 a násl.) jak ku svatému oleji k pomazání tak také ku kadidlu první součástíkou myrha býti: „I řekl Hospodin: „Vezme sobě vonných věcí, přední myrhy a výborné, t. j. která se sama prýští a nejlepší jest, pět set lotů a skořice, puškvorce, kasie, oleje olivového a uděláš (z toho) k pomazání olej svatý; a vezmi sobě vonných věcí, myrhového gumí, a onyxu, galbanu dobré vůně a kadidla nejsvětějšího: a uděláš (z toho) kadidlo a svatosvaté bude vám (to) složení kadidla.“

Chceš-li tedy, milý křesťane, míti mast ku prospěchu své duše, připravenou ze čtyř hlavních ctností a z oleje lásky, anebo chceš-li míti kadidlo modlitby, pak přiber si k tomu ještě myrhu, t. j. vzývej Marii Pannu a pros za její smilování, aby ti pomáhala. A jestliže mi namítneš, že jest jí po skrovnu a že jest velmi drahá, ty pak že jsi chudý a nuzný, že jsi hříšník a nemáš k ní přístupu, odpovím ti, nikoliv; neboť jest Maria tak nevýslovně milostivá, že nenazval ji její ženich myrhovým stromem,

nýbrž (v písni Šalom. 4, 6) horou posázenou myrhou právě pro tak velikou hojnost milosti, kterou Maria jest obdařena. A jako myrha tělo před porušením chrání, rány hojí a očím, uším, nosu, ústům a prsům, zkrátka celému tělu jest užitečná, tak chrání láska Marie celého člověka, uvnitř i zevnitř, tělo i duši.

Písmo porovnává Marii s nejvýbornější a nejskvostnější myrhou, a chce tím naznačiti, že je více druhů myrhy. V písni Šalomounově (5, 5) čteme pouze: „Z rukou mých kapala myrha“; v II. kn. Mojžíšově, jak jsme již slyšeli, jest zmínka o přední a výborné myrze, v Eklesiastiku a písni Šalomounově o nejvýbornější a nejskvostnější myrze.

Myrha v obyčejném slova smyslu znamená kající lítost a zkroušenost duše. Když litujeme svých vlastních hříchů, jest začáteční; jest to lítost lidí světských; vytryskla-li jako slza sama sebou, jest dokonalejší, než když ji Bůh neštěstím, nemocí, chudobou a nouzí vynutí. — Přední myrhou však, kterou utlé větvičky jako svou první úrodu vypryšťují, jest pokání lidí nevinných. Touto myrhou vydávala libou vůni Judith, ana se za jiné modlila a postila; tuto mají nábožné nevinné klášterné panny, které chtějí raději býti opovrženými v domě Boha svého, nežli přebývati v stáncích hříšníků (žalm 83, 11), které raději truchlí s lidem Božím, než aby se kochaly v pomíjejících hříšných radovánkách světských. — Myrze výborné jest podoben zármutek mužů, snažících se dokonalými býti, kteří sice před lidem muky trpí, naděje jejich však jest plna nesmrtelnosti (kn. Moudr. 3, 4). — Ještě výbornější myrze jsou podobni oni, kteří, neposkvρνivše se nikterak tímto světem, klidně očekávají příchodu božského Soudce, ano truchlí, že jest pro ně brána do vlasti nebeské ještě zavřena. — Nejvýbornější a nejskvostnější myrze podobají se však ti, kdo tak dokonalými jsou, že jich jen dvě věci trápí a souží: touha, aby byli rozvázáni a spojeni s Kristem, a myšlení, že jest jim ku prospěchu jiných ještě dále na tomto světě putovati.

Tato přední, nejvýbornější a nejskvostnější myrha kapala dle slov Písne Šalomounovy z rukou a prstů Marie, nevěsty nebeské. Na dvěře klepal ženich Ježí duše toužebně vzdychaje: „Vstaň, otevři, sestro má,

přítelkyně má, holubičko má, krásná má“ i zanechal tam důkazy své myrhové milosti, a když povstala, aby mu otevřela, tu kapala také z její rukou myrha a „prstové její (byli) plní myrhy nejskvostnější.“ Jako by chtěla říci: Teď, kdy Spasitel ke mně, matce své, zavítal, jsem milosti plná, plna nebeského osvětlení; nyní chápu veškerá tajemství, která jsem dříve jen tušila aneb jako v mlze viděla; nyní se naplnilo, po čem jsem tak velmi toužila; teď nosím očekávaného Mesiáše a jsem požehnanou matkou Vykupitele.

Jen si představ Marii v tiché komůrce, než ji anděl navštívil a jí zvěstoval, kterak ponořena v posvátné rozjímání uvažuje o tom všem, co předpověděli proroci o příchodu Mesiáše a zvláště o oné dceři Davidově, která se matkou Mesiáše státi měla, na př. o slovech proroka Isaiáše: „Ejhle panna počne a porodí syna,“ o slovech Davidových: „Prut vypučí z Jesse, anebo z písně Šalomounovy: „Kéž mne políbí políbením úst svých“ (1, 1) a o jiném, čeho se v písni Šalomounově dočítáme, na př.: „Šedesáte jest královen a osmdesáte ženin, a mladice není počtu. Jediná ale jest holubice má, dokonalá má, jedinká matky své, vyvolená rodičky své. Viděly ji dcery, a nejbláženější ji nazývaly; (viděly ji) královny a ženiny, a chválily ji“ (pís. Šalom. 6, 7, 8). Jak milovala asi Maria onu jedinkou, onu vyvolenou, jak ji již tehda asi pozdravovala a zbožně po ní toužíc zvolala: Ó Panno panen, spáso světa, paní nebes, radosti andělů a očekávání člověčenstva, ó, nejšťastnější všech žen, jediná, svatá, neposkvrněná! Ó, vy šťastné královny, ženiny a mladice, které této jediné sloužití máte, jak bych byla šťastnou a blaženou, kdyby mně bylo dopřáno býti aspoň poslední služebnicí takové mladice z jejího dvořenínstva!

Za takových povzdechů vytryskla zajisté slza myrhová z jejího oka, a naplněna byla libou vůní této myrhy její komůrka, tehda se jistě radovala celá nebesa z jejího vzdychání a toužebného pláče! Vůní její lásky potěšení zvolali tu andělé: „Kteráž jest to, jež vstupuje přes poušť jako sloup dýmu z vonného koření myrhy a kadidla a všelikého prášku kořeného?“ (pís. Šalom. 3, 6). Duch sv. to potvrzuje: „Vůně mastí tvých je nade všecky vonné věci“ (4, 10); Otec pohlíží na ni, milosti

plnou, Syn Boží se jí však toužebně blíží a praví: „Takť za tebou poběhneme po vůni mastí tvých“ (1, 3), — a Slovo tělem učiněno jest. — Amen.

22. Maria přirovnána ku drahocennému kadidlu vonnému.

(Mariale Ernesti, Cap. LXVII., LXIX.)

„Jako storax a galban a onyx a gutta, a jako liban nenařatý nakouřila jsem příbytek svůj“ (Eccli. 24, 21).

Jak veliká byla zbožnost, jak nevýslovně vznešená bohabojnost Marie, jak vroucně a srdečně se nejblaženější Panna od dětství svého k Bohu modlívala, Duch sv. nám častěji a rozličným způsobem v Písmě sv. naznačil. Porovnává totiž Marii nejen se všemi druhy vonného koření, on ji povznáší také nade všecko libovonné kadidlo, které předkům bylo známo.

Když nás bídné, nekající a tvrdošíjné hříšníky Duch sv. mnohdy povzbuzuje a rozněcuje, abychom Boha vroucnými povzdechy vzývali, oč více naváděl a povzbuzoval ku vroucnosti a zbožnosti Duch sv. onu nejsvětější, nejčistší a nejbohabojnější duši, již si celou za příbytek svůj vyvolil a v plamen vroucí lásky roznítil? Proto ji nazýváme přímlovkyní, utěšitelkyní, podobně jako nazýváme Ducha sv. přímlovcem a utěšitelem; vždyť On mluví v ní a skrze ni, on ji vybízí, aby byla naší přímlovkyní, po latinsky advocata nostra. Po dobrém přímlovčím, důkladném advokátu však žádáme, aby uměl mluvit, žádati a prositi v duchu a v pravdě. Abychom uznali, že je Maria nejlépeší přímlovkyní, že umí za nás lépe mluvit než všichni svatí, lépe než všichni advokáti, zástupcové a učenci, zamítnul sám Král moudrosti, ano sama Moudrost, věčná všechny, ba umlčela je takořka, a jen k ní jediné řekla: „Ukaž mi tvář svou: zavzní hlas tvůj v uších mých: nebo hlas tvůj jest sladký a tvář tvá spanilá“ (pís. Šalom. 2, 14). A proč jest hlas tvůj tak sladký? Jest to hlas hrdličky, o níž se tamtéž praví (2, 12): „Hlas hrdličky slyšán jest v zemi naší.“ Hlas však holubí jest vrkáním, lkáním a sténáním.

Rozličně vyjevujeme prudká vnitřní rozčilení, slovy, nářkem, vzdycháním, často kanou nám také slzy jako

výmluvné svědkyně z očí, tak že to, co úpěnlivá slova praví, slzy jako věrné svědkyně a přimlůvkyně dosvědčují a potvrzují. Maria na modlitbách trvajíc často prolévala slzy; proto proniklo její vzdychání oblohu, rozléhalo se v příbytcích duchů blažených, bylo ho slyšeti až v sídle nebeského Krále a proto promluvil k ní onen dobrotivý Pán, jenž prosby pokorných a tichých vždy se zalíbením přijímá: „Ukaž tvář svou: zavzní hlas tvůj v uších mých; prosebný hlas tvůj jest mi milý proto, že není neúpřímný, a tvář tvá jest tak spanilá, protože slzy jako drahocennými klenoty jest okrášlena.“ Že toto porovnání jest správné, dosvědčuje nám také příroda, v níž se z mnohých stromů prýští v podobě slz vzácné koření, které pak jako perly ztverdne, a Písmo sv. porovnání toto stvrzuje, v němž jest modlitba porovnávána s kouřem kadidla k nebi vystupujícím vzhůru, které není také ničím jiným než slzami, jež se ze stromu kadidlového prýští.

Jako je nám nemožno, abychom vlastnosti veškerých libých vůní a krásu všech drahokamů vystihli, tak jest nám naprosto nemožno vystihnouti veškerý půvab, krásu, moc a účinky modlitby, kterou Maria tak milovala. Abychom se však od Marie aspoň částečně naučili nejen se modliti, ale i modliti se vroucně, připomenou událost z dob Josue a vysvětlím její hluboký smysl. Axa, dcera Kálebova, když se provdala za Othoniele, obdržela věnem neúrodné pole. Když ji uváděl muž do svého domu, vyzval ji cestou, aby si od svého otce vyžádala pole. Tu zavzdychla, sedíc na oslu; což slyše Káleb, řekl: „Co je ti?“ A ona, sestoupivši se zvířete, padla na kolena, řkouc: „Otče, požehnej mi, neboť, hle, zemi polední a suchou dal jsi mně.“ Dal jí tedy Káleb zemi vlašnou horní a dolní.“ (Josue 15, 17—19. Soudců 1, 13—15.) Axa dosáhla tedy svou úpěnlivou prosbou více, než žádala. Uvažujme nyní, co tato událost značí a přenesme její smysl na Marii. Maria pozorovala často „suchou zemi“, t. j. širý svět, jenž hříchy a hříšníky plodil, jenž byl podílem lidstva, tedy také jejím, ona však toužila po věcech vznešenějších a modlila se často se zbožnými praotci: „Rosu dejte nebesa a oblakové dštěte Spravedlivého“; i prosila z vnuknutí svého ženicha, Ducha sv., čím dál vroucněji, až uslyšel ji Otec

nebeský a vyslyšel ji; dal jí více než žádala; dal jí nejen celou zemi, aby byla vznešeným chrámem, v němž by se ozývala sláva její, nýbrž daroval jí k tomu ještě, co měl nejvzácnějšího — jednorozeného totiž Syna svého. O pilná včeličko, o vroucná modlitelko, o moudrá Panno, nebyla jsi dostatečně vyslyšena? Může-li ještě něco býti, čeho by ona vyprositi nemohla, když její modlitba byla tak mocná, že na její prosbu Bůh člověčenství na se vzal, a nejen člověčenství, nýbrž že se stal posledním mezi lidmi, mužem bolesti?

Tu se zajisté nebudeme diviti, že jest Maria a vůně její modlitby porovnávána s libovonným kouřem, který z kadidla připraveného ze storaxu a galbanu, onyx, gutty a libanu nenařátého k nebi vzhůru se vznáší. Jako v každém stvoření stopy trojjediného Boha nalézáme, tak najdeme v každé vůni, v každém kadidle zde jmenovaném některou vlastnost, která zdobí Marii. Zkoumejme storax jako první jmenovanou součástku vonného kadidla. Jest to pryskyřice ze stromu podobného kdoulovníku, která chutná jako med, a nasypána byvši na žhavé uhlí, vydává líbeznou vůni. Nenalézáš v něm hned přesíadkou dobrotivosti matky Boží a její zbožnost? — Galban jest ztuhlá šťáva okoličnaté rostliny, které se užívá jako vykuřovadla, jako protijedu při otravě, proti ochabnutí a únavě. Maria a její uctívání jest zajisté nejsilnějším protijedem, když jsme se byli hříchem otrávil, a když jsme seslábli, kráčejíce příkrou cestou ku ctnosti. — Onyx není bylina, nýbrž svršek hlemýžďe tak velikého, jako nehet; odtud také jméno onyx, nehet. Položíme-li jej na oheň, vydává líbeznou vůni, mimo to prý zapuzuje špatné sny, chrání před malomocenstvím a jest lékem pro oči. A Maria jest nejlepším lékem proti malomocenství, jež nám způsobil hřích, a nejvíce byla podobná onyxu, když stála pod křížem ponořena jsouc do nejhroznějších bolestí jako do palčivého ohně. Stakte a myrhu jsme již s Marií srovnali a o kadidle libovonném naposled jmenovaném promluvíme si (zítra) obšírněji a poznáme, jak možno krásně kadidlo přirovnati ku matce Boží.

Právem tedy vztahují se k Marii slova Písma: „Jako storax a galban a onyx a gutta a jako liban nenařátý nakouřila jsem příbytek svůj.“ Amen.

23. Maria znova srovnávána s kadidlem.

(Mariale Ernesti, Cap. LXXI.)

„Jako libanem nenařatým nakouřila jsem příbytek svůj“ (Eccli. 24, 21.).

Kadidlo, po řecku libanos, jest ztuhlá pryskyřice z mohutného stromu v Arabii, patřícího do třídy terebintů (nyní ho jmenují „*Boswellia sacra*“). Za domov kadidla jest považována Sába, protože jím Sabejští nejrozsáhlejší vedli obchod. O jejich královně, která moudrého Šalomouna navštívila, čteme ve III. knize král. (10, 10.), že „nebylo nikdy potom přivezeno vonných věcí tak mnoho, jako darovala královna ze Sáby králi Šalomounovi“. Od pradávna a po všechny věky bylo zapalováno kadidlo ku počtě bohů. Obřady Mojžíšovy předpisovaly skoro při všech obětech jako přídatkem kadidlo. Ve svatyni stály vedle lícních chlebů dvě zlaté nádoby s čistým kadidlem; tam zůstávalo po celý týden, a bylo až v sobotu zapáleno, když byly chleby vyměňovány. Libovonný kouř, který z něho vystupoval, považován vždy za znak k nebi vystupující modlitby, čemuž nasvědčuje Starý zákon: „Vznášej se modlitba má, jako západ (kadidla) před obličejem tvým“ (Žalm. 140, 2). Podobně Nový zákon (Zjev. 5, 8.) a církve sv. nazývají modlitbu spravedlivých vonným kadidlem. Konečně budiž ještě podotknuto, že zrněk kadidlových také bylo jako léku se zálibou užíváno zvláště ku posile údů, a aby bylo zamezeno rakovině a hnilobě.

Vytkněme si nyní, co jest nejdůležitějšího. 1. Kadidlo nazývá se v Písmě sv. l i b a n o s. Tak se jmenovalo známé cedrové pohoří v Syrii a rovněž i strom, z něhož se prýštila pryskyřice, a konečně i sama pryskyřice čili zrna kadidlová. Slovo libanos pochází ze kmene „laban“, co znamená tolik, jako bílým, čistým býti, bílou čistou barvou vynikati. Tento výklad slova „kadidlo“ hodí se výborně na Marii: ona byla všechna krásná, čistá, zářící nevinností a svatostí. Proto ji tak nadšeně opěvuje píseň Šalomounova: „Aj, ty krásná jsi, přítelkyně má, aj, ty krásná jsi“ (1, 14.) a opět: „Jak jsi krásná, a jak ušlechtilá, má nejmilejší“ (7, 6.) a ještě vroucněji: „Všecka jsi krásná, přítelkyně má“ (4, 7.) a konečně: „Ty, ó nejkrásnější ze žen“ (5, 17.). Ano, Maria jest krásná, všechna

krásná, neboť jest čistá a krásná tělem i duší; Bůh sám poslal své anděly, aby ji ostržíhali a pozdravili; jako padlý sníh byly její myšlenky, její paměť, její obrazotvornost, její vůle, její tužby, její žádosti; k její čisté duši bylo přiměřeno čisté, svaté, neporušené tělo, proniknuté vonnými, zářivými ctnostmi. Proto praví píseň Šalomounova (4, 11.): „Vůně oděvů tvých jest jako vůně kadidla“, t. j. údy těla tvého, které přiodívá duši, vydávají vůni ctností; tělo pak jest vznešenou ustavičnou obětí zápalnou před obličejem Páně.

2. Maria se podobá libanu n e n a ě a t ě m u. Láska k Bohu plynula sama sebou z jejího srdce, jež nepotřebovalo ani zevnitřní pohnutky, ani nářezu, ani poruchy. Neporušená byla a zůstala její duše, neporušené zůstalo též tělo. Ona milovala Boha zcela a nedílně, z celého srdce svého, z celé duše své, ze vší mysli své; ona milovala Boha, jak dí sv. Augustin, beze všeho poblouzení rozumu, aniž se dost málo její vůle tomu vzpouzela. Pro nás ovšem jest to věci nemožnou, ale Maria vždycky, zvláště když byla počala z Ducha sv., v tom vynikala.

Její duše nebyla rozdělena, jako jest naše, kde dobro se zlem stále bojuje; ona toužila jen po dobru a činila, také jen dobro; její tělo bylo neporušené, takže i svého nebeského Syna bez porušení panenství porodila. V ní bylo všechno výhradně „jediné“, svatost, neporušenost, poslušnost, láska; proto nazývána také „jedinou“, a sice jedinou vyvolenou pro neporušenost těla, jedinou holubicí pro čistotu duše, jedinou dokonalou pro svoje dokonalé spojení s Bohem. Nejvyšší dokonalost záleží v tom, že je člověk jediným a jednotným sám s sebou a milostí Boží zajedno s Bohem, začaž se i Pán a Spasitel modlil: „Za ně prosím, aby všickni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli“ (Jan 17, 21.).

Maria byla h o r o u Libanos; jako na ní bez práce lidské rostly cedry, tak také byla Maria pouze Duchem sv. veškerými milostmi ozdobena; ona byla s t r o m e m libanos, stromem kadidlo vydávajícím, z něhož n e n a ě a t ě h o, neporušeného sama od sebe tekla drahocenná pryskyřice; ona byla také libanos, z r n e m k a d i d l o - v ý m, n e n a ě a t ý m, t. j. bez poskvrny zrozena jako perla, která hoříc, sama se stravuje, jako vonné kadidlo před

Pánem dle slov Písma (Eccli. 50, 7., 8.): „Jako slunce skvoucí a jako kadidlo vonné ve dnech letních.“ Ona byla nedílným zrnkem kadidlovým, ne jako ti, o nichž Oseáš (10, 2.) praví: „Rozděleno jest srdce jejich“; anebo jako ti, kteří v manželství žijí a jako sv. Pavel píše: „Rozdělení jsou.“

3. A proto byl kouř, který se z její oběti vznášel, libou vůní před Bohem a lidmi. „Já jsem nakouřila příbytek svůj,“ praví naše úvodní slova. Maria měla trojí příbytek: vnitřní, zevnější a nebeský. Vnitřek, t. j. celou oblast své duše nakouřila dobrým myšlením, nábožným rozjímáním a bohumilými úvahami; zevnější příbytek, totiž všecko, co na světě bylo vůkol ní, nakouřila vonným kadidlem svého svatého života, svých líbezných ctností, a svůj nebeský příbytek, ráj nebeský, nakouřila svými zásluhami, svými modlitbami, svými ctnostmi a činí tak až dosud ustavičně se za nás přimlouvajíc. Proto se modlí církev na slavnost Nanebevzetí Panny Marie: „Odpust, prosíme Tebe, o Pane, hříchy svým služebníkům, abychom my, kteří se Tobě skutky svými zalíbili nemůžeme, na přímlovu Rodičky Syna tvého, Pána našeho, spasení byli.“ Modlitba a přímlova všech svatých jest libovonným kadidlem před Pánem; avšak Královna nebeská ze Sáby předčí je všechny nevyrovnaně libovonným kouřem svého kadidla.

Církev, zajisté osvěcená Duchem svatým, vymýtila při bohoslužbě všechny částky libovonné, které druhy ku zápalům byly přimíchávány, a ponechala jediné kadidlo, aby bylo jediným a výhradním vonným zápalem. Ono povznáší význam oběti nejsvětější, jím se Bohu prokazuje povinná úcta klanění se, jím jest okuřován oltář, posvátné nádobí, obrazy a ostatky svatých, kněží a věřících; celá svatyně jest plna vůně kadidlové jako Maria, a všichni svatí plní nebesa vonným zápalem svých chvalozpěvů a přímlov.

Kéž bychom se také Marii podobali, nebo alespoň s malým zrnečkem kadidlovým porovnání býti mohli, jež by se samo od sebe prýštilo z lásky k Bohu, a kteréž by naplnilo příbytek naší duše, okolí, v němž žijeme a konečně také naši věčnou vlast svou, ovšem nepatrnou libovůní! Amen.

24. Maria srovnána s nardovou mastí.

(Mariale Ernesti, Cap. LXXIII.)

„Když král stoloval, nard můj vydával vůni svou“ (pís. Šalom. 1, 11.). Nebeský Král Ježíš Kristus „stoloval“ t. j. spočinul v lůně Otce, v lůně své matky, v jesličkách a konečně na tvrdém dřevě kříže a všudy, ať kdekoliv spočinul, vznášela se k Němu přelíbezná vůně nardu nebeského, modliteb totiž a ctností Mariiných.

Nardová mast jest olej z rozličných látek, jehož hlavní součástí jest olej nardový, a proto se zove mastí nardovou. Písmo sv. udává, že je v této masti nardové ještě cypr a šafrán.

„Nard můj vydával vůni svou“; tato slova, užita o Marii, mají význam: má m o d l i t b a jest Pánu tak příjemna, jako lidem pravá nejdrahocennější mast nardová. K otázce, proč její modlitba byla tak blahodratná a tak se Pánu líbila, uvádí sama jako hlavní příčinu svou pokoru (Luk. 1, 48.): „že vzhlédl na ponížení děvky své“. Tím však obě ostatní cenné částky její modlitby, c u d n o s t totiž a l á s k a, nikterak nejsou vyloučeny, nýbrž zahrnuty jsou v ní jako cypr a šafrán v nardové masti. Také tím není řečeno, že by pokora měla větší vážnost než láska, nýbrž, že čistého oleje nardového, to jest pokory, tolik bylo přimícháno, že svou vůni zatlačila všechno ostatní a modlitbu před Pánem tak vzácnou učinila. To naznačuje také Písmo sv., které v písni Šalomounově (4, 13.) nejprve nard s cyprem a pak nard se šafránem uvádí a spojuje: „Rostliny tvoje jsou ráj granátových jabloní s ovocem jablek, cypři s nardem nard a šafrán,“ jako kdyby oleje nardového tolik bylo, jako cypru a šafránu dohromady. Nadarmo bychom vlebili neporušenost, kdyby nebyla spojena s pokorou, a láska bez pokory by byla mrtva.

Abychom dokázali, že jsme oprávněni patřiti na tři součástky masti nardové, jako na obraz tří ctností, víry totiž, naděje a lásky, nutno jest nám blíže se seznámiti s oněmi rostlinami, z nichž jest vyráběn olej, určený za přídavek masti nardové.

1. Vizme napřed, jak nard značí p o k o r u! Nard jest bylina, podobná naší levanduli, malá, nepatrná a

může býti snadno zaměněn za nepravý nard, který má pouze něco širší listí a vzrůst nižší. Drahocenný olej jest vyráběn z květu; nebývá však jenom hlavní částkou nardové masti, nýbrž jest také osvědčeným lékem při padoucnici a ochrnutí, při bolení v uších a vysílení. Nikdo by neřekl, že napohled tak neúhledná bylina má takovou cenu a jest proto výtečným znakem pokory, obrazem Marie. Pokorou se vyznačovala všechna slova, která kdy promluvila a jsou podobna nepatrným lístkům nardovým; prosté a jednoduché bylo její počínání jako klasy nardové, které, ač neúhledné, obsahují drahocenný olej. Mocné jsou účinky oleje nardového. Tak také úcta mariánská jest lékem proti neposlušnosti, proti padoucnici, která doprovází pýchu, neboť „pýcha předchází pád,“ proti ochrnutí rozumu, jež zavinuje hněv, proti vysílení při konání dobra. Ale jak může býti nepravý nard, tak také jest často pokora lichá, již lze od pravé pokory těžko rozeznati. Tváře těch, kteří se z lásky k Bohu postí a se bičují, jsou právě tak vpadlé, jako tváře fariseů, kteří tak činili, aby je lidé viděli. Která jest pravá, rozhodne před Bohem vůně; falešná pokora nepříjemně páchne.

2. K nardovému oleji byl předně c y p r o v ý o l e j přimícháván. Cypr čili „henna“ jest keř mohutných hladkých větví, má listí jako oliva a roste nejhojněji v Egyptě a na ostrově Cypru. Drahocenný olej pochází z čistých, bílých květů; ze suchého listí vyráběl se vzácný voňavý prášek, na východě velmi oblíbený; rozpouštěli ho ve vodě a barvili si jím kůži a nehty. Cyprový keř s jasně bílými květy jest velmi vhodným obrazem panenské čistoty a neporušenosti. Bílý květ jest znakem posvátného čistého smýšlení, a trvalá a pronikavá vůně jest krásným obrazem předsevzetí a slibu ustavičného panenství. Olej z květu panenství dobytý horoucí láskou k Bohu jest zajiště vhodným a vzácným přídatkem k oleji ku pomazání. Takového oleje ku pomazání nemohou nabídnouti hříšníci, nýbrž jen duše šlechetné, které jsou neporušeny Bohu slouží a jako neohrožené bojovnice zápasí s proudem světa a svět přemáhají. Neporušená nevěsta Boží jest vždy královnou, jako Maria jest královnou nebes i země.

3. Třetí součástí oleje ku pomazání jest c r o c u s čili šafrán. Jsou známy dva druhy: obyčejný zahradní

šafrán a východní. Posledního užíváno jako léku, zvláště při omdlávání a ochablosti; dávají jej též do pokrmů, aby byly chutnější a měly krásnější barvu; bylo též zvykem vonný jeho květ rozpouštěti ve vodě nebo ve víně a přimíchávati k oleji ku pomazání určenému. Tak jako vůně šafránová všecko proniká, ohnivá barva jeho všecko zbarví, a pak ta okolnost, že ho při zeslabení všeobecně bylo užíváno, tak i láska v duchovním životě všechno má prostoupiti, protože více než co jiného vzpružuje ducha a síly jeho a dodává všem skutkům, kterým vznik dala a které doprovází, ceny a vážnosti.

Spojme také cypr s nardem a nard se šafránem a opatříme si královský olej ku pomazání, pravý, libovonný a drahocenný. Pravý, poněvadž obsahuje cyprový olej sv. čistoty, libovonný, poněvadž obsahuje nard sv. pokory, drahocenný, poněvadž obsahuje šafrán sv. lásky. Toť ona vonná mast — dle hmoty totiž — již pomazala hříšnice Magdalena hlavu a nohy Ježíšovy; toť ona vonná mast ve smyslu duchovním, kterou oblažovala Maria, hříchů prostá, Ježíše jako Boha a spolu člověka. Ona jest nardem nebeským, jehožto vůně nebesa pronikla, ano i Králo nebeského v jeho věčné nezměnitelnosti opojila. takže se celá nebeská svatyně naplnila libou vůní této masti a nebešťané jako vytržení zvolali: „Quae est ista, kdož jest tato?“

Ještě spočíval Ježíš Kristus, Král nebeský, v lůně svého Otce a již tehda tento nard vydával svou libou vůni a když se snížil v posvátné lůno panenské a v něm přebýval, když v jesličkách ležel, když v náručí na srdci jejím spočíval, byl obklopen a zahrnut nardem sv. lásky Rodičky Boží, když zsinálý visel na tvrdém kříži, tu vznášela se k němu vůně nardu, lásky totiž nezměrné, kterou jej milovala a s ním spolutrpěla — a konečně, když naposledy spočinul na klíně své matě, jsa studenou a tuhoun mrtvolou, tu chránila ho před porušením vůně nardu, srdečná totiž láska mateřská, mastíc ho krví, která se prýštila z jejích sedmi bolestných ran.

Hle, toť ona drahocenná smíšenina a vonná mast nardu, cypru a šafránu! „Když král stoloval, nard můj vydával vůni svou.“ — Amen.

25. Maria přirovnána ku květu.

(Mariale Ernesti, Cap. LXXIV.)

Isaiáš praví (40, 6.): „Všeliké tělo, tráva, a všeliká sláva jeho jako květ polní.“ Staří vykladaatelé činí k těmto slovům poznámku: „Kdo se řídí tímto světem a slouží nepravostem světa, jest jako tráva a zvadlá květina; kdo žije dle příkladu nebešťanů, má sice tělo, ale takové, které Bůh Spasitel stvořil, které se denně obnovuje dle obrazu svého Tvůrce, které bude kdysi proměněno v tělo neporušitelné a nesmrtelné, ne že by nabylo jiné podstaty a přirozenosti, nýbrž nabude oslavy.

Jest tedy předně vratká, p o m í j e j í c í květina, to jest: čest u lidí, a pak květina trvalá, n e p o m í j e j í c í a to jest: čest u Boha, o níž možno říci, že pokvete věčně před Pánem. První jest více druhů, jako: květina p ý - c h y, „zkvetl prut, vypučila se pýcha“ (Ezech. 7. 10.); květina v z d o r o v í t é h o m l á d í, jak čteme u Joba (14, 2.) a v žalmech (89, 6.): „Jako květ vychází a bývá setřín. Z rána jako bylina pomíjí, (hned toho) jitra, kteréhož vykvete, vadne; u večer uvadá, tuhne a usychá“; dále květina b o h a t s t v í, o které sv. Jakub (1, 11.) píše: „Vzešlo zajisté slunce s horkostí a usušilo bylinu a květ její spadl a ušlechtilá krása její zhynula: takť i bohatý ve svých cestách uvadne“; květina m a r n i v o s t i, „její hrozen bude jako vinice, která poškozena byla v prvním květu“; konečně květina c h l í p n o s t i, „ověnčujme se růžemi, prvé nežli zvadnou, nemiň nás květ času, nižádná nebud' louka, kteréžby nepřešla bujnost naše“ (kn. Moudr. 2, 7., 8.). — Všechny tyto druhy květin bují v čase svého květu, avšak brzy je stihne trest: „Běda koruně nádherné, opilcům Efraimským, a květu pršícímu“ (Is. 28, 1.)!

1. Než, vraťme se ku předmětu! „Všeliké tělo tráva, a všeliká sláva jeho jako květ polní.“ Polem jest svět, jak praví Písmo (kn. Přísl. 24, 30., 31.): „Přes pole člověka lenivého (Adama) šel jsem, a hle, všecko porostlo kopřivami a trní přikrylo povrch jeho.“ Ale měla nastati změna; nešel Pán bez příčiny polem; mezi trním měly vyrůst květiny. A mezi těmito květinami vyrostla první ona květinka, o níž chceme mluvit, květinka, kteráž byla chloubou a ozdobou celého pole, totiž Maria. Ovšem,

také ještě jiné květiny vyrostly; čím však jsou, když je porovnáme s onou vznešenou, vyvolenou? Všechny mají na sobě ještě mnoho pozemského, ba již na kořenu jejich hlodá známý ortel: „Prach jsi a v prach se obrátíš,“ všechny zvadnou a uschnou a v zemi se rozpadnou. Maria byla však prosta i nejmenšího stínu hříchu, byla vyňata z kletby všeobecné, byla všecka krásná, neuvadlá, neporušitelná; ani hrob neměl se zmocniti tohoto květu, podobně jako tělo Spasitelovo mělo i její tělo jen několik hodin býti od duše odděleno, a pak oslavené do končin nebeských vzato býti.

Ona jest tedy květem nade všemi květy (*flos florum*), královnou všech květin, arcioctů, proroků, apoštolů, mučeníků, vyznavačů, panen a všech svatých. Písmo sv. zmiňuje se o šesteru květech: o růži, lilii, palmě, mandlovníku, révě a květu granátovém. Časně kvetoucí mandlovník značí arcioctce a jejich dětinou víru, květ palmový proroky, dlouho a toužebně čekající Spasitele, květ révový ukazuje na nadšené kazání sv. apoštolů, růže jest znakem lásky a trpělivosti mučedníků, granátový květ znakem opatrnosti a moudrosti vyznavačů, a lilie znakem běloskvoucí svatosti panen. Všichni jsou květinami, každý druh mající své zvláštní přednosti, Maria však všechny přednosti každého druhu v sobě slučuje a takto všechny ostatní převyšuje. Proto ji nazýváme Pannou všech panen a květem všech květů, *flos florum*. Z té příčiny ustanovila asi moudrost Boží, aby rodiště Marie dostalo jméno květinové. Nazaret znamená kvetoucí, květ a nazýval se „kvítkem Galilejským“. A vším právem, neboť se tam narodila Maria, vždy čerstvý květ, jenž, aniž zvadnuv, vydal ovoce. To jest událost, již se nic nevyrovná, ani podobno není, jest nadpřirozená, ano jest i proti přirozenosti všech květin, bylin a žen. Proto se také její plod, jenž panenského květu nezničil, nazývá Nazaretským, božským, „kvítkem Galilejským“.

2. Každý květ, ať nějaké květiny nebo nějakého keře aneb stromu, máme rádi a těšíme se z něho z trojí příčiny: pro jeho líbeznou vůni, pro příjemnou barvu a pro užitečnou a léčivou moc. Zřídka který květ má všechny tři přednosti, Maria však je má všechny a k tomu v nejdokonalejší míře. Neboť sama dí: (Eccli.

24, 23) „Já jako vinný kmen vypučila jsem libost vůně.“ Nepraví zkrátka „libou vůni“, nýbrž „libost vůně“, neboť jako onen chléb, jenž s nebe sestoupil, všecku sladkost při požití obsahuje, tak také obsahuje libovůně, která vystupovala ze srdce Mariina, příjemný pocit každé jednotlivé líbezné vůně. Jaká láska v srdci, taková vůně z květiny; a poněvadž její láska byla nevyrovnatelnou, byla i její libovůně neocenitelnou; jen jeden jediný může ji oceniti a jí zcela požívat. Ten totiž, jenž zná všechny taje srdce a ví všechna naše myšlení. Náš čich není tak jemný a citlivý. Rozeznáváme sice vůni od zápachu, ale rozpoznati a vymeziti jemnější vůně anebo docela ze smíšeniny různé vůně vycítiti, jest nám velmi těžko, ne-li úplně nemožno. Proto může také jedině Pán libou vůni nebeské květiny úplně oceniti a se z ní dokonale radovati.

Florum colores sunt hominum mores, barva kvítí ctnosti lidí. Jako jest více barev, tak jest více ctností. Písmo sv. mluví o čtyřech barvách, o bílé, zlaté, červené a hyacintové; těmto jest přiměřeno čtvero hlavních aneb základních ctností: statečnost, opatrnost, spravedlnost a mírnost. Ani jedna květina nemá všechny barvy a sotva který svatý si všechny ctnosti dokonale osvojil; Maria je měla všechny a sice úplně a cele. Proto píše o ní žalmista: „Stojí královna tobě po pravici v oděvu pozlaceném: ozdobena pestrobarevným rouchem“ (žalm 44, 10), to znamená tedy, že září všemi ctnostmi.

Užitěká a působnost květů jest rozličná. Máme z nich olej, léky, med a ovoce. Dovedný vytěží z nich všecko; lékárník získá olej a léky, včelka med a příchutlivý zahradník ovoce. Jaký užitek bylo by nám možno míti z Marie, tohoto přebohatého květu nebeského! Kdo však toho dovede? Ten, kdo jest pokorným a se přičiňuje, kdo ví o ceně této květiny a zná způsob, jak možno najíti v ní léčivé látky, kdo jest pilný, jako pracovitá včelka, jedině ten nalezne poklady, které v sobě má květ květů, Královna kvítí. — Amen.

26. Maria — růže.

(Mariale Ernesti, Cap. XLIX., LIX.)

Často mluví Písmo o růži a o její kráse. Abychom uctili Marii, uvažujmež aspoň o jednom jeho výroku

(Eccli. 24, 18): „Jako keř růžový v Jerichu vyvýšena jsem,“ sicut plantatio rosae in Jericho, což spíše značí: jako sad růžový, jako růžová zahrada v Jerichu.

Růže jest nejkrásnější květina, jest královnou květin. Růže nazývá se řecky rhodon, což jest tolik jako vůni vydechující, vůni slynoucí. A růže vydechuje líbeznou vůni a právem může se svým jménem honositi, i může býti hrdou, že matce Páně její jméno bývá dáváno. Jestli matka Páně taktéž rhodon, vůni slynoucí, protože oplývá libovonnými ctnostmi.

Ovšem má růže také trny, aby se ubránila nepřátelským útokům. Maria neměla jich potřebí, neboť byla nedobytným hradem, který střežil Bůh; trny však na růži nám připomínají onen trnový keř na hoře Horeb, jenž nebyl sice ani růží, ani s Marií porovnán býti nemůže, ale něco se na něm přihodilo, stal se s ním zázrak, který přímo překvapujícím způsobem něco budoucího značil, zázrak totiž neslýchaný, který všemohoucí Bůh kdysi na Marii chtěl vykonati. Onen keř hořel a neshořel, a Mojžíš řekl (II. Mojž. 3, 3): „Půjdu a spatřím vidění toto veliké, proč neshoří keř.“ Zajisté velikým úkazem jest hořící keř, jenž však neshořel; než mnohem větším úkazem byla panenská Matka, její neporušené panenství ozdobeno rouchem slunečním, důstojností matky Boží. „Kterak se to stane, poněvadž může nepoznávám?“ Neboj se! „Duch svatý sestoupí v tě a moc Nejvyššího zastíní tebe.“ Bůh jest duch, a nezničí ani neporuší Jemu nejmilejšího květu panenského, naopak, zachová jej a ještě zušlechtí.

Tak pozorujíce trny na růži, přišli jsme ku keři hořícímu, jenž jest obrazem něžného tajemství Marie Panny a zároveň Matky. Než vraťme se k růži!

Krása růže vyniká nejvíce, když kvete; jak překrásná jsou bílá a červená poupata růže se rozvíjející a její nádherný květ; bílá barva značí nevinnost a čistotu srdce, červená barva lásku. Může-li pak býti bělejší růže nad Marii, královnou panen, a ohnivější růže nad Marii, nevěstu Ducha svatého, Ducha lásky? Ona jest nejkrásnější růží v ráji Božím — královnou růží.

Ale Maria může býti srovnána nejen s růží, nejen s keřem růžovým, nýbrž s celým sadem růžovým, může nazvána býti „plantatio rosae“, sadem růžovým, nad

nímž se vznáší Duch Nejvyššího. V tomto sadě nalezneš vždy čerstvé a nevadnoucí růže. Jestli ona Panna z Nazareta. Slovo Nazaret znamená skvělou, kvetoucí, nebo květ; pro svou pěknou polohu a kvetoucí okolí nazýval se „květem Galilejským“. Maria jest „květem světovým“, nejkrásnějším květem ze všeho stvoření. K této růži, do této růžové zahrady abys pilně chodíval, radím ti upřímně, člověče, ať jsi kdokoliv a jakéhokoliv stavu; trhej si tam kvítí spasení, trhej si růže nehynoucí slávy!

Je-li srdce tvé zpustlé, nečisté a nepříjemně páchne, natrhej růží ze zahrady mariánské a vlož je do nitra svého srdce. Brzy se bude vůně z nich jako kadidlo ze srdce tvého vznášeti a bude jimi voněti celý příbytek tvé duše. Slzy se vyroní z očí tvých jako vonná rosa, růžová, a v těch obmyj svědomí své, jež pak bude libě voněti před Pánem a všemi lidmi. Jako vůně z kytice čerstvých růží provane líbezně celý pokoj, tak i libá vůně tvé lítosti a ctnosti se rozšíří a oblaží celé okolí.

Chvěješ-li se horečkou různých vášní, jsi-li zmítán palčivostí rozličných žádostí tělesných, natrhej si růží a vytlač si z nich drahocenný olej; namaž se jím a uzdraví tě jeho vůně a léčivá moc. A máš-li ještě trochu sladké zbožnosti a něco vína, smíchej to a budeš mítí víno růžové, i okusíš již napřed radostí nebeských a věčných hodů svatebních.

A až se tam konečně sám dostavíš, nalezneš na hostině svatební Marii, růži mezi růžemi, královnu svatých. Na den nanebevzetí byla přesazena do věčné otčiny. Jak slavný asi byl tento průvod! Podobal se zajisté onomu průvodu, který byl uspořádán, když David přenášel archu úmluvy z domu Obedomova na Sion (II. král. 6. kap.). Jako David, vyšel Ježíš Kristus s celým nebeským Israelem vstříc, aby Marii, archu Nového zákona, převedl z domu Obedomova, místa nestálosti, do města Davidova, to jest do věčného Jerusalema. V den Nanebevzetí Panny Marie konala růže z Jericha, krásná a spanilá, svůj slavný vjezd.

Vyšly jí vstříc zástupy panen zpívající: „Buď zde vždycky s námi, tys naší paní, naší učitelkyní, naší abatyši a královnou, my pak tvými služebnicemi a tvou družinou.“ Taktéž sbor vyznavačů vyšel jí vstříc volaje:

„Tobě náleží náš příbytek a všechno, co máme, kéž by se tvé výsosti zalíbilo zůstatí mezi svými služebníky; čím jsme a co máme, děkujeme jen tvé přímlově a tvému příkladu.“ Vyšel, aby jí holdoval, sbor mučenníků, volaje: „Tys, o paní, naší vůdkyní a královnou, ne Štěpán, ani Vavřinec, ani žádný jiný; všichni jsme trpěli pro Krista a po Kristu, ty jsi však s Kristem a v Kristu a pod jeho křížem trpěla, a sice tím více, čím více jsi jej milovala.“ A vyšli jí vstříc také sv. apoštolové s Janem, jehož za syna přijala, a ten ji jménem všech oslovil: „Matko a paní, vzpomeň, jak jsi za dnů svého ponížení mezi námi dlela a s námi byla po celý ten čas, ve kterém Pán Ježíš k nám přicházel a od nás odcházel; tebe nám odporučil, když na kříži pňel, tebe nám ponechal, když vstoupil na nebesa, neopouštěj nás nyní ve své slávě, které jsi ve svém dřívějším ponížení tak milovala.“ Také se blíží David, praotec jejího rodu královského, se sborem arcioctův a prorokův a pozdravuje ji slovy: „Hleď, dcero, ty jsi kost z kostí našich a tělo z našeho těla, pocti své praotce svou přítomností, které jsi tak oblažila svým narozením.“ Andělé pak přicházejí s plesem a zpěvem: „Od narození jsi nám byla svěřena, bychom tě ochraňovali, vychovávali a vzdělávali; v našem řádě učinila jsi své sliby a strávila jsi svůj život; již na zemi žila jsi jako anděl, nuže buď s námi až na věky!“

Tak jsouc vítána konala Maria, růže nebeská, svůj slavný vjezd do domu pokoje a blaženosti. „Ve všem tom hledala jsem odpočinutí; i budu v dědictví Páně přebývatí“ (Eccli. 24, 11.), tak čteme v den jejího Nanebevzetí. A Maria vskutku hledala ve všem odpočinutí v Bohu a v Bohu je také našla. Tam kvete nyní věčně, nebeská naše růže. — Amen.

27. Maria srovnána s lilií.

(Mariale Ernesti, Cap. LXXV.)

V písni Šalomounově (2, 2.) vychvaluje nebeský ženin Marii, svou nevěstu, slovy: „Jako lilie mezi trním; tak jest přítelkyně má mezi dcerami.“

Pozorujme, milí křesťané, napřed povahu a vlastnosti lilie, abychom rozuměli porovnání, které činí Písmo sv. srovnávajíc lilii s duší člověka spravedli-

vého, zvláště pak s nejblaženější Pannou Marií. Budme podobni sv. Ambroži, jenž praví: „Pozoruj lilii polní, patř na její bělostný květ, podobný obrácenému kalichu, všimni si tyčinek, které vykukují jako zlato, a jsouce lupeny kalichu otočeny jako valem, nestrpí ani nejmenšího dotyku.“

Všem jest známa bílá lilie, která u nás jest v zahradách pěstována, na východě však roste na poli. Svou krásou se podobá nejvíce růži, předčí ji však svou štíhlostí a svým přímým vzrůstem. Kromě zahradní lilie jest ještě jiný druh, jenž má květ na chov ý nebo žlut ý. Staří ji nazývali lilií lesní. Také iris čili kosatec byl počítán ku liliím. Hraje barvami duhovými, a proto také má jméno duha, neboť iris jest tolik co duha; sluš také iris coelestis, nebeskou lilií, protože má barvy jako nebeská duha. Kořeny, liliové listí i květy jsou léčivé.

Jest tedy trojí druh lilií, bílá zahradní, červená lesní a mnohobarevná nebeská lilie. Dle trojího druhu lilií určení můžeme trojí stav spravedlivých: bílá lilie značí lidi čisté a nevinné jako dítě, lesní lilie značí lidi spravedlivé, nebeská lilie značí lidi, jichž spravedlnost spočívá na zásluhách a dokonalosti; nebo jinými slovy označení jsou zde lidé ve stavu řádovém, kněžském a laickém (světském). O všech těchto stavech se zmiňuje Písmo sv. mluvíc o lilii: „Kvěťte kvítím jako lilie a vydávejte vůni!“ (Eccli. 39, 19.); „Milý můj sestoupil do zahrady své k záhonku vonného koření, aby pásł v zahradách, a aby sbíral lilie. Já (náležím) svému milému, a můj milý (náleží) mně, jenž kochá se mezi liliemi“ (píseň Šalom. 6, 1. 2.); „Já jsem jako květ polní, a lilie v údolích“ (pís. Šalom. 2, 1.); „Patřte na kvítí (lilie polní), kterak rostou, nepracují, aniž předou; pravím pak vám, že ani Šalomoun ve vyší slávě své nebyl tak oděn, jako jedno z těchto.“ (Luk. 12, 27.)

Na lilii jsou tři důležité částky: kořen, lodyha a květ, totiž kalich a tyčinky. Okrasou člověka spravedlivého jest láska zakořeněná hluboko v jeho srdci; oporou jest mu dobré svědomí a naděje v Boha; květem jsou dobré skutky, obložené jemnými lístky mírné řeči a bohatým pokladem zásluh. Je-li však kořenem veškeré spravedlnosti láska, pak jest Maria nej-

lepším, nejsvětějším a nejmocnějším a zároveň neplodnějším kořenem z Jesse. Tento kořen z Jesse zamezuje trpké bolesti jaterné, žal totiž a trápení, neb „láska nemyslí zlého, láska jest trpělivá“ (I. Kor. 13, 4...); chladí žár hněvu, neb „láska jest dobrotiva“; čistí trudné oko po cizím šilhající a závistivé, „neb láska nezávidí“; pokořuje hrdou pýchu, „neb láska se nenadýmá“; netrápí a neubližuje jiným, neb „láska není ctižádostiva“; naopak „všecko snáší, všemu věří, všeho se naděje, všeho trpělivě čeká“; prokazuje mnoho dobrodiní chudým, neb „láska nehledá, co jejího jest,“ nýbrž jest ku bližnímu milosrdna; zkrátka léčí a osvěžuje celé ústrojí duchovního života. Kořen liliový léčí choré tělo, tento pak kořen z Jesse působí na duši, uzdravuje ji, obradostňuje a veselou činí, neboť „láska se raduje“. A to je nejdůležitější! Sv. Antonín praví: „Jedinou a nejmocnější zbraní, kterou svého odvěkého nepřítele můžeme porazit, jest veselá mysl.“ Tuto zbraň nám nabízí Maria; liliový tento kořen z Jesse léčí nás svou láskou a přičiňuje se, abychom byli zdraví a veseli na těle i na duši.

Z kořene vyrůstá l o d y h a, liliová opora naděje, nezlomná a přímá, k Bohu směřující, nezkřivená a neohnutá, jakoby snad chtěla hledati na zemi ve světských radovánkách ochrany a spásy. „V tebe Hospodine doufám, nedej mi zahanbenu býti na věky.“ (Žalm. 30, 2.)

Překrásnými k a l i c h y k v ě t o v ý m i jsou konečně skutky s p r a v e d l i v ý c h, vykonané v pokoře, s čistým svědomím a se živou věrou; a jako květ liliový má šest listů, tak se jeví také spravedlnost v úctě k Bohu ve věcech náboženských, ve vážnosti k rodičům, v poslušnosti ku vrchnostem, v laskavosti ku poddaným, v trestající přísnosti ku zlým a v upřímnosti a pravdomilovnosti k sobě samému.

Uprostřed kalicha stojí na jemných stopkách zlaté t y č i n k y, které značí touhy a ž á d o s t i srdce spravedlivého. Pojmeš-li však kalich liliový za znak p a n e n s t v í, pak jest šest listů jeho obrazem šestera prostředků, jimiž možno tuto ctnost zachovati, totiž: stydlivosti, zdrženlivosti, střídmosti v jídle a pití, cudnosti v oděvu, ostražitosti očí a vážnosti. Tyto prostředky chrání jako pevné hradby zlaté tyčinky, to jest poklad panenství před útoky nepřátelskými.

Zbývá ještě jedna otázka: Kde kvetou lilie? Písmo uvádí sedm takových míst: v údolích, na poli, u potoků, mezi trnám, na stráních, v zahradě a v chrámě. — Kde zkvétají lidé podobní liliím? Všude, kde se uctívá Kristus Pán a blahoslavená Panna Maria: ve svatyních i ve světě i v klášterích a také v křesťanských rodinách. Veliký a vznešený zástup — a Kristus pase mezi nimi!

A přece — všechny tyto lilie, ač tak krásné, nazývá ženich duší lidských jen trnám u porovnání s lilií jedinou, s Marií. „Jako lilie mezi trnám, tak jest přítelkyně má mezi dcerami.“ Bylo by opravdu rouháním od nás, kdybychom veliké a milé světce nazvali trnám, které Pán sám tak miluje a o jichžto chválách v Písmě sv. čteme. Jsou vznešeni, ale oč vznešenější jest Marie Panna, která všechny tak zastíňuje, že Pán Bůh sám praví: „Jako lilie mezi trnám, tak jest přítelkyně má mezi dcerami.“ Zajisté veliká chvála vzdána nevěstě! Jest důstojnou protislokou k oné chvále, kterou právě před tím (pís. Šalom. 2, 3.) nevěsta ženicha oslavuje: „Jako jablko mezi dřívím lesním, tak jest milý můj mezi syny.“ Tak navzájem ve chválách závodí nevěsta se ženichem. Jako mizí zář měsíce a hvězdy hasnou, když vyjde slunce, tak nekvetou ani na nebi ani na zemi lilie, které by se této jediné, Marii, vyrovnaly. — Amen.

28. Maria přirovnána ku včele.

(Mariale Ernesti, Cap. LXXVI.)

Písmo sv. (Eccli. 11, 3.) praví: „Malá mezi létadly jest včela a ovoce její má přednost mezi sladkými věcmi.“ Mezi všemi svatými byla Maria nejpokornější a přece byl plod jejího života počátkem vši sladkosti.

1. Kromě tohoto srovnání blahoslavené Panny Marie ku včele v příčině pokory a sladkosti namanuje se ještě mnoho jiného ze života včely, o čemž chceme dnes rozjímati. Včela má všechny dobré vlastnosti, které má mít dobrá žena; Maria jest však vzorem všech žen; a proto ji možno velmi vhodně srovnati se včelou nebo ještě lépe s královnou včel.

V knize přísloví Šalomounových (11, 16.) čteme: „Žena milostná nalézá slávu.“ Znamená-li slovo „milostná“ náplň laskavosti a milosti, pak jest patrné, že tento výraz přísluší nejvíce té ženě, kterou anděl jako „milosti plnou“ pozdravil. Řádná žena má býti vyzdobena dvanácti ctnostmi, jež jsou vypočteny latinským veršem a po česku zní asi takto: poctivá, pobožná, prozíravá, pohostinná, pracovitá, počestná, pokorná, přívětivá, plodná, poslušná, pěkná a pilná.

Sv. Jeronym praví: Maria se jmenuje proto milosti plnou, protože vynikala všemi ctnostmi, kdežto ostatní ženy pouze některou z nich vynikaly. Tak byla: Rebeka poctivá, Esther přívětivá, Abigail pracovitá, Sára poslušná, Judith pěkná, královna ze Sáby prozíravá, Lia plodná, Anna pobožná, Marta pilná, Noëmi pohostinná, Ruth pokorná, Susanna počestná.

Písmo sv. však uvádí také jména žen, které nebyly ctnostnými; tak byla: Dina zvědavá a rozpustilá, Athalia pánovitá a neústupná, Eva neopatrná, Michol neplodná, Jezabel bezbožná, služka Mifibosethova líná, manželka Jobova bezcitná a zlomyslná, žena Putifarova nemravná.

Včela má všechny vyjmenované ctnosti dobré ženy a proto jest vhodným symbolem Panny Marie, která jest nejdokonalejší ze všech žen a požehnaná mezi ženami.

Královna včel jest samá laskavost a dobrota, a včelky zase věrné a poslušné, jsou hotovy pro ni život dáti, truchlí, když jim panovnice zemře. Královna jest plodná, vyniká nad ostatní včely štíhlým, ušlechtilým tělem, dělnice pak jsou všechny skromné, domácké, pořádné, čistotné, panenské, k sobě laskavé, vůči nepříteli statečné, opouštějí úl jen, když jdou po práci a vracejí se do úlu obtěžkány medem a pelem. Večer jsou všechny doma, žádná nezůstane bezúčelně mimo úl, jen některá se zdrží ještě před úlem, aby jej střežila a svým bzucením jako trubač ohlašovala čas ku spánku a odpočinku. Jsou pracovité a pilné, netrpí lenosti a usmrcují líné trubce; milují se navzájem, všechno mají společné jako v klášteře; život, práci, pokrm, domácí řád. Jsou velmi moudré, předvídají povětrnost, znají důkladně jednotlivé květiny, varují se zápachu, mají v ošklivosti nečistotu a hořkost,

vyhledávají jen krásu a vůni květin, obaleny zlatým pelem vyssávají sládkou šťávu z kalichů květových. Jako dovedný stavitel staví mistrně své šestihranné buňky, určují jejich rozměr, shromažďují v létě a zaopatřují se vším pro budoucnost. — Jdi tedy k mravenci a ku včeličce, lenochu, a uč se od nich moudrým býti *), a abys tak našel milost.

Jdi však, milý křesťane, ještě dál, jdi zrovna k Marii, k pravé královně včel a uč se od ní, jak máš horlivě a moudře pracovati pro život věčný. Ona jest včelou, o které se v „Exultet“ na bílou sobotu při svěcení paškálu píše: „Tento sloup světlonosný živí se tekoucím voskem, který pracovitá včelička jako matka ku zachování tohoto vzácného světla utvořila, apis mater eduxit.“ — O blahoslavená, obdivuhodná včeličko, „cudná, pokorná a skromná, poslušná, krásná a moudrá“, kteráž jsi ve svém klidném Nazaretě plodnou se stala! Ježíše, jenž jest nad med sladší, jsi počala, Ježíše, jehož svíce velikonoční s pěti ranami zobrazuje, utvořila jsi nám z vosku svého svatého těla, Ježíše dala jsi nám, světlo duší našich, kteréž jsi nám jako apis mater — mateřsky se starající včela a královna porodila!

2. A všimněme si rojů, které se vůkol královny shromažďují, zástupů andělů, panenských duší, všech svatých. Život včelí jest podoben životu svatých. „V horlivosti takorba závodí,“ jak píše sv. Ambrož, „aby mohly královně prokázati služby; jedny vyletují na pastvu, ostatní střeží ji a celou domácnost; mladší vylétají po práci, starší pracují doma, vracející se vítají, odebírají třikrát, čtyřikrát sladké bříme, které přinesly a schovávají je, čistí, uhlazují a zahrazují pokladny, krmí hladové, mladé včeličky, stavějí umělé buňky, upevňují je a zřizují byty pro nedospělé mlaďušky, pro budoucí královnu stavějí však malý palác, oddělený od ostatních příbytků a prostrannější.“ „O quam gloriosa dicta sunt de te,

*) Řecký překlad Starého zákona (Přísl. 6, 6.) uvádí proto nejen mravence jako vzor píce a moudrosti, nýbrž ještě připojuje: „Aneb jdi raději ku včeličce, lenochu, a viz, jak je pilnou a svou hbitostí obdivuhodnou, neb králové a nemocní užívají ku svému zdraví ovoce její práce. Zajisté, ona jest věhlasnou a ode všech hledanou, a ačkoliv je tak nepatrnou, ctíme ji, protože umí oceniti moudrost.“

civitas Dei!“ „Jak slavné věci vypravují se o tobě, město Boží!“ (Žalm. 86, 3.)

Nyní chápeš, jakým způsobem včelka nebeská, Paní nejmoudřejší, svůj dům vystavěla; jak jí andělé pomáhali, jak si tuto Královnu Syn Boží za matku vyvolil, a jak proto mohla sama o sobě říci: „Kterýž stvořil mne, odpočinul v stánku mém“ (Eccli. 24, 12.). Jak překrásná a přebohatá jsi, o Maria! Jak můžeš zvolati: „Přistuptež ke mně všickni, kteříž mne žádostivi jste, a ovocem mým nasyťte se“ (Eccli. 24, 26.). Přistupte ke mně všecni, všickni bez výjimky, kteříž mne žádostivi jste, hříšníci i spravedliví! A oni vskutku přicházeli po tisících a tisících a byli šťastni v domě Paní své.

Také na nás volá: „Přistuptež ke mně všickni, kteří bloudíte uprostřed bezmedného kvítí pozemského, pojdte ke mně a nasyťte se strdím mým!“ Pospěšme tedy k ní, budme jejími, následujme ji jako včeličky svou královnu; vláda její jest mírná a odměna hojná, ona skýtá nám plod života svého, Ježíše Krista, přesladký chléb nebeský, všechnu sladkost v sobě obsahující. — Amen.

29. Maria srovnána s holubicí.

(Mariale Ernesti, Cap. LXXVIII.)

„Jediná jest holubice má, dokonalá má, jediná matka své, vyvolená rodičky své,“ praví ženich v písni Šalomounově (6, 8.). Jest tu míněna Maria, která ze všech žen jediná přednosti má holubice v duchovním smyslu. Dostačí, když sedm takových předností vypočteme, které sv. Jakub ve svém listě (3, 17.) zaznamenal: „Ona jest cudna, pokojna, skromna, povolna, blahoshodna, plna milosrdenství a plodů dobrých, nesoudiva, nelicoměrna.“

Jest tedy první vlastností naší holubice *cudnost*, čistota. Plinius vypravuje o holubech, že žijí v jednoženství a nebývají sobě nevěrnými, že mnozí žijí o samotě, a když sobě společníka života vyvolili, že mu také po smrti zůstávají věrnými a truchlíce jako ovdovělí žijí odděleně, ano že si sluje vyhledají a tam vdovský věk prožijí.

Jediná jest vyvolenou holubicí Ježíše Krista, dokonalou, která, nemajíc sobě rovné, obdržela milost nej-

dokonalejší čistoty jako panna, žena a vdova. Proto praví o ní Písmo (Eccli. 24, 25.): „In me gratia omnis vitae,“ ve mně jest všeliká milost života, t. j. onoho trojího stavu, z nichž každý jednotlivý s sebou přinášívá dobré i zlé, požehnání i kletbu: svobodný stav výhodu panictví, také však neplodnost, která ve Starém zákoně byla považována za kletbu; manželský stav výhodu plodnosti, které však padne za obět neporušenost a má také v zápětí podíl na kletbě, kterou byla zatížena první matka Eva (I. Mojž. 3, 16.): „Rozmnožím bídy tvé a početí tvá; v bolesti roditi budeš děti své“; vdovský stav výhodu svobody, také však břímě samoty, opuštěnosti, a utiskování. Toho všeho nebylo u Marie, v ní byla všeliká milost života, a sice jen dobro bez hořkosti; byla pannou bez neplodnosti, byla matkou beze ztráty panenství, byla vdovou bez opuštěnosti. Proto se nazývá požehnanou mezi ženami, jedinou, která nemá sobě rovné, k ní volá Pán v písni Šalomounově (2, 10.): „Vstaň, pospěš, přítelkyně má, holubičko má, krásná má, a pojď!“

A jak volá Kristus k ní, tak volá ku všem, kteří ji následují, mluvě ústy prorokovými (Jer. 48, 28.): „Opusťte města a bydlete ve skále, jako holubice, hnízdící nejvýše v ústí skuliny.“ Jak dobrotivý jest Spasitel náš! Svou krví založil církev, dům pevný s četnými příbytky bezpečnými, v nichž všechny čisté, něžné, pokorné holubičky mohou nalézt odpočinek, zvláště ony duše vyvolené, které nechtějí plouti po ludném moři světských rozkoší jako pyšná labuť, aniž na zemi se usazovati jako koroptev, ani na stromech jako vrána, nýbrž chtějí sídliti v domě, který vzdělal na skále Ježíš Kristus, a jest jejich touhou spočinouti v nejbezpečnějším místečku, v otevřeném totiž boku Ukřižovaného. Kterí jste ovdověli, nebudte jako ona holubice, kterou Noë z archy vypustil a které se pustá země zalíbila, nýbrž následujte příkladu první holubice, a vraťte se zpět do archy, budiž vám příkladem vdova Anna, kterážto nevycházela z chrámu, sloužíc Bohu posty a modlitbami dnem i nocí (Luk. 2, 37.). Kterí pak jste ve stavu manželském, mějte na paměti obět chudých, totiž dvě holoubátek, znak manželů, a obětujte sebe i své obtíže Pánu. Také Josef i Maria přinesli tuto obět, které také byli podobni, totiž dvě holoubátek; byli také dvojicí, avšak dvojicí panenskou, jako ona dvě

holoubátka, která se sice nazývají dvojicí, skutečně ji však ještě nejsou.

Holubi jsou zvířátka mírná a tichá; lidé praví, že ani nemají žluče. Jsou trpělivi; nemohou zobáčkem nikoho ani zraniti. — Velmi mírná a tichá byla Maria. Byla holubicí míru, která na nebe byvši vzata navrátila se do archy se zelenou ratolestí olivovou, t. j. se svým oslavným tělem, jež nám dalo Knížete pokoje a takto bylo příčinou, že byl svět smířen s Bohem.

Holub je ve všem skromný; skromný v pokrmu, spokojí se několika zrnečky; skromný v nápoji, neboť nepije, nýbrž jen srká*), za místo odpočinku rád si volí místo tvrdé nebo skálu; hlas jeho možno nazvati sténáním, jak již Isaiáš praví (59, 11.): „Jako holubice sténati budeme.“ Chce-li člověk hlas zvířat slovem označiti, napodobí při tom, jak již Plinius poznamenává, často jejich hlas. Není to jen v latině, nýbrž ve všech řečech. Tak říkáme, že pes vrčí, vrána kráká, medvěd bručí, kočka mňouká, kachna kejhá, slavík tluče a holub vrká, t. j. sténá, jak v latině doslovně zní: *Columba gemit*, holub sténá. Vrkání, sténání jest tedy hlasem holubičím, hlasem duše nábožné a ten není Pánu nepřijemným, jak Písmo dosvědčuje (Eccli. 35, 17.): „Nepohrdne prosbou sirotka ani vdovou, když bude vylévati prosbu svou s lkáním.“

Holubi jsou také učenliví. V mnohých krajinách jsou cvičeni za posly, aby donášeli rychle zprávy do vzdálených míst; proto snad pravil také Pán ku svým apoštolům, zvěstovatelům evangelia: „Budtež opatrní jako hadové a prosti jako holubice.“ Houfně zalétali nástupcové sv. apoštolů do cizích zemí, takže pohané s Isaiášem (60, 8.) mohli zvolati: „Kdo jsou tito, kteříž letí jako oblakové a jako holubice k oknům svým?“

Holubi jsou dobromyslní, zvláště milují družnost a přátelství. Jsou milosrdní a velmi plodní. Krmí i cizí mláďata a setkají-li se s opuštěnou holubicí, zavedou ji do svého holubníka; jsou tak plodní, že

*) „Item in potu, quia proprium est columbae non resupinato capite bibere, sicut faciunt aliae aves, sicut potatores saepius vina degustantes, ut in eis amplius delectentur. Hi sunt, qui student calicibus epotandis.“

mohou býti bohatým a nemocným hojně k jídlu připravováni, bez obavy, že vyhynou.

Konečně jsou holubice bez pokrytectví a falše, neposuzují a nepřetvařují se; jejich oči jsou symbolem mírnosti a upřímnosti. „Jak jsi krásná, přítelkyně má, jak jsi krásná! Oči tvé jsou holubičí,“ píše ženich v písni Šalomounově (4, 1) a nevěsta na to: „Oči jeho jako holubiček při potůčcích vod“ (5, 12). Proto také Petrovi, když byl upřímně a prostě prohlásil: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého!“ odpověděl Pán: „Blahoslavený jsi, synu Jonášův, Bar Jona, t. j. synu holubičí.“ Ty jsi mluvil pravdu, bez falše a beze lsti, jako holubice. A což Kristus Pán, zdaliž také on nebyl Bar Jona, synem nebeské holubice? Proto praví o sobě: „Já jsem pravda,“ tak jako zase v písni Šalomounově dal o své matce předpovědět: „Jediná jest holubice má.“ — Amen.

30. Maria jest podobna hrdličce.

(Mariale Ernesti, Cap. LXXVII.)

„Pěkná jsou líce tvá jako hrdličky,“ píše píseň písní v hlavě první, verši devátém. Že tento něžný ptáček, patřící mezi druh holubů, byl již za nejstarších dob velmi oblíbeným, nasvědčuje okolnost, že hned v úvodu své milostné písně užívá ho ženich, aby jím naznačil krásu své nevěsty. Napřed se snaží nevěsta, aby vyznala svou vroucí lásku ženichovi a při tom si stěžuje svým děvčkám, že není dosti krásnou a pozornou ku královskému ženichovi; k tomu ženich odpovídá velmi rozmrzele: „Zneuznáváš-li se, o nejkrásnější mezi ženami, vyjdi a krácej po šlepějích stád, a pas kozlátka svá podle stanů pastýřů“ (pís. Šal. 1, 7). Těmito slovy byla nevěsta všecka zmatena, její líce se zarděly a pohledem, z něhož zářila láska, snažila se zakrýti svůj vnitřní bol. Než ku své radosti uslyšela ihned ukonejšivá slova: „Pěkná jsou líce tvá jako hrdličky.“

Jak jsou tato slova případná, pozorujeme-li vznešenost Panny Marie, vysvítá z pěti důvodů, které nás nutkají, abychom porovnali Marii s hrdličkou. Prvním důvodem jest úplná nevinnost dle slov písně: „Pěkná jsou líce tvá jako hrdličky.“ Druhým důvodem jest její svatost, v níž stále žila, proto také bylo užíváno

hrdliček k obětem starozákonním. Třetím důvodem byla shovívavá laskavost a láska k bližnímu, nikoho z lásky nevylučující, jak Jeremiáš (8, 7) naznačuje slovy: „Luňák na nebi zná čas svůj, hrdlička a vlaštovice i čáp ostříhají času příchodu svého.“ Čtvrtým důvodem jest vroucí modlitba, o níž praví píseň Šalomounova: „Hlas hrdličky slyšán jest v zemi naší“ (2, 12). Pátým důvodem jest blažené její spočinutí v Bohu: „Nebo vrabec nalezl sobě dům a hrdlička své hnízdo“ (žalm 83, 4).

1. Promluvil tedy nejprve ženich k nevěstě, milý k milé, přítel ku přítelkyni, Syn Boží k Marii: „Pěkná jsou líce tvá jako hrdličky.“ Tato obě líce vyznačují vnitřní myšlení a zevnější jednání. Myšlením a skutky jeví se šlechetnost duše; myšlením a skutky jeví se zvláště svatá stydlivost, svatá nevinnost. Nazývám ji svatou nevinností, protože čistotná, nevinná duše pro jedinou myšlenku nečistou, ano i pro myšlenku ješitnou a marnivou zardívá se studem před Bohem zrovna tak, jako by se zardívala studem před lidmi pro nějaký trestuhodný a nepřislušný čin. Téhož mínění jsou i sv. otcové, kteří praví, že dokonalý člověk považuje za hrubou poskvrnu (*immundissima fornicatio*) nejen každou myšlenku nečistou, nýbrž každou myšlenku, která k Bohu nesměřuje a mysl od něho odvrací.

Zpytuj se tedy také, milý křesťane, zdali se tak bojíš před všudy přítomným Bohem a před sv. anděly špatnými myšlenkami hřešiti, jak bys se bál před lidmi hříšné skutky páchat; taž se, zdali tak chráníš srdce své nečistých myšlenek před Bohem, jak se chráníš ukázati se před lidmi obnažen. Ukáže-li se, že nerdíš se studem pro nějakou myšlenku, kterou kdyby lidé u tebe postihli, studem bys se zarděl, pak věz, že ještě nemáš stydlivosti, kterou na hrdličce vidíš. Neb hrdlička jest nejen bezelstná a nestrojí žádnému ptáku nástrahy, nýbrž také věrná a cudná; jen jedinému společníku jest věrna, jen s ním se těší a jen jeho miluje, truchlí, když ho ztratila a žije pak samotna v lesním zátiší.

Pěkná jsou líčka naší nebeské holubice Marie jako líčka hrdličky; neboť jako na lících hrdličky nikdy nespatříme zardění, nýbrž spíše bledost, tak nebylo také u Marie potřebí, aby se líce rděly, poněvadž ani v srdci

svém neměla myšlenek, za něž by se jí bylo stydět před Bohem a lidmi, a obcujíc mezi lidmi také ničeho podobného se nedopustila. A poněvadž taková milost a dokonalost na zemi jest velmi řídká, zasloužila si, aby Duch sv. sám tuto její krásu obdivoval a hned v úvodu svých chvalozpěvů o ní zapěl: „Pěkná jsou líce tvá jako hrdličky.“ O myšlenkách a činech jejích možno užití slov Písma sv. (Eccli. 26, 19): „Milost nad milost jest žena svatá a stydlivá.“

2. V porovnání blahoslavené Panny Marie s hrdličkou pozorujeme svatost jejího celého života. V III. knize Mojžíšově (12, 8.) čteme: „Každá žena, počavši z muže, porodí-li, bude obětovati za prvorozeného beránka, aneb nenalezne-li ruka její, aniž bude moci obětovati beránka, tedy vezme dvě hrdličky anebo dvě holoubátek,“ aby je obětovala. U Marie nebyl muž příčinou jejího mateřství, nýbrž stala se matkou způsobem nadpřirozeným; pro ni také tedy neměl platnost zákon Mojžíšův; a přece obětovala dle zákona dvě hrdličky, aby také byla dokonale svatou před zákonem.

3. Hrdlička jest také snášelivá; miluje družnost, sbírá si potravu na cestě i na ulicích, kde chodí dobří i zlí. Z toho možno vyvoditi lásku k bližnímu a snášelivost Panny Marie, která ani hříšníky nepohrdá. Proto také jmenuje Jeremiáš, jak již uvedeno, hrdličku společně s volavkou, vlaštovicí a čápem, aneb, jak jiní vykládají, se sokolem a se pštroskem. Jestliže pojmem tyto ptáky jako obraz hříchu, značí sokol touhu po loupeži, vlaštovice štěbetavost, pštros pokrytectví, čáp na cti utrhačnost a pomluvu. Mezi nimi jest jmenována tichá hrdlička, což má býti důkazem, že nebeská holubice nepohrdá hříšníky, nýbrž po příkladu Krista Pána vyhledává jich a má nad nimi smilování zrovna tak, jako o Ježíši Kristu čteme: „On obcuje s hříšníky a jí s nimi.“

4. Hrdlička nezpívá, nýbrž bolně lká a tak pečuje prý o mladé, že je krmí i v noci. Velmi krásný obraz péče a přímlyvy blahoslavené Panny Marie za nás! Oroduje za nás neustále a její prosby bývají vyslyšeny, jak nám dosvědčuje píseň Šalomounova. Oroduje za nás tak jako andělé strážní ve dne v noci a proto můžeme o ní užití pochvalných slov o hospodyně statečné,

jak je čteme v Písmě sv. (Přísl. 31, 15.): „A v noci vstávajíc dává kořist domácím svým a pokrmy děvkám svým;“ t. j. Maria věnuje nám stále svou mateřskou přímluvu u Boha.

5. Hrdlička hnízdí konečně na nejvyšších stromech, aby měla pokoj. Také Maria přebývá dle Písma „na výsostech“ (Eccli. 24, 7). Duchem byla jen v nebi. Tam hledala a našla pokoje u Boha trojjediného. „Vrabec našel sobě dům,“ praví žalmista (83, 4), „a hrdlička své hnízdo, kdežby složila mladé své.“ Také my tam být máme a tam přijdeme, budeme-li následovníky své nebeské hrdličky. — Amen.

31. Maria srovnána s beránkem.

Nejvyšší pastýř všech duší střeží spravedlivé a vodí je jako ovce. Duch sv. to dosvědčuje o Josefu egyptským: „Ty, jenž spravuješ Israele, pozoruj: jenž vodiš Josefa jako ovci“ (žalm 79, 2). Oč více asi miloval a vodil Bůh nejsvětější a nejspravedlivější Pannu, která předčí Josefa a jeho matku, sličnou Rachel, jejíž jméno znamená tolik jako ovečka; oč více miloval Marii Pannu, tohoto jediného vyvoleného beránka, kterého Ježíš, pastýř dobrý, v den Nanebevzetí s nevýslovnou radostí na nebesa vnesl za plesání andělů volajících: „Kteráž jest to, jež sestupuje s pouště, oplývající rozkoší, podepřena na milého svého?“ (pís. Šalom. 8, 5). Všichni jsme hříšnými, bludnými a potulnými ovce, Maria jest však bezvadný beránek Páně, jenž jest naším dokonalým vzorem.

1. Pozoruj tedy, následuj a veleb na tomto beránku především něžnou tichost a trpělivost! O trpícím Vykupiteli praví Isaiáš (53, 7): „Jako ovce k zabití veden bude a jako beránek před střížícím jej oněmí a neotevře úst svých.“ Nemůžeme říci totéž o Marii, která s ním bez nářku trpěla a bolesti snášela? Cvičme se ve sv. trpělivosti, kteroužto ctností zvláště beránek vyniká. Kristus Pán praví (Mat. 10, 16): „Aj, já posílám vás jako ovce mezi vlky.“ Co jest však první a nejjistější známkou, dle níž možno rozeznati ovečku od vlka — neboť mnozí, jak známo, jsou oděni v roucho ovčí, uvnitř však jsou vlci hltaví? Jak ie naide pastýř ve svém

stádě? Nejlépe udělá, když máje v ruce prut, nechá je okolo sebe projíti a každou důkladně prutem šlehne; trpělivá ovce přejde, ale vlk vycení na něho zuby. — Maria byla trpělivá a povolná; jak beránek snášela všechno, čím ji Pán Bůh navštívil; nereptala v chudičkém chlěvě betlemském, ani na útěku do Egypta, ani stojíc pod křížem. Ó Maria, trpělivá jak beránek, jak vznešeným jsi nám vzorem, máme-li v této ctnosti tě následovati!

Uč se také od beránka, jak si máš býti v ě d o m svých povinností. Jsi tvor Boží, Bohu celý náležíš, proto jsi též povinen ho znáti a hlas jeho slyšeti. Ovečka zná svého pastýře, jak praví Ježíš (Jan 10, 14): „Známe ovce své a znají mne mé.“ Znají však také svého nepřítele, vlka, a utíkají před ním. Pastýř může se zklamat ve svých ovcích, ovečka však není nikdy zklamaná ve svém pastýři; jeho hlas slyší, jeho následuje.

Cvič se ve s v. p o k o ř e! Na beránku nepozoruješ ani domýšlivosti, ani neslyšíš chlouby, ač má mnoho dobrých vlastností a jest pro lidi velikým dobrodiním. A ku podobné pokoře nás také vybízí náš Pán řka (Luk. 17, 10): „Takť i vy, když učiníte všechno, co vám přikázáno jest, rcete: služebníci neužiteční jsme; což jsme měli učiniti, učinili jsme.“ A náš vzor pokory, blahoslavená Panna Maria, řekla: „Ejhle, děvka Páně.“

Cvič se ve s k r o m n o s t i. Když všechno jest již s pole sklizeno, najde si beránek vždycky ještě nějakou pastvu a jest spokojen. Jen krmný dobytek dostává hojnost vydatného krmiva. Pán jest dobrý pastýř; ví dobře, že příliš tučné ovce neplodnými bývají a nežijí dlouho, proto je zavádí na zelenající se výšiny, aby si — často velmi namáhavě — vyhledaly pastvu. „Na horách vysokých israelských budou pastvy jejich“ (Ezech. 34, 14).

Cvič se ve s v o r n o s t i a s h o d ě! Jsou-li vyrušeny z klidu anebo hrozí-li nebezpečí, sběhnou se ovce a srazí v jedno klubko; běda ovci, která zůstala o samotě; „vlk lapá a rozhání ovce“ (Jan 10, 12). Tak máme i my navzájem svorni a se svými pastýři vždy sjednoceni býti, jinak osvědčí se na nás slovo Ezechielovo (34, 5): „I rozprchly se ovce a učiněny jsou k sežrání zvířatům polním.“

2. Všimni si u ž i t k u, jaký nám dává ovce. „Máš-li dobytek,“ napomíná Písmo (Eccli. 7, 24.), „dohlížej k

němu: a jestližeť jest užitečný, zanechej ho sobě.“ Ovce jest neobyčejně užitečna. Dává nám vlnu, abychom se jí odívali, dává nám záživné mléko, dává maso k obětem a ku pokrmu, svá mláďata dává, aby se dítky s nimi pobavily, střeva dává, aby nás hudbou rozveselila. Tak také koná bohabojný člověk všude dobré skutky; z přebytku ročního uděluje chudému vlnu almužny, aby se oděl, dává příklad dobrými skutky, jež jsou mlékem poučení pro maličké, sama sebe přináší v obět zápalnou, kterou osvědčuje svou oddanost Bohu, svou poslušnost, smír a pokání.

Ač jest mnoho dobrých a rozšafných mužů a žen, přece praví Pán v písni Šalomounově, že jest jen jedna jeho vyvolenou a jeho dokonalou, jeho holubicí, jeho ovečkou, v níž soustředěny jsou přednosti všech ostatních. A tou jest Maria. O ní jest možno užití podobenství, které kdysi přednesl Náthan králi Davidovi (II. král. 12, 1—5): „Dva muži byli v městě jednom, jeden bohatý a druhý chudý. Bohatý měl ovce i volů velmi mnoho. Chudý pak neměl ničeho, kromě jedné ovce maličké, kterouž byl koupil a choval, kteráž odrostla při něm a při dětech jeho tolikéž, z chleba jeho jídajíc a z číše jeho pijíc, a v lůně jeho spávajíc, a byla jemu jako dítě milá. Když pak nějaký pocestný přišel k bohatému, bylo mu líto vzíti z ovcí svých, aby připravil hody pocestnému tomu, kterýž byl přišel k němu, i vzal ovci toho muže chudého, a připravil pokrm muži, kterýž byl přišel k němu. I rozhněvav se David na člověka toho náramně, řekl k Náthanovi: „Živť jest Hospodin, žeť hoden jest smrti muž, kterýž to učinil.“

Kdož jiný jest, táže sv. Řehoř, oním mužem bohatým, než lid židovský, jenž oplýval všemi milostmi, jež byly nashromážděny ve Starém zákoně, ale užíval jich toliko ku zevnějšímu lesku, ne však, aby z nich měl vnitřní prospěch? A chudým mužem jest ten, o němž Zachariáš předpověděl (9, 9.): „Aj, Král tvůj přijde tobě spravedlivý a spasitel: sám chudý a sedě na oslici a na oslátku mladém oslice.“ Byl to Ježíš, náš Král, chudý při narození, chudší v životě, a nejchudší při smrti. Zvlášť při smrti byl zbaven všeho: pokrmu i oděvu, skoro všech svých přátel, a neměl již nic, leč svou nejmilejší ovečku Marii, svou matičku. Tu zvláště si koupil a živil ji chle-

bem svého učení, napájel ji z číše milostiplné Ducha sv., ona spočívala v lůně Otce jako jeho nejmilejší dcera. Ale národ židovský nebyl spokojen, že k vůli vetřelci, svému hostu, ďáblovi totiž, Ježíše zabil, nýbrž chtěl i Marii, jeho jedinou ovečku, zmařiti, a činí tak dosavad, popíraje její nejvyšší čest, panenskou totiž důstojnost (ille Judaeus infelix blasphemando in Virginem et dicens Christum ex Joseph semine esse natum)! Vhodné jest zde slovo, jehož užil král David: „Muž, kterýž to učinil, hoden jest smrti.“ On i se svým peklým hostem hoden jest věčné smrti.

Co nás se týče, nebudeme Ježíši Kristu působiti hoře a nedopustíme také nikdy, aby někdo urážel jeho jedinou milovanou ovečku. Naopak vyznáme vždycky jak srdcem tak ústy: „Maria, ty jsi oním svatým, nevinným beránkem, jež jsi nám bez porušení své panenské důstojnosti Ježíše Krista porodila.“ — Amen.

32. *Maria srdcem nevěstíným.*)*

(Mariale Ernesti, Cap. LXXXIII. et Appendix.)

Člověk jest zakončením a korunou viditelného tvorstva, ve člověku jest obdivu nejhodnějším srdce, a mezi všemi srdci jest nejvíce opěvováno čisté srdce panenské nevěsty.

Maria jest nevěstou Ducha sv.; nejen že se tedy podobá srdci nejvznešenějšímu a nejšlechtnějšímu, ona je skutečně má; její srdce jest střediskem svaté lásky nevěstiny, jest mistrným dílem moudrosti, dobrotivosti a všemohoucnosti Boží.

První přednost lidského srdce záleží v tom, že jest sídlem života, a že v něm má, jak dí Písmo, život svůj původ i skončení. O Marii však říkáme a modlíme se k ní denně, že jest naším životem, naší sladkostí a naší nadějí, vita, dulcedo et spes nostra, salve!

Je-li pak Kristus králem a hlavou církve, jest Maria srdcem církve; srdce její nám patří, jest naše, tak jako zase Kristus jest naší hlavou. On sám věnoval toto nejsvětější srdce své církvi, aby z něho živá láska prýštila, aby útěcha a naděje proudila až do po-

*) Závěrečné rozjímání I. cyklu.

sledního a nejopuštěnějšího údu těla Ježíše Krista; onať pečuje jako matka rodiny o celou církev, i o každého jednotlivce. Z ní plynou dobré úmysly a dobré příklady do srdcí všech, kteří jsou dobré vůle. Řídíme-li se dle ní, nabýváme srdce, jaké dle Písma sv. mítí máme, totiž: zkroušené a pokorné, kterým Pan nepohrdá, srdce ochotné a prosté; pak jest srdce naše podobno voskovici, která se rozpouští a v plameni stravu je, jejím prostřednictvím utváří v nás Bůh srdce nové a čisté; ku její přimluvě nabýváme srdce velkomyslného, ustáleného, pevného, pravdivého, milovného, upřímného, dokonalého. Maria slyne milostí, a budeme-li jejími ctiteli oddanými, pak zajisté rozproudí se jejím působením v srdci našem Boží milost a láska.

Srdce lidské jest zřídlem, studnicí krve, kterou jsme vyživováni. Maria jest zřídlem, původem oné nejsvětější krve, která jest nám „pravým nápojem“ a která proudí žilami církve do všech údů.

Srdce jest pramenem životní teploty a lásky; údy, které s ním jsou spojeny, mají životní teplotu; je-li však proud krve přerušen, ustydnou a odumírají. O Marii pak čteme (Eccli. 24, 24.): „Já jsem matkou krásného milování“, t. j. svaté, čisté lásky. Je-li srdce plné této lásky, pak také i celý člověk jest jí naplněn; je-li srdce dobré, je také celý člověk dobrý.

Maje tedy na zřeteli svůj vlastní prospěch pros Boha a neustaň, až ti dá srdce podobné srdci Panny Marie, pros Boha, aby její srdce do tvého vložil a vnořil, abys ji tak miloval, jak miluješ své vlastní srdce.

Možná že z vnuknutí Ducha svatého, obcházejíce celou přírodu, došli jsme až k srdci a pozorujíce krásu Marie Panny zobrazenou v mnohých věcech, našli jsme zobrazenou ji také v srdci svém. V celém světě není nám nic vlastnějšího než srdce, tak také ať po Bohu ničeho na světě není, co bychom tak vroucně, tak něžně, tak opravdově, z celé síly a z celého srdce milovali, jako Marii Pannu.

Drazí ctitelé mariánští! Těmito vzácnými slovy ukončuje arcibiskup Arnošt první díl svých mariánských rozjímání, která vzal z přírody věrně dle počtu 83 písmen

v Ave Maria. Také my ukončujeme svou májovou pobožnost a loučíme se tímto posledním rozjímáním o srdci s Královnou máje a jejím vroucím ctitelem; doufáme však, že budoucího roku si vybereme z jeho ostatních rozjímání ještě jiná, která, vzhledem na počet slabik, slov a vět v pozdravení andělském, jsou vzata z u m ě n í, z v ě c í d u c h o v n í c h a p ř e d m ě t ů n a d p ř i r o z e n ý c h, aby jich bylo celkem 150, právě tolik, kolik jest žalmů.

Z b ý v á ještě, abych splnil slib, o němž jsem se zmínil v předmluvě, totiž o úvodním rozjímání na str. 5., a abych vylíčil, jak matka Boží blahé paměti arcibiskupa Arnošta již v dětství milovala a se mu zjevila. Toto vidění popsal vlastnoručně na konci svého života. Poslyšme tedy, co napsal:

„Všichni, kdo budete tento spis čísti aneb jeho obsah slyšeti, věztež, že já, Arnošt, první arcibiskup sv. církve pražské, bídny hříšník, viděl jsem ne v noci, nýbrž ve dne, ne v soukromí ani tajně, nýbrž ve veřejném shromáždění, ne v roztržitosti nebo v blouznění, nýbrž při zdravém rozumu, ne ve snách, nýbrž skutečně tento zázrak, který zde vypisuji.“

„Když jsem chodil v Kladsku do farní školy k Johannitům, byl jsem se spolužáky kdysi na nešporách tak asi až po „Magnificat“. Když zpívali jednu z antifon, pohlédl jsem na obraz Panny Marie, který byl nad hlavním oltářem, a tu najednou odvrátila se velmi rychle tvář Bohorodičky Panny Marie jakoby v hněvu ode mne, tak že jsem viděl jen zadní stranu hlavy a část zad. Velice jsem se zaleknul a stál jsem jako omámený, ale rychle jsem se vzpamatoval a velmi se zhrozil, když jsem spatřil, že jest obraz matky Boží po této straně jakoby pošpiněný, plesnivý, rozedraný a nevím ani jaký ještě. Vida ji takovou, velmi jsem se zarmoutil a začal jsem ji prositi, aby se milostivě nade mnou smilovala a obrátila se ke mně zase obličejem. Když jsem se tak zarmoucen modlil, pohlédl jsem na obraz Ježíška, kterého měla v náručí, zdali také odvrátil svou tvář ode mne. Než spatřil jsem, že se ode mně neodvrátil a to mě povzbudilo a vybídlo, abych pokračoval v prosbě ku nejblahoslavenější Panně Marii, aby ke mně zase obrátila svou tvář. A když jsem se tak chvíli modlil, obrátila se konečně, jako by se ostýchala a

jako by se mnou nebyla zcela spokojena — a pak byl zase její obličej takový jako před tím. Rychle jsem za to Panně Marii poděkoval a zatím byly nešpory skončeny. Vrátil jsem se se spolužáky do školy, ale žádnému jsem se o tom zázraku nezmínil, poněvadž jsem se styděl a bál, abych nebyl prozrazen, jakým hříšníkem jsem byl a dosud ještě jsem.“

„Nyní jsem teprv zázrak vyjevil, poněvadž se domnívám, že tím budou věřící povzbuzeni a mé hříchy odhaleny. Prosím vás tedy pro milosrdenství Boží a nejdražší krev Ježíše Krista, abyste se za mě u Bohorodičky Marie přimlouvali, aby ráčila ode mne odvrátiti hněv svůj a hněv Syna svého, jenž jest požehnaný na věky věkův.“ Amen.

II. CYKLUS.

1. *María vzorem.*)*

(Mariale Ernesti, Cap. LXXXIV.)

Jak kniha Exodu čili východu z Egypta (25, 40) vypravuje, dal Bůh Mojžíšovi určité rozkazy, jak by stánek zdělati měl a napomenul ho konečně takto: „Vzhledni, a učiň podle způsobu, kterýž tobě ukázán jest na hoře.“ A když se měl později na místě stánku vystavěti chrám, odevzdal David synu svému Šalomounovi nárys budov chrámových i řekl k němu: „Všecko to došlo mne psané rukou Hospodinovou, abych vyrozuměl všem dílům toho vypodobnění“ (I. Paral. 28, 19.). Šťastným jest člověk, jehož ty, o Pane, vyučuješ, avšak v pravdě blahoslavení, jak královna ze Sáby promluvila ku králi (III. král. 10, 8.), v pravdě „blahoslavení muži tvoji, a blahoslavení služebníci tvoji, kteříž stojí před tebou vždycky,“ aby tváří v tvář patřili na onen věčný vzor, z něhož září dokonale božská velebnost, na kterýž vzor kdo patří, má život věčný.

Protože však této božské nejdokonalější krásy rozumem svým nikdy nedostihneme, jako sova záře sluneční nesnese, dal nám dobrotivý o nás laskavě pečující Bůh ještě jiný vzor, jenž jest všem známý a přístupný, a přece tak dokonalý a bohopodobný, jak to tvorů vůbec možno jest. Vzorem tím jest Maria, tento čistý tvor Boží, jemuž božská Moudrost uštědřila vše, co nádherného a krásného Mojžíšovi a Davidovi druhdy zjevila. Co na Marii spatřujeme, jest všechno dokonalé, co na nás, nikoliv. Proto jest Maria naším vzorem, tak krásným a vznešeným, jakým byl dům Boží uprostřed národa israelského.

*) Na předvečer májové pobožnosti.

1. Pohlížejíce na stánek a na chrám, spatřujeme sedmero druhů prací, které jsou dle sv. Pavla (k Žid. 9, 8...) podobnostvými věcí dokonalejších, počínaje od práce kamenické, kovářské a tesařské až nahoru k dílům řezbářským, mastičkářským, zlatnickým a stavitelským. Všechny tyto práce představují nám ona díla, která Duch sv. v srdci lidském působí.

Jak rozličného staviva se ku stavbě stánku a chrámu používalo, tak rozdílné jest srdce lidské; jedno jest jako ze zlata, jiné z kamene, jiné z mědi, jiné ze dřeva. Každé srdce lidské chce učiniti srdcem dokonalým Onen, jenž pravil (Jan 5, 17.): „Otec můj až dosavad dělá, i jáť dělám.“

Srdce kamenné, tvrdé, chladné, bezcitné vzdělává Duch bázně Boží, která jest trojí. Jako lamači v lomu kamenném nejprve hrubými nástroji jednotlivé balvany vylamují, pak je osekávají, upodobují, jemnějšími nástroji utvařují a uhlazují, tak vypačuje „otrocká“ bázeň Boží, která nezakládajíc se ještě na žádné lásce, pouze trestu se obává, srdce takořka z jeho skalního ložiska a částečně je otesává; „začáteční“ bázeň, která již s láskou k Bohu smíšena jest, odlabává je víc a více a dává mu již nějaký útvar; „dětinná“ láska konečně, která se jen z lásky třese, uzpůsobuje, leští a uhlazuje je již dokonale. — Zlaté srdce vzdělává a zdokonaluje Duch pobožnosti. Jako kdysi Beseleel zlaté sponky Israelitek v tenké nitky zpracoval, aby je pak s bysem, s modrými a červenými látkami setkal, tak učí Duch sv. člověka, aby ze zlata lásky k Bohu hojných nití napředl, z nich pak a z nitek rozličných ctností drahocenné tkanivo utkal. — Je-li srdce lidské jako dřevěné, přikládá k němu Duch umění jako nějaký řezbář svou úhelnici, t. j. dává mu směr zbožného života, klade je pod hoblík strastí a navštívení, až se stane Bohu povolným a účelivým, jaké obzvláště hlasatelé slova Božího míti mají. Aniž by sobě naříkali, budou pak bydliti v domě Božím i uprostřed zkaženého lidu, jako Lot mezi obyvateli Sodomskými. Píše totiž o něm sv. Petr (II., 2, 8.): „Zrakem zajisté i sluchem spravedlivý byl, přebýváje u těch, kteřížto den ode dne jeho spravedlivou duši skutky nešlechetnými trápili.“ Nešlechetní jsou totiž nástroji v rukou Božích, kterými své svaté vyřezává.

Nespravedliví zmocněncové jsou jemu sekerou, zlí jazykové pilou, podvodníci a lstiví hoblíkem a řezáčem. Tak se spravedliví rozličným utrpením vychovávají, až sobě názvu „cherubínů“, t. j. „plnost umění“ zasloužili, právě tak, jak cherubíni ve stánku pantokem a pilou, sekerou a hoblíkem, rydlem a pořízem ze dřeva olivového vyřezávání byli. — **Železné** srdce ovládá **Duch síly** a zpracuje ve výhni vnitřních bojů, anebo je činí tvrdým jako ocel a ukovává je dovedně ranami zevnějších soužení, jako trpělivého Joba. Podobalť se skutečně výmluvné a zvučné troubě, když po nesčetných pohromách zvolal: „Pán dal, Pán vzal, jeho jméno buď pochwáleno.“ — **Duch rady** umí libou vůni připravovati jako onen, jenž přichystával olej ku pomazání a vonné kadidlo ve stánku svědectví; on ví, jak by zraněné srdce zhojil jako milosrdný Samaritán a jak by libovonný kouř ctností a dobrých skutků roznítil v srdcích vyvolených svých. — **Duch rozumu** dává srdci v zrcadle se zhlížeti, jak bylo kněžím ve svatyni starozákonné činiti. Tento Duch vyrábí sklo z písku a popela, an pokorné, již se v prach a popel snižují, v ohni zkušebném taví, až jsou průhlednou tekutinou, a tak činí jejich srdce čisté a jasné, podobné nejčistějšímu sklu. — **Duch moudrosti** konečně vyhledává drahocenné perly, brousí a řeže je a vrývá do nich jména synů israelských. Tak i nás zaznamenal Pán a zasévá drahokamy ctností do srdcí svatých svých.

2. Všechno, co jsme pověděli, působí Duch svatý v každém srdci lidském dle toho, jakým jest. Můžeme to říci také o Marii, vzoru našem? Řekneme také o Marii, že měla srdce kamenné, měděné, zlaté anebo dřevěné? Nikterak! Nikoliv, co jest nedokonalé, nýbrž jen, co jest dokonalé v každém jednotlivě uvedeném srdci, pouze a jedině toho můžeme o ní použiti. Onať jest nejbohatší a nejslavnější klenotnicí všech ctností, takže tomu, jenž od ctnosti ku ctnosti věrně pokračovati chce, k ní jako ku nejvznešenějšímu vzoru se utíkati jest, až konečně na Boha na sv. Sionu bude patřiti ne tajemně jako v zrcadle a v podobenství, nýbrž tváří v tvář. Totéž činí synové Boží, jež vede Duch svatý; pohlízejíť vždycky na Marii, přebývající na výsostech,

vynikající každým dokonalým darem, každou dokonalou ctností; a jako oni, již se učí krasopisu, malířství a řezbářství, se dle nejkrásnějších předloh a nejsličnějších postav řídí a se snaží, aby pokud jen možno dokonale dle nich malovali a je napodobili, tak patří také tito vždycky na Marii jako na svůj vzor a vynasnažují se, aby jemu co nejvíce podobnými byli. — Amen.

2. Maria se srovnává s knihou.

(Mariale Ernesti, Cap. LXXXV.)

V starozákonní knize Eklesiastiku (24, 32.) stojí psáno: „Toto všechno jest kniha života a smlouva Nejvyššího a poznání pravdy.“ Knihou života v pravém smyslu se nazývá druhá božská osoba, Slovo Otce, která všechny vyvolené obsahuje, jak čteme ve Zjevení (21, 27.): „Do nebeského města Jerusalema nevejdou než toliko ti, kteří napsáni jsou v knize života Beránka.“ Taktéž se nazývá Kristus Pán i jako Syn člověka knihou života, an lidi vyučuje, pro život věčný odchovává a jim všem slouží za vzor pravého života. Hledě k poslednímu, může se také nejblahoslavenější Panna právě nazvat knihou života; jestiž vzorem života všem, jež Kristus Pán slovem pravdy znovu zrodil.

1. Listy této knihy byly hned při jejím početí (z ostatních pergamenů) vyloučeny, byly očištěny jejím posvěcením, usušeny její zdrželivostí, zběleny ovládnutím sebe, uhlazeny chudobou a odříkáním, zjemněny tichostí, tenké a útlé její pokorou. Posvěceny ale a dokonale upraveny byly teprve, když ji byl anděl pozdravil a poučil, a tak mohlo potom prstem Božím o ní napsáno býti ono „stručné slovo, které na svět poslal Pán“. Ozdobeny pak byly její listy rumělkovou krví Kristovou, když „vojín jeho bok otevřel a vytekla krev a voda“.

2. Tato kniha jest knihou pamětní, jak Malachiáš (3,16.) dí, která ducha našeho neustále povzbuzuje, by o ní přemýšlel. Jest to kniha života a odkaz Nejvyššího, kterou nám tehda odkázal závětí, když ze svého přehořkého smrtelného lože k učedníku zvolal: „Ejhle, matka tvá!“ Neb když v oné hodině smrti zůstavitelovou poslední vůle právní moci nabyla, „přijal ji

učedník k sobě“ jako odkaz, který mu vydán byl. Proto by měl tuto knihu každý v bok své archy úmluvy, t. j. do skříně své hrudi uložit, jak v V. knize Mojžíšově, v Deuteronomiu (31, 26.), nařízeno: „Vezměte knihu tuto, a položte ji po straně archy úmluvy Hospodina Boha vašeho“. Ovšem, Maria sama jest Deuteronomium, t. j. druhým zákonem, zákonem svatosti, lásky, dokonalé svobody, která z otroctví hříchu dokonale vysvobozuje, takže ani ruka skutkem, ani jazyk slovem, ani tělo žádostí zákonu hříchu neslouží, a ani oko pohledem, ani ucho sluchem, ani srdce žádostí, ani rozum myšlením se nikterak neposkvvrňuje, ani nijak jha hříchu necítí.

3. Maria, tato svatá kniha, jest dále vnitř i zevnitř popsána, a, jak čteme ve Zjevení (5, 1.), sedmi pečeti zapečetěna. — Uvnitř jsou zaznamenány veškeré druhy ctností, darů a milostí, zevnitř spatřujeme ozdoby svaté kázně a mravů a všechny vzory počestného a svatého obcování. Syn Otce věčného, pravý syn Sirachův, napsal uvnitř učení o moudrosti a na zevnějšek této knihy učení o kázni. Blahoslavený, jenž tamtéž uložené poklady sobě osvojuje a srdcem svým přijímá, co tam napsáno jest. „Blahoslavený,“ praví sv. Jan (Zjev. 1, 3.), „kdož čte a slyší slova proroctví tohoto a zachovává ty věci, které jsou napsány v něm,“ avšak brzy na to (5, 4.) sobě naříká: „A já plakal jsem velmi, že není nalezen žádný, kterýž by hoden byl otevřít knihu, ani v ni nahlédnouti“.

Ovšem nikdo nezná Marii dokonale, aniž Otce kdo zná, jedině Syn, a komuž bude chtíti Syn zjeviti (Mat. 11, 27.). Maria tanula všem prorokům na mysli, avšak jen jako ve vidění nějaká zapečetěná kniha. Kdyby ji byl někdo pohanovi, jenž nezná písmen, doručil, byl by zkrátka řekl: Já v ní čísti neumím, ani jí nerozumím; a kdyby ji byl někdo židovi, jenž v ní čísti mohl, podal, byl by také zajisté řekl: Já jí nerozumím, protože jest zapečetěna. Židům byla tato kniha zapečetěna, zapečetěna sedmi pečeti. Avšak bohužel, také nám jest ještě dnes tato kniha zapečetěna, neb jen zřídka a pouze některým se vyplní, co se praví o Jobovi (36, 32, 33.): Kdo knihu v rukou má, „zakrývá světlo její y rukou svých a zvěstuje o něm jen příteli svému, aby i jeho vladařstvím bylo“. Jak totiž světlo, které v rukou za-

krýváme, svítí aneb nesvítí dle jeho polohy, tak prosvítá také naše světlo jen zde i onde jako nějaká jiskerka, aby přátelé Boží po jeho úplně jasném světle víc a více toužili a jím pak dokonale vládli.

4. Jako skutečné knize lesklé pečeti, zlaté a stříbrné záponky slouží, aby byla mnohem skvostnější a ozdobnější, tak zahaluje moudrost Boží Marii libovonným kadidlem chvály, avšak tímto tajemným zahalením ji tím více zvelebujeme. Činí tak v Písmě sv. sedmým způsobem.

Předně rozličnými obrazy, když Marii buď chrámem, buď stánkem, buď archou úmluvy aneb jinak nazývá; všechno to jest méně jasné, více však temné. Dále, když ji moudrost Boží s tvory srovnává, na př. s cedrem, cypřiší, palmou, javorem, olivou, růží atd., čím nám krásu Panny Marie tajemně zjevuje a tímto tajemným zjevem ji opět zahaluje. Za třetí, když Marii nad jiné povyšuje, na př. jak čteme v knize přísloví (31, 29.): „Mnohé dcery shromáždily bohatství, tys pak převýšila všechny“; aneb že jest drahocennější než slunce a krásnější než všechny hvězdy nebeské. Za čtvrté protivou, na př.: „Jako lilie mezi trním, tak jest přítelkyně má mezi dcerami“ (pís. Šalom. 2, 2.). Za páté prostým záporem. „Nebylo takového díla v nižádném království“ (III. král. 10, 20.); aneb: „Není takové ženy na zemi k zezření“ (Judith 11, 19.). Za šesté tím, že Marii jako nepochopitelnou představuje, na př. (Eccli. 24, 38.), kde čteme: „Ten, který ji učinil, ji dokonaleji poznal, a mdlejší nevystihne jí“; aneb (43, 34.): „Aniž ustávejte, avšak nepostihnete“. Za sedmé dává nám moudrost Boží Marii částečně poznávatí výrazy, jež značí podivění, když nám na př. praví, že sami andělé úžasem oslepeni jsou, stále jen volají: „Která jest tato, která jest tato?“

Patřímež tedy, jak nám moudrost Boží, hluboké tajemství sobě vyhrazujíc, Marii podivným způsobem zjevuje a zároveň zahaluje, avšak ji tím více zvelebujeme, čím více tajemnou a nepochopitelnou Marii nám představuje.

To jest tedy sedmero pečetí, kterými Maria, naše kniha života, zapečetěna, avšak zároveň nádherně ozdobena jest. Amen.

3. Maria zrcadlem.

(Mariale Ernesti, Cap. LXXXVI.)

Ve světě vidíme jako v zrcadle v e l e b n o s t Boží, ovšem jen z částky a v podobenství, jak praví sv. Pavel (I. Kor. 13, 12.); v Synu Božím spatřujeme Boha tváří v tvář, jehož nazývá kniha Moudrosti „neposkvrněným zrcadlem velebnosti Boží“; v Marii ale, která stojí jako uprostřed, zrcadlí se dílo božské a lidské, protože má nejvyšší účastenství na tajemstvích Ježíše Krista jako Boha a spolučlověka. Onen, jehož Otec od věčnosti zplodil, z lůna Panny znovu se narodil; v ní přebýval, jenž ji stvořil; umělec, jenž toto zrcadlo učinil, se v něm spatřuje, veliký, nekonečný Bůh z něho maličký, avšak celý září: věru jest Maria čistým zrcadlem velebnosti Boží, ve kterém se zajisté i my se zálibou vzhlížeti budeme.

Hmota ku lití zrcadel připravuje se, jak nás učí alchymista, z popela jistých bylin, který se tak dlouho taví, až je z něho skleněná tekutina. Bylinami pak, z jichž popela se naše zrcadlo utvořilo, byli Abraham, Isák, Jakob a všichni praotcové, jež v rodopisu Panny Marie nalézáme. Oni všichni zemřeli, z jejich popela dobylo se však ohněm Ducha sv. ono čisté, jasné sklo, z něhož Maria učiněna jest. Byloť tak čisté a posvěcené, že ani porušitelné tělo nebojovalo proti duši, protože nemělo náklonnosti k zlému, ani „pozemské putování jejího vznešeného ducha nepokalilo“, poněvadž jediné dobra pamětliva byla. V nás působí řez žádosti dvojí: náklonnost k zlému a lenost k dobrému. Písmo sv. praví (přísl. 25, 4.): „Odejmi trusky od stříbra, a ukáže se nádoba nejčistší.“ Maria měla však duši čistou, jako vytríbené zlato, a tělo ryzí jako křišťálové sklo. Vzhledem na ni čteme ve Zjevení (21, 18.): „Sama byla zlatem čistým, podobným sklu čistému“.

Jako světlo sluneční, sklo, které jest tělesem průhledným, beze všeho odporu proniká, tak také neměla Maria žádné tělesné náklonnosti, jež by byla milosti Boží překážela. A právě tak jako sklo sluneční paprsky, anižby tím čeho utrpělo, přijímá a propouští, tak počala také Maria beze všeho vlastního porušení slunce spravedlnosti a je světu porodila. Jí bylo obzvláštním

způsobem dáno, o čem mluví kniha Moudrosti (18, 3.): „Bůh jí popřál slunce neškodné dobrému putování.“ Jak dobrým byl host, jak blaženou ona, paní pohostinná, jak dobrým onen pohostinný příbytek! S jakou radostí uslyší jednou slova Páně: „Pocestným jsem byl a přijali jste mne.“

„Bez porušení“ uhostilo se v ní slunce, neb „se slušelo“, jak dí sv. Anselm, „aby se Syn Boží z nejčistší matky narodil, aby se nejsvětější Panna skvěla čistotou, nad kterou není větší pod nebem“. „Neboť Bůh náš jest oheň spalující,“ praví sv. Pavel (k Žid. 12, 29); on spálí a stráví všechnu nečistotu, jakou kde nalezne. Když se tedy praví, „že jí Bůh slunce neškodné popřál“, nenašly v ní žhavé paprsky sluneční nic nečistého, co by se mělo spáliti. Ona jest čistější serafínů, neb jim jest nepřístupné ono světlo (I. k Tim. 6, 16.), které v Pannu sestoupilo a bez porušení tělesně v ní přebývalo. Jí, zrcadlu nejčistšímu, příslušelo právě ono: „Ave“, které jí anděl s nebe přinesl, v ní, neporušené, se odrážela panenská velebnost Boží, jí příslušela slova „gratia plena“, milosti plná, plná laskavosti, neb jasnější než křišťálové sklo byla její spanilost a krása.

2. Při úpravě zrcadel zapotřebí, aby se sklo olovem potáhlo. Z toho vidíme, že se v Marii její panenská čistota co nejúžeji s pokorou pojila. Obě způsobily, že počala Syna Božího. Maria, praví sv. Bernard, se svým panenstvím zalíbila, pokorou však počala Syna Božího, podobně jako sklo samo sebou sice průhledné jest, avšak teprv tehda, když se dokonale potáhne vrstvou olověnou, nabývá vlastnosti, že obraz vnímá a podržuje. Víme totiž, že se Maria, která měla náplň milostí, vyznamenávala zároveň nejhlubší pokorou, již se před Bohem takořka zmařila. Jak ale příroda žádného úplně prázdného prostoru nestrpí, tak se vlévá ve světě nadpřirozeném milost Boží ihned a v nejhojnější míře tam, kde pokorné sebezničení nejrozsáhlejší prostor milosti připravilo. Maria ale byla dokonalým vzorem pokory, dokonalým vzorem sebezmaření. Když ji anděl pozdravil, když ji lásky Otce ubezpečil, když ji ujistil, že se stane matkou jeho Syna, když ji Duch sv. za nevěstu sobě vyvolil, když tedy požívala nejvyššího vyznamenání, praví v nejhlubší pokoře: „Aj, děvka Páně, staniž mi se podle

slova tvého“, t. j. Pán jest všemohoucí, já nejsem ničím — a tu naplnil neskončený Bůh sám tuto sebe zmařující nádobu svou milostí a zahrnul milostí její tělo i její duši tak přehojně, tak nadmírně, že z ní udílela ještě Alžbětě a ji s celým jejím domovem naplnila Duchem svatým.

3. Z toho konečně, že zrcadlo všechny, již se v něm vzhlížejí, přijímá, ať jsou malí neb velcí, dobří neb zlí, poznáváme nevýslovnou lásku a milosrdenství nejsvětější Panny: všechny, již ji vzývají, všechny, nikoho nevyjímajíc, přijímá na mateřské lůno své, vine k srdci svému, všem ukazuje mateřskou lásku svou, takže ji právem nazýváme požehnanou mezi ženami; neb, jak dří Písmo (Eccli. 4, 5.), „neodvracuje od chudého očí svých a nedopouští, aby jí hledající (pomoci) za zády zlořečil“.

Avšak ne všickni, již z Israele jsou, jsou Israelity, a ne všichni, jichž Maria mateřskou něžností objímá, uctívají ji jako matku opravdu láskou dětinou. Bohužel jsou mnozí, již, čím více se jim káže, jak je milosrdnou, tím odvážněji a opovážlivěji hříšnému životu se oddávají. Proto by bylo velmi užitečno a potřebno, abychom se sami v Marii vzhlíželi. Skleněné zrcadlo přijímá každého a nikoho neodmítá, přece však nikoho neklame a nikomu nelichotí, nýbrž svědčí, jak kdo skutečně vyhlíží. Tak jest Maria každému trůnem milosti, avšak také věrnou svědkyní; „svědek věrný neklame“, jak dří Písmo (přísl. 14, 5.). Nezastane se při soudu všech, protože nepřináležejí všichni, jichž k srdci svému přivinula a potěšila, plodu jejího života. Pouze oni, k nimž bude řečeno: „Pojďte požehnání Otce mého“, pouze tito jsou dědici Páně, jejich odměnou jest Ježíš, požehnaný plod jejího života.

Blahoslavení všichni, již se v tomto věrném zrcadle vzhlížejí. Spatří v něm právě tak své vlastní nedokonalosti, jak spatří v něm dokonalost Marie a velebnost Boha-člověka. Amen.

4. Maria novou, dokonalou nádobou.

(Mariale Ernesti, Cap. LXXXVII., LXXXVIII.)

1. K proroku Eliseovi přistoupili jednou mužové z Jericha, řkouce: „Hle, byt v městě tomto jest výborný,

ale vody jsou zlé a země neúrodná.“ A on řekl: „Přineste mi nádobu novou, a nasypete do ní soli.“ Oni tak učinili a Eliseus uzdravil vody ty (IV. král. 2, 19...). Uvažujme, jakou mnohem vznešenější událost toto dějepisné vypravování nastiňuje. Mužové zaslíbení, praotcové, řekli k Bohu: Velmi dobře jest přebývat na této zemi, neb sám jsi viděl vše, co jsi byl učinil, a bylo velmi dobré (I. Mojž. 1, 31.); avšak lidstvo, podobné rozvlněnému moři, jest velmi nešťastné, neb všeliké tělo bylo porušilo cestu svou na zemi (I. Mojž. 6, 12.), a země jest neúrodná, až přijde, jehož jsi zaslíbil, jehož Panna porodití má. I řekl Bůh: Přineste mi nádobu novou, t. j. připravte mi, otcové israelští, zplozenou z rodu svého nádobu novou, Pannu nejčistotnější, aby pravou sůl země, Spasitele, počala a lidem dala, pak uzdravím a k novému životu probudím celý okrslek země. Kdo jest touto nádobou? Jest jí Maria.

Maria se nazývá nádobou novou: předně pro její neobyčejnou čistotu a svatost: „Odejmi trusky od stříbra a ukáže se nádoba nejčistší“ (přísl. 25, 4.), pro drahocennost a velmi umělou péči, kterou ji božský umělec drahokamy ctností vyzdobil; nazývá se dále novou nádobou, protože mohla neskončeně velkého Boha v sobě pojímati; pro její vznešenou důstojnost, k níž byla určena, a pro obzvláštní užitek, který vydala. Na Marii se zvláště vztahuje, co sv. Pavel (II. k Tim. 2, 21.) napsal: „Nádoba ke cti, posvěcená a užitečná Pánu, ke všelikému skutku dobrému příhodná.“ Byla novou nádobou obzvláště pro protivy, které se zde vyrovnaly: pocházejíc z křehké země byla nicméně neporušitelná, útlá jako její svědomí a přece neohrožená, malá, ale nejvýše přijatelná, shromažďujíc jako do nádoby vody mořské, t. j. milost Boží, vždycky rozdávajíc a nikdy nevysychajíc; větší nežli nádoba byl, jenž se v ní uzavíral, neskonalý se uzavírá nádobou obmezenou, věčný časným, Bůh lidskou bytostí, Tvůrce tvorem svým! To jest pravdivě „ona nová věc, kterou Hospodin stvořiti chtěl na zemi“ (Jerem. 31, 22.). Kdežto „není nic nového pod sluncem“, stvořil přece zde Pán něco nového, a obnovil tím celý svět, jak sám ujišťuje: „Aj, nové činím všecky věci“ (Zjev. 21, 5.). Věru, mohli bychom nové, druhé stvoření

světa popsati: Novou Evu stvořil Hospodin Bůh, čistou a svatou, dle svého obrazu a podobenství, protože však není dobře ženě býti samotné, stal se sám jejím Synem a její podporou; poslušni jsouce přikázání Otce, pili v tomto slzavém údolí vodu utrpení a jedli se stromu bolestí a smrti a stali se tak prvními rodiči nového pokolení, které vzhůru k nebi den co den putuje až k onomu poslednímu dni, ve který se stěžeje nebes vysadí a živlové starého světa palčivostí ohně se rozplynou, aby opět „novému nebi a nové zemi připravily místo, kterých podle zaslíbení Božího očekáváme“ (II. Petr. 3, 13.).

V pravdě bylo to něco obzvláštního a nového, co se v lůně Marie stalo: „Femina circumdabit virum, žena obklíčí muže“ (Jerem. 31, 22.). Maria obklíčila Krista, nejdokonalejšího člověka a neskončeného Boha, celého Vykupitele světa. „Přineste nádobu novou“; otcové israelští ji přinesli: byla jí Maria.

2. Maria byla nádobou d o k o n a l o u, nikoliv měkkou a ohebnou, nikoliv rozlámanou ani křehkou, nikoliv plochou a prázdnou. Nebyla n á d o b o u m ě k k o u a k ř e h k o u, jakou byla vilná Dina aneb nezdrželivý Ruben, nikoliv, ona se mohla modlit s nevěstou Tobiášovou: „Ty víš, o Pane, že jsem muže nikdy nepožádala, ale čistou duši svou jsem zachovala od všeliké zlé žádosti. Nikdy jsem se s hrajícími nesměšovala, aniž jsem měla spolku s těmi, kteříž v lehkosti chodí.“ (Tob. 3, 16. 17.). Proto „nechtěl ji sv. Josef spravedliv jsa pronésti, nýbrž chtěl ji tajně propustiti“ (Mat. 1, 19.). Byl přesvědčen o nevinnosti Marie. Nikdy nespátl, že by byla nestřídmá v jídle aneb v pití, nikdy nebyla žvařavá ani lehkomyšlná, nikdy nepromluvila nepravého slova, nikdy nepohlédla se zalíbením na muže. Ať přemýšlel jak chtěl, ničeho podobného na ní nespátl, naopak, jen co je chvály hodné, jen obdivuhodné; věřil jí, že zachovala sv. čistotu, více, než svému vlastnímu zraku, věřil raději, že se s ní stal zázrak, než že by mu byla nevěrnou, věřil, že by spíše panna mohla porodit, než Maria zhřešit. I měl pravdu. Maria byla nádobou nezlámanou, nezlomitelnou, pevnou, ryzí jako zlato.

Tato nádoba nebyla taktéž ani plochá, ani prázdná. Byla hluboká jako víra, vysoká jako na-

děje, široká jako láska a byla plná milosti a moudrosti života. Mnozí lidé chovají se k Pánu Bohu skutečně jako lakomí a skoupí, ponechali by mu z celého života a toužení svého jen jedinký bod, jen jedinkou dobu, totiž okamžik smrti. Mají sice víru, vždyť mluví (IV. kn. Mojž. 23, 10.) s Balámem: „Ó, by umřela duše má smrtí spravedlivých,“ avšak jak Job praví (21, 13.): „Tráví v rozkoši dny své a v okamžení do hrobu sestupují.“ Jiní opět určují hranice, jak daleko má sahati jejich víra a naděje, t. j. předou niti naděje, ale tak slabé, jak pavouci, takže nemají žádné trvanlivosti. Jiní opět jsou povrchní, t. j. zevnitř dbají počestnosti, avšak uvnitř nejsou ani stálí ani pevní, proto jest nádoba jejich života bez obsahu, prázdná, anebo obsahuje jen ničemné a marné věci. Maria se však podobně nikdy a nikdy nechovala. Byla nádobou dokonalou, natřesenou: živá víra, naděje a účinná láska naplňovaly ji nejvýbornějším ovocem ctností a nejdrahocennějším rajským ovocem, Ježíšem Kristem, Pánem naším — a toho světu obětovala.

Když Jej světu porodila, nepocítila žádných bolestí, když však n á s pro nebe poroditi měla stojíc pod křížem, trpěla kruté bolesti jako žena, když poroditi má, a meč bolesti proniknul duši její. Truchlila, když přišla hodina její, avšak zdařilo se znovuzrození člověčenstva, a když, jak Kristus jednou pravil, se matka raduje, protože se člověk narodil na svět, jakou radostí plesala zajisté Maria, že se pro nebe zrodili tak mnozí měšténíni taktéž jejími bolestmi, jež se Spasitelem sdílela, a jak se bude teprve radovati, až poslední z nich dojde svého domova, kolébky své věčné vlasti. — Kéž bychom také my všichni k nim přináleželi a věčně se radovali se svou Matkou, novou a dokonalou nádobou milosti. — Amen.

5. Maria městem Božím.

(Mariale Ernesti, Cap. LXXXIX.)

„Slavné věci vypravují se o tobě, město Boží,“ pje korunovaný pěvec starozákonní (86, 3.).

Vznešeným tvorem jest d u š e. Jest městem Božím, o němž se slavné věci vypravují. Jeho měšťany a obyvateli jsou síly přirozené, představující stavy rozličné;

přednějšími jsou síly duševního poznání, síly rozumu a vůle, nižšími síly smyslné. Prvnější jsou městskými radními, kteří mu radí: „Boj se Boha a zachovávej jeho přikázání.“ Síly rozumu a vůle jsou vojskem, které zbraní pravého úsudku nepřátelské chťice poráží, síly smyslné jsou řemeslníky a umělci, kteří o tělesné potřeby pečují.

Obzvláště slavné věci dlužno však o Marii, městě Božím, vypravovati; má totiž tak mnoho a tak nepochopitelných předností, že jich ani napočítati ani o nich dokonale uvažovati nemůžeme; obzvláště vyniká však třemi, jimiž se nám jako nejslavnější představuje, totiž svou krásou, svou bezpečností a svou příjemností. „Lid můj seděti bude v utěšeném pokoji a v stáncích bezpečných a v odpočívání hojném,“ praví o ní Isaiáš (32, 18.).

1. Pojednávejme nejprve o jeho bezpečnosti. Poznáme ji totiž z toho, co se na mnohých místech Písma sv. o jeho vysoké poloze, o jeho širokých zdích, o bdělosti jeho strážných, o jeho četných pevnůstkách, o jeho bohatství, o moci a vznešenosti jeho knížete vypravuje.

Vzhledem na jeho vysokou polohu poznamenává Písmo sv.: „Budeť vzděláno město na výsosti své“ (Jer. 30, 18.), „Základové jeho jsou na horách svatých“ (žalm 86, 1.). Trojjediný Bůh povýšil Marii nade všechno stvoření. — Jeho zdi jsou pevné. Jako Arphaxad druhdy (Jud. 1, 1.) velemocné město Ekbatana z otesaného kamení vystavěl a je zdi sedmdesáte loktů širokou opevnil, tak založil všemohoucí Bůh Marii; vystavěl ji z tesaných kamenů víry, opevnil sedmero dary Duch sv. a obehnal ohnivou zdi, aby ji přede vším vyrušujícím těkotem světa zabezpečil. — O jeho strážných andělech praví Isaiáš (62, 6.) a Zachariáš (9, 8.): „Na zdích tvých ustanovil jsem strážné, celý den a celou noc na věky nebudou mlčeti“ a „Ohradím dům svůj těmi, kteříž bojují mně, jdouce a navracejíce se“ a slova „celý den a celou noc na věky nebudou mlčeti“ mají patrně naznačiti, jak pečlivě andělé Marie ostříhají a ochraňují. — Že pak byla Maria pevnůstkou, šikem opevněným, dosvědčují nám zřejmě slova písně Šalomounovy (6, 3.): „Krásná jsi, přítelkyně má, hrozná jako šik vojenský (k bitvě) spořádaný.“ — Bezpečným jest dále město,

když je bohaté a potravou hojně zásobené, pak jsou jeho obyvatelé dobromyslní a veselí. Maria byla však přebohatě zásobena duchovním pokrmem, požívala přehojného osvětlení a vnitřní útěchy, takže píseň Šalomounova (8, 5.) právě o ní dí: „Kteráž jest to, jež sestupuje z pouště, oplývající rozkoší?“ — A kdo jest konečně knížetem našeho města Božího? Jest jím Bůh sám, všemohoucí, jenž trůnil v Marii. Proto můžeme k ní s Isaiášem (12, 6.) a se žalmistou (147, 13., 14.) volati: „Plesej a chválu vzdávej, příbytku sionský!“ „On upevnil zámky bran tvých, on způsobil v končinách tvých pokoj.“

2. Krásným se nazývá město, má-li světlé příbytky, pěkné domy, čistá, prostranná náměstí, pohodlně zřízené cesty a ulice, protékající řeku, zelené sady a je-li snad ještě jinak vyzdobeno.

Maria, město Boží, byla nevýslovně krásná. „Měla jasnost Boží a světlost její podobna drahému kameni, jako křišťál (Zjev. 21, 11.). V domě její duše a v příbytcích sil bylo světlo a jasno jako na chodbách myšlenek a na cestách vůle; prostranné a siunné byly hlavní cesty víry, naděje a lásky, cesta zármutku nad hříšným světem, cesta radosti z vykoupení lidstva, pohodlně zřízeny ulice rozličných ctností, ulice pokory, ulice blahopřejnosti, čistoty, tichosti atd., které vycházely z velkých náměstí opatrnosti, mírnosti, spravedlnosti a statečnosti. „A proud řeky obveseluje město Boží“ (žalm 45, 5.). Byl to proud milosti Ducha sv. Shůry přicházejí jest dravým proudem ohnivým, který svou prudkostí odnáší všechno, co nalezne: vinu, starost, bázeň, strach, bolest a nářek, čistí svaté město bázní Boží, zavlažuje a zúrodňuje darem pobožnosti, umění a síly, zásobuje radou a skutkem a obveseluje darem rozumu a moudrosti. Když jinak dravý potok horský divoce proudí, odnáší bahno a kamení a zakalí se; kde však něčeho podobného nenalezne, zůstává čistý a jasný. Taká byla Maria, proto dí Zjevení (22, 1.): „Ukázal mi potok vody živé, světlý jako křišťál.“ Než čteme tam také dále: „Uprostřed ulice jeho a s obou stran potoka byl strom života,“ a o zelených sadech píše Ezechiel (47, 12.): „A nad potokem vzejde na březích jeho s obou stran všeliké stromoví ovocné,

na každý měsíc ponese prvotiny.“ Vzhledem na Marii znamenají stromy kvetoucí ctnosti, a „že v Marii milost Boží mocně působila,“ dosvědčují slova: „Na každý měsíc ponese prvotiny.“

Jak konečně bylo město okrášleno, praví sv. Jan, opatrovník nejblaženější Panny, jedním slovem více, než by péra na celém světě napsala. Dí totiž (Zjev. 21, 2.): „A já Jan viděl jsem město svaté, sestupující s nebe od Boha, připravené, jako nevěstu okrášlenou ženichu svému.“ Nevěsta královská zdobí se vším, co je drahocenné a krásné. Když ale Bůh sám o šperk nevěstin pečuje, znamená to patrně: Jakou zevnitřní a vnitřní krásou a nádherností čistý tvor vůbec vyzdoben býti může, bylo Marii nejštědřeji uděleno.

3. Ze všeho toho, co jsme dosud o bezpečnosti a kráse Marie, města Božího, pověděli, následuje, že jest nej příjemnějším příbytkem všem, již jsou tak šťastni, že v něm přebývají. Jak nevýslovně bohaté bylo toto město Ekbatana, že Antioch, obraz ďáblův, ze závidění a lakoty se ho zmocniti chtěl! Jaké svobody používají jeho obyvatelé, protože Kristus Vykupitel v něm vládne; jak jest v něm jasno a příjemno, protože v něm jasnost Boží svítí a svící jeho jest Beránek, i nepotřebuje více ani slunce ani měsíce (Zjev. 21, 23.); jak jest prostranné, vždyť otvírá brány všem národům: „A choditi budou národové v světle jeho“ (Zjev. 21, 24.)! Blahoslavení všichni, již očistěni jsouce krví Beránkovou mohou přijíti jako měštníci do sboru Svatých a domácích Marie, aby se občerstvili ovocem stromu života a „seděli v utěšeném pokoji a v stáncích bezpečných a v odpočinutí hojném“ (Isaiáš 32, 18.)!

Veleben budiž tedy Hospodin, jenž Marii, svaté město Boží, tak slavně povýšil, panování jeho budiž po všechny věky věkův. — Amen.

6. Maria tvrzí pevnou.

(Mariale Ernesti, Cap. XC.)

Slovo „tvrz“, po latinsky „castellum“, připomíná nám předně událost z evangelia, která se ne bez příčiny na slavnost „Nanebevzetí Panny Marie“ předčítá. „Intravit Jesus in quoddam castellum“, praví sv. Lukáš

(10, 38.). „Ježíš vešel do jednoho městečka, i přijala jej jedna žena, jménem Marta, do domu svého.“ Castellum, jak se místo zde nazývá, překládá se slovem „městečko“, znamená však obyčejně místo opevněné, tvrz. Dříve, než budeme o matce Ježíšově jako o vyvolené tvrzí Páně rozjímati, pozorujme předně a uvažujme, co se v onom městečku přihodilo.

„A Marta měla sestru, jménem Marii, kteráž také sedíc u nohou Páně, poslouchala slova jeho. Ale Marta byla pečlivá při mnohé službě, tať přistoupivši, řekla: Pane, nedbáš-li, že sestra má nechala mne samu sloužiti? protož rci jí, ať mi pomůže. A odpovědv, řekl jí Pán: Marto, Marto! pečlivá jsi a rmoutíš se o mnohé věci; ale jednohoť jest potřebí. Maria nejlepší stránku vyvolila“ (Luk. 10, 39.—42.).

Čím obě sestry Lazarovy, každá zvlášť, Spasiteli sloužily, prokázala obé Maria, matka Ježíšova, Jemu sama jediná; bylať zároveň Martou a Marií. Víme, že Maria, nejblaženější Panna, dvojím způsobem Pánu Bohu sloužila, činným a rozjímavým. Spojila v jedno činný život Marty a rozjímavý život Marie. Svou vyšší mocí poznávací sedávala skoro stále u nohou „Slova“ Božího a jedině jím se obírala; všemi ostatními nižšími duševními a tělesnými silami sloužila však Spasiteli ve všech jeho potřebách. Majíc vždy mysl nedílnou a sebranou, musila sice rozličné práce vykonávat, pečovala však vždy jen o jedno jediné, a sice nejpotřebnější.

Patříc jak Maria, sestra Lazarova, vždy v tvář svého Syna, sloužila jak Marta, t. j. svými ostatními smysly a silami, Pánu. Sobě takto nejlepší stránku vyvolivši, došla také stránky nejlepší: zde na zemi nejužšího spojení s Bohem, tam na onom světě, v den svého Nanebevzetí, věčného požívání Boha. Vždy a všude hledavši odpočinutí v Bohu, nalezla ho na věky jako dědička svého Syna.

Blažený jest zajisté podíl spravedlivých, avšak ještě nedokonalý; blaženější podíl andělů, protože je dokonalejší, nejblaženější jest podíl Marie, matky Ježíšovy. Onať sobě nejlepší stránku vyvolila. Při tom hledme k tomu, že rčení „nejlepší stránka“ jedině matce Boží přísluší a žádnému jinému tvorů, ani ne Stvořiteli; ani

Bohu, protože jemu nepřináleží pouze stránka, rýbrž celek, ani jinému tvorů kromě Marie, protože žádný tvor nepřijal více ani právě tolik jako Maria.

2. Když se vtělil Syn Boží, ubytoval se v Marii; ona „žena statečná“, jak ji Písmo sv. nazývá, byla mu nejbezpečnější tvrzí, již Bůh sám náspem milosti oběhnal. Její chválu zvěstuje evangelium a rozšiřuje ji na celém okrsku zemském; ona jest novou tvrzí jerusalemskou, novým Sionem, jež vystavěl sám nejdokonalejší umělec, Bůh. „On sám, Nejvyšší, založil ji“, jak čteme v žalmu 86., a nejen ji založil, nýbrž „ji také vystavěl“, jak žalm 141. připojuje. A jak některý kníže neb udatný rek, jemuž nádherný, hrdý a nepřemožitelný hrad přináleží, sobě ho váží, jej miluje, více a více okrašluje a opevňuje, tak miloval také Bůh Marii, zahrnoval ji více a více svými milostmi, by byla v dobrém vždy silnější a mocnější. Mimo to povýšil ji Pán tak vysoko a vystavěl na takové výšině, že na ni vlny bouří nepřátelských nikdy nenarazily.

Kde se vypíná hrdý, bojovný hrad, usazují se dole pod ním, v údolí a na rovině, lidé, a řemeslníci a dělníci staví sobě pod jeho ochranou chyše a domy; v předhradí jsou žoldnéři a panoši, vojáci a rytíři, v hradě pak samém přebývá kníže. Podobně se usazujeme ve stínu tvrze nebeské, dole, v plačtivém údolí, my bídni hříšníci, my obyčejní hříšní lidé, my poddaní, již skoro nutně do hříchu klesáme, vždyť jest hříšník otrokem hříchu; v jejím stínu pláčeme my kající a kající; v předhradí mariánském stojí čisté, nevinné duše, Svatí, sv. Jan Křtitel, jenž již v životě mateřském posvěcen byl, dále sv. apoštolové a sv. mučedníci; konečně v tvrzi a vůkol ní sv. andělé v krásném a nádherném oděvu své královny a v odění Božím. Konají ve tvrzi úřad komořích, chválí Krále a slouží Králi, jenž sídlí v Marii.

Jen vznešené duše, jež Ježíše a Marii dokonale milují, dojdou předsíní do svatyně k andělům a Svatým a do velesvatyně k Bohu. Možno sem dojít po osmero stupních svaté a čisté lásky, podobně jako jest osmero stupňů lásky světské, smyslné. Někdy miluje mládenec pannu, avšak jen ostýchavě ji leckdy za něco poprosí, to jest vlažná láska; jiný dává ku prosbám dary — opatrná láska; jiný opět snáší z lásky ne-

snáze a mnohý žal, aby přestál zkoušku — vroucí láska; mnohý promrhá z lásky své jmění — marnotratná láska; někdo opouští z lásky svou domovinu a otčinu — mocná láska; jiný onemocní a chřadne — unylá láska; opět jiný konečně skoro rád — opojná láska. Všechny tyto stupně, ovšem ve smyslu vznešeném, jsou také při čisté, svaté lásce. — Jsou mnozí, již Boha sice milují, avšak pro něho ničeho aneb skoro ničeho by ne učinili ani nevytrpěli, nýbrž by se k němu pouze jen modlili; na ně se vztahují slova Zjevení (3, 15. 16.): „Kéž bys studený byl aneb horký, ale že jsi vlažný, hodlám tě vyvrci z úst svých.“ Jsou však také mnozí, již se radují, když jest jim křivdy, soužení a pronásledování z lásky ke Kristu a k Marii trpěti; dále takoví, již z lásky k Bohu všechno opouštějí a stávají se chudými řeholníky, přejíce sobě, aby hodně opovrženými a zapomenutými byli v domě Božím; a konečně takoví, již ohně lásky více snést nemohou, schřadnou a onemocní, na všechno jiné, jako na zármutek, starost, úzkost a bolest, zapomínají a bez ostychu s nevěstou v písni Šalomounově (5, 8.) volají: „Povězte milému, že láskou omdlévám.“ Nejdokonalejší lásku k Bohu měla však Maria, a sice lásku nejvznešenější, nejsvětější a nečistší. Proto se o ní praví (Eccli. 24, 24.): „Ego mater pulchrae dilectionis“ (já jsem matkou krásného milování).

Povznesme se tedy vzhůru po stupních lásky k Ježíši a k ní, tvrzí nebeské, a zároveň paní tvrze; onať jest útočištěm lidu křesťanskému, postrachem svým nepřítelům, oslavou a chloubou království nebeského. Amen.

7. Maria věží Davidovou.

(Mariale Ernesti, Cap. XCII.)

Píseň Šalomounova (4, 4.) pěje o nevěstě a církev o Marii: „Jako věž Davidova hrdlo tvé, kteráž vystavěna jest s pevnostmi: na tisíc štítů visí z ní, všeliké odění silných (mužů).“

Maria jest věží pevnou, útočištěm hříšníkům, záštitou spravedlivým, útulnou v protivenstvích, rozmilým a příjemným útlkem nevěstám Kristovým, jež jich chrání a před nepřáteli hájí, aby neznaly žádného jiného mi-

lého, leč jediné Ježíše a se snažily, by se jediné Jemu, svému nebeskému ženichovi, vším jednáním svým zalíbily.

Maria jest podobna především královské věži Davidově, patříme-li na její až k nebi sahající výšku a přímý směr, na její mocnost a krásu aneb na její velikost a plnost.

1. Božský Spasitel napomíná (Luk. 14, 28): „Kdo z vás, chtěje stavěti věž, nesedne prvé a nepočítá nákladů, kteříž potřebni jsou, má-li dosti k dokonání?“ Lidé chtěli druhdy vystaviti věž vysokou, jež by až k nebi dosahovala, aby se proslavili u potomků svých, „neměli však dosti k dokonání.“ — Jiní chtěli dojíti ku vznešenějšímu cíli, toužili po nebi, chtěli sobě vystaviti věž své věčné blaženosti, spoléhající se nejprvé na pouhý zákon přirozený, pak na psaný zákon Mojžíšův, avšak ani tito „neměli dosti k dokonání“, aby dostavili a vešli do nebe. Teprve když se naplnil čas, počal Pán sám mocnou rukou stavěti věž, která by převyšovala nebesa a vedla do nebe, Marii totiž, matku Vykupitele. Na ni se vztahují slova Písma sv. (Mich. 4, 8): „A ty mlhavá věži stáda, dcery sionské! až k tobě přijde: i přijde panování první.“ „Mlhavou“ se nazývá Maria, věž Davidova, protože její výška sahá až nad oblaky a ji nemůžeme ani spatřiti ani vysvětliti; věží „stáda“, t. j. věží strážnou, která se k ochraně stád staví, se nazývá, a to právě, neb k ní, jako do bezpečného útulku utíká se celé tvé stádce, o Pane, v radosti i žalosti, v bázni a nouzi, v tísní a nebezpečí. Chceš-li, o člověče, zachrániti srdce své, které těká po zemi, bičováno jsouc tělesnými žádostmi, bloudíc v lesích jako zloděj a lupič: uzavři je v této věži, v Marii, aby bylo jako uvězněno, by se tam zachránilo a napravilo. Jsi-li u Marie, jsi také u Boha, „Nejvyššího položil jsi za útočiště své“ (žalm 90, 9).

Má-li se vystavěti budova velmi vysoká a nemá-li se viklati, zapotřebí, by se stavěla přísně dle váhy. O staviteli nebeském a jeho mistrném díle, Marii, praví Isaiáš (54, 11): „Aj, já klásti budu řadem kamení tvé“, t. j. dle závažnice. Bůh byl původem, z něhož závažnice padla a cílem, kam dosahovala, Bůh byl počátkem a

koncem, směrem a pravidlem, kterým Maria, věž Davidova, povstala. Proto byla tato věž mocná a pevná. „Věž nejpevnější“, praví Písmo (přísl. 18, 10.), „jest jméno Hospodinovo“; i můžeme k tomu směle připojiti: „Věží pevnou jest také jméno Paní naší. Maria znamená totiž v syrštině tolik co „paní“.

2. Výši a pevnosti věže královské byla také přiměřena její krása a prostrannost, zvláště pak její hojná a bohatá výzbroj. O ní mají platnost slova (pís. Šalom. 4, 4): „Na tisíc štítů visí z ní, všeliké odění silných (mužů).“

Štíty se vyrozumívají ctnosti; jimi se hájíme pro život věčný; na tisíce jich visí z ní, t. j. nesčetné množství, všechny ctnosti Marie, ctnosti všech Svátých, již ji za svou vojvodkyni považovali. Štíty jsou zlaté; neb ze zlaté lásky pocházely všechny ctnosti a celá svatost Marie a jejích ctitelů. Kéž by nám bylo možno krásu a rozmanitost každého štítu ctnosti zvlášť poznávati a obdivovati — než jest jich a bojujících příliš mnoho. „Zdaliž jest počet vojskům jeho?“ táže se Job (25, 3). V prvním šiku bitevním spatřujeme prapor a zlatý štít praotců, majících za odznak orla, jak jeden z nich (Job 9, 26) dí: „Dnové moji pominuli jako orlice letící na pastvu.“ Na zlatém štítě druhého šiku a poštůlů jest krásný nachový kříž. Jim jako svému hlavnímu vojsku svěřil Spasitel svou vlastní zbraň, totiž kříž, jim bylo podniknouti boj rozhodný. Proto dí jeden z nich (Gal. 6, 14): „Ode mne pak odstup, abych se chlubil, leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista.“ Na zlatém štítě mučedníků jest obraz nachového lva dle slov I. knihy Machabejské (3, 4): „Oblékli se v pancíř jako rekové a podobni byli lvu v skutcích svých.“ — Uprostřed zástupu vyznačů spatřujeme praporec a zlatý štít se stříbrnou holubicí, protože se podobali holubicím u potoků; od nich se liší zlatý štít panen, ověncený liliemi, pod nimiž pase Kristus Pán. — „O jak krásné jest čistočné plémě ve skvělosti (Moudr. 4, 1.)!“ — Všechny tyto štíty slouží Marii k okrase a počtě. Jako jest chrám nádhernější a slavnější, když po dobytém vítězství chrabří bojovníci štíty své v jeho předsíni zavěsí, by jej vyzdobili a sebe oslavili a zvěčnili, podobně i věž Davidova: „Na ti-

síc štítů visí z ní, všeliké odění silných,“ t. j. všichni vyvolení vzdávají díky Panně blahoslavené, že zvítězili nad hříchem a ctnostmi se obohatili.

Poslední pak slova: „všeliké odění silných“ mají nastíniti hojnost zbraní a válečných nástrojů, jež se ve věži Davidově nalézají. Vzhledem na Marii jest to především hojnost vznešených výroků Písma sv., které Maria uschovávala v srdci svém, jak praví sv. Lukáš (2, 51): „Maria zachovávala všechna slova ta v srdci svém.“ Dále jest to náplň duchovních pokladů, neb „poklad žádoucí (bývá) v příbytku spravedlivého“ (Přísľ. 21, 20). Maria byla pokladnou, plnou milostí a vyznamenání. — Byla to dále plnost slastí a radostí, kterými Maria přetékala a jichž nikdo jiný neznal, leč jediné její božský Syn. Jako král ve své nejpevnější věži ukrývá poklady, jichž nikdo jiný nezná, leč on samojediný, tak uložil také Syn poklady v Marii, jež pouze jemu známy jsou. — Jest to konečně hojnost bojovníkův a strážcův, již rádi a bezpečně ve věži Davidově přebývají, totiž horliví a zbožní ctitelé mariánští.

Nezapomeňte konečně, zbožní křesťané, že v takové věži také přebývají osoby zastavené, synové totiž z rodů nejvznešenějších, již jsou zárukou míru. V duchovní pak věži, Marii, kterou Bůh vystavěl, nalézá se nejdrahocennější záruka míru, nejdražší zastavenec, nejšlechetnější rukojmě, Ježíš Kristus, Syn nejvyššího Pána a Krále. Věru, Maria jest věží Davidovou, která vystavena jest s pevnostmi; na tisíc štítů visí z ní, všeliké odění silných. — Amen.

8. Maria branou nebeskou.

(Mariale Ernesti, Cap. XCIII.)

Marii můžeme ve dvojím smyslu nazývati branou nebeskou. Stojíc jako prostřednice mezi nebem a zemí, jest jednak branou, kterou Král nebeský, když se byl vtělil, ze svého nejslavnějšího království na tento svět přišel, a tak vedla s nebe na zemi, jednak jest branou, kterou se se země do své nebeské vlasti dostaneme, a tak vedla se země k nebi. Porta regis, porta gregis, brána Krále branou jeho věrného stádce. V prvním vý-

znamu zůstala Maria na věky uzavřena, když jí byl Král slávy vykonal svůj vjezd, v druhém významu jest na vždy otevřena všem, již by skrze ni rádi vešli.

1. Maria branou nebeského Krále. Prorok Ezechiel (hl. 43. a 44.) měl jednou podivné vidění. Ruka Páně vedla ho ku chrámu a ukázala mu veškerou jeho velebnost. „I vedl mne Pán,“ tak vypravuje, „ku bráně, kteráž hleděla k cestě východní. A aj! sláva Bohu israelského vešla do chrámu po cestě branou, kteráž hleděla k východu. A muž, kterýž stál podle mne, řekl ke mně: Synu člověka! Místo trůnu mého a místo šlepějí nohou mých, kdežto bydlím uprostřed synův israelských. I obrátil mne na cestu brány svatyně zevnitřní, kteráž hleděla na východ a ta byla zavřena. I řekl Hospodin ke mně: Brána tato zavřena bude; nebude otvírána a nikdo nepůjde skrze ni; neb Hospodin Bůh israelský všel skrze ni, i bude zavřena.“

Zajisté tajuplné, podivné vidění! Velmi něžně a vtipně vykládá církev sv. toto vidění o Marii, o početí a narození Ježíšově v jejím lůně panenském. Brána tato byla zavřena a zůstane zavřena, na věky zapečetěna panenstvím, neb Hospodin, Bůh israelský, vešel skrze ni. Maria byla pannou dříve než porodila a když byla porodila božské děťátko. Král nebeský ubytoval se v ní, aniž byl porušil její panenství. Avšak také její brána duševní zůstala zavřena, neb Pán přebýval v ní zúplna a dokonale. Celý její rozum a veškerá její vůle přináležela jemu jedině. „Můj milý jest můj, a já jsem jeho,“ pěla s nevěstou v písni Šalomounově (2, 16.); jemu přináležela celička, jeho byla tělem i duší, jeho se všemi svými silami a vlohami, s rozumem a vůlí, se svými smysly vnitřními a zevnitřními. Tato brána se zavřela, když byl Bůh israelský vešel skrze ni. Brána mívá obyčejně dvoje křídla, aneb dvěře postranní a bývá závorou a zámekem dobře opatřena. Tak též mívá brána duševní dvoje dvěře postranní; rozum a vůli a dvoje závory, správné smýšlení a spravedlivé toužení. Nejsou-li tato dvoje křídla závorami opatřena, aneb k sobě-li dobře nepřiléhají, dobře nezavírají, vnikne snadno nepřítel tímto průlomem do pevnosti duševní. Maria mohla však se žalmistou

plesati (žalm 147, 13): „Chval Boha svého, Sione, neboť on upevnil zámky bran tvých.“ Kdežto ďábel bránu vedoucí k pokolení lidskému vyrazil a závory rozumu a vůle rozlámал a rozkotal, upevnil Bůh obojí v Marii tak, že její rozum a vůli opravdu „portas aeternales“, branami věčnými nazvati můžeme. Jedině Pánu věčnosti otevřely se dle vznešených slov žalmisty (23, 9): „Vyzdvihněte se brány věčné: a vejdeť král slávy!“

Marii opatrovali a n d ě l é; ostříhali bran její duše právě tak, jako bran jejích smyslů; uzavřeli vnitřní křídla závorami smýšlení a chtění zřízeného dle vůle Boží a zevnitřní křídla smyslů závorami pokory a panenství. Když se otevřely brány duše, otevřely se také brány smyslů, když se zavřely vnitřní, zavřely se také zevnitřní; oboje se otvíraly jediné Bohu a uzavíraly se světu; oboje se výtečně shodovaly; čeho jí nepřikazovala milost a rozum, ničeho nežádala; její závory upevnil Pán, když ji byl posvětil tak mocně, že nemohla nikdy více zhřešiti. Ó, jaký blažený soulad a slastný pokoj panoval v Marii, uzavřené mocnými branami! Pán míru přebýval v ní, žehnal všemu jejímu smýšlení a toužení, uklidnil a upokojil její duši a veškeré žádosti těla. Přišel skrze ni na svět, Maria byla branou nebeskou, porta regis, branou královskou.

2. Maria jest však také n á m b r a n o u n e b e s k o u, porta gregis, branou stádce, nezavřenou, nýbrž vždy otevřenou nám všem. Církev zpívá v adventě: Alma Redemptoris Mater, quae pervia coeli porta manes. Velebná Krista Rodičko, bráno ty k nebi otevřená! Jako vykoupenci Ježíše Krista můžeme předně vejíti do jejího mateřského srdce, předsíně to nebeské; a jako dle ujištění Pána Ježíše v domě Otce příbytkové mnozí jsou, tak jsou v srdci Panny Marie příbytkové dostateční pro všechny její děti. „Jako samých yese-lících se jest přebývání v tobě,“ praví Písmo sv. (žalm 86, 7.). Kdo však tak šťastným jest, že za svého pozemského putování odpočíval v srdci Panny Marie, tomu bude Maria zajisté jednou b r a n o u, jíž vejde do blaženě věčnosti.

Všecky lidi vůbec, nikoho nevyjímajíc, zve Maria, aby skrze ni k nebi kráčeli: „Přistuptež ke mně všickni, kteříž mne žádostivi jste, a ovocem mým nasyťte se“

(Eccli. 24, 26.)! Maria jest širokou branou nebeskou, otevřenou všem. Ovšem dí Kristus: „Vynasnažte se, abyste úzkou branou vcházeli do života,“ a vystríhá před branou širokou, která vede k zahynutí. Tím však nemyslíl Pán Marii, matku svou nejsvětější. Maria se jen proto nazývá branou širokou, protože všem otevřena jest; není branou vedoucí k zahynutí, nýbrž branou vedoucí k životu, vždyť vede ku Kristu a Kristem do života věčného. Písmo sv. to dostatečně naznačuje: „Přistuptež ke mně všickni, kteříž mne žádostivi jste, a ovocem mým nasyťte se!“ Ovoce Marie jest drahocenné, totiž její ctnosti, její láska a dobrotivost, její přímluva a její útěcha; nejdražším však ovocem jest a bude vždy plod jejího života, Ježíš Kristus, Pán náš. „Přistuptež nyní všickni,“ volá k nám, „přistuptež ke mně, kteříž mne žádostivi jste, a nasyťte se tímto mým sladkým, nebeským ovocem, učením a milostí, tělem a krví Ježíše Krista!“ Kdo však tohoto ovoce požívá a se jím nasycuje, posilňuje se na obtížnou pouť úzkou stezkou, jež vede do nebe.

Kéž by byla Maria branou nebeskou nám všem, kéž by nás se země přivedla do nebe, jako přivedla Ježíše s nebe na zemi. Maria, porta regis, sis porta quoque gregis! Maria, brána nebeského Krále, budiž branou nebeskou svému stádcí věrnému! Amen.

9. Maria trůnem Šalomounovým.

(Mariale Ernesti, Cap. XCVIII.)

Ve třetí knize Královské (10, 18—20) čteme: „Král Šalomoun udělal trůn z kostí slonových veliký a obložil jej zlatem skvoucím velmi. Měl šest stupňů a ze zadní strany trůnu byl vrch okrouhlý. Měl dvě ruce, t. j. s obou stran té stoličky zpodpěradla pro ruce a dva lvové stáli u každého zpodpěradla. A dvanácte lvíčků stálo tu na šesti stupních s obou stran; nebylo takového díla v nižádném království.“ Královský trůn Šalomounův byl zajisté vhodným obrazem nejblahoslavenější Panny, pozorujeme-li jeho hmotu neb podobu, jeho polohu neb účel, aneb milosti, jež se z něho udělují.

1. Vzhledem na hmotu slyšeli jsme právě, že byl trůn Šalomounův z kostí slonových a z nejčistšího zlata zhotoven. Chceme-li ale obraz trůnu vůbec dle Písma sv. dokonaleji nakreslit, byla by dle Ezechiele (1, 26) „podoba trůnu na pohled jako z kamene safíru,“ dle Daniele (7, 9) „jako plamenové ohně,“ a dle žalmisty (88, 38) „jako slunce před obličejem Páně.“ Maria byla trůnem z kostí slonových, když byla počata, skvěla se jako safír za svého života, byla jako plamenové ohně ve svém dovršení a dokonání a zářila jako jasné slunce, když byla vzata na nebe.

Kostí slonovou naznačuje se její čistota, zlatem její láska. Slonová kost jest velmi pevná, úplně bílá a prý tak nezničitelná, že ovine-li se plátnem a dá-li se na oheň, se nejen sama na uhlí nespálí, nýbrž i zamezí, že plátno neshoří. Z toho mohli bychom překrásně poznávat, že byla čistota nejblaženější Panny tak svatá a trvalá, že nejen svou vlastní neporušenost dokonale zachovala, nýbrž že také své služebníky chrání, aby jich nečistý oheň žádosti nestrávil. Jestliť Pannou z Nazaretu, z města květného, neporušenější než květ, čistější než sníh, bělejší než mléko slučujíc nevinnost s čistotou. — A když Maria dospívala, byla krásnější a zářivější než safír, protože její bohumilý život byl nevýslovně svatý. Jak tento drahokam vydává barvu nebeskou, tak byl její život nebeský, její „obcování bylo na nebi“, protože nejen nad lidi, nýbrž i nade všechny anděly čistotou a krásou vynikala. — Daniel mluví o trůnu plamenném. Vzhledem na Marii mluví totiž o jejím dovršení a dokonání, t. j. o době počínající vtělením Syna Božího až po Nanebevstoupení Páně, a zvláště o seslání Ducha svatého. Tehdáž byli apoštolové osvíceni a zahřáti ohněm Ducha sv., Maria však roznicena jsouc veskrz plamenem lásky, byla ohnivým plamenem právě proto, že co nejvroucněji po svém božském Synu toužila. Když pak byla Maria sama na nebe vzata, zářila a svítila jako slunce na obloze nebeské.

2. Co se podoby nebo tvaru trůnu dotýče, vypravuje kniha Královská, že měl trůn Šalomounův vrch okrouhlý, zlatou podnožku neb sedadlo a s obou stran zpodpěradla pro ruce, jež sedadlo držela, a že dva lvové stáli u každého zpodpěradla. Podnožkou rozumíme

pokoru nejblaženější Panny, obě ruce znamenají dobré skutky a nábožnou modlitbu; jedna ruka značí činnost, druhá rozjímání. Maria, žena statečná, má své ruce rozpiaté, aby dokázala, jak mocnou jest: jednou porazila pyšného ďábla, druhou (rapuit) dobyla násilně nebes — či snad nám to není dovoleno říci, když samého Syna Božího s nebe přivedla na zemi? Tuto dvojí sílu naznačují dva lvové, již po pravé i levé ruce stáli. Vysoký, okrouhlý vrch se zadní strany značí její ustavičnou vznešenost a slávu; „okrouhlé“ značí věčnost a „vysoké“ důstojnost a slávu. V této pak důstojnosti jest obsažena veškerá její moc, krása, zbožnost, láska a dobrotivost, a sice tak nadměrně, že jest nám o Marii doslovně právě totéž říci, co o trůně Šalomounově: „Nebylo takového díla v nižádném království.“ Ze všech děl Božích a ze všech tvorů požívá Maria nej přednějšího, nejvznešenějšího místa.

Tuto její vznešenost znamená také vyvýšená poloha trůnu Šalomounova. „Po šesti stupních,“ praví Písmo sv., „šlo se ke trůnu“; právě tak jest šestero vyznamenání, jimiž nejsvětější Bohorodička nad kůry andělské byla povýšena: předně to byla její dokonalejší čistota; čistějšímu tvorů přísluší také vznešenější místo. Dále její hlubší pokora; čím více se kdo poníží, tím více bude povýšen, ujišťuje Kristus Pán (Mat. 23., 12.). Za třetí její dokonalejší a četnější skutky milosrdenství a její zásluhy; neb Písmo sv. (Eccli. 16, 15.) dí: „Všeliké milosrdenství učiní místo jednomu každému podle zasloužení skutkův jeho.“ Za čtvrté její královská moc, kterou opěvuje žalmista (44, 10.) slovy: „Stojí královna tobě po pravici v oděvu pozlaceném.“ Za páté její mateřská důstojnost, jak výše uvedená kniha Královská (III. 2, 19.) poznamenává: „Postavena jest také stolice matce králově, a posadila se po pravici jeho.“ Konečně za šesté její vznešenost, které požívala jako nevěsta Ducha svatého. Z těchto šestera důvodů, pro tyto své přednosti byla povýšena, vyvýšena jako cedr na Libanu (Eccli. 24, 17.). — Dvanácte lvíčků stálo na stupních trůnu, t. j. dvanácte apoštolů, již jako lvové hlasem daleko se rozléhajícím kázali, by hojnou kořist pro nebe ulovili. Stojí tak, že jsou podpěrou trůnu, t. j. že slovem i skutkem napomáhají jednomu každému z

těch, již se všemožně snaží, aby po stupních před trůn předstoupili.

4. Trůn Šalomounův měl konečně za účel čili byl k tomu určen, aby se na něm král ve svém královském oděvu posadil. Ne každé sedadlo, na němž král usedá, sluje již proto jeho trůnem; a podobně jest sice každá duše spravedlivého aneb světce ve smyslu duchovním sídlem Božím, nikoliv však již trůnem Nejvyššího. Toto má vlastně platnost pouze o nejsvětější a nejčistější duši Marie, v níž Král velebnosti nejzvláštnějším způsobem trůnil, když Slovo tělem učiněno jest. Proto má onen sbor andělský, jejž „trůny“ jmenujeme, srovnáme-li jej s Marií, nikoliv „trůny“, nýbrž jen soudními stolicemi slouti, protože s nimi společně Hospodin toliko svůj spravedlivý soud vykonáváje mocně vládne. Proto se jen ty jediná, o Maria, nazýváš vlastně trůnem Šalomounovým, jemuž ze všech trůnu rovného není!

5. Konečně popatřme ještě na duchovní dobrodiní, jež nám z tohoto trůnu plynou. Na přímluvu Marie dosahujeme milosrdenství, jímž od hříchů očistěni býváme, dále milosti, kterou se v ctnostech utvrzujeme, a pomoci, již zachráněni býváme. „Přistupmež tedy,“ napomíná nás sv. Pavel v listu k Židům (4, 16.), „přistupmež s důvěrou k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a našli milost k pomoci příhodné.“ Amen.

10. Maria pecí ohnívou milování.

(Mariale Ernesti, Cap. CIV.)

Rozmanité a rozdílné jsou krby čili pece dle toho, k jakým slouží účelům; staví se pod širým nebem, stojí však také v příbytcích; na venek jsou obyčejně neúhledné jako slínová hlína, z níž se zhotovují, uvnitř jsou však plny ohně a vydávají nám ze svého vnitra teplo, a pokrm, a proto jsou nám nevýslovně užitečné a vzácné.

Podobně byla Maria na venek, před světem nepatrná a nepovšimnuta, uvnitř však před Bohem nanejvyšší drahocenná a milování hodna. Jest celá rozpálena plamenem lásky Boží a blahodějně teplo sálá neustále z jejího srdce do světa chladného; Duch sv. ji celou roznítil; a jako dodává krb lidem potřebného chleba k

vezdejšímu životu, tak uštědřila Maria světu pokrmu duchovního, chleba, jenž s nebe sestoupil, Ježíše Krista, chleba k životu věčnému. Jest Sárrou, jež smíchala tři míry mouky bělné, t. j. spojila božství s duší a tělem Ježíše Krista v lůně svém jako v chléb.

1. O tomto chlebě čteme v III. kn. Mojžíšově, jež jedná o obětech, v hl. 2. v. 4.: „Když pak obětovati budeš oběť upečenou v peci: ať jest z mouky bělné.“ K tomu poznamenávají vykladatelé: Chléb obětní, Ježíš Kristus, jenž byl za nás obětován, byl z nejčistější pšenice, t. j. z nejčistějšího těla nejblaženější Panny ohněm Ducha sv. jako v peci ohnivé připraven. Stal se nekrvavou obětí aneb obětí k jedení, když se vtělil, krvavou obětí, když za nás trpěl a na kříži umřel, a zápalnou obětí, když pohřben byl.

Ježíš Kristus, chléb nebeský, neměl se pouze za nás obětovati, nýbrž měl také pokrmem býti duším našim. Bychom pokrm tento našli, spěchejme s pastýři do Betléma a vizme, co byl anděl zvěstoval. Tam byl světu darován a právě se nazývá místo toto Betlémem, t. j. domem chleba; tamť spatříme, jak Slovo tělem učiněné, chléb života, v jesličkách, v chatrném žládku odpočívá, tam nalezneme pec ohnivou milování, jež jej přichystala, Marii, matku jeho. Byla sama Betlémem, domem chleba, z něhož vyšel kníže, jenž měl vládnouti nad národem israelským. Kdo chce tedy z toho chleba jísti, kdo se přesvědčiti chce, že měl pěvec starozákonní pravdu řka (33, 9.): „Okuste, a vizte, jak libý jest Hospodin,“ ať chvátá k Marii tam do Betléma a jí z tohoto chleba nebeského.

2. Maria, nejblaženější Panna, sama ho první okusila a viděla, jak libý jest Pán. Kníže trůnil v ní, aby se jí živil; on zajisté také jí, své hospodyně, dával jísti ze svého bohatství a živil ji. „Proto,“ praví Písmo sv. (Moudr. 8, 9), „umínil jsem tedy pojití si ji k společnému obcování, věda, že se sdělí se mnou o dobré věci.“ V pravdě dělila se Maria se svým dítětem spanilým tělem svým, mlékem a krví svou; zdali jí neudělil také Ježíš, božské dítě, hojných darů ze svého bohatství, zdali neživil její duši pokrmem nebeským? Zajisté, jeden živil druhého; Maria okusila tedy darů svého hosta nebeského, chleba dávajícího život, i chutnal jí nevýslovně

sladce a přelíbezně. Jazyk její nebyl poskvrněn hříchem, chuť její byla zdravá, a proto okoušela veškeré sladkosti pokrmu, jenž by byl nečistým a nezdravým ústům smrtelným a záhubným. Zvláště sladce chutnal jí zajiště tento chléb života, když Syna Božího jako malého Ježíška s láskou mateřskou pěstovala a celovala. „Jako olej vylitý jest jméno tvé, protože mladice milují těbe,“ čteme v písni Šalomounově (1, 2). Ovšem bylo jí zakoušeti hořkost nevýslovnou, když v přehrozných úzkostech smrtelných na kříži pňel: „O smrti! jak jest hořká památka tvá,“ mohla s Písmem (Eccli. 41, 1.) vzdychati. Avšak, jak se opět radovala a radostí plesala, když byl slavně z mrtvých vstal! Tu teprv dozrál chléb tento nebeský úplně a proto chutnal přesladce: „Ovoce jeho jest sladké hrdlu mému,“ praví píseň Šalomounova (2, 3.).

3. Tak okoušela Maria chleba života a shledala, jak sladký jest Hospodin. Také my všichni požíváme téhož štěstí. „Rozkoš má jest býti se syny lidskými,“ praví Moudrost věčná (přísl. 8, 31.), a Slovo tělem učiněno jest, tělem z Marie, ohnivé pece milování, aby přebývalo nejen u Marie, nýbrž také u nás a mezi námi.

Jaké chvalozpěvy má tedy jazyk lidský prozpěvovati o tomto chlebě života! Můžeme-li na něco vznešenějšího hleděti, vždyť se ho samým andělům zachtělo, kteřížto, spatřivše jej, zplesali: „Sláva na výsostech Bohu!“ Nikoliv, nic tak vznešeného nemůže oko viděti, jako tento chléb života; ničeho není, čeho bychom sobě mohli tak žádostivě přát ku požívání: „Kdož mne jedí, ještě lačněti budou“ (Eccli. 24, 29.); nic nechutná tak sladce, neb „má v sobě všelikou rozkoš a libost všelike chuti“ (Moudr. 16, 20.); nic není tak vhodného ku jedení: „Tělo mé právě jest pokrm,“ praví sám Pán (Jan 6, 56.); nic není tak způsobilého, abychom na duchu zesílili: „Opojím duši kněží tukem,“ ubezpečuje prorok (Jer. 31, 14.); nic neúčinkuje tak mocně, bychom se posilovali: „Chléb srdce člověka posilňuje“ (žalm 103, 15.); nic tak neoblažuje při požívání: „Chléb andělský jedl člověk“ (žalm 77, 25.); nic není tak dobrého, co by nás Kristu přivtělilo: „Kdo jí mé tělo, přebývá ve mně a já v něm“ (Jan 6, 57.); nic není tak příhodného, aby nás přeměnilo: „Kdo jí mne, živ bude pro mne“ (Jan 6, 58.); nic není

tak vhodného, abychom dosáhli života věčného: „Kdo jí chléb tento, živ bude na věky“ (Jan 6, 59.). S nebe jest chléb tento připraven: „Chléb s nebe hotový dávals jim,“ praví Písmo (Moudr. 16, 20.); připraven jest pokrm: „Připravuješ pokrm jejich,“ píše žalmista (64, 10); připraven jest stůl, jak dí Písmo (žalm 22, 5.) výslovně: „Přistrojil jsi před obličejem mým stůl;“ připraven jest nápoj: „Moudrost smísila víno“ (přísl. 9, 2.); připraven pohostinný příbytek: „V domě Otce mého jsou příbytkové mnozí, protož jdu, abych vám připravil místo“ (Jan 14, 2.); pohotově stojí služebníci: „Andělům svým přikázal o tobě“ (žalm 90, 11.); pohotově stojí pěvci: „Zjednal jsem si zpěváky a zpěvkyně“ (kaz. 2, 8.); přichystány jsou dary: „Oko nevidělo, Bože! kromě tebe, co jsi připravil očekávajícím tebe,“ volá Isaiáš (64, 4.). Tak jest všechno připraveno a nezbyvá nám nic jiného, než abychom uposlechli pozvání Moudrosti Boží (přísl. 9, 5.) volající na nás: „Pojďte, jezte chléb můj, a pijte víno, kteréž jsem smísila vám.“

Spěchejme tedy do Betléma, do domu chleba, spěchejme k Marii, matce Boží, peci ohnivé milování, jež nám uštědřila Ježíše Krista, drahocenný chléb života. Amen:

11. Maria klenotnicí Boží.

(Mariale Ernesti, Cap. CV.)

Duše čili svědomí jednoho každého člověka jest pokladnou, a sice buď pokladnou Boží aneb pokladnou ďáblovou. Kristus Pán praví (Mat. 12, 35.): „Dobrý člověk z pokladu dobrého vynáší dobré: a zlý člověk z pokladu zlého vynáší zlé.“ O pokladu zlém mají platnost slova (Mat. 15, 19.): „Ze srdce vycházejí zlá myšlení, vraždy, cizoložstva, smilstva, krádeže, křivá svědectví, rouhání.“ O dobrém pokladu praví Pán: „Každý učený v království Božím jest podoben dobrému hospodáři, jenž ze svého pokladu vynáší nové a staré věci.“

Maria jest klenotnicí Boží, naplněnou nejdokonalejšími a nejdrahocennějšími klenoty. Uvažuj však především: Jako některý král pozemský mnohé chová poklady, jichž ponechává svému správci, by sobě a svým domácím potřebné věci

opatřil, jiné však drahocennější poklady uzavírá a ukrývá, by jen on samojediný o nich věděl a jich střežil, tak jest srdce spravedlivých vůbec podobno obyčejným pokladům při dvoře královském v říši Boží, Maria však, matka Boží, jest ve vlastním smyslu s o u k r o m o u k l e n o t n í c í královou, v níž nejdrahocennější a nejtajnější poklady nebeské uloženy jsou. Převhodným příkladem vysvětluje nám to první kniha kronik (27, 25). Vypravuje se tam, že ustanovil David nad svou s o u k r o m o u pokladnicí A z m o t h a, nad ř í š s k ý m i v š a k p o k l a d y, jež byly v městech, ve vsích a ve věžích, Jonathana. Jonathan znamená: „Bůh dal“ a Azmoth: „smrt jest mocná“. Ačkoliv Kristus Pán, jemuž Otec nebeský celé pokolení lidské odevzdal, jako pravý Jonathan srdce všech spravedlivých, již jsou v městech, ve vsích a věžích, t. j. žijí ve světě aneb v domech duchovních aneb v klášteřích, pokládá za poklad svůj, nazývá ještě jiný nesmírně drahocenný poklad zcela zvláštním způsobem svým s o u k r o m ý m v l a s t n í c t v í m, nejspravedlivější ze všech spravedlivých, Marii totiž, nejsvětější matku svou. Ustanovil jej Hospodin, by ji střežil jako druhdy Azmoth, které slovo nám moc smrti připomíná, smrti totiž, jíž nás vykoupil, násilné smrti na kříži. Jako matka Vykupitelova jest Maria prvotinou vykoupení.

Maria jako soukromá, nejvlastnější klenotnice Nejvyššího předčí všechny ostatní, jichž nabyt Pán; obsahuje vzácnější, jemu pouze známé a proto také pečlivěji střežené poklady. „Nebylo takového díla v ni žádném království,“ praví Písmo (III. král. 10, 20.). V Marii byly poklady nebeské pečlivě uschovány jako v mocné, vysoké a mohutné věži Davidově, uzavřené jako brány Sionské, jež sám Pán mocnými závorami opatřil, a na klenotnici v srdci Mariině „položil Bůh pečeť svou“ (pís. 8, 6.), chtěje býti jejím strážcem a ochráncem; jedinému Spasiteli byl klíč k této klenotnici svěřen a odevzdán, jak Isaiáš (22, 22.) dí: „A vložím klíč domu Davidova na ramena jeho: a když otevře, žádný nezavře, a když zavře, žádný neotevře.“ Maria byla mocná a utvrzena nade všechny jiné. To bylo viděti zvláště na Golgotě, když se věže sřítily, t. j. když všichni apoštolové až na jednoho Spasitele opustili;

tehďáž neklesla, neopustila Spasitele, nýbrž stála pod křížem a vytrvala u něho věrně, až dokonat, vytrvala až ku hrobu.

Byly to dále nejskrytější, nejtajemnější poklady Páně, jež Maria opatrovala. Bylať odděleným stavením, o němž Ezechiel ve čtyřicáté a čtyřicáté první kapitole tak obšírně vypravuje. Použijme z ní, co se k tomuto našemu pojednání hodí. Tajná budova, již ukázal Bůh proroku u vidění, obsahovala mnoho klenotnic chrámových (Vulgata: gazophylacia), a sice byly v síni zevnitřní komnaty levitů, jiné zpěváků a ostatních kněží. Zevnitřní síň znamená ve smyslu duchovním církev bojující, v níž jsou tři třídy věřících, jejichž srdce patří Bohu a jejichž komnaty duchovními poklady zásobeny jsou. Tam jest třicet klenotnic levitů, t. j. oněch, již v trojjediného Boha věří, jeho přikázání zachovávají, tělo své Pánu Bohu v obět líbeznou přinášejí a pravým pokáním očišťují roucho své v krvi Beránkově. Rovněž jsou jiní, kteří se již výše vznášejí, nadějí na pokoj věčný se těší, bázeň láskou zapuzují a skoro zpěvem a plesáním jemu slouží. Řídí se napomenutím apoštolovým (Efes. 5, 19.): „Mluvíce sobě vespolek v žalmích a chválách a v písních duchovních, zpívající a plesající v srdcích svých v Pánu.“ Ku třetí třídě přičítáme duše dokonalé, jež láska Boží cele roznitila, před veškerou vlašností chrání, každou úzkost a bázeň od nich vzdaluje a srdce jejich horlivostí a láskou vzájemnou naplňuje. Tito jsou pokolením vyvoleným, kněžstvem královským, jež ku Bohu přistupuje, by jemu dokonale sloužilo.

Stavením však, o kterém se praví, že bylo oddělené, následovně tajné, rozumí se Maria. Stavba tato byla sice oběma ostatním, o nichž se Ezechiel zmiňuje, podobna, měla však dvě kobky s pokladnicemi, kdežto měly ostatní jen po jedné kobce. Tak měla také Maria dvojí klenotnici, duchovní totiž a tělesnou. O poslední, tělesné, mají platnost slova Písma sv. (přísl. 21, 20.): „Poklad žádoucích a olej (bývá) v příbytku spravedlivého.“ Pokladem žádoucím, Bohu tak milým, andělům obdivuhodným, lidem spasitelným, bylo její pannaství: království nebeské jest podobno tomuto v zemi skrytému pokladu. Olejem pak v pří-

bytku této nejvýš spravedlivé byl Kristus Pán: „Olej vylitý jest jméno tvé“ (pís. Šal. 1, 2.); vlitý, když byl počat, vylitý, když se narodil, prolitý, když byl obřezán, prolitý k naší záchraně, k naší spáse, a proto bylo také nazváno jméno jeho Ježíš, t. j. Spasitel, Vysvoboditel. — O druhé klenotnici v Marii, totiž duchovní, můžeme užiti slov Moudrosti (7, 14.): „Neskončeným pokladem jest lidem,“ tak velikým, tak nevýslovným, že nemáme slov, bychom jeho bohatství dostatečně vylíčili a jej velebili, že můžeme po něm pouze toužiti a dychtiti a jedině prositi, by i nám z něho něco připadlo. A cokoliv bychom z něho obdrželi, i kdyby to sebe méně bylo, stačilo by, abychom byli účastni přátelství Božího.

Modleme se tedy a s pomocí Boží pracujme! A jestli jsme zde na zemi, dokud ještě vzdáleni od Pána putujeme, nějakých duchovních pokladů získali, prosme Marii, ať nám ráčí dovoliti, bychom poklad svůj v jejím srdci, dobře uzavřené klenotnici Nejvyššího, uložili, a pak ať ho střežiti ráčí. Vždyť jest věrná a mocná, by našeho nepatrného pokladu střežila a jej uschovala až k onomu dni, kdy se k Pánu přiblížíme. O jak blažená jest duše, již Maria této milosti uštědřila; jest dobře chráněna, ukryta a zapsána v knize života. Amen.

12. Maria se přirovnává k lodi.

(Mariale Ernesti, Cap. CVI.)

Chtějíce o Marii rozjímati, jak jest loď jejím obrazem, užíváme slov Šalomounových, jež na konci svých Přísluví (31, 14) o chválách ženy statečné napsal. — „Ženu statečnou kdo nalezne?“ táže se. „Jako zboží dalekého, až z posledních končin země přivezeného, jest cena její. Podobna jest lodi kupecké, zdaleka přivážející pokrm svůj.“ Maria jest ženou statečnou, podobnou lodi kupecké, a zasluhuje, abychom o její nádhře a užitečnosti uvažovali.

Čím se druhdy Tyrus, hrdé město královské, jež bylo na skalách mořských vystavěno a hlučnými vlnami mořskými obehnáno, v marné domýšlivosti vynášelo, tím se mohla Maria právem vychloubati. „O Tyre, ty jsi řekl: Dokonalé krásy já jsem a v srdci moře položený. Krajané tvoji, kteříž tě vystavěli, doplnili krásu tvou“

(Ezech. 27, 3. 4). Dokonalou krásu nalézáme jedině v díle Kristově, v církvi; v ní nabyla však Maria nejdokonalejší krásy; a vynášeli ji píseň Šalomounova (4, 7) slovy: „Všecka jsi krásná, přítelkyně má, a poskvrny není na tobě“, mohla Maria opravdu o sobě říci: „Dokonalé krásy jsem já a v srdci moře položená“, t. j. uprostřed světa, k níž se všichni křesťané utíkají, „moji krajané doplnili krásu mou,“ t. j. andělé, mezi nimiž přebývám, vyzdobili mne ctnostmi.

Prorok Ezechiel popisuje dále lesk a bohatství námořního města Tyru, přirovnává je k mocné, nádherné lodi, a nic nám nevadí, bychom tohoto líčení o Marii, jež se v pravdě více než Tyrus vychloubati mohla, použili. Prorok pokračuje dále (v. 5.—25.): „Z jedlí Sanirských zdělali tě, cedry z Libanu vzali, aby udělali tobě žezlo. Duby z Básan tesali k veslům tvým a lavičky tvé veslařské zhotovili sobě ze slonových kostí indických a korábové domky z ostrovů vlášských. Obyvatelé sidonští byli veslaři tvými, mudrcové tvoji, Tyre! byli lodními správci tvými. Starci a mudrci gibilitští měli plavce k obsluhování rozličného nádobí tvého; všecky lodi mořské i plavci jejich byli v lidu kupectví tvého i naplnili trhy tvé zbraněmi a drahými šperky, stříbrem a železem, koňmi a mezky, zuby slonovými a dřívím ebenovým, kmentem a hedvábím, vyšíváním a jemným plátnem, chlebem a vínem, balsámem a medem, myrhou přední a vonným kořením, drahým kamením a zlatem. Tím jsi naplněn a oslaven náramně v srdci moře.“ Tak popisuje nám prorok loď tyrskou, její stavivo, lodnictvo a její náklad. Ujijme toho nyní o Panně Marii.

Co se předně lodníků týče, rozdělují se na tři třídy: jsou totiž: kormidelníci (kapitán a představení), služebníci a veslaři. Srovnáme-li člověka s lodí, má také síly řídicí a pohybovací; má-li panovati pořádek, jest každé svou povinnost konati. Rozum má poroučeti a loď řídit, jak dí Písmo (přísl. 1, 5): „Rozumný bude moci jiné spravovati.“ Služebníci, t. j. myšlenky, city, úmysly a předsevzetí, mají na slovo poslouchati. Zde mají nutně platnost slova pohanského setníka (Mat. 8, 9): „Já mám pod sebou vojáky; a dím tomuto: jdi, i jde; a jinému: pojď, i přijde; a služeb-

níku svému: učiň to, i učiní.“ Na lodi panuje mnohem větší poslušnost, než na zemi; na slovo, na pokynutí, na písknutí představeného vyskočí jedenkaždý a žene se na své místo, ne jak to činí služebníci, nikoliv, nýbrž jako to činí šílení (insani). Tak by se mělo také dít v nás, v každé lidské lodičce. Myšlenky, city, úmysly mají vždycky ihned a ochotně uposlechnouti. Veslaři znamenají konečně tělesné síly člověka. Dokud trvá plavba pozemská, jest jim stále službu konati, ve dne i v noci, a sice tak, že se úplně podrobují silám duševním, zvláště rozumu. Smutně to vypadá, tento-li špatně vládne aneb vůbec nevládne-li. — V lodičce Marie panovala za jejího života úplná a nejdokonalejší shoda. Nižší síly poslouchaly vyšších, vůle však a rozum řídily se Bohem. Proto sobě vyvolila nejlepší stránku Maria, a nikoliv Marta.

2. Kromě lodníků popisuje prorok dále stavivo a výzbroj lodi tyrské. Její trámy byly z nejlepšího jedlového dřeva, její žezla z cedrů libanských, její vesla z dřeva dubového, lavičky veslařské z kostí slonových a korábové domky ze dřeva vlašského. Maria, loď nádherná, jež měla nésti Spasitele, byla z vonného dřeva královské jedle z rodu Davidova, žezlem byl jí kříž Vykupitelův, vesla, t. j. ruce této ženy statečné, byly jako ze dřeva dubového, lavičky veslařské, t. j. tělo i duše jako sídla veškeré činnosti, byly ze slonové kosti, tak čisté, jako panna, a příbytek jejího srdce z věčně trvanlivého dřeva, jež vydávalo nejlíbeznější vůni ctností. Tak jsouc vyzbrojena, mohla Maria směle podniknouti plavbuездеjším životem a s knihou Moudrosti (14, 3.) se modliti: „Tvá prozřetelnost, Otče, ji spravuje, neboť jsi způsobil i na moři cestu i u vlnách stezku velmi bezpečnou;“ a když nám Maria dovolí, bychom se s ní společně plavili, pak můžeme v modlitbě pokračovati (14, 5.): „Ale aby nebyli, Otče, nadarmo skutkové moudrosti tvé: protože také i t o m u t o pokornému dřevu svěřují lidé životů svých, a plavíce se přes moře na lodičce, zachováni bývají.“

3. Převelikou cenu měl konečně náklad lodi tyrské; obsahovala totiž hojnost zlata a stříbra, pokrmů a oděvů, zkrátka všechno, co bylo ve starověku drahocenné. Všechno toto jest v duchovním smyslu význam-

ným obrazem Marie. V lodičce svého života ukrývala nejrozmanitější poklady ctností, počínajíc bílým hedvábím panenství až po zlatem protkaný oděv její královské mateřské důstojnosti, počínajíc strdí rozjímání až po vonný kouř kadidla, vystupující z její modlitby, a počínajíc balsámem jejího milosrdenství až po koření, vydávající přeslaskou vůni lásky. Byla podobna lodi kupecké, jež sobě z dálky přivázela chléb, ovšem z dálky, z nejodlehlejších končin a krajů pokory. Proto se trpělivě podrobila utrpením svého života a naplnila celou lodičku svého života přehojnými zásluhami svými; a protože takového drahocenného nákladu v přístavě ještě nikdo nespatriil, přijal ji s plesáním Král Jerusalemský, a ačkoliv sobě vroucně přál jejího bohatství, toužil tím více po ní samé, ba vstoupil do této lodičky a přistál k naší zemi, i přinesl s sebou všechny poklady moudrosti a umění, aby nás naučil, jak bychom našli a nakoupili perel pozemských, jako jsou: chudoba, poníženost, odříkání, pronásledování, utrpení a každá bída na tomto světě, a aby sebe sama nechal zaprodati za hříchy naše. O jak podivně obchodoval Tvůrce s tvorem svým! A od té doby jest Maria lodí kupeckou, jež se plaví stále tam a zpět, od končin pozemských ke končinám nebeským, odvážejíc naši bídu, již jí svěřujeme, a nám opět přivážejíc zlato trpělivosti, stříbro tichosti, slonovou kost čistoty, olej útěchy, víno radosti a chléb života.

Blahoslavený člověk, jenž tomuto dřevu život svůj svěřuje! Pod ochranou Marie dojde neporušený cíle svého a v přístavě věčné domoviny bude skládati z lodi náklad svůj. Amen.

13. Maria klášteřem.

(Mariale Ernesti, Cap. CX.)

V klášteře plesá všechno radostí, přijímá-li některý vznešený muž roucho řeholní a stává-li se spolubratrem. Rovněž se máme radovati, že Syn Krále Nejvyššího „zmařil sebe samého, přijav způsobu služebníka, ku podobenství lidí učiněn a v způsobu nalezen jako člověk“ (Phil. 2, 7.), zkrátka: že přijal naše roucho poutnické a stal se naším bra-

trem. Ostříhal všech domových zákonů naší bídy až do konce, byl poslušen až k smrti, a nestyděl se, že byl naším bratrem. „Radujte se tedy s Jerusalemem, t. j. s Marií, a shromažďujte se všichni, již ji milujete“, neb ačkoliv byla malá a nepatrná, přece svou zbožností a svým ústraním, že žila jako v klášteře, Nejvyššímu tak velmi se zalíbila, že přijal z jejích rukou nejchudší a nejdrsnější roucho řeholní, že se totiž přioděl tělem naším. Bratří jeho však, již z jeho skutkův a divů poznali, že ho otec více jich miloval, nenáviděli ho a nemohli ničeho pokojného s ním mluvit, ano svlékli mu jako Josefovi egyptskému šat a vyvrhli ho z města ven, jakoby byl vyobcovaným; uložen mu za hříchy naše trest nejtěžší, i odsoudili ho k smrti nejpotupnější, jeho, „jenž se žádného hříchu nedopustil a v jehož ústech nikdy křivda nalezena nebyla“. Z Marie přijal roucho řeholní, tělo lidské, na němž trpěl tak nevýslovně; než zajisté nebyl by se tomu Syn Boží, Svatý nade všechny svaté, podrobil, kdyby nebyla Maria sama pravým klášteřem, v němž nejdokonalejší, nejsvětější život panoval.

1. Když již tedy Marii s klášteřem srovnáváme, uvažujmež předně, jak zbožným a vznešeným, jak svobodným a bohatým, jak svatým, milosrdným, pohostinným a přelaskavým tento klášter byl. Byl to v pravdě dům zbožný, dům modlitby, právě takový, jak jej Isaiáš (56, 7.) popisuje: „Dům můj bude domem modlitby slouiti všechněm národům.“ — Dům tento jest dále nevýslovně vznešeným a vzácným, jest pravým královským abatyštvím. Vždyť sám Svrchovaný, Bůh Otec, je založil a vystavěl, Syn Boží, Moudrost Boží, je a všechna jeho zařízení, úřady a povinnosti spořádala; Duch sv. nadal však tento klášter mnohými statky a uděluje mu neustále ze svého bohatství. — Toto pak nadání královské jest zásadně osvobozeno veškerých dávek a daní, jest totiž bez viny a bez chyby. „Onen pak Jerusaleme, jenž shůry jest, svobodný jest, kterýž jest matka naše,“ praví sv. Pavel (Gal. 4, 26.). — Co se týče jeho bohatství, odvolávám se na proroka Barucha, říkajícího (3, 24. 25.): „Ó Israeli, jak veliký jest dům Boží a převéliké místo vladařství jeho! Veliké jest a nemá konce;

vysoké a nesmírné.“ — Svatým jest dále klášterní dům matky Boží. Není to ani jinak možno; vždyť praví žalmista (92, 5.): „Domu tvému přísluší svatost, Hospodine.“ Maria sama a nescíslní svatí, již se v její klášterní škole vzdělali, toho dosvědčují. Rozum a vůle, vyšší a nižší síly duševní, duše i tělo, všechno se řídilo v Marii nejsvětějším zákonem Božím. O milosrdenství a štědrosti, která v tomto domě panovala, tvrdí se dle sv. Lukáše (11, 10.): „Každý, kdo prosí, bere; a kdo hledá, nalézá; a tomu, kdo tluče, bude otevřeno.“ A že Maria, nádherný tento klášter Boží, jest přístupnou všem, již pomoci hledají, dosvědčuje pravda, že se celý křesťanský svět utíká k ní, jež nás neustále k sobě zve: „Přistuptež ke mně všickni, kteříž mne žádostivi jste, a ovocem mým nasýťte se“ (Eccli. 24, 26.). Konečně, kde v klášteře láska k Bohu vládne jako abatyše, odtud nevymizí, tam neochabne nikdy láska vzájemná. O těch, již se v klášterní škole Mariině vzdělávají, můžeme říci: „Vizte, jak se vespolek milují!“

2. Maria jest však také vzorem kázně a řádu klášterního. Chceš-li se naučiti, jak bys uspořádal dům svůj a moudře řídil rodinu svou, patř jen na Marii. Šestero sester zastává zde nejdůležitější úřady; jest to šestero ctností: nábožnost, přívětivost, pozornost, blahodárnost, horlivost a pravdymilovnost. Sestrou vrátnou jest pravá nábožnost: „Ostříhá srdce,“ praví Písmo (Eccli. 1, 18.), t. j. dává pozor, aby cizinci, t. j. zlé myšlenky, nevnikaly do kláštera, a aby ostatní sestry, totiž dobré myšlenky, ho neopouštěly a se světem netoulaly jako Dina, jež dům otce svého opustila a korunu panenství ztratila. — Přívětivost jest sestrou, jež přijímá cizí příchozí; ochotně vítá hosti a štědře je obsluhuje. Jest sestrou předobrou; sdílí všecko se všemi, raduje se s radujícími a pláče s plačícími, uděluje chudým a podporuje nuzné. — Pozornost a bedlivost jest sestrou ošetřovatelkou nemocných; má totiž útrpnost s nemocnými, vidí-li, jak spolusestry nemocí a bolestí sklíčeny jsou. — Blahodárnost jest však sestrou sklepmistryní; plna jsouc milosrdenství a horlivosti spěchá chodbami klášterními sem a tam a nejl nadarmo chleba svého.

Svou špižírnu má vždycky hojně zásobenou, t. j., v ní jest veškerá milost cesty a pravdy, všechna naděje života a síly. Pečuje o všechny řeholnice, a kdykoliv do špižírny jde, raduje se celý klášter, očekáváje doušek dobrého nápoje. K ní třeba také sestře ošetřovatelce nemocných a sestře z pohostinského pokoje docházeti, jimž ráda a štědře uděluje, říká k nim: „Přistuptež ke mně všickni, kteříž mne žádostivi jste, a ovocem mým nasyťte se!“ — V celém domě panuje dále veliká horlivost, svatá žárlivost, aby jedna nad druhou plněním svých povinností vynikala, a pobízí tak každou sestru k spravedlnosti. Tato horlivost zastává místo podpěvky; odbývá kapitolu s takým klidem, že se sestry nikdy nehaštějí, ani se mezi sebou nehádají. „A bude účinek spravedlnosti pokoj, a užitek spravedlnosti odpočinutí a bezpečnost až na věky,“ praví Písmo (Is. 32, 17.); a s pokojným svědomím odpočívají sestry, podobny jsouce osmeru blahoslavenství. — Převorkou jest konečně pravdymilovnost; v Marii sama pravda věčná. Rozkazuje a dohlíží, aby se zachovávala řehole, bdí pečlivě nad sestrami, napomíná je k horlivé sborové modlitbě, má je ke kázni a k pořádku, povzbuzuje, napomíná, kárá a těší, namáhá se všemožně, aby byl klášter dokonalým. Jak dokonalým byl zajisté klášterní život Marie, když jej řídil ten, jehož zákonem sama pravda jest!

Když proto patřil Šalomoun v duchu na Marii, vznesený obraz každého kláštera, zvolal (pís. 7, 1.): „Co uzříš na Sulamitce, leč houfy vojenské?“, t. j. zastupy panen a sv. andělů, chvály Bohu prozpěvujících? Pannami nazývám všechny její myšlenky, city a žádosti, vždyť byly nejčistější. Tyto odbývaly v ní officium, t. j. zpěv žalmů, modlitbu sborovou, a dva serafíni předzpěvovali antifonu: „Svatý, svatý, svatý jest Pán Bůh zástupův“, a tak vystupoval ze srdce Mariina jako z některého chrámu klášterního neustále sborový zpěv k nebesům. Amen.

14. Maria svatým stánkem.

(Mariale Ernesti, Cap. CXI.)

Přečasto užívá církev o Marii slov knihy Ekleziastika: „Kterýž stvořil mne, odpočinul v stánku mém“

(Eccli. 24, 12.), a sice vhodně; neb tím, že se Syn Boží v lůně jejím vtělil, byla v pravdě příbytkem, svatostánkem toho, jenž ji byl stvořil. „Jak milí jsou stanové tvoji, Hospodine zástupů,“ pěje žalmista (83, 2.) o stánku starozákonním, o stánku úmluvy; čím milejší musí tedy býti Maria, nejsvětější stánek Nového zákona!

Svědění každého člověka může slouiti svatým stánkem, stánkem Božím, a jest milým Hospodinu: „Jak krásní jsou stanové tvoji, o Jakobe, a příbytkové tvoji, o Israeli,“ bylo samému Balámovi, proroku cizinci, zvolati. Krásní jsou stanové Jakobovi, t. j. každé prosté, upřímné srdce lidu věřícího, krásnější a vzácnější jsou příbytkové Jakobovi, každé srdce těch osob, jež Bohu zasvětily život svůj; tito jsou podobni cedrům libanským, oni, stanové Jakobovi, jsou podobni stinným údolím, protože pod ochranou spravedlivých také ostatní pokojně odpočívati mohou. Než při vši jejich kráse nemůžeme jich přirovnati k Marii. „Hospodin miluje brány sionské nade všechny stany Jakobovy,“ ujišťuje Písmo (žalm 86, 2.). Maria jest podivným příbytkem nade všechny jiné, o němž čteme na jiném místě: „Přejdu na místo stánku podivného“ (žalm 41, 5.). Již od věčnosti připravoval se Hospodin ku vyzdvižení stánku tohoto; i byl skutečně podivným, patříme-li, jak byl tajuplně zařízen, jak byl vysvěcen a jaké všeobecné účty požíval.

1. Kdo jest s to vyzkoumati a vylíčiti všechna ona tajemství, jež celé veliké dílo Mojžíšovo, starozákonní stánek úmluvy, obsahoval? Ovšem byl jen stínem Marie, novozákonního stánku úmluvy, než Mojžíš, sluha Boží, postil se čtyřiceti dnů a čtyřiceti nocí, aby hoden byl jej spatřiti a jemu porozuměti. Já bych se již spokojil, kdyby mně jako židům bylo dopřáno okem tělesným patřiti na onen oblak, jenž jako světlo Ducha svatého stánek Boží přikryl; snad bych pak všechno alespoň jako v zrcadle spatřil, všemu porozuměl a všechno uctíval, jak se náleží. Tak ale, kdybych všechny části, celý příslušný nábytek svatého stánku, každou jednotlivou desku a tyč, každý podstavek, každou pokryvku, každý koberec, každou oponu, každou jednotlivou nádobu, každé roucho, každý sloup, každé dvéře a. t. d. k Marii přirovnával, bylo by se mi obávati, že

bych její chválu spíše snížil než zvýšil. Obmezím se tedy pouze na to, že jen o nejdůležitějším promluvím, bych přispíval ku zvelebení krásy a vznešenosti Marie.

Stánek úmluvy čili svatý stánek starozákonní pozůstával ze dvou částí, ze svatyně a velesvatyně, jež byly oponou odděleny. Ve svatyni stál sedmiramenný svícen, stůl s chleby posvátnými a oltář kadidelný, ve velesvatyni byla archa úmluvy. Především můžeme Marii za svatyni pokládati, protože již v lůně mateřském byla posvěcena. Ukrývala v sobě Krista, svícen sedmiramenný, se světlem jeho evangelia a s olejem milostí, jež se nám udělují v sedmeru svátostech, chlebové posvátní jeho učení byli duchovním pokrmem její duši a z jejího srdce vystupoval jako z oltáře vonný kouř modlitby a lásky. — Ze svatyně se přišlo do velesvatyně: Maria, když se stala matkou Boží, byla skutečně a pravdivě velesvatyní. Ukrývala Krista Pána, pravou archu úmluvy se všemi posvátnostmi jako s deskami svědectví, s holí Áronovou a s nádobou obsahující mannu. Jeho kněžskou důstojnost zvěstovala hůl Aronova, jeho zákonodárnou, královskou moc kamenné desky svědectví a jeho moudrost prorockou a učitelskou nádoba s mannou. Nechť dostačí, co jsme řekli o zařízení stánku úmluvy. Čím více všechno ostatní mlčením pomíame, tím podivnější a tajuplnější jest nám ona, již to všechno vyobrazuje.

2. Velkolepým obrazem Marie byl dále stánek úmluvy, pohlížíme-li také na jeho vysvěcení, jímž světskému upotřebení odňat, modlitbou a obřady posvěcen, krví obětní pomazán a Pánu Bohu zasvěcen byl. Pětkrát posvětil Bůh nejvyšší Marii, svatý stánek Nového zákona. Nejprve ji posvětil v lůně mateřském; po druhé, když se narodila; po třetí, když se v ní vtělil Kristus, jeho jednorozený Syn; po čtvrté, když ji pod křížem stojící skropil krví Beránka Božího, a konečně ji vysvětil, když byla na nebe vzata, na abatyši a královnu nebes. Kolikrátkoli toto patero posvěcení oslavujeme, uděluje nám Pán přehojných milostí a odpustků: „Proud řeky obveseluje město Boží; posvěcuje stanu svého Nejvyšší“ (žalm 45, 5.).

3. Maria, svatý stánek Boží, požívá konečně vše-

o b e c n é p o c t y. Hospodin ji ctil, okrášliv ji jako nevěstu ženichovi; andělé ji uctívali, neb dva cherubíni ostříhali archy úmluvy, jež byla jejím obrazem; Israelité ji uctívali alespoň obrazně, protože plni svaté bázně sotva se odvážili na svatý stánek patřiti; Bůh však této pocty žádal, neb se z nich měla Maria naroditi a byla to také asi jedna z oněch příčin, z nichž Bůh svátek stánkův ustanovil a nařídil, aby se sedmého měsíce světil; tím měli také Židé, ovšem nevědomky a jen mlhavě, uctívati Marii, pravý stánek Boží, a sice sedmého *) měsíce, v němž konáme památku jejího narození. Vidouce tedy, jak paní naši již dříve, než se byla narodila, tak ctil Bůh, tak uctívali andělé, a tvrdošíjní nevěřící Židé, čím více máme ji uctívati my, již jsme ji od Krista za svou prostřednici, za svou matku obdrželi! Pamětlivi jsouce tedy, že Bůh našim arciotcům Abrahámovi, Izakovi a Jakobovi a synům israelským ve stanech bydliti dával, pamětlivi jsouce, že Syn Boží, když na zemi jako Pastýř a Spasitel putoval, rozbil stan svůj uprostřed nás a vyvolil Marii za stánek svůj, konejme slavnostně a co nejzbožněji svátek stánkův, jak toho žádá Písmo, abychom vyšli ze svých obyčejných příbytkův, t. j. abychom zanechali hříšných zvyků a světských radovánek, abychom vystoupili na vysokou horu života a tam ovoce Mariina, stromu nejkrásnějšího, účastnými byli. Nosme v rukou ratolesti zelené, t. j. následujme příkladů Svátých: čistoty panen, již nám představují ratolesti vrbové; moudrosti vyznavačů, již značí věnce z listí uvité; síly mučedníků, již znamenají ratolesti palmové; milosrdenství apoštolů, jež znázorňují ratolesti olivové; trpělivosti arciotců, již nám připomínají větve myrtové. Ubýtujme se ve stáncích odříkání a vyznávejme, že zde na zemi pouhými poutníky a cizinci jsme a že očekáváme města, jež na věčných základech vystavěno jest. Slavme takto svátek stánkův aneb slavnost pod zeleným, pamětlivi jsouce také výstražných slov, jimiž Hospodin vyhrožuje všem, již by slavnosti té nekonali: „Nebudou míti více deště (milosti) i stihne jich soužení, jakým Pán všechny poráží národy, již netáhnou, aby slavili svátky stánkův.“ — Amen.

*) Tisri, 7. měsíc u Židů, jest naším zářím a říjnem.

15. Maria archou úmluvy.

(Mariale Ernesti, Cap. CXIV.)

Ve svatém stánku, ve velesvatyni nalézala se drahocenná truhla aneb archa, jež se obyčejně nazývá „archou úmluvy“. Byla obrazem Marie; rozličných pak názvů archy úmluvy můžeme také o Marii vhodně užití. Nazývá se: arca Dei, archou Boží; arca Domini, archou Hospodinovou; arca testamenti, archou závěti čili svědectví; arca foederis, archou úmluvy a arca sanctificationis, archou posvěcení. — Každá duše jest buď archou Boží, aneb archou ďáblovou; Maria byla archou Boží. Byla archou Hospodinovou; neb ačkoli všechny truhly čili skříně v domě některého bohatého hospodáře jemu, jakožto pánu domácnosti, přináležejí, nazývá se přece ona zvláště jeho vlastnictvím, k níž klíč vždycky sám u sebe mívá, v níž své soukromé dopisy a klenoty uschovává. Právě tak jest srdce každého spravedlivého archou Páně, srdce nejblaženější Panny přináleželo Pánu však zúplna, bylo jedině jeho archou, protože ji sobě vyvolil, svými poklady obohatil, sám osobně střežil, ano sám zapečetil: „Polož mne jako pečeť na srdce své!“ dí píseň Šalomounova (8, 6). Byla také archou svědectví aneb závěti, protože ji závětí, když obnažen na kříži pněl, a ona byla jeho jedinkým vlastnictvím, jež mu nemohlo odňato býti, protože ji tam odkázal závětí miláčkovi svému, pročez také poznamenává evangelista velmi příhodně: „A od té hodiny přijal ji učedník k sobě“ (Jan 19, 27), t. j. jako své nabyté vlastnictví. — Podobně jest Maria archou úmluvy mezi Bohem a námi. Spojila nás s Bohem a sice oním zázračným tajemstvím, jež bylo v lůně jejím vykonáno. V této arše Nového zákona jsou uloženy desky, t. j. povinnosti, jimiž jsme se jako smlouvou zavázali, a nádoba s mannou, t. j. dobrodiní, jichž nám opět uděluje Pán. — Maria jest konečně archou posvěcení, protože ji Bůh jako vyvolenou matku Vykupitele dary duchovními, láskou a milostí, přehojně obdařil.

Než zanechejme rozličných pojmenování a zabývejme se jedině archou úmluvy! Můžeme ji čtverým směrem srovnávati a o ní rozjímati: Z jaké hmoty

byla zhotovena, jakou měla podobu, jaký měla účel a jaké důstojnosti požívala?

1. Archa ve svatém stánku byla z neporušitelného, zdravého a krásného pravého dřeva akaciového zhotovena a zlatem nejčistším uvnitř i zevnitř obložena. Maria byla krásná, beze vší poskvrny a neporušitelná, ani plamen žádosti, ani hniloba hříchu, ani červ svědomí nemohly jí porušiti, a celá uvnitř i zevnitř zářila zlatem lásky Boží.

2. Její podobu popisuje Josephus Flavius takto: „Archa úmluvy byla truhlou, pět pídí dlouhou, tři pídě širokou a půl druhého lokte vysokou.“ Má se snad tím naznačiti svatost jejích pěti smyslů, její trojí touha po obnově andělů, po vykoupení pokolení lidského a po obnovení všehomíra a za třetí její andělům a lidem nepochopitelná moc poznávací. — Ku čtyřem úhlům truhly byly čtyři kruhy zlaté přidělány, do nichž byly navlečeny sochory, obložené zlatem, aby na nich archa nošena byla a jež se z kruhů nikdy nevytáhly. Tyto představují nám hlasatele evangelia. S Marií mají býti vždycky spojeni, její slávu mají ve světě vynášeti, jako Maria opět je nosí a jich ochraňuje. — Víko archy úmluvy bylo z nejčistšího zlata; nazývalo se slitovnicí, také místem průpovědným aneb trůnem milostivým. Sem docházel velekněz, by si dobré rady vyprosil, místo toto kropil na slavnost smíření krví obětní. Také k Marii utíkáme se v potřebách svých, v hříších svých, by nám byla dobrou rádkyní a pomocnicí a nás se Synem svým smířila.

3. Archa úmluvy měla za účel, aby nepřátele děsila, modly kácela, pyšné trestala, nevěřící zahanbovala, spravedlivým radost působila, svým dobrodiní udílela, uschovaného ostríhala, v nebezpečenství života ku pomoci přispívala. O pravdě prvního svědčili Filistinští, již ustrašení zvolali: „Běda nám, archa Hospodinova přišla do stanů israelských“ (I. král. 4, 6. 8.); druhé dokazuje další místo (I. král. 5.): Filistinští vnesli archu Hospodinovu do chrámu svého bůžka Dagona. A ráno druhého dne vstavše, našli Dagona ležícího tváří svou na zemi, hlava pak jeho a obě dlaně rukou jeho odražené byly na prahu; že archa měla ostatní účinky, toho jsou důkazem Hospodinem potrestaní Bethsamitští, jež pobil

Hospodin, protože do archy bez uctivosti nahlédali, a Filistinstí raněni morem hlízovým; že svým působila radost, oznamoval radostný křik Israelských, když byla archa do jejich stanů přinesena; že přinášela požehnání, dosvědčuje Obědedom, neb „Hospodin požehnal jemu i všemu domu jeho“ (II. král. 6, 11.); za sedmé bděla archa nad tím, co v ní bylo uloženo; byly to desky svědectví, hůl Áronova a nádoba s mannou; vysvobožovala konečně z nebezpečnosti života, když převedla Israelské Jordánem rozvodněným jako po suché zemi, a vyvedla zachráněné bezpečně do země zaslíbené. — Nemůžeme-li toto všechno doslovně a ve vyšším smyslu říci o Marii? Maria jest postrachem svým nepřítelům, poráží ďábla, pokořuje pyšné, zahanbuje nevěřící, občerstvuje bohabojné, žehná svým věrným, ostříhala desatera přikázání, i bude také dostatečně mocnou, aby nasbouřeni tohoto světa a v hodině smrti naší přivedla do věčné otčiny.

4. Jaké důstojnosti požívá Panna blahoslavená, poznáme z toho, že nařídil Hospodin, aby její obraz starozákonní požíval posvátné úcty. Archa požívala totiž také úcty a takou měli před ní svatou bázeň, že jediný velekněz na ni nepokrytou patřiti směl. Proto tak přísně potrestal Bůh Bethsamitské, že se k ní bez patřičné úcty přiblížili a tohoto rozkazu Božího nedbali. Také kněz Osa zemřel smrtí náhlou, že se opovážlivě archy Boží uchopil. Když tedy žádal Bůh, aby požíval obraz tak veliké a posvátné úcty, čím více přeje sobě zajisté, abychom pravzor sám, totiž Pannu nejblaženější, vroucně a důstojně uctívali! — Zde můžeme také uvést, že, když svatý stánek stržen byl, rozmnožil Šalomoun všechny nádoby chrámové aneb dal nádhernější zhotoviti, archa však zůstala takovou, jakou byla, a jen pro ni bylo všechno hojněji vyzdobeno a okrášleno. Tak měli nad ní ve svatém stánku roztažena křídla pouze dva cherubíni, v chrámě však čtyři, a jen pro ni, aby ji mohl uložit, vystavěl Šalomoun nádherný chrám. Aby byla archa úmluvy co nejdůstojněji uctěna, konal se také velkolepý, vítězoslavný průvod, o němž třetí kniha královská (hl. 8.) vypravuje: „Tehdy shromáždili se všickni starší lidu israelského ke králi Šalomounovi a kněží vzali archu i přenesli archu Hospodinovu i stánek úmluvy

na Sion do chrámu i postavili ji na místo její do vele-svatyně pod křídla cherubínů.“ Tak převedl také Kristus, Šalomoun nebeský, Marii, archu Nového zákona, když byla dokonala život svůj, z vezdejšího pomíjejícího stánku do chrámu věčného; doprovázeli ji svatí andělé, arcioťcové a proroci, pěvec její královský, kněží a celý zástup vyvolených Israelských až na místo její v slávě nebeské, kde pod křídly cherubínů s Kristem Pánem panuje na věky věkův. Amen.

16. **María svícnem zlatým.**

(Mariale Ernesti, Cap. CXVIII.)

V knize Eklesiastikus čteme v kap. XXVI. v. 21.: „Jako slunce, kteréž vychází světu na božském nebi, tak jest krása ženy dobrou ozdobou domu jejího“ a ve verši následujícím: „Svící, kteráž svítí na svícni svatém, jest krása tváři její u věku dospělém.“

Užijeme-li těchto dvou veršů o Marii, chtělo Písmo svaté veršem prvním ukázati, jak nevýslovně předčí naše Paní přeslavná světlem svým všechny hvězdy na obloze nebeské a proto jsme srovnali Marii již v jednom z předešlých rozjímání *) se sluncem; této chvíle chceme však uvažovati, jak skutečně slastiplnou a prospěšnou jest Maria lidem na základě slov verše druhého: „Svící, kteráž svítí na svícni svatém, jest krása tváři její u věku dospělém.“ Představme sobě jen Marii, jak Ježíška pěstuje, a pochopíme ihned, nechceme-li býti slepci, kdo jest svícnem svatým se svící rozžatou. Svící jest Ježíš, Beránek Boží, a „rozžal ji“, jak praví sv. Beda Ctihodný, „onen sám, jenž hliněnou nádobu naší lidské přirozenosti svým Božstvím naplnil.“ Maria jest však svícnem s rozžatou svící, již druhdy starci Simeonovi v chrámě podala, který pak radostně zvolal: „Světlo k zjevení národům a k slávě lidu tvého israelského.“ Abychom sobě tuto událost vděčně připomínali, bereme na slavnost Očišťování Panny Marie čili Hromnic hromničky do rukou svých a neseme je v posvátném průvodě. I naplnila se slova prorokova (Zach. 4, 2.): „Aj, vidím svícen zlatý všecken a lampa

*) Viz rozjímání 4., cyklus I.

jeho na vrchu jeho.“ Maria jest svícнем, Ježíš lampou: „Spasitel jeho jako svíce rozžat bude,“ praví Isaiáš (62, 1.). — Ostatně podává nám verš hořejší dvojí: Maria jest svícнем svaтým, a za druhé, krás a tváři její jest jako u věku dospělém. Uvažujme nyní o obojím.

1. Třetí kniha Královská (7, 49.) vypravuje, že postavil Šalomoun deset svícнů zlatých ve svatyni chrámové. K čemuž poznamenávají vykladatelé: Svícny jsou Svaтí, neb každý, jenž plní horlivě přikázání Boží a očekává jejich zaslíbení, nosí jako zlatý svícen lampu svou. Když tedy každý Světec takového významného porovnání hoden jest, čím více zasluhuje ho Maria, „jež svým slavným životem celému světu svítila“, jak pěje o ní církev. Proč se však nazývá svícнем právě zlatým a svaтým, o tom jsme se již častěji zmínili. — Můžeme však také o nejblaženější Panně užiti slov, jež v II. knize Mojžíšově (25, 31., 32.) o zlatém svícnu ve stánku úmluvy napsána jsou: „Uděláš i svícen kovaný ze zlata nejčistšího, sloupec jeho a pruty, číše a kuličky a lilie z něho vycházející. Šest prutů vycházeti bude z boků jeho: tři s jedné strany, a tři s druhé.“ Svícen tento značí taktéž Marii; sloupcem jest její silná, jedině k Bohu směřující vůle, pročez praví píseň Šalomounova (7, 7.): „Vzrůst tvůj, postava tvá podobna jest palmě.“ Čísemi jsou její smysly, jimiž vždycky Bohu sloužila, kuličkami jsou její ruce, vždycky tak pracovité a pilné; liliiemi značí se její čistota. Pruty, jež ze sloupce vycházely, znamenají dítky Boží, které Pánu věrou a láskou porodila; neb všichni, již zachráněni byli a ještě zachráněni budou, mají také jí, matce Vykupitelově, děkovati za své spasení, a těch jest zajisté počet veliký: „Já jako terebint rozložila jsem ratolesti své, a ratolesti mé (jsou ratolesti) slavné a milostné,“ praví Písmo (Eccli. 24, 22.). V pravdě jest počet jejich veliký, počet totiž Svatých, jimiž Maria světlo světa nosila, z čehož jasně vysvítá, jak užitečnou jest Maria, svícen zlatý, jehož krásu jsme již v dřívějším obdivovali.

2. Krásu Marie líčí ještě více druhá část uvedeného verše: „Krása tváři její je u věku dospělém.“ Který věk sluje dospělým? V životě duchovním jest to skoro

naopak než v životě tělesném, zejména, řekneme-li místo u věku „dospělém“ ve věku „nejšťastnějším“, ve věku nejčistší, nejkrásnější a slastiplné lásky; zdali by pak nebyl dle těla nejšťastnějším věkem věk dítěte, dle ducha však věk nábožného starce? Tak jest na př. hříšník, i kdyby co do věku sebe mladším byl, ve smyslu duchovním přece starým a šedivým. Polepší-li se, zůstává na počátku ještě na prvním stupni znova nabytého štěstí, lásky totiž ještě hodně křehké, pomíjející a kmetské. Nabude-li jeho láska síly větší, dostoupí na vyšší stupeň, jenž se rovná věku od 60 do 50 let. Na třetím stupni jest láska mocná a silná, může obtížnější práce pro Boha vykonávat, i rovná se věku silného, dospělého muže. Pak následuje čtvrtý stupeň, stupeň to vznešené, uvědomělé lásky, jež vším pomíjejícím pohrdá a všechno pošlapává, co nesměruje k Bohu. Jest to mocná, vznešená láska mladého muže. Na pátém stupni se nalézá láska, jež se raduje, veselí a jest bez starostí; na něm se raduje duše přešťastná jedině v Bohu, nepečující o nic, co se vůkol ní děje, i kdyby jedna nehoda stíhala druhou. Rovná se velmi dobře bouřlivému, vášnivému věku jinoha. Následuje stupeň sedmý, jenž se rovná blaženému dětství. Jako novorozeňátko ničeho neví a na nic nepomýšlí, co nazýváme žádostí těla, žádostí očí a pýchou života, a netouží po ničem jiném a nežádá ničeho jiného než prsou mateřských, tak nezná ani ten, jenž stojí na tomto vysokém stupni lásky k Bohu, ničeho jiného než mléka útěchy Boží. Postrádá-li jí duše, stále naříká, jedině po ní toužíc, v ničem jiném útěchy nenalézajíc, ničeho jiného neočekávajíc, ničeho jiného se nenadějíc. Zde na zemi rovná se tento stupeň asi „věku dospělému“ v Písmě svatém; nám ubohým jest stupněm nejvyšším, na němž nalézáme nejdokonalejší blaženost, jež záleží jedině v tom, že milujeme Pána Boha. Jest však ještě vyšší, totiž osmý stupeň, na němž vchází člověk do lůna Božího, a ačkoliv jest ještě pozemšťanem, přece žije celý v Bohu. Tohoto nejvyššího stupně dosáhla Maria; obcovala v nebi, t. j. ačkoliv žila ještě v těle pozemském, obcovala její duše jedině s Bohem, žila z Boha, žila jedině v Bohu, jako dítě v lůně matky své. Tento pak „dospělý věk“ nebyl její smrtí přerušen, nýbrž stal se nepřetržitým, nezměněným věkem „aetas stabilis“, jak

zní v latině, stal se věčností, věčně blaženým životem v nebi.

Tak jest „krása tváři její u věku dospělém“ nejen „jako svíce, kteráž svítí na svícni svatém“, nýbrž i „jako slunce, kteréž vychází světu na božském nebi, dobrou ozdobou domu jejího,“ věčné domoviny. Amen.

17. Maria sloupem.

(Mariale Ernesti, Cap. CXIX.)

Mudrc starozákonní praví (Eccli. 36, 24., 26.): „Krása ženy obveseluje tvář muže svého a uvede člověku žádost nade všecku žádost. Kdo má ženu dobrou, má základ jmění: pomoc podle něho jest i sloup jako odpočinutí.“

Maria obveselila svou nebeskou krásou tvář Hospodínovu a uvedla mu žádost, by jí svého jediného nejmilějšího Syna, Spasitele a Vykupitele světa, daroval, a tento našel v ní opět nejlepší ze všech žen, pomocnici, podobnou sobě, t. j. stvořenou dle Srdce svého. Také Eva měla býti pomocnicí, tak to chtěl sám Pán: „Učiňmež Adamovi pomocnici podobnou jemu.“ Byla mu sice podobna, nebyla mu však pomocnicí, nýbrž svůdnicí, Maria byla naproti tomu druhému Adamovi v pravdě pomocnicí učiněnou dle jeho božského Srdce; byla mu v pravdě sloupem jako odpočinutí, t. j. mocným, pevným sloupem, tak věrnou společnicí, že jí mohl důvěřovati a v ní odpočinutí nalézti.

Byla mu pomocnicí již tehda, když své dílo vykupitelské započal a se v ní vtělil: dala „Slovu“ věčnému tělo ze svého těla, kosti ze svých kostí, kdežto Bůh Ježíši Kristu duši dal. Právě tak trpěla zároveň s ním při jeho umučení. Když šel Kristus Pán na smrt a šlapal sám čerčen krvavý, ohlédnul se, zdali by mu kdo pomohl, a ejhle, nebylo tu nikoho, neb jeho učedníci opustili ho; zdáli se býti sloupy, než — padli a uprchli. Pouze Maria, sv. Janem vedená, neopustila ho. Maria stála jako sloup, stála zpříma vedle jiného sloupu, sloupu kříže. Vizte dva nejprvnější a nejvzácnější sloupy církve, kříž a Marii, jež se podobají oněm dvěma mohutným, uměle zhotoveným sloupům Jachin a Boas, které Šalomoun u síně chrámové postavil, by hlásaly moc a pomoc Boží!

Maria byla tedy v pravdě sloupem; měla nebe-
tyčnou víru, pohlížejíc vzhůru těšila se nadějí, měla
hluboko zakořeněnou lásku, upřímně smýšlela, byla v
životě svém nade všechny povýšena, podporovala a no-
sila všechno mocí a vytrvalostí svou. Zasluguje skutečně
jména: „silné silných“, protože na onu sobotu (bílou)
samojediná celou církev nesla a podporovala, když se
ostatní sloupy zřítily; a jako jest Synu jejímu neděle
na památku jeho slavného vzkříšení zasvěcena, tak jest
jí vším právem zasvěcena sobota, ve kterou stálost svou
osvědčila.

Byla také sloupem jako odpočinutí, jak dí
Písmo. Jako Stvořitel, když byl stvořil všecko v šesti
dnech, sedmého dne odpočíval, tak byl také božskému
Spasiteli, když ve Svatém týdnu své utrpení dokonál
(neb na večer Velikého pátku započal již sváteční den
sobotní), tento sloup jako odpočinutí, t. j. když šňali
Pána Ježíše s kříže, položili Jej sedmibolestné Matce
Boží mrtvého na klín.

Nazýváme-li Marii „Pannou panen“, můžeme ji po-
dobně nazývat „sloupem sloupů“, rozumíme-li sloupy
blahoslavených. Čteme v knize Přísloví (9, 1.):
„Moudrost vystavěla si dům, vytesavši sloupů sedm,“
t. j. zřídila sedmero druhů sloupů, jimiž jest sedmero
kůrů blahoslavených. Vidíme zde okem duchovním sloupy
stříbrné, t. j. svaté anděly, již září a se skvějí,
Boha ustavičně velebíce: „Sloupy její udělal stříbrné,“
praví Písmo (pís. Šalom. 3, 10.). Podobně nalézá se zde,
jak čteme v starozákonní knize Ekleziastikus (26, 23.),
sloupoví zlaté na podstavcích stříbrných; jsou to a p o-
š t o l o v é, vzdělání a utvrzení na základě víry prorokův,
o nichžto žalmista (74, 4.) ujišťuje: „Já upevním sloupy
její.“ Jsou zde také sloupy železné, neohrožení totiž
a nepřemožitelní mučedníci; jednomu z nich, Jere-
miášovi, řekl Hospodin (1, 18. 19.): „Já dal jsem tě dnes
za sloup železný a za zeď měděnou. I bojovati budou
proti tobě, ale nepřemohou.“ Jsou zde ještě sloupy mě-
d ě n é, vyznavači totiž a učitelé církevní, a sloupy d ř e-
v ě n é, a sice ze dřeva cedrového, jaké byly v domě
Šalomounově, a ze dřeva sethim, jaké byly ve švatyni;
obojími značí se čistota panen. Jest zde konečně ještě
jeden sloup, jemuž není rovného a jenž nad všechny

ostatní vyniká krásou, výškou a užitečností, jest to sloup ohnivý a oblakový, Maria totiž, ohnivý, planoucí láskou k Bohu, a oblakový, planoucí láskou k bližnímu.

Jak prokázal Bůh Israelským, již po východu z Egypta na poušti bloudili, sloupem oblakovým patero velikých dobrodiní, tak uštěďruje Pán Bůh Marii patera velikých milostí také nám, již z království hříchů vysvobozeni na této zemi putujeme. Oním sloupem vodil totiž Hospodin Israelské, poučoval je a ochraňoval je, učinil je národem slavným a přebýval uprostřed nich. „Hospodin pak,“ praví Písmo, „předcházel je, aby jim ukázal cestu, přes den v sloupu oblakovém, a přes noc v sloupu ohnivém“ (Exod. 13, 21.). Sloupem tímto ukazoval jim Bůh, kam a jakým směrem měli jíti, kde měli zastaviti a kdy měli dále táhnouti. Tutéž péči a dobrotivost prokazuje přeslavná Panna také služebníkům svým, takže mohou s knihou Moudrosti (7, 12.) radostně zvolati: „A veselil jsem se ze všech věcí: nebo předcházela mne moudrost ta.“ Ze sloupů oblakového mluvil Hospodin k Israelským, v okamžiku největšího nebezpečí sestoupil mezi ně a Egyptany, svým poskytoval světla a nepřátele pokrýval tmou, takže nemohli po celou noc Israelské přepadnouti, potopil vojsko Faraonovo na úsvitě, povznesl Israelské nad jejich nepřátele a přebýval na poušti v oblaku uprostřed svého národa. Nám křesťanům jest Maria sloupem oblakovým; Marii uděluje nám křesťanům Bůh náš přehojných dobrodiní; Marii doprovází nás Pán; Marii, nejsvětější Matkou svou, poučuje a ochraňuje nás; Marii povznáší a oslavuje národ křesťanský a v ní se vtělil přebýval mezi námi.

Proto má také vznešená Matka Boží patero příjmení: Nazývá se hvězdou mořskou, protože nás tímto životem jako bouří mořskou převádí a zachraňuje; jako naše učitelka a náš skvělý vzor sluje osvěcující; protože přemohla pekelného Faraona a ponořila ho do věčné hořkosti, nás však ochraňuje a šťastně převádí, zve hořkým mořem; protože své ctitele povznáší a oslavuje, nazývá se již v syrštině Paní, a protože v ní přebýval věčný milovník duší, Ježíš Kristus, když se byl vtělil, nazývá se mořem milého. A jako nezanechává loď po sobě v moři žádných stop, tak zů-

stala také Maria, moře milého, neporušenou. „Skrze moře, o Pane, (byla) cestá tvá,“ pje žalmista (76, 20.), „a stezky tvé skrze vody mnohé: avšak šlepějí tvých nebylo znáti“ ani zlým duchům, neb Maria byla pannou před porodem i po porodu svého božského Syna, Ježíše Krista. Amen.

18. Maria se nazývá matkou.

(Mariale Ernesti, Cap. CXXII.)

Vznešené, sladké jméno „matky“ předpokládá plodnost, obsahuje lásku, vyjadřuje důstojnost a vyžaduje úcty.

1. Jednajíce o plodnosti, vezme, že může mateřství trojí býti: tělesné nebo přirozené, zákonné nebo legální a duchovní. Vzhledem na první jest Maria matkou Ježíše Krista, vzhledem na obojí ostatní jest matkou naší.

Jest předně duchovní příbuzenství, následovně i duchovní mateřství. Na toto činí sv. Pavel nárok u Korintských, jimž píše v I. listě svém (4, 15.): „Nebo v Kristu Ježíši skrze evangelium já jsem vás zplodil.“ Než netoliko zvěstováním evangelia, nýbrž také udělováním sv. svátostí povstává duchovní příbuzenství. A jako se ten, jenž křtí, stává otcem duchovním toho, jenž touto svátostí nabyt milosti posvěcující, jížto se duchovně znovu zrodil, tak se nazývá Maria právě naší matkou duchovní, ježto se jejím přispěním znovu rodíme k životu v milosti; vždyť o ní čteme: „Ve mně jest všechna naděje pravého života.“ Že tomu tak jest, dosvědčuje nám sv. Jan Křtitel. Když svatá Alžběta, matka jeho, pozdravení Mariino uslyšela, zplesal v jejím životě naplněn jsa Duchem svatým, t. j. byl očištěn v tomže okamžiku od hříchu dědičného a znovu zrozen k životu v milosti. Z té příčiny nazývá se také matkou darů nebeských, protože nám jako naše mocná prostřednice tak hojných darů nebeských vyprošuje. „Spolu pak s ní přišlo mi všechno dobré a nesčíslná čest skrze ruce její, ač jsem nevěděl, že všech věcí jest matkou,“ praví kniha Moudrosti (7, 11., 12.). Proto vzýváme ji tak často jako matku milosti a matku milosrdenství.

Také vzhledem na zákonní čili legální příbuzenství jest Maria matkou naší. Jak druhdy egyptská dcera královská malého plačícího Mojžíše od smrti utopením zachránila, ošetřovati a vychovati dala a za vlastního syna přijala čili sobě přisvojila, tak se ujímá také Maria, dcera Krále nebeského, milostivě každého kajníka, jenž hříchů svých oplakává, ji o pomoc vyzývá, a činí ho svým přisvojencem. Dle zeměpanských zákonů má žena právo dítě si přisvojiti, Maria obdržela však od Pána netoliko právo, nýbrž i nařízení, aby si nás jako dítky přisvojila, nařízení totiž jeho poslední vůlí: „Ejhle syn tvůj, synu, ejhle matka tvá.“ Aby se však nikdo nedomníval, že se slova ta týkají pouze osoby sv. Jana, připojuje se ihned: „A od té hodiny přijal ji „učedník“ k sobě.“ Nepraví se: Přijal ji „sv. Jan“ k sobě, protože bylo jméno sv. Jana jménem vlastním jisté určité osoby, nýbrž: Přijal ji „učedník“ k sobě, kteréžto slovo jako jméno druhové se hodí každému člověku, jenž jest učedníkem Ježíše Krista, následovně též i nám.

Maria jest konečně matkou Ježíše Krista, a sice Jeho pravou, vlastní matkou. Praví sv. Pavel (Gal. 4, 4.): „Když ale přišla plnost času, poslal Bůh Syna svého, učiněného z ženy.“ Plnost času přišla, když měla lidská přirozenost opět účastenství míti na božské přirozenosti, když plnost Božství v Kristu vtěleně přebývati měla. Tu poslal Otec Syna svého jednorozeného, by přijal tělo lidské a duši lidskou a spojil tak božskou a lidskou přirozenost v jedné osobě. To se pak stalo v lůně ženy „factum ex muliere,“ praví sv. Pavel, „učiněného z ženy“. Událost tato jest tajemstvím vtělení Syna Božího a sluje po latinsky „incarnatio“. Připisuje se obzvláště Duchu sv., protože jest Duchem lásky Boží, jež se zde zvláště zjevila, protože jest dále Duchem milosti, neb toliko z milosti a ze slitování, nikoliv však pro lidské zásluhy, sestoupil Syn Boží na tento svět, a protože Písmo sv. (Mat. 1, 20.) učí výslovně: „Což v ní zrozeno jest, z Ducha svatého jest.“ Maria počala Syna Božího z Ducha sv., ne z jeho podstaty, nýbrž jedině pouhým duchovním působením jeho všemohoucnosti. Čtverým způsobem mohl Bůh člověka učiniti a ho také učinil: Buď mužem a ženou, jak se obyčejně děje, aneb bez muže a bez ženy, jak stvořil Adama,

aneb z muže bez ženy, jak Evu učinil, aneb z ženy bez muže, jak se to stalo jedině při vtělení Ježíše Krista. Poněvadž pak tento účinek Ducha sv. nebyl nikterak skutkem přírody jako při obyčejném zplození, když otec zplodil syna, nýbrž dílem všemocné a pouze duchovní lásky, nenazývá se také Duch sv. otcem Ježíše Krista; říkáme totiž krátce: „Jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny.“ Kdežto jest tedy Duch sv. původcem zázračného početí, nikoliv však otcem Ježíše Krista, není naopak Maria původkyní, nýbrž jest pravou a vlastní matkou Ježíšovou, ano skoro bych řekl, že jest ještě více než Jeho matkou, že jest také Jeho otcem. Snad se proto také nenazýval Kristus Pán nikdy synem ženy aneb paní, kdežto se tak často a vždycky nazýval „filius hominis“, t. j. synem člověka.

2. Jméno matky jest jménem l á s k y. Na lásku mateřskou odvolával se druhdy Šalomoun, když mu bylo rozhodnouti, které ze dvou žen by živé dítě prisouditi měl. „Dejte této dítě to živé, a nezabíjejte ho, nebo tato jest matka jeho“ (III. král. 3, 27.). Sám Bůh odvolával se na tuto nevýslovnou lásku, aby dokázal Israelským, jak ji miloval. „Zdaliž se může zapomenouti žena nad nemluvnátkem svým, aby se neslitovala nad synem života svého? A byť ona se zapomenula, já však nezapomenu se nad tebou“ (Is. 49, 15.). Když však každá matka miluje, lepší pak matka více miluje a nejlepší matka nejvíce miluje, následuje z toho zřejmě, že Maria, ze všech matek nejlepší, nás nejvíce a nejněžněji miluje.

3. Jméno matky jest jménem vysoké d ů s t o j n o s t i. Nazýváme-li Marii paní, vyjadřujeme tím vysokou důstojnost, nazýváme-li ji královnou, naznačujeme tím ještě vyšší důstojnost, nazýváme-li ji matkou Kristovou, vyjadřujeme tím nejvyšší důstojnost, jaká vůbec možná jest. Druhdy přišla Betsabé, matka králova, ku svému synu Šalomounovi, aby s ním mluvila. I povstal král (a šel jí) vstříc, a pokloniv se jí, posadil se na stolicí své; postavena jest také stolice matce králově, a posadila se po pravici jeho (III. král. 2, 19.). Tak vyznamenal Šalomoun matku svou pro její důstojnost. Vyznamenání toto však zmizí, srovnáme-li je s jedinkým krátkým místem sv. Lukáše (2, 51.): „A byl poddán jim.“

Syn Boží byl poddán matce své a pěstounovi svému! Může-li Maria ještě vyšší důstojnosti požívat?

4. Důstojnosti přísluší patřičná úcta; proto vyžaduje jméno matky tak veliké úcty, že dal sám Bůh veliké přikázání: „Cti otce svého i matku svou“ (II. Mojž. 20, 12.)! Syn Boží je věrně zachovával, ctil a miloval matku svou až do smrti své, kdy zvolal: „Ženo, ejhle syn tvůj,“ jako by říci chtěl: Ejhle, jak trpí Syn tvůj též z lásky k tobě a jak rád by trpěl ještě více, kdyby bylo potřebí, — kdy ještě o ni pečoval: „Synu, ejhle matka tvá.“

Cti i ty, milý křesťane, Marii, matku svou. Každodenně volej k ní: „Ukaž, že jsi matkou mou!“ Miluj a uctívej ji, neb dí Písmo (Eccli. 3, 5.): „Kdo ctí matku svou, jest jako ten, kdo shromažďuje poklady.“ Amen.

19. Maria jedinou dokonalou.

(Mariale Ernesti, Cap. CXXIII., CXXIV.)

V písni Šalomounově (6, 7. 8.) pěje ženich o nevěstě takto: „Šedesáte jest královen a osmdesáte ženin, a mladíc není počtu. Jediná ale jest holubice má, dokonalá má, jedinká matky své, vyvolená rodičky své.“ Užijeme-li těchto slov o Marii, bylo by jimi řečeno: Ačkoliv jest andělů nesčíslně mnoho a svatých a nábožných duší jest bez počtu, jest o n a t o l i k o j e d i n o u, d o k o n a l o u, v y v o l e n o u, jižto Bůh láskou svou ze všech tvorů nejvýše vyznamenal.

1. Maria jest „jedinou“. Milostí Boží panoval v ní nejdokonalejší soulad, nebyla rozdělena. Bůh jí byl středem všeho myšlení; všechny její tužby a city směřovaly společně k jedinému, čeho potřebí; duše její i tělo, rozum i smysly shodovaly se úplně a byly uspořádány co nejdokonaleji; žádost očí, žádost těla a pýcha života nemohly jí nikterak rozladiti, o duševní klid připravit a zmásti; jejího souladu rozervati, jí rozdvojiti. My všichni sloužíme více neb méně rozděleně z části Bohu a z části světu, milujeme z části Boha, z části svůdnictví světa, vnitřního a zevnějšího nepřítele, toužíme z části po ctnosti, z části po hříchu. Maria nebyla rozdělena: „Mluvíme-li o hříchu,“ dí sv. Augustin, „nemá se o Marii činiti ani nejmenší zmínky,“ nikdy

se neodvrátila hříchem od Boha; jest jedinou, jedinkou bez poskvrny. Proto patřil na ni také neskonale Bůh, a našel v ní obzvláštní zalíbení své. „Ranila jsi srdce mé, sestro má, choti! Ranila jsi srdce mé jedním (vzezřením) očí svých a jedním vlasem šíje“ (pís. Šalom. 4, 9.), t. j. svou vnitřní krásou a shodou, souladem všech svých myšlenek, tužeb, žádostí, slov a skutků, jež směřovaly jediné ke mně.

Proto byla také jedno s Bohem. „Kdo se přidrží Pána, jest jeden duch (s ním)“ (I. Kor. 6, 17.). Kdo si vyvolil Boha a ho miluje, jest s ním jedno, jest s ním spojen; čím větší láska, tím užší spojení, kde panuje nejvroucnější láska, tam jest také nejupřímnější spojení. Jak velikou cenu má toto „jedno s Bohem býti,“ učil Kristus Pán nejen slovem, nýbrž i příkladem. Než vyšel na horu Olivetskou, po poslední večeři, když se byl se svými učedníky slavně rozloučil, pozdvihl rukou svých k Otci a prosil za ně, by byli jedno: „Prosím, Otče, aby všickni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli, aby dokonání byli v jedno.“ (Jan 17, 21. 23.). Maria jest však vyvýšena nad apoštoly a její sjednocení s Bohem jest vroucnější než učedníků Ježíšových; duše Mariina byla tak vroucně s Bohem sjednocena, že se s ním i tělo její spojilo. Vždyť jest tělo Kristovo, jak dí sv. Augustin, tělem Marie. „Budou dva v jednom těle,“ Ježíš v lůně Marie; proto mohla také říci k Ježíškovi: „Máš kosti z mých kostí a tělo z mého těla.“ Tak byla Maria nejen duší, nýbrž také tělem jedno s Bohem, jak panoval i v ní nejdokonalější soulad.

Z toho, že byla Maria s Bohem, dobrem nejvyšším, nejvroucněji spojena, následuje, že se na ni vylil proud milosti a dobra a ji povýšil nade všechny tvory jako jedinou, kterýžto proud vyleje se i na nás, budeme-li jen chtít, tak že jest Maria i církvi bojující jedinou matkou milosti.

2. Jediná jest mou dokonalou. Dokonalost jest dvojí; jedna záleží v milosti, druhá v oslavení. Obě mají více stupňů. Jedni nastupují teprve pomocí milosti cestu dokonalosti, jiní na ní již pokročili, a opět jiní dokonalosti již dosáhli. Každému stupni jest vykázán zvláštní výkon, a na každém stupni možno do

jisté míry dojít dokonalosti. Od začátečníka se žádá, by byl především poslušen zákona Božího, i bude prvním jeho úkolem, by podrobil tělo duchu a konal zároveň některé dobré skutky na začátku svého čtnostného života. Na druhém stupni dokonalosti přibližuje se duše již více k Bohu, odloučivši se od věcí pozemských zabývá se již více Bohem a jeho zjevením; její dokonalost záleží v modlitbě, v rozjímání a v ctnostném životě. Na třetím stupni spojuje se duše co nejvroucněji s Bohem, v němž nalézá tělo i duše pravého pokoje. Člověk chce jen to, co chce Bůh, ano člověk pokročil již tak daleko, že nemůže ani ničeho jiného chtít, než co chce Bůh. A v tom právě záleží pravá dokonalost, pravá moudrost, jež všechny ctnosti v míře nejvyšší obsahuje. Dokonalým jest vlastně ten, jemuž neschází ničeho a jenž ani nepotřebuje ničeho. Nám bídným hříšníkům jest každé naší dokonalosti jakási nedokonalost přimíšena, tak že jest nám se sv. Pavlem (k Phil. 3, 12.) vyznati: „Ne že bych již dosáhl, anebo dokonalým byl, ale běžím, zdali bych nějakým způsobem uchvátil.“ Jedna však již uchvátila a dosáhla, byla v pravém smyslu v každém ohledu dokonalou, byla vůbec prosta veškeré nedokonalosti. Kdosi se tázal, zdali jest Maria tak dokonalou, že by žádný pouhý tvor nemohl býti dokonalejším, než jest ona. Odpovídáme mu: jací tvorové nyní jsou, nemohou přijati vyšší dokonalosti než Maria, již anděl jako milosti plnou pozdravil. Jen Bůh by to mohl učiniti, kdyby jiné tvory stvořil. Proto dí právě sv. Anselm: „Když se ustanovil Bůh Otec na tom, že svým jediným Synem, jehož podstatně sobě rovného jako sebe samého miloval, obdaří Marii takovým způsobem, by podstatně tím samým jediným společným Synem Boha Otce a Panny byl, pak se slušelo, by vynikala tato Panna tak dokonalou čistotou, jakou sobě kromě u Boha nemůžeme u nikoho jiného představit.“ Bůh nemůže však ničeho nepřislušného učiniti. Bylo tedy nevyhnutelné, by byla Maria tak čistou a dokonalou, že sobě větší dokonalosti u pouhých lidí ani představit nemůžeme.

Kdo dosáhnul dokonalosti milostí, dosáhne i dokonalosti oslavením. Maria ho došla; požívá totiž nejdokonalejší blaženosti. „Správně,“ praví sv. Bernard, „představujeme sobě Marii přioděnu sluncem, protože

byla do nejhlubších tajemství více zasvěcena, než to pojmuti můžeme. Pokud to tvorů (bez hypostatického spojení) možno, zdá se, že byla ponořena do světla nepřístupného.“ Je-li oslavení Marie dokonalé, pak je oslavena celá přirozenost a bytost Mariina, totiž její duše i tělo. Nám nastane toto oslavení teprv v den poslední, ve který se duše s naším tělem opět spojí a oboje oslaveno bude. Marii by však na jejím oslavení a na její dokonalosti ještě mnoho scházelo, kdyby nebylo již také její tělo oslaveno. Pevně věřím, že i tělo Panny Marie již oslaveno jest, pje církev sv. vším právem na slavnost jejího Nanebevzetí *): „Blahoslavená jsi, Panno, Matko Boží Maria, že jsi Pánu uvěřila; d o k o n á n o jest v tobě, co tobě bylo pověřeno od Pána. Ejhle, vyvýšena jsi nad kůry andělské v království nebeském. Amen.

20. Maria královnou.

(Mariale Ernesti, Cap. CXXVI.)

Ve verši desátém žalmu 44. čteme: „Stojí královna tobě po pravici v oděvu pozlaceném, ozdobena rozličnobarevným rouchem.“ Žalm tento modlíváme se o svátcích marianských, poněvadž předpovídá prorocky nejen o církvi, nýbrž i o Marii; verš uvedený však podává nám vzhledem na její důstojnost hodně názorně pět myšlenek, jestliže jeho jednotlivé částky dobře uvážíme: stojí — královna — tobě po pravici — v oděvu pozlaceném — ozdobena rozličnobarevným rouchem.

1. Jak se o Kristu, Pánu našem, praví, že sedí na pravici Otce na základě Písma sv. (Žalm. 109, 1.): „Řekni Hospodin ku Pánu mému: sed' na pravici mé“, a jak čteme opět na jiném místě (Skut. ap. 7, 55): „Aj! vidím nebesa otevřena a Syna člověka stojícího na pravici Boží,“ tak vypravuje také Starý zákon o královnách, obrazech Marie, že buď seděly buď stály; v evangeliu však čteme: „Stála pak blízko kříže Ježíšova

*) V roce 1900 bylo v Čechách 203 chrámů zasvěcených Nanebevzetí blah. Panny Marie, které první místo mezi tituly a patrony chrámů zaujímal.

matka jeho“ (Jan 19, 25.). Zněním prvním se naznačuje, jak požívá Maria v slávě nebeské věčného pokoje a věčné blaženosti a trůní po boku Syna svého; ze znění druhého seznáváme, že měla účastenství na nevýslovně láskyplné oběti Syna svého, že stála totiž pod křížem, když dokonával na kříži Spasitel. Nikdo z pozemšťanů nespatriil větší lásky na zemi, než byla ta, již nám ukázali oba, Ježíš a Maria, když pro naši spásu tam na Golgotě společně stáli, On na kříži, ona pak blízko kříže. A pohlédneme-li do nebe, ani tam nemůžeme sobě představit větší lásky, než jest ta, již osvědčují oni oba společně stojíce před Otcem, aby se zastali nás hříšníků, On jako věčný velekněz, ona jako jeho a naše matka. Proto praví překrásně sv. Bernard: „O člověče, ty máš bezpečný průvod a přístup k Pánu, kde Syna před Otcem a Syna před matkou nalézáš; Syn ukazuje Otcí svůj bok a své rány, a matka Synu srdce své a prsa svá; nemůžeš býti odmítnut, kde ti tak mnoho důkazů lásky napomáhá.“

2. Stojí „královna“. Jedinké slovo „královna“ dosvědčuje nám vznešenost a důstojnost Marie. Ačkoliv jest dle písne Šalomounovy královen a ženin tak mnoho, ačkoliv sloužilo při dvoře Šalomounově mladice na sta, ačkoliv se přiváděly králi Asvérovi panny z krajin všech, byla přece jediná toliko holubicí, dokonalou, vyvolenou, jediné toliko ze všech vystavěl Šalomoun nádherný dům, jaký měl sám, jediná toliko byla chudá, cizí panna, jež se Asvérovi zalíbila — a jediná toliko byla z pozemšťanek všech, jež našla milost u neskončeně Vznešeného, již korunoval Bůh a ustanovil místo Evy za královnu; touto jedinou byla Maria. Byť i kůrů nebeských bylo sebe více, andělů bez počtu a svatých duší na tisíce, kteří s Bohem již vládou a ještě vládnouti budou, přece jediná toliko jest „královnou“, t. j. královnou královen, Maria, již jako svou panovnici všechny ostatní královny „viděly, chválily a jako nejblaženější velebily“. Jak se mohl Hospodin před vtělením Syna svého nazývati A b r a m, t. j. o t c e m, po vtělení však Krista Pána A b r a h a m, t. j. o t c e m m n o h ý c h n á r o d ů, a jak se jméno S a r a i, k n ě ž n a m á, kněžna mé rodiny, když byla Isáka porodila, přeměnilo v S a r a, t. j. k n ě ž n a v ů b e c, kněžna totiž všech

národů, tak se stala i Maria, kněžna domu Davidova, když byla Krista Pána porodila, kněžnou světa celého, tedy kněžnou kněžen, královnou královen.

3. Čteme pak dále: „Stojí královna tobě po pravici.“ Těmito slovy rozumí se kromě vznešené důstojnosti též požívání nejvyšších dober nebeských, jakými jest přítomnost Boží, patření na slávu Boží a požívání lásky Boží. Jak Maria ode dne svého slavného Nanebevzetí trojích těchto dober požívala, spatříme na třech královnách, jež nám Starý zákon předvádí. Když přišla Betsabé, matka králova, k Šalomounovi, povstal a šel jí vstříc, i byla postavena stolice matce jeho i posadila se po pravici jeho (III. král. 2, 19.). Tak šel také Šalomoun nebeský v onen den vstříc Marii, matce své, jež požívala po boku jeho nevýslovné blaženosti, naleznuvši pokoj v přítomnosti Boží. — Královna ze Sábý přijela do Jerusalema s komonstvem velikým a mnohými poklady, aby spatřila Šalomouna a slyšela moudrost jeho; a když jí ukázal Šalomoun všechnu slávu svou a ji poučoval o všem, co měl v srdci svém, tu „neměla více ducha“ (III. král. 10.). Tak byla také Maria celá vyjevená a všecek její rozum pozemský nemohl toho pojmouti, když při svém nanebevzetí Boha, jeho velebnost a slávu poznávati a vystihnouti se snažila. — A jak konečně král Asvér Estheru více a vroucněji miloval než všechny ženy ostatní, tak počala také Maria v den svého povýšení lásky Krále nebeského co nejdokonaleji požívati. Byla jí, jako Estheře, koruna královská na hlavu vstavěna, byla korunována za královnu nebes.

4. „V oděvu pozlaceném“, praví se dále, stojí královna tobě po pravici. Tím se má vyobraziti oslavení a krása Marie. Ostatní Svaté vynáší Písmo sv. slovy (Zjev. 3, 4.): „Choditi budou se mnou v rouše bílém, nebo jsou toho hodni“; o Marii se však praví: „V oděvu pozlaceném.“ Jak mnohem vzácnější jest zlato než stříbro, tak předčí Maria Svaté krásou a skvělostí. Proč září tak nevýslovně jasně? Maria jest pohroužena do „světla nepřístupného“ (I. Tim. 6, 16.), jak dalece to tvorů (bez hypostatického spojení) možno. Svítila jako slunce ohnivé a zářila celá jasným světlem jako Spasitel na hoře, kde „se tvář jeho skvěla jako slunce a oděv jeho

byl bílý jako sníh“. Slovy „v oděvu pozlaceném“ naznačuje se tedy dvojí proměnění těla: vnitřní, které jest vlastní tělu oslavenému, a zevnější, které pochází z věčného světla, jímž celé tělo oslavené září.

5. Posledním připojením: „ozdobena rozličnobarevným rouchem“, má se naznačiti, co bylo Marii k jejímu oslavení v nebi ještě více přidáno, veškerá totiž blaženost, veškerý lesk, veškerá radost, již požívá nejblaženější Panna ještě kromě patření na Boha, a sice předně jako odměny za své zásluhy a za druhé následkem nejvroucnějšího účastenství, jaké má Maria na oslavení ostatních nebešťanů. Tyto přídávky k jejímu oslavení naznačují se rozličnobarevným rouchem nejen pro rozdílnost dobrých skutků, ctností a zásluh, jež přinášejí ovšem také rozdílnou odměnu, nýbrž také pro rozdílné oslavení jednotlivých andělů a Svatých, jež z nich přechází na Marii a zvyšuje tak její vlastní oslavení.

Kéž by nám Maria vyžádala, „aby ono neskonale světlo oslavení také nám vzešlo“ (Eccli. 24, 6.), a my kdysi spatřili, co nám žalmista zvěstuje: „Stojí královna na tobě po pravici v oděvu pozlaceném, ozdobena rozličnobarevným rouchem.“ Amen.

21. Maria naší paní.

(Mariale Ernesti, Cap. CXXVII.)

Jest více důvodů, z nichž nazýváme Marii „naší paní“ aneb, jak se říkávalo, „naší milou Paní“.

1. Jméno Maria jest tak krásným, divuplným a tajemným jménem, že učenci v pokladech rozličných řečí neustále pátrají, jak by jméno to nově vykládali, a ačkoliv jest takých výkladů již mnoho, nevystihuje žádný z nich úplného obsahu tohoto přeslaského jména.*) Tak znamená dle některých Maria „moře hořkosti“, a jestliže povážíme všechna utrpení, jimiž toto srdce nevinné bylo navštíveno, právě ji takto nazýváme a pro-

*) Dosud podali učenci 67 výkladů tohoto jména; nejvhodnějšími byly by dle hebrejštiny „dobře vypadající, dobře se mající, líbezná neb spanilá“ a dle egyptštiny (i podobá se pravdě, že jest jméno to původně egyptské) „přemilá“. — (Dictionaire de la Bible par Vigouroux, tom. IV., 775, 776.)

roctví Jeremiášova (Pláč Jer. 2, 13.) o ní užíváme: „Veliké jest jako moře potření tvé.“ Jméno Maria vykládá se také: „moře milujícího“, a výklad ten sluší jí taktéž výborně, neb Maria milovala Boha zúplna, a počavši Syna Božího, byla velmořem milování. Taktéž výklad „osvícená“ jest příhodný, poněvadž byla nejblaženější Panna, když ji byl Duch sv. zastínil a Ježíš Kristus se v ní vtělil, do nejhlubších tajemství Božích, zvláště pak týkajících se vykoupení člověčenstva, zasvěcena. Podobně, patříme-li na povýšení Mariino, jak předčí i kůry andělské jako „cedr na Libanu“ (Eccli. 24, 17.), jest výklad jejího jména: „povýšená“, velmi významný. Jiní vykládají jméno toto: „zářivá“, „osvěcující“, „hvězda mořská“, „spása hříšníkův“ a „paní neb vládkyně“; každý takový výklad jí výborně přísluší. Maria září jako jitřenka, vycházející před sluncem spravedlnosti, sama osvícena svítí také jiným, jest plavcům na rozvlněném moři spasnou hvězdou mořskou, přináší bídým hříšníkům spásu a záchranu, všem pak byla dána za paní, za naši milou paní.

2. „Velikomočný jest Hospodin náš,“ dí Isaiáš (33, 21.), „velikomočná jest paní naše,“ můžeme radostně k tomu přidati, neb sám veliký Bůh israelský, Ježíš Kristus, Pán andělů a lidí, nazýval ji svou matkou a uznával ji za svou velitelku. Dobré dítky, dobří synové, ať přináležejí kterémukoliv stavu šlechtěnému, ať se vyznamenávají jakoukoliv důstojností vznešenou, kolikrátkoli vyslovují slovo „matka“, chtějí tím také říci tolik co „velitelka“. Syn však nejlepší a nejvyšší, náš Pán Ježíš, zůstal zajisté věrným zvyku tomuto všeobecnému a dávnému; dle zvyku a ze slušnosti, z nevýslovné lásky a oddanosti své nestyděl se ji uznati za svou mateřskou velitelku, jak se nestyděl nás nazvati svými bratřími. *) Jisté zbožné osobě zjevil se druhdy vícekráte Ježíšek; obávajíc se, že by to byl snad klam, otázala se ho, zdali zná nejblaženější Pannu Marii. Načež odpověděl celý utěšený: „Jak bych jí neznal! Vždyť jest mou matkou, mou paní, mou přítelkyní.“ Nazývá-

*) Dle evangelia nazýval Kristus Pán Marii „γυνή-paní“, ne jakoby to znamenalo tolik co „žena“, nikoliv, nýbrž tolik co „paní“, „vládkyně“.

me-li Marii paní naší, často ani nemyslíme, co velikého a podivného slovem tím pravíme. Až ji však jednou spatříme, budeme jí také podobni a seznáme, jaká jest. ve vsí své důstojnosti jako paní. Zde na zemi můžeme se jen z části pokoušeti o to, bychom uvažovali, jakou mocí tato požehnaná paní vládne, abychom rozjímali, jak jest sladká a nám prospěšná.

3. Jak Otec Synu, tak dal opět Syn matce nejvyšší moc na nebi, na zemi a pod zemí, tak že také před ní klekají, již jsou na nebi, na zemi a pod zemí. Na nebi vládne nad anděly, protože je předčí jako panovnice: „V Jerusalemě jest moc má“ (Eccli. 24, 15.). Na zemi panuje nad lidmi, poněvadž je z moci ďáblovy vysvobodila, pročez pěje žalmista (147, 2.): „Požehnal synům tvým v tobě.“ Pod zemí podmanila sobě všecko, poněvadž zvítězila nad hadem a jej uvrhla v porobu věčnou; stáváme se totiž porobky toho, jenž nad námi zvítězil. Andělé slouží jí jako její čeledí, lidé slouží jí jako údové církve: „Kdož se bojí Pána, ctí rodiče, a jako pánům slouží těm, kteříž ho zrodili.“ (Eccli. 3, 8). Ďáblové třesou se před ní jako poražení a zajatí. Jistý počtář obcoval prý s ďábly. Když je byl jednou svolal na svatvečer před svátkem Nanebevzetí Panny Marie, aby se jich na něco optal, nemohl na nich ani toho ani následujícího dne žádné odpovědi vynutiti. Načež otázel se jich, proč mu neodpověděli, a oni řekli: „Paní, jejížto svátek se světil v těchto dnech, spoutala nás tak mocně, že nesmíme ani ceknouti.“

4. Jak sladkým a příjemným jest panování Marie, svatí věděli a také se o něm sami přesvědčili; my ji známe více z jejího milosrdenství, neb její jest vlastností, jí jest dáno, jí jest vrozeno, aby se smilovala. Jako jest v církvi bojující dvojí forum aneb dvojí soud, jeden, v němž se vinník odsuzuje, jiný, v němž se rozhřešuje, tak jest i v církvi vítězné dvojí forum, soud totiž spravedlivý a soud milosrdný. „Veškeren soud dal Otec Synu“ (Jan 5, 22), úřad milosrdný odevzdal však Syn matce, již ustanovil a jmenoval účastníci na svém panování. Jako kdysi mluvil Asvér k Estheře, tak asi mluví Bůh Otec k Marii: „Jaká jest žádost tvá? Co chceš, abych ti učinil? Kdybys i polovici mé říše žádala, obdržíš ji!“ Jak svědčí evangelista, vyvolila

sobě Panna nejmoudřejší stránku nejlepší: žádala o milost, a také ji obdržela. Byla milosti plná. Syn se nazývá plný milosti a pravdy, i praví se o něm: „Spravedlnost a soud jsou základem trůnu tvého“ (žalm 88, 15): o Marii však mají platnost slova: „I připraví se v milosrdenství trůn“ (Is. 16, 5). Milosrdenství má však přednost před spravedlností, jak praví Písmo na místě jiném (Jak. 2, 13), a tak se můžeme odvolati vším právem od soudu spravedlivého na soud milosrdný.

„Přistupmež tedy s důvěrou k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství“ (k Žid. 4, 16.)! — Ostatně jest jen ten s to, aby vypočetl všechny skutky dobrotivého a milosrdného panování Mariina, jenž dovede spočítati písek v moři, kapky deště, dny věčnosti. Amen.

22. Maria dívkou Páně.

(Mariale Ernesti, Cap. CXXXII.)

„Aj, já dívka Páně.“ Tato slova jsou vlastní slova Marie. Dívku doporučují čtyři vlastnosti. Má býti srdcem pokorná, své paní poslušná, ústranná a málo mluvná a v práci své pilná. Naproti tomu seznamujeme se v Písmě sv. se čtyřmi hodně špatnými dívkami. Dívka Sára, manželky mladého Tobiáše, zaslouhovala výtky, protože byla pyšná a domýšlivá. Osmělila se totiž paní své, když ji jednou pokárala, odpověděti: „Ty vražednice mužů svých, zdaliž i mne chceš zabít, jakož jsi zabila již sedm mužů?“ (Tob. 3, 9. 10). Agar, dívka Abraháмова, byla neposlušná; dívka v předsíni u velekněze byla klevetná a prostořeká; dívka Isbosethova byla líná; jako vrátná domu měla u dveří hlídati, usnula však, opálajíc pšenici a tak mohli synové Remmonovi k jejímu pánu vejíti a jej zabít (II. Král. 4, 5. 6.). — Maria byla nejdokonalější dívkou Páně.

Maria byla pokorná srdcem; proto dí sama v Magnificatu: „Hospodin vzhledl na ponížení dívky své,“ a pravila jako druhdy Abigail (I. Král. 25, 41): „Aj služebnice tvá budiž za dívku, aby umývala nohy služebníků pána svého.“ Veliká byla pokora Magdaleny, jež smáčela slzami svými nohy Ježíšovy; větší bylo snížení Ježíšovo, jenž umýval nohy učedníkům svým; nebyla

však menší, je-li mi to dovoleno říci, pokora matky jeho, jež, ačkoliv jest královnou nebes a paní země, vyvolila sobě za úkol v domě Hospodinově umývati denně nohy služebníkům, omlouvajíc naše viny a prosíc za očistění od hříchův našich.

Maria byla poslušnou dívkou Páně. O tom svědčí její slova: „Aj, já dívka Páně; staniž mi se podle slova tvého!“ K tomu poznamenává sv. Bernard: „Od tvé výpovědi, Panno blahoslavená, závisí záchrana zajatých, pomoc ubohým, vysvobození odsouzených, spása všech synův Adamových. Vyslov slovo, na které čeká země, podzemí a nebesa. Odpověz jen jedinkým slovem a počneš „Slovo“, vyřkni slovo své a obdržíš „Slovo Boží“! Maria odpověděla i řekla slovo: „Aj, já dívka Páně; staniž mi se podle slova tvého,“ t. j. nechť se Slovo věčné, jež bylo na počátku u Boha, dle slova tvého učiní tělem v těle mém; veliké a nepochopitelné jest toto tajemství, než já se podrobuji, já uposlechnu. O tom uvažuje, zvolal Petr z Raveny: „Neví v pravdě, jak veliký jest Bůh, kdo statečnost této Panny neobdivuje. Téhož Boha, před nímž se třesou nebesa, před nímž se hrůzou chvějí andělé, jehož se děsí tvorové, tohoto Boha přijímá dívka v život svůj,“ aby přinesla zemi pokoj, nebi novou slávu, zavrženým vykoupení, mrtvým život, pozemšťanům příbuzenství nebeské, tělu spojení s Bohem. Uvěřila slovu a tím zasloužila, aby počala „Slovo“; nosí Její cele a skutečně, poněvadž k tajemství poslušně svolila. „Milost Boží“, dí sv. Bernard, „způsobí totiž v srdci vyvolených, aby pro svou pokoru nebyli bázlivi, ani na svou šlechtinnost hrdí.“

Maria byla mlčelivou a rozumnou dívkou Páně. V úkrytě a zátíší srdce svého zaslíbila Hospodinu ustavičnou panenskou čistotu a jen přinucena přiznává se k tomu andělu, aby jí dal vysvětlení. Čistota její duše září jasněji než její nachová líce a pro ni právě měla u Boha nevýslovnou cenu na těle i na duši.

Právě tak byla Maria příčinnivá a pilná. „Spaťruje stezky domu svého“, t. j. nebes i země, „a chleba zahálčivě, nezaslouženě nejí“, proto „ať shromáždily mnohé dcery bohatství, ona převýšila všechny“ (Přisl. 31, 27. 29.). Láska k Bohu není nikdy líná; kde jest, vykonává věci veliké; kde se pracovati zdráhá, tam jí

také není. Kde jest tedy láska větší, tam se konají skutky větší, dokonalejší a shromažďují se přehojné poklady nebeské. „Kdo mne poslouchá,“ dí Moudrost věčná (Přisl. 1, 33), „hojnosti požívati bude.“ Chceme-li přičinlivost Mariinu oceniti, můžeme sotva něco krásnějšího říci než to, jak Písmo sv. vynáší ženu statečnou. Čteme v něm v poslední kapitole přísloví Šalomounových (31, 10...): „Ženu statečnou kdo nalezne? (Jako zboží) dalekého a z posledních končin země přivezeného jest cena její. Důvěřuje se v ní srdce muže jejího, a kořistí nemá nedostatku. Odplatí jemu dobrým, a ne zlým po všechny dny života svého. Hledá vlny a lnu, a dělá dle umění rukou svých. Podobná jest lodi kupecké, zdaleka přivážející pokrm svůj. A v noci vstávajíc, dává kořist domácím svým a pokrmy děvkám svým. Shlédla pole a koupí je; z výdělku rukou svých štěpuje vinici. Přepasuje silou bedra svá, a posilňuje ramena svého. (Anť) zakouší a vidí, že dobré jest zaměstnání její, (protož) nehasne ani v noci svíce její. Ruku svou vztahuje k silným věcem a prsty její drží vřeten. Ruku svou otevírá nuznému, a dlaně své vztahuje k chudému. Nebojí se za dům svůj před zimou sněžnou; nebo všickni domácí její zobláčení jsou rouchem dvojnásobným. Přikryvadlo dělá sobě, kment a šarlat jest oděv její. Slovnatý jest v branách muž její, když sedá s radními země. Síla a krása jest oděv její, a smáti se bude v den poslední. Ústa svá otevírá moudrosti, a zákon milostivosti jest na jazyku jejím. Spatřuje stezky domu svého, a chleba zahálčivě nejí. Povstávají synové její, a za nejblahoslavenější ji vyhlašují; muž její též ji chválí (říkaje): „Mnohé dcery shromáždily bohatství, tys pak převýšila všechny.“ „Oklamavatelná jest milost a marná jest krása; žena, kteráž se bojí Hospodina, tať chválena bude. Dejtež jí z užitku rukou její, a nechať ji chválí v branách skutkové její.“

Nemělo-li toto všechno v doslovném a přeneseném smyslu platnost o Marii již tehdaž, než se stala matkou Páně? Když byl však k ní poslán anděl, ukázala jí Moudrost věčná mnohem dokonalejší způsob, jak by nashromáždila sobě pokladů, řkouc jí: „Slyš, dcero, a viz, a nachyl uší svých a zapomeň lidu svého a domu otce svého, a Král bude dychtiti po kráse tvé, neb on

jest Hospodin Bůh tvůj.“ Ano, matkou Boží se měla státi! Jak veliké závazky obsahovalo ono prosté slovo: „Aj, já dívka Páně!“ I hospodařila Bohu, jak se sluší na „ženu statečnou“. Syn její povstal a vyhlásil ji za blahoslavenou; mnohé dcery shromáždily si bohatství, Maria převýšila všechny. Pokorná dívka Páně jest nyní královnou nebes i země. Amen.

23. Maria naší orodovnicí.

(Mariale Ernesti, Cap. CXXXIV.)

Kolikrátkoli se modlíme „Zdrávas Královno“, říkáme také: „I protož orodovnice naše!“ Eja ergo advocata nostra! Advocata neznamená na prvním místě tolik co orodovnice, nýbrž znamená tolik co přivolaná, znalkyně, zvláště v záležitostech soudních; tedy, co slovem právní zástupce, advokát, rozumíme. Maria jest u Boha naší právní zástupkyní obzvláště svou přímlovou, a proto zčešťujeme latinské „advocata nostra“ zcela správně „orodovnice naše“; můžeme ji však a chceme ji také v pravém a vlastním smyslu slova za svou právní zastupitelku u Boha považovati.

Čtyřmi vlastnostmi vyznamenává se důkladný a vybraný právní zástupce čili advokát: žádá se, aby byl moudrým a spravedlivým, výmluvným a cituplným.

1. Od důkladného advokáta se nutně žádá, by byl učeným, aby znal zákony, jež jsou rozmanité a jichž jest velmi mnoho. Proto se nazývá Duch sv., Bůh vševedoucí, utěшитelem a zástupcem lidí aneb Parakletos, kteréžto slovo řecké obsahuje právě totéž, co advokát. Nebude nám tedy divno, že i Marii, nevěstu svou, obdařil moudrostí velikou a ustanovil za naši zástupkyni. Především osvobodil ji zákonem života od zákona hříchu a smrti, an ji posvětil. Pak jí dával píti netoliko z potoků moudrosti, jaké proudí v Písmě sv., nýbrž vedl ji přímo k prameni veškeré moudrosti a spravedlnosti; učil ji hned na počátku jejího života znáti ustanovení Hospodinova a milovati onen věčný zákon, jenž má původ v pravdě věčné. Byl jako pečetí vtisknut jejímu srdci. Maria chtěla, co chtěl Bůh, o vůli Boží rozjímal ve dne v noci. Jeho vůle jest obsažena v zá-

koně věčném, o němž píše žalmista (18, 8.): „Zákon Hospodinův jest neposkvřený, jenž obrací duše.“ Máme lidské zákony, z nichžto mnohé uvádějí duše spíše v záhubu. Zákon Boží jest zákonem dokonalé svobody, zvláště jestli ji řídí svědomí a podporuje milost. „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého,“ tak zní jeho mravní zákon přirozený. Jak ho máme v každém jednotlivém případě plnit, praví nám svědomí; potřebí jest nám však milosti, abychom také skutečně konali, co nám káže svědomí. Maria znala však zákon Boží dokonale; svědomí měla jasné a dobré, kromě toho byla plná milostí a osvícení s nebe, zdobila ji tedy první vlastnost důkladného zástupce, byla moudrá a osvícená.

2. Maria plnila také zákon Boží a učí nás, bychom ho i my plnili. „Žíznila a lačněla po spravedlnosti.“ Hned od svého dětství a vždycky byla zákonu Božímu věrnou, nikoliv jako zapomínavá posluchačka, nýbrž jako poslušná plnitelka. Nahlížela do vůle Boží a nalézala tam napsaný zákon věčný a nejdokonalejší shodu a řád. Viděla, jaký nelad a zmatek způsobil zde na zemi hřích, jenž jest vzpourou proti vůli Boží, a ihned počalo srdce její lačněti vroucně po obnově řádu a pokoje; toužila, by ukráceno bylo oněch sedmdesát téhodův, by shlazena byla nepravost, přivedena byla spravedlnost věčná a pomazán byl Svatý svatých (Dan. 9, 24.). jenž by zrušil dluh pokolení lidského. K tomuto pólu směřovala veškerá její vůle, práhla toužebností po Králi spravedlnosti, po knížeti pokoje, po vysvoboditeli. A tato dušička, tak moudrá a spravedlivá, neměla by býti naší nejlepší zastupitelkou u Boha?

3. Advokáti jsou rozdílní: jsou takoví, již se málo učili, mnoho mluví a za málo peněz se dají pro každou záležitost získati; jiní, již jsou učenější, také vyšší odměnu žádají a péči svou již více vážnějším věcem věnují; jiní konečně, již jsou velmi učení, mají velmi dobré srdce a se jen věci spravedlivé zastávají, pak ale tak úchvatně a tak přesvědčivě obhajují, že jest spravedlivé vítězství nevyhnutelno. Podobně jsou také rozdílní přímluvcové a zástupcové u Boha. Jsou, již prosí Boha za jiné, sami však žijí v hříších, anž prosí o věci, jež by byly na zkázu; jsou dále bohabojní mužové, již

prosí za sebe a se modlívalí, také však jiným pomáhají, již obdrželi od Boha moc i nemocné uzdravovati a mrtvé křísiti; dále jiní, již jako patronové celé národy a země u trůnu Božího zastupují, jako Mojžíš a proroci, opět jiní, již pro celý svět a jeho záchranu pracovali, jako Noe a apoštolové. Všechny tyto uvedené předčí však Maria; obhazuje sebe a jiné, nejen jednotlivce, nýbrž i celý svět; jak mocně působila její slova a jaký požehnaný měla výsledek! „Kterak se to stane, poněvadž muže nepoznávám“ (Luk. 1, 34.)? Tak se táže a obhazuje sebe a své panenství a žádá vysvětlení a odpověď. „Nemají vína“ (Jan 2, 3.), tak řekla k Synu svému, i vykonal na její přímlovu první zázrak. Pod křížem pak stala se mateřskou zástupkyní všech učedníků Ježíšových; a od toho dne má také přiměřeně platnost o ní, co praví sv. Jan o Kristu (I. 2, 1.): „Advocatum habemus apud Deum, Jesum Christum.“ Máme nejen přímlovce, nýbrž i přímlovkyni u Boha, Ježíše Krista a Marii, jeho nejsvětější matku.

Maria jest nejvýš způsobitou, aby vyrovnala spor mezi Bohem a námi. Jest cituplná, útrpná a milosrdná. Nemiluje boje, nýbrž chce pokoj, by se těšil člověk z pokoje s Bohem. Maria vyvolila sobě sama jen jediné, snažila se o jedinké potřebné, by dala světu Vykupitele a jej smířila s Bohem. A když za nás již dokonal na kříži Kristus Pán, není-li od té chvíle Maria nejzpůsobilejší, by se nás u Boha jako naše orodovnice zastávala? Mohl-li by Hospodin Bůh jí, matce Syna svého jednorozeného, něčeho odepřítí, čeho nám k našemu spasení vyprošuje? Maria jest advocata potens, v pravdě naší zástupkyní, má velikou moc u Boha. A jak pečuje o nás? Je-li možno, že by nás, své svěřence, své ubohé chráněnce, opustila? Ona, jež jest matkou milosrdenství? Nikoliv, její srdce útrpné jí káže, by se nás zastávala, se za nás přimlouvala, za nás orodovala, nás ochraňovala, nás omlouvala a nám toho, co jest nám nejprospěšnější k spasení, vyžádala. Proto praví sv. Bernard: „Maria přijímá každého v lůno svého milosrdenství a každý z nás přijal z její plnosti. Ať mlčí o tvém milosrdenství, o Maria, kdo by byl kdy zakusil, že tě vzýval ve svých potřebách s důvěrou, avšak nadarmo. Pro všechny tvé ostatní ctnosti blahopřejeme

t o b ě, pro tvé milosrdenství blahopřejeme s o b ě; chválíme tvé panenství, obdivujeme tvou pokoru, než mnohem sladším jest nám ubohým tvé slitování; tvé milosrdenství milujeme mnohem vroucněji, naň vzpomínáme každé chvíle, k němu se utíkáme častěji; neb ono dosáhlo obrození světa a vyprosilo spasení všem.“

Maria jest tedy naší nejmoudřejší, nejspravedlivější, nejvýmluvnější a nejmilosrdnější zástupkyní u trůnu Božího. Přistupmež tam k ní s plnou důvěrou: „Kdo ji nalezne, nalezne život“, a vyhraje při nejdůležitější pro celou věčnost. Amen.

24. Maria naší předzpěvkyní.

(Mariale Ernesti, Cap. CXXXV.)

Když v Rudém moři vojsko Faraonovo zahynulo a národ israelský z hrozící záhuby vyšel zachráněný, zpíval Mojžíš i synové israelští píseň Hospodinu, a Maria, sestra Mojžíšova, vzala buben v ruku svou, i vyšly s ní všechny ženy s bubny a sbory zpívajícími, jimžto předzpěvovala, řkouc: „Zpívejmež Hospodinu, neb slavně zveleben jest, koně i jezdce uvrhl do moře“ (II. Mojž. 15, 1. 20. 21.). — Když se již blížilo celému světu vykoupení a Spasitel se již vtělil v lůně Marie, Panny nazaretské, zapěla taktéž tato překrásný chvalozpěv, řkouc: „Velebí duše má Hospodina, a zplesal duch můj v Bohu Spasiteli mém“ (Luk. 1, 46., 47.). Tím se stala Maria také předzpěvkyní naší, jež jest předzpěvkyní celého dvoru nebeského.)*

Sv. evangelium mluví o pěti pannách moudrých; tak jest i p a t e r o c t n o s t í, jež nebeskou předzpěvkyni následují a na tympanon, t. j. na ruční buben, tlukou, jak čteme u Jeremiáše (31, 4.): „Panno israelská, ještě

*) Toto maje na paměti, napsal druhdy sv. Jeronym bohu-zasvěcené panně Eustochium: „Vyjdi, prosím tě, na okamžik z cely své ven a uvažuj, jak velikou odměnu obdržíš za namáhání svá, odměnu, jaké ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo a žádné srdce lidské nepocítilo. Představuj sobě, jak překrásný bude onen den, ve který ti Maria, matka Páně, s celým zástupem panen vyjde vstříc, kdy, porazíc Faraona a celé vojsko jeho, bude předzpěvovati: „Zpívejmež Hospodinu, neb slavně zveleben jest“; pak ti vyjde sám ženich nebeský naproti, řka: „Vstaň a pojď, holubice má!“

ozdobíš se bubny svými a vyjdeš ve sboru hrajících.“ Práví se bubny, tympana, v čísle množném, protože jest více ctností, jež značí *tympanon*, buben ruční. Tento u lidu oblíbený nástroj sestává z dřevěné obruče, v nížto kůže natažena jest. Kůže vysušená značí vhodně umrtvení těla a *panenskou* zdržlivost vpravenou do křížového rámce pokání; jednoduchý dřevěný kruh znamená *pokornou* chudobu, a činné ruce, jež způsobují zvuk, značí živou víru jevící se skutky. Čím mocněji se na ruční buben tluče, tím silnější vydává zvuk; právě tak jest naděje pevnější, čím více nás zkouší Pán utrpením: „Hojnou mám radost ve všelikém soužení našem,“ praví sv. Pavel (II. Kor. 7, 4.). Ruční bubny jsou kulaté, kruhu podobné, a značí dokonalou lásku, jež nechce nikdy vybočiti ani přestoupiti.

Na tento tak významný nástroj tlukouc, zpívá zároveň pět panen moudrých. Pějí píseň *panenskou*, o níž dí sv. Jan (Zjev. 14, 3.): „A žádný nemohl zpívat píseň tu, jediné těch sto čtyřicet a čtyři tisíce, kteříž jsou koupeni ze země.“ Zpívají s Marií píseň *pokornou*: „Sesadil mocné se stolice a povýšil ponížených“ (Luk. 1, 52.); pějí se žalmistou (118, 54.) píseň o víře účinné: „Zpívání mé jest o spravedlnostech tvých, na (každém) místě putování mého.“ Opěvují naději a lásku, o čemž svědčí píseň písní celá.

2. Jak jest moudrých panen pět, nalézáme v Písmě sv. rovněž žen pět, jež zapěly píseň novou. Jmenujme na prvním místě Judith, jež jednala mužně a nabyla síly, poněvadž zachovala čistotu. Stála Holofernovi hlavu, načež zpívala řkouc: „Začněte Pánu na bubny, zpívejte Pánu na cymbálech, zpívejte jemu píseň novou, vyvyšujte a vzývejte jméno jeho“ (Judith 16, 2). — Deborah, jejíž jméno znamená tolik co „včela“, značí pokoru, poněvadž se včela vyhýbá ostrému větru marné slávy a ozvěně ješitného lichocení. „Já, já budu zpívat Hospodinu“ (Soudc. 5, 3) pravila; zpívala dvakrát „já, já,“ by tím naznačila svou nehodnost a svou pokoru. — Anna, matka Samuelova, tak dlouho neplodná, byla konečně vyslyšena a obdržela syna. I zapěla píseň: „Zplesalo srdce mé v Hospodinu“ (I. Král. 2, 1.), poněvadž její modlitbu, jež pocházela z živé víry, milostivě vyslyšel. — Maria, sestra Mojžíšova.

zapěla píseň, když její naděje a pevná důvěra byla odměněna tím, že vlny mořské pohltily Egyptské; Maria však, matka Páně, pje píseň všech písní o lásce, když se v ní spojila ona láska, již vyznačil sv. Jan slovy: „A Slovo tělem učiněno jest.“ Tehdy plesala Maria: „Velebí duše má Hospodina a zplesal duch můj v Bohu, Spasiteli mém.“ (Luk. 1, 46. 47.)

3. První ctnost, panenství, napodobňuje slávik; dokud jest panicem, libuje sobě ve svém tlukotu tak, že by volil raději umřítí než umlknouti; brzy však, když sobě našel svou družku, by se s ní radoval, mění tlukot svůj v pouhé pískání. „Kterak bychom měli zpívat píseň Hospodinovu v zemi cizí?“ naříká padlé panenství (žalm 136, 4) a lká s Jobem (30, 31): „Obrátila se v kvílení loutna má, a harfa má v hlas plačících.“ — Píseň pokorná podobá se zpěvu drozdímu. Drozd v kleci své, zapomenuv na veškeré neštěstí své, zpívá přes den skoro každou hodinu; ano zdá se, jako by se mu v zajetí líbilo a on nepečoval o nic jiného, než aby zpěvem svým obveseloval. Takovou píseň zapěl Tobáš v zajetí svém (13, 7): „Já pak v zemi zajetí svého Hospodina vyznávati budu.“ — Píseň o živé víře pje skřivánek. Když prodlévá na zemi a odpočívá, umlkně; jakmile však vzlétá a se vznáší k nebi, ozývá se jeho hlas: „Plesej Hospodinu všechna země; prozpěvujte, a veselte se, a žalmy zpívejte“ (žalm 97, 4). — Píseň o naději podobá se zpěvu labutímu. Zvláště na severu poslouchají prý labutě zpěváka a přilétají k němu, by potichu s ním zpívaly. Jako kdyby se z naděje radovaly, v utrpení a smrti sobě naříkaly, vyluzují ze svého dlouhého a štíhlého hrdla píseň lahodnou. — Píseň o lásce však podobá se zpěvu rajky. Vyskytuje se na jihu a sluje ptákem rajským, protože má nevýslovně krásně zbarvené peří; vyniká veškerými barvami a zpívá tak sladce a líbezně, že proniká srdce lidské touhou a slastí. Rajce jest podobná Maria; vyniká tak nevýslovnou krásou; neschází jí ani jedinká ctnost; její modlitba a její zpěv byl tak sladký a líbezný, že s ní závodili andělé. „Ty, jež bydlíš v zahradách, přátelé poslouchají; dejž mi slyšeti hlasu svého, nebo hlas tvůj jest sladký a tvář tvá spanilá“ (Pis. 8, 13. 2, 14).

I ostatním ptákům zpěvavým podobá se Maria. Jako slavík zpívala píseň duší panenských; jako drozd vysílala, uzavřena v komůrce své, svou pokornou modlitbu vzhůru k nebesům; jako skřivánek spěchala na hory, aby Alžbětě sloužila; labuti se podobala, když po Nanebevstoupení Páně v tiché toliko a sladké naději a toužebnosti srdce zpívala: Přitáhni, uveď mne k sobě! Nyní jest však pěvkyní rajskou, kde obveseluje neustále všechny nebešťany chvalozpěvem svým: „Velebí duše má Hospodina; a zplesal duch můj v Bohu, Spasiteli mém!“

Byla-li Eva svou písní žalostnou příčinou rostoucího zármutku, jest Maria předzpěvkyní radosti a plesání. V její písni není ni žádného zármutku. Amen.

25. Maria královnou panen.

(Mariale Ernesti, Cap. CXXXVI.)

Maria se nazývá „Pannou panen“ aneb jejich královnou, poněvadž předčí všechny krásou a slávou. „Žena milostná nalézá slávu,“ praví Písmo (Přísl. 11, 16): na zemi byla Maria plna vší lásky a milosti, na nebi došla nejvyšší slávy. Proto dokládá sv. Jeronym: „Jak udělil Bůh na zemi všem ostatním pouze v jisté míře milost svou, v Marii však celou náplň svých milostí vlil, tak dosáhli také všichni ostatní nebešťané oslavení svého pouze v jisté míře; Maria došla však plnosti slávy.“ Předpověděla sama o sobě: „Od této chvíle zajisté blahoslavenou mne nazývati budou všickni národové; neboť veliké věci mi učinil ten, jenž mocný jest“ (Luk. 1, 48. 49). Můžeme ji právě jedinou nazývati „blahoslavenou“, protože převyšuje všechny sbory spravedlivých a svatých. „Uprostřed lidu svého povýšena bude, a v shromáždění svatém bude obdivována“ (Eccli. 24, 3). Maria požívá v církvi bojující a vítězné bez odporu místa prvního, jsouc nebes i země královnou, může se právě nazývati ze všech věčně „blahoslavenou“ a říci o sobě: „Jako cedr na Libanu vyvýšena jsem“ (Eccli. 24, 17). Libanon znamená tolik co „bělojasný“ a má se považovati za trůn bohuzasvěce-

ných panen, jež stojí výše než lidé ostatní, Maria jest však cedrem, jenž převyšuje hory nejvyšší.

1. Jest více důvodů a předností, z nichž panny tak velmi vynášíme. Sv. Jan mluví o nich v kapitole 14. svého Zjevení (1—5): „A viděl jsem, a aj, Beránek stál na hoře Sionu a s ním sto čtyřiceti a čtyři tisíce, majících jméno jeho a jméno Otce jeho napsané na čelích svých. I slyšel jsem hlas s nebe, jako hlas vod mnohých a jako hlas hromu velikého, a hlas, kterýž jsem slyšel, byl jak hudců hrajících na harfy své; a zpívali jako píseň novou před trůnem a před čtyřmi zvířaty a před starci, a žádný nemohl zpívat píseň tu, jediné těch sto čtyřiceti a čtyři tisíce, kteříž jsou koupeni ze země. Toť jsou ti, kteří se s ženami neposkvřili; nebo panicové jsou. Ti následují Beránka, kamžkoli jde. Ti jsou koupeni z lidí prvotiny Bohu a Beránkovi, a v ústech jejich není nalezena lež; nebo jsou bez poskvrny před trůnem Božím.“ — Prvním důvodem, proč mají panny před jinými přednost, jest vznešenost stavu panenského sama o sobě: „Nebo panicové jsou,“ praví sv. Jan, a sv. Cyprián dí: „Panenství jest lepším podílem stáda Kristova.“ Druhou předností jest veliká důvěrnost, již požívají bohuzasvěcené panny s Kristem, svým ženichem. „On pase mezi liliemi“ (Pís. 2, 16), praví panenská nevěsta v písni všech písní, a „ti následují Beránka, kamžkoli jde,“ praví panický učedník Nového zákona ve svém Zjevení (14, 4.). Proto „mají také jméno jeho a jméno Otce jeho napsané na čelích svých“ (Zjev. 14, 1), neb jejich hodnota jest vznešená. Jak zde žil Beránek, když s nebe sestoupil, jako v nebi, tak žijí také panny, Bohem Otcem vyvolené, s jeho Synem na zemi tak, jako by byly již v nebi. — Za čtvrté ukazuje sv. Jan vysokým počtem „sto čtyřiceti a čtyř tisíc“ na veliký počet dobrých, dokonalých skutkův, jež panna vykonává. Zvláštní moc má zejména modlitba zbožné panny, pročez se srovnává její hlas „s hlasem vod mnohých“, s „hlasem hromu velikého“, jenž nahání pokušiteli strachu a ho zahání, a „s hudci, hrajícími na harfy své,“ již svým hraním a zpěvem Pána usmiřují. Další přednost panen záleží v tom, že nám působí radost a příjemnost; neb ze všech radovánek, jež dodávají svatbě lesku, není žádná líbez-

nější a příjemnější než dívčí tanec a zpěv. Proto praví sv. Jan o panicích: „A zpívali jako píseň novou,“ proto „novou“, že čím déle ji posloucháme, zdá se nám tím příjemnější a jako bychom opět slyšeli píseň novou. Sedmou předností panen jest, že jsou vyvoleny. „Ti jsou koupeni z lidí prvotiny Bohu a Beránkovi.“ Nevinní se kupují, kající hříšníci se vykupují; dále, že jest jejich tělo čisté. „Toť jsou ti, kteří se s ženami neposkvrnili, nebo panicové jsou“; dále, že následují dokonale a stále příklad Kristův, poněvadž se řídí vzorem Ježíšovým od jeho dětství až do jeho posledního vzdechnutí, a tak jsou Spasiteli více podobny než vyznavači a mučedníci: „Proto následují Beránka, kamžkoli jde.“ Desátým důvodem, proč jest jejich hodnota tak vznešená, jest obzvláštní láska, kterou je Kristus, Vykupitel, posvěcuje, jako by byly pokladem nad ostatní vzácnějším a perlami drahocennými, čili dle slov sv. Jana: „Ti jsou koupeni z lidí prvotiny Bohu a Beránkovi“. Za jedenácté se vyznamenávají panny věrností a pravdivostí, protože, co na křtu sv. slíbily, to zachovávají věrně až do konce svého života: „A v ústech jejich není nalezena lež,“ dí sv. Jan a připojuje ještě jejich přednost poslední: „Nebo jsou bez poskvrny před trůnem Božím,“ t. j. jsou krásné a neposkvrněné na těle i na duši. — Pojmeme-li všechny tyto důvody a přednosti v krátká slova, můžeme porovnatí panenství právě s bílými vrcholy hor Libanských. Čistota manželská jest podobna rozsáhlé, širé rovině, čistota vdovecká pahorkům roztroušeným, čistota panenská vysoké hoře, o níž pěje žalmista (23, 3. 4): „Kdo vstoupí na horu Hospodinovu? (Ten, kdo jest) nevinný rukama a čistého srdce.“

2. Na této hoře jest však jedna vyvýšena jako cedr na Libanu — totiž Maria. Mluvíme-li o vznešenosti duší panenských, jest Maria paní, ostatní jsou služebnicemi; mluvíme-li o důvěrnosti s Bohem, jest ona nevěstou, ostatní družkami za dveřmi stojícími a říkajícími: „My plesáme a radujeme se v tobě“; jestliže o vznešeném pojmenování, nazývá se Maria matkou Boží, ony pouhými dcerami; jestliže o dokonalosti, jest ona sluncem, ostatní hvězdami; jestliže o moci modlitby, ony prosí, Maria poroučí;

pak-li o úřadě, jest Maria předzpěvkyní a vůdkyní sboru, ony jen zpěvkyněmi; mluvíme-li o čistotě duše, bylo potřebí, by byly ony dříve křtem sv. posvěceny, Maria přišla však již neposkvrněná na svět; jestliže o následování Krista, stojí jediná po jeho pravici jako královna, oněm jest nejvyšším významáním, „následují-li Beránka, kamžkoli jde“; — pak-li o lásce, jest Maria jedinou dokonalou zápalnou obětí lásky, ostatní jsou pouhými prvotinami a oběťmi chvály; jestliže o svatých ústech Marie, dlužno o ní říci: „Plást strdí tekoucí jsou rtové tvoji“ (Pís. 4, 11.), a mluvíme-li o její všestranné kráse a slávě, „jestliť ona sličnější nad slunce“ (Moudr. 7, 29.).

Maria jest cedrem na Libanu panenském a předčí panny tím, že jest jejich královnou, jejich paní, jejich matkou, jejich abatyší a první zakladatelkou jejich řádu. Amen.

26. Maria královnou vyznavačů.

(Mariale Ernesti, Cap. CXXXVII.)

Je-li Maria povýšena nade všechny Svaté církve bo-
Čtyři řády Svatých zahrnujeme jménem „vyznavačů“. Čtyři řády Svatých zahrnujeme jménem „vyznavačů“. Jsou to: 1. mnichové, jako sv. Antonín, sv. Benedikt a sv. Bernard; 2. poustevníci, jako sv. Pavel, sv. Makarius; 3. učitelé církve, jako sv. Jeronym, sv. Augustin; 4. papežové a biskupové, jako sv. Silvester, sv. Martin a sv. Mikuláš. Podobají se čtyřem řadám drahokamů, jež nosíval druhdy velekněz na svém náprsníku soudu (II. Mojž. 28, 15...). Tento náprsník soudu, jenž se nazýval latinsky „rationale“, byl čtverhranným pouzdem z nejdražší tkaniny, na pídí dlouhý a široký, a na zevnější straně dvanácti drahokamy vyzdobený, po třech v každé řadě, v nichž byla vryta jména dvanáctera pokolení israelských. Byl zlatými řetízky na náramenníku velekněze upevněn a spočíval na prsou jeho.

1. Dle našeho srovnání podobá se tedy první řadě drahokamů a jmen řád mnichů se třemi jejich nej-
přednějšími ctnostnými skutky, jaké jsou: dokonalé umrtvování těla, úplná chudoba a upřímně po-

korná poslušnost. K této trojí dokonalosti zavazují se mnichové sliby, jež byli Bohu učinili, a jak Otcové zaznamenali, jest povoláním mnichů každinkou svévoli v sobě potlačovati, žádosti tělesné přemáhati a o potřeby druhého dne se nestarati. Trojí naznačenou dokonalost můžeme se třemi drahokamy v první řadě a s jejich jmény vhodně porovnat. Prvním drahokamem byl karneol čili krvavník, tak pojmenovaný, protože má barvu červenou jako maso a krev, jejichž nezřízené žádosti prý přemáhá a uklidňuje; hodí se tedy zcela dobře, by značil dokonalé opanování těla a zobrazoval ustavičnou čistotu. V něm bylo vryto jméno Ruben, prvního syna rodiny Jakobovy, jež značí „patření na Boha“ a proto se hodí ku slovům Spasitelovým: „Blahoslavení čistého srdce, neb oni Boha viděti budou.“ — Na druhém drahokamu bylo jméno Simeon, „vyslyšený“, i můžeme ho dle Písma sv. o chudobě použiti, protože se v žalmu (68, 34) píše: „Hospodin chudé vyslychá.“ — Levi, jehož jméno bylo vryto v třetím drahokamu, jest prvním otcem kněží a levitů, jimž bylo z věrné poslušnosti bohoslužbu konati.

2. Poustevníci pěstovali obzvláště modlitbu, pokoj duše a sladké rozjímání. Poustevník byl dle úsudků Otcův tehda dokonalým, když odvrátil ducha svého úplně od světa a jako křehký člověk dle vši své možnosti s Kristem spojen byl. Ctnosti poustevníkův vyobrazují nám drahokamy s nápisy v řadě druhé, jež nosil na náprsníku soudu velekněz. — Zářivý rubín připomíná nám svým třpytem světlo, jímž nábožná modlitba temné komůrky duše i srdce osvětluje; bylo v něm vryto významné jméno Juda, t. j. „chvála Boží“, by povzbuzoval ku chvalořečení Bohu. — Safír, jenž jest jasný jak nebe, oblažuje a vábí oko lidské, by se zalíbením a s chutí hledalo v něm pokojného odpočinutí. Nalézáme na něm jméno Dan, o němž předpověděl Jakob umírající (I. Mojž. 49, 16): „Dan souditi bude lid svůj, jako i jiné pokolení v Israeli.“ Kde se však řídí lidé právem a spravedlností, tam jest pořádek a pokoj a jest všechno pokojné a útulné jak v poustevně. — Třetí ctností poustevníkův jest rozjímání, jež oblažuje a utěšuje. Jím se srdce rozši-

řuje a stává se příbytkem, jež Bůh osvěcuje a radostí nebeskou naplňuje. Právě je značí na prsou velekněze jméno *Nephthali*, což znamená „příbytek čili rozšíření“. *) — Tak jsme pojednali o druhém řádě ze sboru vyznavačův a o druhé řadě drahokamů, jak i o jménech na náprsníku velekněze.

3. Ku třetímu řádu vyznavačů počítáme učitele církve, latinsky *doctores ecclesiae*. Vynikají obzvláště pravdou v učení a v životě a konají trojí výtečné skutky, za něž jsou i na onom světě vyznamenáni zvláštní korunou, aureola doctorum, t. j. „korunou učitelův“. Jest to odřeknutí se všeho světského, ustavičné učení se zákonu Božímu a spása duší hlášením slova Božího. Bychom uznali, jak velikou cenu mají tyto skutky. všimněme si třetí řady na náprsníku velekněze. První drahokam (*ligurius* čili *turmalin*) má prý vlastnost, že vytahuje z ran železné třísky; tak odstraňuje také z duše úplné odřeknutí se světa osten žádosti a činí člověka spokojeným a šťastným, což značí jméno sedmého syna Jakobova, jenž slul *Gad*, t. j. štěstí. — Osmý drahokam, *achát*, má jméno *Aser*. Jemu žehnal Jakob umírající (I. Mojž. 49, 20) řka: „*Aser*, tučný (bude) chléb jeho, a on dávati bude rozkoše králům.“ Jak krásně popisují se těmito slovy blahodárné následky učení se slovu Božímu aneb studií bohovědy! Pilné učení se zjevení Božímu rozptyluje bludy, dává záživný tučný chléb duši, bystří rozum a sílí a zúrodňuje celý život, povyšuje chudé za krále a podává jim rozkoše se stolu nebeského. — *Ametyst* konečně, což znamená „protivník opilství“, dá se porovnat s úřadem *kazatele*, jenž probuzuje hříšníka ze spánku opilství duchovního a posilňuje ho, by dle učení Spasitelova strízlivě a svatě živ byl. Jest to úřad velmi záslužný, zvláštní koruny hodný, což značí vryté jméno *Isachar*, „jest odměna“.

4. Ku čtvrtému a poslednímu řádu vyznavačů přináležejí všichni sv. biskupové a duchovní pastýřové. Snažili se horlivě o nápravu kázně a řádu, hájili statečně práv církve a hlásali neustále slovo Boží. S nimi můžeme porovnat drahokamy se jmény vrytý-

*) Etymologové račtež zde i jinde něco prominouti.

mi, jež byly ve čtvrté řadě na náprsníku drahocenném. — Vzorný biskup má býti podoben chrysolitu, jenž se třpytí zlatem a ohněm. By svých kněží napomínal, jich kázni zdokonaloval a na výši vzorného kněžského života udržoval, všechno toto vyžaduje hojné zlaté lásky a vroucí horlivosti pro dům Boží a jeho důstojnost. Potřebí k tomu také mužné rozhodnosti a síly, jak o tom též vryté jméno *Zabulon*, t. j. obydlí síly, svědčí. — V posledních dvou drahokamech byla vryta jména *Josefa* a *Benjamina*, miláčků praotce *Jakoba*. Kdo učení Kristovo před světem zvěstuje a hájí, jak to činili sv. Augustin a sv. Ambrož, jest miláčkem Páně. Takoví pokračují v úřadě Josefově, jenž se nazýval *Salvator mundi*, Spasitel světa, a „vycházejí“, jak pravil *Jakob*, žehnaje *Benjaminovi*, „hned časně z rána na lup a na večer rozdělují kořist“, t. j. pracují celý den na spáse duší a docházejí pak na večer svého života odměny věčné.

Tolik o jednotlivých řádech vyznavačů, tolik o skvostných drahokamech na prsou velekněze, tolik o ctnostech a přednostech vyznavačův. *Maria* vyniká jimi všemi, jest nádobou ctihodnou, korunou nejslavnější, ozdobenou veškerými drahokamy, okrášlenou veškerými ctnostmi sv. vyznavačův, jest jejich královnou. Amen.

27. *María královnou mučedníků.*

(*Mariale Ernesti*, Cap. CXXXVIII.)

Maria jest královskou vůdkyní sv. mučedníků, jak jest královnou panen a sv. vyznavačů. „Jak ve dnech jarních byla obložena květem růžovým a liliemi, které jsou u vody živé,“ praví Písmo (*Eccli.* 50, 8.). Červení jak růže krví svou, již pro Pána vycedili, kloní se k nám mučedníci, a panny otvírají čistou náruč svou, by ji jako matku ženicha duší svých objímaly, všichni vůbec stojí vůkol ní, by jí díky vzdávali, že jim byla v slzavém údolí vzorem dokonalým, neb ona jest pannou a zároveň mučednicí, ačkoliv klidně dokonala život svůj.

Zdali jí nepředpověděl kmet *Simeon*: „Tvou vlastní duši pronikne meč“ (*Luk.* 2, 35.)? Ovšem, meč přehořkého

žalu proniknul ji! Jiní trpěli pro Krista na svém těle, nejsvětější Rodička Boží trpěla však na oné části své, jež jest bolestem tělesným nepřístupná a nesmrtelná, totiž na své duši; a proto jest nám v pravdě říci, že jest větší než každý mučedník, poněvadž duchovním způsobem všechna nevýslovná muka svého božského Syna společně trpěla. Protože měla lásku větší než všichni ostatní, trpěla také více než oni všichni, tak že její celá duše byla bolestí napojena, ano úplně ponořena do moře nevýslovných muk Ježíšových. Jak nesmírná byla její láska, tak nesmírná byla také její žalost. Sv. Anselm, celý dojat patře na tuto trpící lásku, zvolal: „Ó Maria, paní má, ze všech nejmilostivější, kterak vyličím, jak přehojné slzy se z tvých nejčistších očí prýštily, když jsi na to patřila, jak tvého jediného nevinného Syna bili, spoutali a zabíjeli, jak tvůj Pán a Bůh na kříži rozpiat byl a jeho tělo, tělo z těla tvého, hřeby tak ukrutně bylo roztrháno? Jak hluboce a lítostně jsi vzlykala, až se prsa tvá otrásala uslyševši slova: „Ženo, ejhle syn tvůj“, a obdrževši místo mistra učedníka, místo Pána — služebníka.“ A sv. Bernard píše: „Duši tvou, o svatá Panno, v pravdě proniknul meč; dříve, než prohnal tělo Syna tvého, proniknul tebe. Když byl Spasitel, jenž přináleží sice nám všem, především však tvým Ježíšem jest, vypustil duši svou, nemohlo mu ostré kopí, jež nemělo ani nad mrtvým slitování, žádné bolesti více způsobiti, proniklo však duši tvou. Jeho duše již zde nebyla, duše tvá však nemohla mu uniknouti. Duši tvou tedy proniknul meč bolesti, tak že jest nám říci a vyznati: Ty jsi více než mučednice.“

Vším právem má tedy Maria nejpřednější místo ze všech mučedníků; oni všichni trpěli pro Kristu a pro Krista, Maria trpěla však pro Krista a s Kristem a v Kristu a pod křížem Kristovým a jak Kristus za spasení celého světa. Jak podivná jest dobrotivost tvá k nám, o nejblaženější Panno, jak neocenitelná jest láska srdce tvého! A bys vykoupila nás služebníky, vydala jsi Syna svého. „Zdaliž,“ táže se Hospodin u Isaiáše (49, 15.), „zdaliž se může zapomenouti žena nad nemluvnátkem svým, aby se neslitovala nad synem života svého?“ Ovšem, může se zapomenouti, avšak jen těžko, Marii bylo to přetěžko. „Provázek troj-

násobný nesnadně se přetrhne“ (Eccli. 4, 12.), trojnásobná byla také páska, jež Marii k jejímu Synu poutala. Milovala ho jako svého jednorozeného, jak matka přirozeně ze vší síly své miluje, milovala ho však jako svého Boha a svého Vykupitele, kterážto láska pochází z milosti. A tento provázek trojnásobný Maria přetrhla, když neušetřila Syna lůna svého a souhlasila, aby raději zemřel, než abychom zůstali všichni nevykoupeni. Uvažuj však, milý křesťane, jaký vnitřní boj jí bylo zajisté přetrpěti; boj hrozný, jemuž rovného nebylo: šlo jí o vykoupení světa a o jejího Syna. O Kristu vyznáváme, že měl vůli dvojí a sice vůli božskou jako Bůh a vůli lidskou jako člověk. Lidská přirozenost má opět dvojí síly snaživé, vůli rozumnou a žádost smyslnou. Vůli rozumnou můžeme opět hledati Boha aneb přírodu a tak máme dvojí rozdílný směr vůle; vůle může směřovati konečně ku blahu vlastnímu aneb ku blahu bližního, tedy opětně dvojí vůle. Protože vůle tak mnohonásobně rozdílná jest, povstal také v srdci Ježíšově boj, jenž byl tak mocný, že se ronil pot jako krůpěje krve z tváře Jeho a On ve své smrtelné úzkosti zvolal: „Otče můj! jestli možné, nechť odejde ode mne kalich tento, abych ho nepil“; a když boj dokonal, do vůle Boží zcela oddán připojil: „Avšak ne jak já chci, nýbrž jak ty chceš.“ Podobně povstal také zajisté v duši a v srdci Marie hrozný boj na život a smrt, když šlo buď o jejího Syna aneb o nás, boj dvojí vůle, vůle, jež chtěla zachrániti nás, s vůlí, jež chtěla zachrániti Syna svého jednorozeného, boj lásky ku svému Synu s láskou ku svým synům. Mocnější než smrt byla její láska k Ježíšovi, a tato láska mučila ji až do smrti; zatvřelá však jak peklo jest láska horlivá, její láska k nám, aby nás od pekla zachránila, a tato láska ji strávila, ještě krutěji mučila a hlodala v jejím srdci neustále jako oheň pekelný. Může-li býti boj krutější, než boj smrti s peklem? Smrt by ráda učinila konec mukám pekelným, peklo nedá však nikomu zemřít, kdo mu propadnul; a tak povstává strašný zápas, že, kdo propadnul smrti věčné, vždycky žije a vždycky živ jsa věčně umírá. S tímto bojem smrti s peklem můžeme umučení nejblaženější Panny srovnati. Děsné sice srovnání; než čím vážnější jest

srovnání, tím jasněji vystupuje předmět přirovnaný, v případě našem Matka Boží, jak velikou jest mučednicí.

Utrpení Mariino vyniká právě oněmi třemi vlastnostmi, jež byly příčinou, že mučedníci muka svá tak klidně snášeli a pro něž tak veliké úcty požívali. Církev je uvádí těmito slovy: O přeslavná statečnosti mučedníků! O nepřemožitelná trpělivosti, o neuhasitelná láska! Když se všickni dali na útěk, nestála Maria opodál, nýbrž podle kříže; tak veliká byla její statečnost. — Nepřemožitelná byla její trpělivost. Ačkoliv se jí tak posmívali, ačkoliv trpěla takovou bolest, nenevražila na katany, a modlila se zajisté jako její božský Syn: „Otče, odpusť jim, neb nevědí, co činí!“ — Všechny mučedníky překonala však svou láskou. Zajisté bylo takové matce mnohem bolestnější, když obětovala pro pokolení lidské Syna takového, než některému mučedníku, když obětoval pro Krista život svůj; čím větší a těžší jest obět, tím vroucnější jest i láska, jež onu obět přináší. A kromě toho bylo všem mučedníkům i za vlastní hříchy dostičiniti, když tedy trpěli, trpěli i za viny vlastní, Maria však, jak i její Syn, trpěli všecko úplně nevinně, trpěli všecko z nejčistější lásky k nám. O, jak nedostižitelně vznešené jest její mučednictví! Maria jest zajisté všech mučedníků královnou! Amen.

28. Maria královnou apoštolů.

(Mariale Ernesti, Cap. CXXXIX.)

Maria požívá ve sboru apoštolském důstojnosti nejvyšší. Byla uprostřed nich tím, čím jest slunce uprostřed hvězd, obzvláště když byl Pán Ježíš na nebe vstoupil; zářila u dvanácti apoštolů jak prazvláštní světlo jediné; a proto má také Maria účastenství na všech počtech a na vší slávě, již dosáhli apoštolové. Maria jest dle Zjevení sv. Jana (12, 1.) „ženou oděnou sluncem a měsíc pod nohama jejíma a na hlavě její koruna dvanácti hvězd,“ čím se překrásně zobrazují apoštolové se svou královnou. Maria i apoštolové zářili společně dvěma hlavními ctnostmi, jimiž vynikali sv. vyznavači a mučedníci, spravedlností totiž a statečností, Maria jako jejich královna, apoštolové jako duchovní otcové a hrdinští vzorové všech vyznavačův a mučedníků

Kristových. Apoštolové však kromě toho ještě záříce světlem svých jednotlivých a zvláštních ctností, jak dvanácte hvězd, korunu tvoří okolo hlavy své paní přemilé, své matky a královny. Protože pak i ona ctnostmi dvanácti apoštolů svrchovaně vynikala, skvějí se ony ctnosti vším právem na koruně Mariině. Podobně jest Maria studnicí milostí, z níž se prýští všechny jednotlivé prameny milosti. Apoštolové byli pak takovými dvanácterymi prameny, z nichž vody milosti a pravdy celý svět měly zúrodniti. Tak bychom mohli uvést ještě více porovnání, jež by nám zobrazila Marii jako královnu uprostřed sv. apoštolů. Jedno z těchto přirovnání vyvolíme sobě dnes za předmět svůj.

Je-li Maria zdí tajuplného města, jež spatřil věštec sv. na ostrově Patmos, mají o ní také platnost slova následující (21. 14. 19. 20.): „A zeď městská majíc základů dvanácte, a na nich dvanácte jmen dvanácti apoštolů Beránkových. A základové zdi městské byli všelikým drahým kamením ozdobeni. Základ první jaspis, druhý safír, třetí chalcedon, čtvrtý smaragd, pátý sardonix, šestý sardius, sedmý chrysolit, osmý beryl, devátý topas, desátý chrysopras, jedenáctý hyacint, dvanáctý ametyst.“ Když tedy nebylo Duchu sv. na tom dosti pouze říci: „Základové zdi městské byli všelikým drahým kamením ozdobeni,“ nýbrž když Duch sv. jmenuje ještě každý jednotlivý drahokam zvlášť, a sice v řadě zcela určité, jak předpověděl Isaiáš (54, 11. 12.), jest to zajisté každému o Písmě sv. rozjímajícímu dostatečným důvodem, by přemýšlel a uvažoval o každém jednotlivém drahokamu zvlášť, jakou moc každý má, jakou ctnost každý z nich v této řadě značí, a jak se přivlastňují tyto ctnosti apoštolům a Marii, jež je zdobí jako zeď.

Jména apoštolův uvádějí se v rozličném pořádku. My zachováme onen pořádek a sice opačný, jaký nalézáme v kanonu mše svaté, počínajíce tedy posledním: Judas Thadeus, Šimon horlitel, Matouš, Bartoloměj, Filip, Jakob, Tomáš, Jan, Ondřej, Pavel a Petr; a ozdobíme každého z nich posloupně jedním drahokamem, jenž značí jistou vzácnou ctnost, jimiž všemi Maria, jejich královna, září. Ctnosti tyto jsou: statečnost ve víře, poslušnost, panenství, láska k chudým, přívě-

tivost, trpělivost, pokora, nábožnost, láska ke spravedlnosti, stálost, rozjímání a láska dokonalá.

Statečnost ve víře můžeme porovnat s amethystem, drahokamem, jenž má barvu fialovou, t. j. modročervenou, jemuž připisovali předkové mimo jiné také moc, že chrání od opilství, pročez se jmenuje také amethyst, t. j. „opilství odporující“. Statečnost ve víře nabývá síly z pokory, již představuje v bohoslužbě církevní barva modrá neb fialová, a nabývá dále síly z upomínky na přehořké umučení Páně, jež značí barva červená jako krev. Statečnost u víře a víra pevná chrání nás nejjistěji jako bezpečný lék před bludem, bludařstvím čili kacířstvím, jež jsou v životě duchovním opilstvím. V tomto drahokamu statečnosti u víře jest vryto jméno Judas Thadeus. Judas znamená chválu Boží, vroucí vyznání víry v Boha, a Thadeus tolik co „statečný“; spolu tedy „statečný ve víře“. — Poslušnost z lásky očisťuje nás od každodenních poklesků, jak napomíná apoštol (I. Petr. 1, 22.): „Očisťujte duše své v poslušenství lásky!“ Poslušnost jest podobna hyacintu, jenž prý má i moc očisťující a osvěžující; dáme mu příbuzné jméno „Šimona horlitele“. — Panenství jest podobno chrysoprasu, drahokamu Indie, jenž se obzvláště za tmy obdivuhodně třpytí. Pochází z Indie, z východu; panenství hledáme za zory života a jest krásnější a vznešenější v úkrytě než při denním světle ve veřejném životě. Tento drahokam má jméno Matouš, jenž první z apoštolů pannu křesťanskou Bohu na vždy zasvětil, jak vypravuje legenda, zač mu bylo podstoupiti mučednickou smrt. Jméno jeho znamená „dar rady“, poněvadž věčné panenství není žádným přikázáním, nýbrž pouhou radou. — Láska k chudým potlačuje náklonnost ke skouposti a k lakomství, jak utišuje topas vody rozvlněné; ozdobíme jí sv. Bartoloměje. — Beryl přívětivosti a dobrotivosti jest ke všemu prospěšný; pěstuje lásku k příbuzným a přátelům, pomáhá usmírovati nepřátele, oblažuje též chudé a nuzné. Jest ctností sv. Filipa, jenž měl starost o hladové zástupy na poušti. — Chrysolit trpělivosti jest nejlepším lékem, jímž utrpení a pokušení přemáháme, unavuje pronásledovatele a tím ho od dalšího pronásledování zapuzuje. To nám připomíná sv. Jakob, jehož jméno znamená „západný“.

Sardius pokorného srdcem spojíme se jménem sv. Tomáše, jež se vykládá „propast“. Pokorný se považuje za chudého a nepatrného, pohříženého do propasti hluboké, takže bychom s Písmem (Žalm. 41, 8.) říci mohli: „Abyssus abyssum invocat, propast bídy volá po propasti milosrdenství.“ — Vroucí nábožnost jest jak sardonix, s počátku suchopárná a nepříjemná, jak jest tento drahokam dole přičernalý, později však jest líbezná, jak jest tento drahokam nahoře světlý, jasný a ohnivý. Jest velikou milostí Boží a jméno sv. Jana znamená „milost Boží“. — Sv. Jakob starší snažil se býti svatým a spravedlivým, zřekl se všeho a konal pokání nejpřísnější; byl jak smaragd, jenž přináleží ke drahokamům nejdrahocennějším. — Sv. Ondřej vynikal zvláště stálostí, poněvadž několik dní hrozná muka na kříži až do svého skonání trpělivě snášel. Vryjme jeho jméno do chalcedonu. — Překrásný a drahocenný safír můžeme s rozjímáním a s hlubokým uvažováním porovnat, jemuž se sv. Pavel tak horlivě oddával, jak o tom svědčí jeho listy důmyslné. — Poslední kámen základní zdobí skalopevný jaspis, jenž značí dokonale neproměnnou lásku, a má jméno Petr, t. j. muž skalopevný. Třikrát ujišťoval Pána své lásky slovy: „Pane, ty víš, že tě miluji.“

A přece milovala Maria Ježíše mnohem více. Sv. Petr nestál pod křížem, Maria stála blízko kříže; milovala Krista láskou vroucnější než kníže apoštolů, jak i vynikala ctnostmi všech apoštolů v míře nejvyšší; Maria požívala důstojnosti mnohem větší než apoštolové — byla a jest apoštolů královnou. Amen.

29. Maria královnou prorokův a arcíotců.

(Mariale Ernesti, Cap. CXL.)

Když byla Judith Holofernovi stala hlavu a lid svůj z rukou mocného nepřítele vysvobodila, přišel Joakim, velekněz, do Bethulie se všemi spolukněžími, aby Judith viděl. Kterážto když vyšla k němu, dobrořečili jí všickni jedním hlasem řkouce: „Ty's sláva Jerusalema, ty's radost Israele, ty's čest lidu našeho“ (Jud. 15, 9., 10.). Větší než Judith jest Maria; více než Judith učinila pro lid svůj

Maria, dcera z královského rodu Judova, jež byla povýšena na matku Boha Israele, jeho Vykupitele, jeho osvoboditele, jeho tak často zaslíbeného a tak toužebně očekávaného Messiáše! Ona jest slávou lidu židovského, jest jeho královnou; protože pak v lidu vyvoleném vynikají nejvíce proroci a arciotcové, jest především jejich královnou.

1. Maria jest královnou proroků. Posledním z proroků byl sv. Jan Křtitel. Žádný není dle slov Spasitelových větší než on; ano byl, jak dí Ježíš, ještě více než prorok, poněvadž nejen jak ostatní proroci předpovídal příští Messiášovo, nýbrž na již přítomného prstem ukazoval, řka: „Ejhle, Beránek Boží! ejhle, jenž snímá hříchy světa“ (Jan 1, 29.). Byl-li však sv. Jan Křtitel více než prorok, čím větší jest zajisté Maria, jejížto hlas když uslyšel sv. Jan v lůně mateřském, obdržel ducha prorockého, a která Pána proroků porodila a na rukou svých nosila! — Zdali nebyla, sama působem v pravdě královským prorokyní největší? Proroci chválili Boha, poučovali lid a předpovídali věci budoucí. Maria činila totéž. Svědčí o tom chvalozpěv Magnificat, jež u sv. Alžběty zapěla: „Velebí duše má Hospodina“ (Luk. 1, 46.)! Jak chválí v něm Boha, jak mu děkuje za jí udělenou milost, jak poučuje dítky své a předpovídá událost ze všech největší a nejpodivnější: „Aj! od této chvíle zajisté blahoslavenou mne nazývati budou všickni národové“ (Luk. 1, 48.)! Nebyla-li tehda prorokyní nejslavnější?

Mimo to vyplnilo se také všechno, cokoliv proroci o ní předpovídali. „Nepřátelství položím mezi tebou a ženou, mezi semenem tvým a semenem jejím, onať potře hlavu tvou“ (Gen. 3, 15.); těmi slovy zaslíbil Bůh po prvé v ráji Vykupitele, a Maria naplnila proroctví toto, když svou svatostí a svým Synem panování ďablovo ztroskotala. — „Jediná jest holubice má, dokonalá má, jedinká matky své, vyvolená rodičky své“ (pís. 6, 8.), a Maria jest onou jedinou, holubicí nevinnou, dokonalou, Bohem vyvolenou: „Ave Maria, gratia plena“; „zdravas milosti plná,“ tak ji dal Bůh pozdraviti. — „Ejhle,“ volá Isaiáš, „ejhle panna počne a porodí syna, a nazváno bude jméno jeho Emanuel“ (Is. 7, 14.), t. j.

„Bůh s námi,“ a Maria počala ve svém lůně panenském Syna, Syna Nejvyššího, Boha, požehnaného na věky. — „Z Betléma měl vyjít Spasitel světa,“ zvěstoval prorok (Mich. 5, 2.), a Maria vydává se na cestu do Betléma, by tam Vykupitele světa porodila. — V pravdě jest Maria královnou proroků.

2. Maria jest královnou arciotců. Předčí arcioťce všechny; jest sice jejich dcerou, avšak také jejich slávou, jest květem nejkrásnějším z trnatého rodu předků svých, jest bez trnů, jest slávou kře trnového! Jí se dokonale uskutečnilo, čemu proroci věřili a učili, jí se také naplnilo, co arcioťcové toužebně očekávali. Maria jest důstojnou dcerou praotce pokolení lidského a Evy. V čem tato pochybila, to Maria opravila, usmířila, dokonale napravila. Jest jejich královnou. — Maria jest důstojnou dcerou Abrahamovou.) Abraham vynikal bohatstvím a důstojností, pohodlím a vznešeností v Ur Chaldejských. I řekl k němu Hospodin: „Vyjdi ze země své, a z příbuzenství svého i z domu otce svého, a pojď do země, kterouž ukáži tobě“ (Gen. 12, 1.). Abraham uposlechnul Hospodina i vyšel, aby se bral do Kanaan, země zaslíbené. A jak jednala Maria? Z poslušnosti opustila na rozkaz císařův svůj tichý, roznělý příbytek v Nazaretě a ubírala se do vzdáleného Betléma, aby učinila toto městečko nejpožehnanějším na světě. Není-li její poslušnost více obdivuhodná než poslušnost jejího otce Abrahama? — Hospodin řekl k Abrahamovi: „Vzhledniž k nebi a sečti hvězdy, můžeš-li; tak hojně rozmnožím pokolení tvé“ (Gen. 15, 5.). Měl-li tomu Abraham uvěřiti? Měl již sto let a Sara devadesát let a neměli dosud syna. Uvěřil však slovu Hospodinovu i obdrželi syna Isáka. Maria nepoznávala žádného muže, a anděl jí zvěstoval, že se stane matkou, zůstane však pannou, a ačkoliv to bylo k neuvěření, uvěřila, řkouc: „Aj, já dívka Páně; staniž mi se podle slova tvého“ (Luk. 1, 38.)! Kdo z nich měl víru pevnější? — Nastíníme ještě něco. Abraham vstupoval na horu Moria. Truchlivě se tam ubíral, bolestí velikou bylo sklíčeno srdce jeho, vedle něho kráčel jeho jediný, yroucně milovaný syn Isák, nesa sobě sám dříví k zápalné oběti.

*) Přirovnání toto provedl vydavatel.

A Maria? Srdce její mateřské bylo mořem bolestí a tak zarmoucená kráčí vzhůru na Golgothu, doprovázejíc jediného Syna svého přemilého, jenž sobě sám nese své těžké dřevo obětní na zkrvácených ramenou na místo popravní a padá vysílen a zemdlen pod tíží jeho. Abraham doufal, že Bůh syna jeho ušetří a jinou obět místo něho sobě opatří, Maria však věděla, že Syn její nemůže nikým býti nahrazen, že Vykupitel světa nemůže míti žádného zástupce; tam bylo slyšeti hlas: „Abrahame, nevztahuj ruky své na pachole, aniž mu co číň“ (Gen. 22, 12.), zde slyšíme děsné výkřiky: „Ukřižuj, ukřižuj ho“ (Luk. 23, 21.)! a kruté bušení kladivy zvěstuje, že se již vykonává hrozný rozsudek. Brzy dokonal beránek obětní na hoře Moria, Beránek Boží trpěl na kříži celé tři hodiny, až ve smrtelných bolestech dokonal. Celý blažený sestupuje Abraham se synem svým s hory Moria, Maria žalem se potácejíc sestupuje dolů s Golgothy bez svého Syna; mrtev odpočívá v hrobě. Čí utrpení, čí bolest byla větší, Abrahamova aneb Mariina? Maria byla největšího arcíotce královnou. — J a k o b a jeho s y n o v é byli arcíotci posledními. Maria byla i těchto arcíotců královnou. Zdá se, že se v jejím ctnostném životě každá událost, přihodivší se v domě Jakobově, zrcadlí, jak Hugo ze sv. Viktora obšírně líčí. Připomeňme sobě jen, co o posledních dvou synech Jakobových napsal. Jak značí J o s e f dar rozumu rozeznávací, tak značí B e n j a m i n dar rozjímání. Oba byli syny Ráchel, tétéž matky, oba dary, jak poznání sebe, tak poznání Boha vycházejí z jednoho rozumu. Za dlouhou dobu po Josefovi narodil se Benjamin, tak pozdvihuje také marně očí svých k Bohu, by o něm rozjímal, kdo se dlouhou dobu necvičil v poznání sebe. Rachel zemřela při porodu Benjaminu, podobně otevírá rozum svůj, kdo ducha svého povznesl ku rozjímání o Bohu. Kdo by však pochyboval, že Maria, jež vynikala všemi ctnostmi arcíotců, i ctnostmi obou posledních ozdobena byla?

Můžeme tedy ke konci k Marii vším právem zavolati: „Ty’s sláva Jerusalema, ty’s radost Israele, ty’s čest lidu svého, ty’s královnou jeho arcíotcův a proroků!“ Amen.

30. Maria královnou andělů. I.

(Mariale Ernesti, Cap. CXLI., CXLII.)

Marii přináleží přednost nejen u všech pozemšťanů, ona jest povýšena také nade všechny nebešťany jako jejich královna.

Jest devět řádů nebo kůrů andělských, jeden řád jest dokonalejší druhého, avšak tak, jak dí Dionysius, že každý řád vyšší i dokonalostmi řádů nižších obdařen jest. Protože však Maria nade všechny kůry andělské povýšena jest, vyniká i všemi jejich vlastnostmi, přednostmi a milostmi, jinak by nebyla gratia plena, t. j. milosti plná.

Dlužno však podotknouti, že jsou jisté vlastnosti, jež jsou všem duchům blaženým společny, a pak vlastnosti, jež jsou jen každému jednotlivému řádu vlastní, což ovšem i rozličná pojmenování jednotlivých řádů naznačují, totiž: andělé, archandělé, síly, mocnosti, knížata, panstva, trůnové, cherubíni a serafíni.

1. Společných vlastností se uvádí devět, jak jest devět drahokamů, jež vypočítává Ezechiel (28, 13.). Andělé jsou pouzí duchové nebeští, pokorní, činní, nesmrtelní, svorní, čistí, osvícení, a jak jim přísluší, dokonalí. Těmito vlastnostmi mají poněkud účastenství na vlastnostech světla Božího a jeho neskončené dokonalosti; neb jest vlastností Boha nejvyšší dobrotivého, že se sdílí, t. j. že chce, by měli tvorové, pokud možno, účastenství na dokonalostech Božích. Poněvadž však dobrotivost Boží, hlavním jsouc pramenem všech dokonalostí, vyvolila přede všemi jinými tvory Marii, by měla účastenství na jeho milostech, následuje z toho, že byla zde na zemi a že jest na nebi drahocennějšími perlami a drahokamy ozdobena, než všichni ostatní tvorové, nevyjímajíc ani andělů. Žila již zde na zemi jak nebešťanka, pročez praví sv. Ignác: „V Marii, matce Ježíšově, byla svatost člověka se svatostí andělskou spojena.“ Žila jak pouhý duch, nebyla rozdělena, nesloužila z části světu a z části Bohu; byla pokorná, jak jsme již častěji uvažovali, byla pilná a činná, kdykoliv toho poslušnost k Bohu od ní žádala, byla pro svou statečnost neochvějná, spokojená s rozkazy Božími, osvícená andělem a troj-

jediným Bohem, dokonalá milostí Ducha svatého.

Tak byla Maria co nejdokonaleji podobna devíti drahokamům, jež připomíná Ezechiel, protože vynikala devíti přednostmi, jež všem andělům společny jsou. Maria jest všech andělů královnou. Uvažujme teď o ní jako o královně každého jednotlivého řádu, dnes pouze o královně dvou řádů prvních, andělů totiž a archandělů.

2. Maria jest královnou andělů, tedy předně prvního řádu duchů blažených, jež nazýváme zkrátka anděly. První tento řád má povinnost vůli Boží zvěstovati, sloužiti a ochraňovati, andělé řádu prvního jsou posly Božími, služebníky Božími a lidem anděly strážnými. Maria vynikala jako jejich královna v tomto trojím úřadě. Zvěstovala vůli Boží již tehda, když na svatbě v Kaně galilejské k služebníkům pravila: „Všechno, cožkoli vám řekne, učiňte“ (Jan 2, 5.). A pak později, když jako očitá a první svědkyně apoštolům všechno zvěstovala, co o narození a mládí Ježíšově věděla. Maria nazývala sebe sama služebnicí Boží, když odpověděla andělu: „Aj, já dívka Páně,“ jako by řekla: „Od počátku a před věky stvořena jsem, a až do budoucího věku býti nepřestanu, a v příbytku svatém před ním posluhovala jsem“ (Eccli. 24, 14.). Těmito slovy se neznačí žádná určitá jednotlivá práce služebná, nýbrž mluví se všeobecně o sloužení, by se naznačilo, že bude vůbec každou službu konati, jíž v domě Hospodinově potřebí jest, právě tak, jak děvečka v domě jediná každou práci vůbec koná, totiž čistí dům, podpaluje v peci, vaří, pere, prostírá na stůl a tak skutečně chleba svého zahálčivě nejí. Konečně jest za třetí jak andělé strážní opatrovnici a vychovatelkou dítek. Podobna jest v tom jak její božský Syn slepici shromažďující pod křídla kuřátka svá, by jich chránila, a sice nejen svá vlastní, nýbrž také cizí. Slepice vodí a opatruje také kačátka a paví mladátká. Než, malá kačátka jdou brzy na vodu a opouštějí ji, a mládí pávi pohrdají brzy pro svou mladistvou krásu pěstounkou svou. Podobně jednají bohužel také mnozí svěřenci Mariini, ano i mnozí kněží a řeholníci, jež nejblaženější Panna sytí a živí při svých chrámech a duchovních obrocích, mnozí z nich se potápějí ve vodách radovánek

jako kachny, jiní opět, pyšní na svou krásu a svými schopnostmi, ji opouštějí a pohrdají Pannou nejpokornější, takže o nich platí slova Písma (Baruch 4, 8.): „Zapomněli jste na Boha, který vás živil, a zarmoutili jste Jerusalem, k o j i č k u svou.“

3. Maria královnou archandělů. Maria je předčí, ať mluvíme o jejich stavu milosti neb o jejich úřadě. Archandělé jsou již více zasvěceni do tajemství Božích a jen v obzvláště slavných záležitostech vysílal je Bůh jako posly své, jak o tom svědčí Písmo. Než žádná bytost stvořená není hlouběji zasvěcena do nevyzpytatelných tajemství Božích než Maria ve svém povolání. Úřad jejího poslání k lidem byl zajisté vyšší než duchů nebeských, ano i apoštolů, vyslanců Ježíše Krista, měla totiž pokolení lidské cvičiti a učiti, ovšem více příkladem než slovy, a je účastným učiniti nevyzpytatelných bohatství milosti Kristovy. Vždyť ona udělila pokolení lidskému svátost nejvyšší, nejvyšší viditelné znamení neviditelné milosti, totiž Syna Božího, původce všech milostí, ve viditelné způsobě lidské. Může-li mít někdo vědomosti hlubší a poslání vznešenější? — Maria jest vším právem královnou archandělů!

A přece, jak p o k o r n á jest tato královna! Jednoho ze svých poddaných, archanděla Gabriele, žádá o vysvětlení věci předůležité: „Kterak se to stane?“ Než, nedává jí vysvětlení úplného; snad nemohl, snad nechtěl ho dáti, praví jen: „Duch sv. sestoupí v tě a moc Nejvyššího zastíní tebe“ (Luk. 1, 35.). Co nemožno vyjádřiti slovy, měl v ní působiti sám trojjediný Bůh, totiž tajemství všech největší, vtělení Syna Božího.

Maria, královna andělův a archandělů, byla p o k o r n á a proto u k r ý v a l a toto tajemství, jímž byla zajisté nejvýše oslavena, hluboko v srdci svém a teprve, když z pozdravení Alžbětina zvěděla, že je Duch sv. zjevil i jiným, nemohla než plesati i zapěla překrásný chvalozpěv: „Magnificat! Velebí duše má Hospodina!“ Však i v tomto chvalozpěvu učí nás pokoře řkouc: „Vzhledl na ponížení dívky své.“ Všude dokazuje, že královskou cestou, již dojdeme milosti a svatosti, jest cesta ponižování sebe, cesta pokory. Nic nám tedy neprospěje více, bychom dosáhli milosti Boží, než pokorná bázeň Boží, nic nám není vhodnější, bychom milost Boží zachovali,

než když se budeme před Bohem víc a více ponížovati, nic nám není užitečnější, by nám Bůh milost svou rozmnožil, než když budeme v pokoře nejhlubší lačnosti a žízni po spravedlnosti. Amen.

31. Maria královnou andělů. II.

(Mariale Ernesti, Cap. CXLIII., CXLIV., CXLV.)

Maria předčí i třetí řád andělů, „síly“. Andělé takto pojmenovaní jsou duchy nebeskými, již konají jako poslové Boží znamení a zázraky. Kdybychom ku chválám Mariiným připojili pouze, že byla kromě darů rozličných obdařena i tím, že konala znamení a zázraky, oslavili bychom ji nedostatečně; neb jak o lidech dobrých tak i zlých, jak o andělech svatých tak i zavržených tvrdí se také častěji, že konali zázraky, ačkoliv ani tito ani oni nemohou z vlastní moci konati zázraky, jež koná jedině Bůh všemohoucí. Může k tomu použití dobrých andělův a lidí, ano dovoliti i duchům zlým, by konali věci kromobyčejné. Ani Maria nevykonala z vlastní moci žádného zázraku, spolupůsobila však obzvláštním a jediným způsobem, by největší ze všech zázraků vykonán byl a předčí v tomto ohledu „síly“ nebeské. Největším tímto ze všech zázraků bylo vtělení Ježíše Krista. Nikoliv andělem, nýbrž Marií vykonal je Bůh, jak byl již ústy Isaiáše (7, 14.) předpověděl: „Aj, panna počne a porodí syna, a nazváno bude jméno jeho Emanuel.“ Protože pak tajemství toto jest největší a nejvýš divuplné, andělé a proroci je sice zvěštovali, Maria však jedinká měla spolupůsobiti — vyniká tím zajisté nad tvory veškeré, i nad ony duchy nebeské, jež „silami“ nazýváme. Jest totiž vtělení Syna Božího znamením všech znamení, zázrakem všech zázraků, svátostí velikou Nejvyššího, jež bylo od počátku světa slovy a obrazy zvěstováno, již v ráji ohlášeno, lidstvu hořícím křem, andělům ženou přioděnou sluncem zobrazeno a proroky předpověděno! Jaká čest, jaká přednost prokazuje se tím Marii! Je-li nám dovoleno říci, že tento svatý muž neb onen anděl zázrak vykonal, protože ho použil Bůh, by dokázal světu, že jest všemohoucí, čím více můžeme pak říci o Marii, že vykonala největší ze

všech zázraků, když porodila Syna Božího, protože jí jedině Bůh použil, by dal světu důkaz o svrchované, obdivuhodné lásce své. Věru, Maria jest vyvýšena nad anděly, již činí divy, jest jejich královnou, královnou „sil“.

2. Také čtvrtý řád andělský, „m o c n o s t i“, předčí Maria. Jak mocným jest tento řád nebeský, ukázal zvláště v boji proti peklu. V tomto boji jest jim Maria vítěznou vůdkyní. „Nepřátelství položím mezi tebou a ženou,“ praví sám Hospodin (Gen. 3, 15.), „a mezi semenem tvým a semenem jejím, onať potře hlavu tvou.“ I zvítězila nad ďáblem. Její myslí vznešené nedotklo se žádné jeho pokušení, Synem svým potřela jeho moc; trojí nástrahu ďábelskou, již láká svět, tělo a ďábel, a jež se zrcadlí v žádosti očí, těla a pýchy, přemohla vítězně tím, že sobě chudobu, panenství a nejhlubší pokoru vyvolila a skutky osvědčovala. A co konala sama, v tom pokračuje neustále v semeni svém, t. j. ve věrných dítkách svých, a tak potírá neustále hlavu hadovu. Zachraňuje hříšníky, posiluje spravedlivé. Jest matkou milostivou a nejmocnější pomocnicí věřících v boji proti pokušením. Jako prostřednice naše vyprošuje nám dar slzí, bychom jimi zacelili rány, jež nám zlý duch zasadil, vyprošuje dále dítkám svým sílu, bychom, cvičíce se v sedmeru hlavních ctností porazili sedmero hlavních hříchů. Byť by i nepřítel patě činil úklady, t. j. pokoušel dítky Mariiny, kdyby jim i mnohou ránu zasadil, přispěním Marie jistě nad ním zvítězí. Tu nos ab hoste protege et hora mortis suscipe! Ochraňuj nás, o královno mocností, před naším nepřítelem, a když jednou zemřeme, přijmi nás k sobě!

3. Maria jest královnou „knížat“. Pátý řád andělů nazývá se tak, protože jsou jeho příslušníci představenými jednotlivých knížetství a království jako duchové k ochraně a ke vzdoře, jak praví Daniel jasně. I apoštolové, již měli svět a jeho království jhu Kristovu podrobiti, nazývají se knížaty národů. Slavnější však než apoštolové a andělé jest Maria, světa a jeho království kněžna a královna. Vždycky se ujímala věrných svých poddaných. Nepřátele svých dítek považovala Maria vždy také za vlastní nepřátele své, považujeme tedy i my nepřátele její za vlastní nepřátele své.

Chceš-li zvědět, kdo jsou těmito jejími nepřáteli zde na zemi, čti knihu Esther a Zjevení sv. Jana. Esther dí: „Protivník a nepřítel náš nejhorší jest tento A m a n a o n se svými d e s í t i syny pověšeni jsou na šibenici.“ Aman, tento nejhorší, znamená antikrista, jeho deset synů desatero druhů protivníků Kristových a jeho nej-světější Matky. Taktéž zjevení sv. Jana (13, 1.) stvrzuje výklad tento: „Šelma, která z moře vystoupila, měla deset rohův a jméno rouhání.“ Rouhala se Synu Božímu a Matce jeho.

Jsou to předně bludaři a nevěrci, již, jak dí sv. Pavel (k Žid. 10, 29.), Syna Božího pošlapávají a jemu potupu činí. Za druhé jsou to oni, již kalich krve Nového zákona poskvřňují. Jsou to k n ě ž í n e m r a v n í, již se neostýchají ve své ruce svatokrádežné Krista Pána denně bráti; prvnější jsou podobni Amanovi, jenž celý národ vyvolený vyhubiti chtěl, tito pak Kainovi, jenž bratra svého zabil úkladně. Za třetí jsou to oni, již plní jsouce závisti, Bohem vyvolené lstivě svádějí, jak sváděl na př. Elymas kouzelník Sergia Paula k odpadlictví. Za čtvrté jsou to ukrutní p ř e d s t a v e n í, již zákonným slovem a špatným příkladem duše svých poddaných usmrcují, aneb je vykořisťují aneb utlačují, jakoby se chtěli jejich útroby vykrmiti a krev jejich píti; jsou podobni Herodesovi, jenž dal nemluvňátka v Betlémě povraždit. Za páté jsou to oni, již prosté, nezkušené duše s v á d ě j í, jak to činí kuplířky, zaprodávající vykoupence Kristovy, a podobající se Jidášovi, jenž za třicet stříbrných Krista Pána zradil. Dále jsou to n e c u d n í, obzvláště ti, již sami se sebou hřeší a tělo své poskvřňují, jež povznesla Panna nejsvětější k důstojenství tak vysokému, že bylo spojeno s Božstvím. Za sedmé následují š p a t n í c t i t e l é mariánští, již sobě z Marie dělají posměch, v mnohých věcech jí sice sloužíce, na tuto úctu mariánskou však opovážlivě se spoléhající dále zatvrzele hřeší. Za deváté nalézáme ty, již se r o u h a j í Marii a pro ni také jejímu Synu; tito jsou horší Židů, již Krista ukřižovali, jeho Matce však ne-ubližovali. Konečně za desáté jsou to všichni, již n e č i s t é m u m i l k o v á n í oddáni jsou.

Hlas naříkání v Rama slyšán jest, praví Jeremiáš (31, 15.): „Rachel plačící synů svých a nechtějící se po-

těšiti nad nimi, protože jich není!“ Kéž by neměla slova tato nikdy platnosti o nás! Nýbrž budme vždycky věrnými poddanými jejího knížetství, by nás za tuto věrnost královna andělův a knížat milovala, ostříhala a před nepřáteli ochraňovala. Amen.

32. Maria královnou andělů. III.

(Mariale Ernesti, Cap. CXLVI.—CXLIX.)

Uvažovali jsme o Marii, že jest královnou pěti prvnějších řádů duchů nebeských. Jsou to andělé, archandělé, síly, mocnosti a knížata. Dva z těchto řádů mají nás ochraňovati a tři nám ku pomoci přispívati. Podobají se oněm pěti mužům na koních, již se, jak vypravuje II. kniha Machabejská (10, 29. 30.), za prudké bitvy Židům ukázali, dva z nich Machabea uprostřed majíce a a jej neporušena zachovávající a tři ostatní pomáhající Židům tím, že na nepřátele šípy a blesky stříleli.

Výše než pět řádů jmenovaných stojí předně „panstva“, šestý kůr andělský. Jsou určeni k tomu, by byli kůrům nižším představenými a jim vůli Boží oznamovali. Maria koná úřad tento s nimi společně, předčí je však jako jejich královna, vládouc jako „panovnice“ nade všemi anděly, následovně i nad řády vyššími. Koná však úřad tento společně jako prostřednice. Z ní, zrcadla bez poskvrny, odrážejí se paprsky milosti a slávy Boží předně na všech andělech, jež prosvicují a oblažují, pak ale pronikají pomocí andělů ještě dále, až k jejím vyvoleným pozemšťanům, jež osvěcují, očišťují a posvěcují. Za jejího lahodného světla prchají tmavé mraky nevěry a trhá se mlhavý závoj, jenž zakrývá oči hříšníků; paprsky milosti Boží, jichž prostřednictvím jejím nabýváme, zachraňují jí oddané před tmou nevěry a nepravosti a působí, že se ve ctnostech víc a více zdokonaľují. Tak koná Maria jako královna panstev úřad svůj, panstva pak jako její věrní sluhové, jejichž úkolem jest, by uváděli u lidí ve skutek vůli Boží, jenž všechny lidi spasiti chce.

2. Maria jest královnou sedmého řádu, k němuž přináležejí trůnové. Andělé tito stojí vůkol soudní stolice Boží, Bůh sedí jako uprostřed nich, jimi vynáší a vykonává rozsudky své. Odtud ohlašuje Hospodin

soud a spravedlnost, jak praví Daniel (7, 10.): „Řeka ohnivá a prudká vycházela od tváře jeho; soud zasedl a knihy otevřeny jsou.“ Vedle přísného soudu Božího trůní však také Maria, matka milosrdenství. Jest trůnem smilování hříšníkům, trůnem milosti spravedlivým, trůnem oslavení Svatým. Na jejím lůně sedával kdysi přísný Soudce jako utěšené a šťastné děťátko; z jejího lůna, z jejího těla přijal také on tělo své, její lůno bylo mu trůnem; proto mělo tělo její zůstat neporušené a nemělo se v hrobě obrátiti v prach a popel. Věříme také, že v nebi oslavené tělo Mariino jest o mnoho slavnějším, o mnoho vznešenějším trůnem toho, jenž v něm na zemi tak dlouho skutečný příbytek měl.

3. Maria jest královnou cherubínů, osmého andělského kůru. Andělé tito jsou nadáni neobyčejnými vědomostmi a velikou moudrostí, mocí a krásou, a kdežto mají trůnové účast na soudech Božích, jsou cherubíni více zasvěceni do nejtajnějších a nejhlubších tajemství Boha trojjediného. Jak některý král pozemský jedny ze svých úředníků jmenuje představenými a rady při úřadě, soudci a místodržiteli, jiné však ještě více vyznamenává, je ke svému dvoru povolává a jim své nejtajnější záměry a úmysly sděluje, tak povolal i Bůh anděle osmého řádu, cherubíny, ke dvoru svému a svěřil jim svá tajemství nejvznešenější. Jsou to snad ona tajná slova, jež slyšel sv. Pavel, když byl vtržen až do třetího nebe, jichž nelze člověku mluvit, i kdyby byl s to (II. Kor. 12, 2. 4.). Že byla ale Maria ještě hlouběji než sv. Pavel zasvěcena do vědomostí a velikých tajemství Božích, není sice výslovně v Písmě sv. psáno, můžeme však z něho souditi. Vždyť dí Maria u sv. Lukáše (1, 49.): „Neboť veliké věci mi učinil ten, jenž mocný jest.“ V pravdě zakusila sama na sobě nejvyššího všech tajemství Božích, a zajisté jest ono poznání nejdokonalejší, jehož jsme svou vlastní zkušeností nabylí. Maria znala nejen věrou tajemství Boží a přesvědčila se poslušností z víry, jak sladké jest jeho Páně, hledala Boha nejen všude jak nevěsta v písni všech písní svého ženicha, jež ho hledala láskou byvši proniknuta ne však nasycena, nikoliv, ona jej našla a opojila se láskou jeho; okusila vždy, kolikrát ho měla v náruči své, jak přesladká jest jeho přirozenost lidská

a kochala se radostí nad přelíbeznou vůní, již vydávalo jeho Božství; zažila a zakusila v pravdě, jak sladký jest Pán. S miláčkem Páně mohla se Maria modlit: „Libá vůně tvá, o dobrý Ježíši, roznítla ve mně touhu věčnou.“ Pán ji však ukojil již zde na zemi; čím více ji tedy ukojil v den jejího Nanebevzetí tam, kde ji světlo nebeské tak blaží a ona v něm na Boha věčně patří! Maria jest cherubínů, nejosvícenějšího kůru andělského, královnou.

4. Přistupme nyní k poslednímu, nejvyššímu řádu andělskému, k řádu totiž s e r a f í n ů. I tyto předčí Maria. Serafíni jsou andělé, již se tak nazývají pro plameny lásky, jimiž plápolají, neb slovo „serafíni“ znamená tolik, co „planoucí, hořící“. Bohu jsouce nejbližší, plní lásky a života, stále nadšeni pro své spojení s láskou nejsvětější, sami plápolajíce a jiné k milování Boha rozněcujíce, jmenují se tak zajisté vším právem. Plamen jejich roznítí, avšak nespálí, šlehá do výše, avšak nestráví, čistí, avšak neporuší, jak to činí oheň pozemský. Než, proč asi plápolají? Jsou nejbližší jedině, věčné, božské lásce.

Z toho můžeme poznati, jak velikou láskou plápolalo srdce Mariino. Jest přece Bohu, původu lásky věčné, bližší, než nejbližší andělé, jest Matkou Syna Božího, jest Bohu planoucímu nejbližší, proto královnou serafínů. Celá její bytost, tělo i duše, síly duševní i tělesné, rozum a vůle a všechny její smysly byly ponořeny do posvěcujícího moře božské lásky a z jejího rozníceného srdce odrážejí se paprsky lásky na nás, dítkách jí věrných. Čím více pak touto láskou zahoříme, čím více jí okoušíme, čím vroucněji a vřeleji lásku opětuujeme, tím rychleji a bezpečněji dojdeme k milému, samému, k Bohu Hospodinu. „Čím více jest kdo láskou roznícen,“ praví sv. Bernard, „tím rychleji, zajisté také šťastněji a snadněji blíží se k milovanému cíli.“

Po pěti stupních, našimi pěti smysly, vede nás láska k Bohu. Co o Bohu milovaném slyší, dává jí podnět, by po něm toužila; jakmile ucítla vůni jeho líbeznou, roznítí se, by mu lásku jeho opětovala, touží, by s milovaným přišla ve styk, okouší, jak sladký jest Pán, dochází konečně blaženého spojení s ním, patříc na něj v jeho slávě tváří v tvář, dochází onoho pře-

drahého věčného spojení, jež jest cílem konečným všech tužeb našich na tomto světě, jež jest totiž životem věčným, a k tomuto spojení račiž nás všechny na přímluvu své Matky přemilé přivésti Ježíš Kristus, Syn Boží, náš Pán a Spasitel, jenž jest požehnaný po všechny věky věkův. Amen.

33. Maria uctívaná Kristem a v Kristu.

(Rozjímání závěrečné.)

(Mariale Ernesti, Cap. CL.)

„Pozdravte Marii, kteráž mnoho pracovala mezi vámi“ (k Řím. 16, 6.), tak napsal sv. Pavel ke konci svého listu, věnovaného křesťanům v Římě, jenž svou mocí vládnul světem. Následujmež jeho příkladu, ukončujícíce svá rozjímání o Marii, a volejme k obyvatelům Říma nebeského z toho srdce a z té duše: Pozdravte Marii, Matku Boží, jež tak mnoho vykonala pro nás, nás se Synem svým smířila, nás pro nebe zrodila, živila, odchovala, ostříhala, ochraňovala, vodila a až k Bohu povznesla. My ubozí tápáme zde ještě ve tmách, a chválíme-li Marii, jest naše chvála ještě hodně nedokonalá, vy však, blažení duchové světla, již jste vůkol ní a patříte na její slávu tváří v tvář, vy ji můžete důstojně chváliti a velebiti. Nám nechť dostačí, připojíme-li k vašim chvalozpěvům jediné A m e n, t. j. věru, tak budiž. Když řekne tedy Gabriel: Ave, gratia plena, zdrávas milosti plná, řekneme my Amen; když řekne Dominus tecum, Pán s tebou, řekneme my Amen, tak jest; když řekne se sv. Alžbětou Benedicta tu in mulieribus et benedictus fructus ventris tui, požehnaná ty mezi ženami a, požehnaný plod života tvého, zvoláme my Amen, Amen, tak budiž, tak budiž! My oněmíme, k d y ž j i s a m o S l o v o v ě č n é od počátku a přede všemi věky oslavovalo a neustane nikdy Matku svou uctívati a oslavovati.

1. „Ještě nebylo propastí a já již počata byla“ (Přísl. 8, 24.), praví Písmo sv. Již dříve, než stvořil svět, viděl a vyvolil sobě Bůh věčný Marii; od věčnosti nosil ji v lůně svém ten, jehož jednou v lůně svém zázračně počítí měla. A když bylo stvořeno nebe i země a problesklo po prvé světlo, z něhož později utkáno slun-

ce, již tehda ukázal Hospodin andělům Marii, dennici, z níž mělo vyjítí věčné slunce spravedlnosti, a zjevil jim, „že pošle jednou Syna svého, učiněného z ženy“ (Gal. 4, 4.), a nad touto ženou, onou vyvolenou, jásaly radostí všechny jasné hvězdy a obdivovaly, že bude oblohou uprostřed vod, že se bude jak panenská země zelenati, že pokvete a vydá ovoce, že své myšlenky a city s ptactvem k nebi vysílají a se zvířaty polními lidstvu prospěšnou bude, že Bůh jak druhý Adam přijme konečně z její svaté krve člověčenství a v ní odpočívati bude v den odpočinku.

A tolik století po stvoření světa ukazoval Bůh Marii světu rozličným způsobem slovy a obrazy, znamenání a proroctvími, že potře hlavu hadovi, dále archou Noemovou, duhou, stánkem s celým jeho zařízením, chrámem Šalomounovým, žalmy, písní všech písní, knihami Moudrosti a proroků, až konečně vyšla jako dennice, posvěcena již v lůně mateřském, když se její duše s tělem spojila.

2. Jako vyvolená Páně dospěla v pannu, nejmilejší dcera Otce nebeského, nejčistší nevěsta Ducha sv., neporušená Matka Syna Božího. „Ave gratia plena,“ zdrávas milosti plná, Dominus tecum, Pán s tebou! Jak veliké to vyznamenání! Dominus tecum, Pán s tebou! Byl vždycky s tebou, s tvou duší, s tvým tělem, odpočíval v lůně tvém, S tebou byl Pán doma, s tebou na poli, s tebou v městě, s tebou v ústraní, s tebou, když jsi se navracela a když jsi vycházela, s tebou v srdci, s tebou v ústech. s tebou při práci. S ní přebýval Syn Boží obzvláštním, důvěrným způsobem. Přebýval v ní nejen tělesně, posvětil ji také celou a ostříhal jí, by její duch, její duše, její tělo bylo zachováno na den Páně, by její celá lidská bytost, vnitřní s mocnými ctnostmi a zevnější se všemi údy a smysly, způsobilostmi a činy, kroky a pohyby zůstala úplně neporušena, by byla dokonalým obrazem Božím, spojena s Bohem, sjednocena s Bohem. Ježíš, jenž v lůně této Panny jako skrytý Bůh přebývati chtěl, ukryval ji před tékotem světa, před úklady ďábelskými a zlými jazyky lidskými. Tak byl Vykupitel její duši štítem ohnivzdorným se všech stran a tělu jejímu nejmocnější obranou. Kromě toho ustanovil Ježíš ve své péči o ni také ještě anděly a lidi, by jí sloužili. Boha-

bojní rodičové ji vychovali dle zákona Hospodinova, anděl ji pozdravil, a sv. Josef, její ochránce, pečoval o ni a její čest. Později chránil jí však také Kristus sám, strážce všehomíra, co nejvěrněji a umíraje ještě o ni pečoval, odevzdav ji, panenskou Matku, panickému učedníkovi, sv. Janovi. Tak ctil Spasitel Matku svou až do své smrti. Dojalo to i Ježíšovy nepřátele, takže se k ní uctivě chovali; když se Spasiteli rouhali, neopovážil se nikdo jeho Matku urazit, ani tehda, když tak srdnatě a statečně pod křížem stála jako matka daného v klatbu a tak mnozí se Synu jejímu umírajícímu rouhali a posmívali, ani tehda neublížil jí žádný z nich slovem.

3. Pán miloval Marii převelice, více než všechny ženy ostatní, vždyť jest jeho Matkou. Proto ji oslavil předně u dvora nebeského; neposlal k ní obyčejného anděla, nýbrž archanděla Gabriele; tento jí zvěštoval lásku Otce a moc Duchu svatého. Duch sv. propůjčil jí důstojnost nejvyšší, důstojnost Matky Boží; by se však pro tak vznešený a veliký zázrak nepomátla, by jí plameny lásky Boží nestrávily, by jí přehojná radost nebeská neusmrtila, ušetřil jí chladivého zastínění a slavil své královské oddání ve světničce Panny nejsvětější; andělé se ho účastnili a zpívali tam po devět měsíců: Svátý, svátý, svátý jest Pán Bůh zástupův, až konečně zapěli nad nivami betlémskými: Sláva na výsostech Bohu! — Protože ji tak miloval, oslavil ji pak před světem. Sv. Alžběta, naplněna Duchem sv., poznává v ní Syna Božího; sv. Josef, poučen andělem, byl jí oddán takovou svatou úctou, že se více neodvážil pohlédnouti do její tváře zářivé; a když bez bolestí Spasitele světa porodila, přivolali duchové nebeští zpěvem svým pastýře, by uctili dítě i matku; oslavil ji před králi a mudrci; přišli z dalekých krajín východních a odevzdali jí dary věnované božskému dítěti; byla účastna chvalořeči Simeona a Anny v chrámě, a kamkoliv se svým dítětem na útěku do Egypta přišla, kácely se před ní modly. A k tomu všemu mohla na své přemilé děťátko patřiti a je ošetřovati, milovati, přivinouti k srdci a líbat. Jaká to čest, jaká to nevýslovná radost! Viděla, jak prospíval věkem, patřila naň, když byl milým pacholátkem, když byl mládencem, když byl dospělým mužem; uznávala ho za pravého Boha, Syna

Nejvyššího a mohla jej Synem svým nazývati. Jaká to čest, jaká blaženost! A tento Syn Boží byl jí a sv. Josefovi poddán, jich poslušen jako 12leté pachole, jako mládenec, jako pilný pomocník v dílně dalších 18 let; byl jí ještě tehdy poslušen, když konal veřejně úřad učitelský a učinil na její přání první zázrak. Až do konce svého života nazývá se Synem člověka, ponízuje sebe povznáší tím důstojnost Matky své; dopouští, že jej nazývali synem tesařovým, aby ani nejmenší podezření na jeho Matku nepadlo. Avšak také ještě nyní až do této chvíle prokazuje nejlepší a nejhodnější Syn Matce své hlubokou úctu a dovoluje takoruka, aby mnozí věřící uctívali Matku více než Syna, by stavěli více kostelů a velechrámů k počtě její než k počtě Jeho svatých tajemství. *) Kromě toho rozmnožuje denně její dítky, plod jejího života, a shromažďuje je jako pšenici, až jednou promluví: „Pojďte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa!“ (Mat. 25, 34.)

Tehdáž se na nás pozdravení andělské cele a dokonale vyplní a s „Amen“ ukončí, když se veškeren plod jejího života v Pánu milostivě sklídí a uloží. V onen den bude však Maria ke všem svým dítkám volati: „Zpívejmež Hospodinu, neb slavně zveleben jest!“ (Exod. 15, 21.), a v celém Městě Jerusalemě bude se ozývati věčný chvalozpěv „Alleluja“. Amen.

*) Tak bylo r. 1900 v Čechách 2868 chrámů a 1865 veřejných kaplí. Z nich bylo 459 mariánských chrámů a 474 mariánských kaplí, úhrnem 933 svatyň zasvěcených počtě Matky Boží; dále 268 chrámů a 335 kaplí, úhrnem 603 svatyň ku počtě tajemství Božích a 2141 chrámů a 1056 kaplí, úhrnem 3197 svatyň, zasvěcených počtě rozličných Svatých a Světíc Božích (183 chrámů a 96 kaplí zasvěcených sv. Václavu, 56 chrámů a 178 kaplí, zasvěcených sv. Janu Nepomuckému). Nejvíce chrámů jest zasvěcených „Nanebevzetí blah. Panny Marie“, totiž 203.

OBSAH.

I. cyklus.

Úvod (na večer před májovou pobožností)	3
1. O pozdravení andělském	6
2. Maria se nazývá světlem .	9
3. Maria se připodobňuje obloze . . .	12
4. Maria se přirovnává ke slunci a měsíci	15
5. Maria hvězdou mořskou	18
6. Maria dennicí	21
7. Maria se přirovnává k rose a sněhu	24
8. Maria se přirovnává k prameni vody	27
9. Maria se nazývá studnicí	30
10. Maria se podobá líbeznému údolí	33
11. Maria se připodobňuje k zlatu, perlám a drahokamům	36
12. Maria se přirovnává k stromu	39
13. Maria se přirovnává k cedru a cypřiši	42
14. Maria palmou	45
15. Maria se přirovnává k olivě	48
16. Maria přirovnána k javoru čili platanu	51
17. Maria jest podobna jedli a terebintu .	54
18. Maria se podobá vinnému pni a vinici .	57
19. Maria se přirovnává k záhonku libovonného koření	60
20. Maria přirovnána ku skořici a balsamu	63
21. Maria přirovnána s myrhou	66
22. Maria přirovnána k drahocennému vonnému kadidlu	69
23. Maria znova srovnávána s kadidlem	72
24. Maria přirovnána s nardovou masťou	75
25. Maria přirovnána ke květu	78
26. Maria — růže .	80
27. Maria srovnána s lilií .	83
28. Maria přirovnána ku včele .	86
29. Maria srovnávána s holubicí	89
30. Maria podobna hrdličce . . .	92
31. Maria srovnána s beránkem .	95
32. Maria srdcem nevěstinyým (závěr. rozjímání I. cyklu)	98

II. cyklus.

1. Maria vzorem. (Na předvečer májové pobožnosti.)	102
2. Maria se srovnává s knihou	105
3. Maria zrcadlem . . .	108
4. Maria novou, dokonalou nádobou	110
5. Maria městem Božím	113
6. Maria tvrzí pevnou	116
7. Maria věží Davidovou	119
8. Maria branou nebeskou .	122
9. Maria trůnem Šalomounovým	125
10. Maria pecí ohnivou milování	128
11. Maria klenotnicí Boží . .	131
12. Maria se přirovnává k lodi	134
13. Maria klášteřem .	137
14. Maria svatým stánkem	140
15. Maria archou úmluvy	144
16. Maria svícem zlatým	147
17. Maria sloupem .	150
18. Maria se nazývá matkou	153
19. Maria jedinou, dokonalou	156
20. Maria královnou	159
21. Maria naší paní .	162
22. Maria dívkou Páně	165
23. Maria naší orodovnicí .	168
24. Maria naší předzpěvkyní	171
25. Maria královnou panen .	174
26. Maria královnou vyznavačů	177
27. Maria královnou mučedníků	180
28. Maria královnou apoštolů	183
29. Maria královnou prorokův a arcíotců	186
30. Maria královnou andělů. I.	190
31. Maria královnou andělů. II.	193
32. Maria královnou andělů. III. . .	196
33. Maria uctívána Kristem a v Kristu	199

- Ctihodného otce VAVŘINCE SKUPOLI z řádu Theatinů: **Duchovní boj a pokoj duše**, s připojeným zvláštním pojednáním o zpovědi z pobožnosti konané (dle ctihod. kněze J. Boone z T. J.) a náležitými modlitbami přeložil a sestavil Jan Nep. Frant. Desolda. Druhé vydání. 1 K 60 h.
- BADENI JAN, T. J., **Život sv. Ignáce z Loyoly**, zakladatele Tovaryšstva Ježíšova. Přeložil Jan Tagliaferro. — 1 K 70 h.
- BERUTTI CELESTIN, **Duch sv. Alfonsa Marie z Liguri**. Dle třetího vlašského vydání přeložil P. B. Matějů. 1 K 80 h.
- ČERMÁK DOMINIK K., **Premonstráti v Čechách a na Moravě**. Stručné vypsání osudů jednotlivých buď ještě trvajících nebo již vyhlazených klášterů toho řádu dle roku jich založení. Co dárek k páté padesátileté památce přenesení sv. Norberta podává —. 5 K.
- Epistola encyklika**. S. S. Domini Leonis P. P. XIII. „Grande munus“. Editio slavica polyglotta. Skvostné vydání na velínovém papíře. 2 K.
- GAUDELA M., **Ctihodný kněz Josef Allemand**, zakladatel spolků jinochů ve Francii. Podává professor Josef Šauer z Augenburgu. 60 h.
- JANDA FRANTIŠEK, **Život blahosl. Jana Gabriela Perboyre**, kněze společnosti misionářů. Dle vlastiny zpracoval —. 1 K 60 h.
- **Život blahosl. Jana La Salle**. Dle vlastiny zpracoval —. 1 K 20 h.
- JANOVSKÝ FRANT., **Pius hrabě d'Avernas**, věrný následovník sv. Aloisa. (1875/1901.) Z obšírného spisu Bernarda Arense, T. J., se svolením autora mládeži podává —. Snížená cena 20 h.
- JEŽEK JAN, **Počátky křesťanství mezi Slovany**. Část I.: Slované jižní. 48 h.
- JOUBE ETIENNE, **Svatý Antonín Toulonský a Chléb chudých**. Vypravuje očitý svědek. Autorisovaný překlad Frant. Žáka. 1 K 20 h.
- KONEČNÝ Frà FILIP, **Sv. Kateřina Sienská**, panna ze Třetího řádu sv. Dominika. Životopisný obraz. 2 K 40 h.
- KULDA B. M., **Radosti a žalosti papeže Pia IX.** Na památku jubilea papežského 16. června 1871 vydal —. 28 h.
- LOBKOVIC, PRINC Z. V., **Římští papežové**. Statistická data. S portretem papeže Pia X. a třemi statistickými přílohami. Dle různých pramenů sestavil —. 1 K 80 h.
- NOVÁK TOMÁŠ, **Úvahy o sv. Janu Nepomuckém**. 48 h.
- PAZDERKA JOSEF, **Život sv. Hedviky**, patronky Slezské. Snížená cena 20 h.
- PODLAHA, Dr. ANT., **Sv. Václava hrob a ostatky**. S mnohými obrazy. 1 K 20 h.
- **Život Pána Ježíše**. Obrazy Filipa Schumachera. Nádherně ilustrované a skv. vázané dílo. 32 K.

- Knížečka o věčné moudrosti**, sepsaná r. 1341, s připojeným životopisem blahosl. Jindřicha Suzona z řádu dominikánského, jenž tuto knížku byl sepsal. V české řeči podává P. Angelus Lubojacký, kněz téhož řádu. 1 K 28 h.
- KOVÁŘ EM., **Zasvěťme se** božskému Srdci Páně! Všem jeho ctitelům na uváženou podává —. 1 K 20 h.
- Z LIGUORI, SV. ALFONSE MARIE, učitele církve sv. a zakladatele kongregace nejsv. Vykupitele, **Cesta spásy** a nábožné úvahy o rozličných článcích života duchovního. Z vlastiny přeložil P. Fr. Sal. Blažek. 1 K 70 h.
- **Ejhle, Beránek Boží!** Úvah a rozjímání o umučení Ježíše Krista část třetí. Z vlastiny přeložil P. Fr. Sal. Blažek. 1 K.
- **O oběti Ježíše Krista** s krátkým výkladem mešních modliteb a přípravná rozjímání na mši sv. a poděkování po mši sv. s církevními modlitbami. Z vlastiny přeložil P. Fr. Sal. Blažek. 1 K, váz. 1 K 60 h.
- **Chvály Marianské.** Na jazyk český vyložil Vojtěch Šrámek. Druhé opravené vydání. 2 K 60 h.
- **Láska duší** neboli vroucí úvahy o umučení Ježíše Krista. Z vlastiny přeložil P. Fr. Sal. Blažek. 1 K 20 h.
- **Pravá nevěsta Ježíše Krista.** Dle sepsání sv. Alfonsa Marie z Liguori volně do češtiny přeložil Dr. Karel Lev Řehák. Díl I., 3. vyd., 2 K 40 h, váz. 3 K 20 h; díl II., 2. vyd., 2 K, váz. 2 K 80 h.
- **Vánoční novena** a rozjímání na každý den v adventě a po dobu vánoční až do oktávu zjevení Páně. Z vlastiny přeložil P. Fr. Sal. Blažek. S titulním obrázkem Pražského Jezulátka. 1 K 80 h.
- **Pravidlo křesťanského života.** Z vlastiny přeložil P. Fr. Sal. Blažek. 80 h.
- **Úvahy o umučení Ježíše Krista**, s výkladem pro duše zbožné. Z vlastiny přeložil P. Fr. Sal. Blažek. 1 K, váz. 1 K 50 h.
- PILCHOWSKI D., **Sto úvah** krátkých a vážných, rozjímajících o svém spasení k rozmyšlení podaných. Přeložil J. Blokša. 80 h.
- POSTŘIHAČ ANTONÍN, **Rozjímání o tajemstvích svatého růžence.** Třicet a dvě úvahy, jež dle mnohých pramenů sestavil a v chrámu Páně sv. Mikuláše v Praze konal —. Připojen dodatek s modlitbami. 1 K.
- ŘIHA, Dr. MARTIN, **Poslední léta nejsv. Panny Marie na světě.** Na základě originálu francouzského upravil —. Druhé opravené vydání. 2 K.
- AUER VILÉM, O. C., **Obrázkový život svatých** pro školu i dům. S obrazem, životopisem světcovým, poučením a modlitbou na každý den v roce. Upravil Dr. František Ehrmann. Váz. 2 K 50 h.
- ŠMAT FRANT., **Svatá Maří Magdalena.** Čtrnáctero rozjímání o životě této velké kající a o prostředcích, jichž nám chopiti se třeba, bychom ctností prospívali. 50 h.

- ŘEHÁK, Dr. KAREL LEV, **Biskupské druhotiny Lva XIII.** léta Páně 1893. 30 h.
- SAMSOUR, Dr. JOSEF, **Několik statí** z dějin a života církve katolické. 1 K 30 h.
- **Obrazy z dějin církve katolické.** Církev a vzdělanost ve středověku. — Galileo Galilei a jeho odsouzení, 1 K 10 h.
- SVOBODA JOSEF, T. J., **Z kraje Hradeckého.** K dějinám katolické reformace. 1 K 60 h.
- ŠTULC VÁCLAV, **Sv. Martin**, biskup Tourský a vyznavač Páně. Stručný nástin životopisný s připojenou pobožností. S obrázkem. 20 h.
- VOJÁČEK METHODĚJ, **Pomněnky z 900letého jubilea sv. Vojtěcha**, slaveného r. 1897. 1 K 20 h.
- Svatý Vojtěch**, patron. Ku 900leté památce jeho smrti. 4 h.
- ZHÁNĚL, Dr. RUDOLF, **Svatý Otec Pius X.** — 50 let knězem (1858—1908). Ku dni 18. září 1908. S podobiznou sv. Otce Pia X. 70 h.
- Život a působení sv. Vavřince z Brindisi**, kněze řádu kapucínského. K slavnosti jeho svatořečení dne 8. prosince 1881. Dle německého spisu upraveno s použitím psané domácí historie řádu kapucínského v Praze. 30 h.
- DESCHAMPS ALFRED, T. J., doktor lékařství a přírodních věd, **Současný zázrak** (Petr de Rudder). Dle čtvrtého vydání s povolením spisovatelovým přeložil Fr. Vaňous, církev. kněz v Chicagu. 70 h.
- ČERMÁK JOSEF, **Důkaz i obrana náboženství katolického.** Druhé nezměněné vydání. 2 K.
- FREUND JIRÍ, C. SS., R., **Moderní hesla protináboženská.** Zčeštil prelát Dr. Jan Nep. Sedlák. Druhé opravené vydání. 80 h.
- **Volnost, rovnost, bratrství.** Přeložil Jos. Frant. Rejzek. 32 h.
- HONEJSEK VÁCLAV, **Novověká osvěta** při rozličném světle. 24 h.
- **Proticírkevní boj.** 20 h.
- JEŽEK JAN, **Obrana víry.** 50 h.
- BRYNYCH EDUARD, **Mešní a obřadní kniha pro lid.** 1 K, váz. v plátně 1 K 40 h, váz. v plátně lesklém se zlat. ořízkou 2 K .
- DVOŘÁK XAVER, **Modlitby a písně** pro katolickou mládež obecných a měšťanských škol. Váz. 50 h.
- KASPR JOSEF, **Devět májových věnečků**, aneb oktavní pobožnost ke cti svatého mučedníka a patrona českého Jana z Nepomuku, která se ve sborném shromáždění nábožných křesťanů a horlivých ctitelů svatojanských po devět dní vždy u večer před obrazem neb sochou na mostě nebo v domě každoročně vykonává. 60 h.

- Z LIGUORI, SV. ALFONS MARIE, **Devítidenní pobožnost** k Duchu sv. a oktav Božího Těla. Přeložil P. Fr. Sal. Blažek. 44 h.
- **Pobožnost k sv. Josefu**, sedm střed nebo sedm dní před jeho svátkem. Z vlastiny přeložil P. Frant. Sal. Blažek. 40 h.
- **Devítidenní pobožnost k nejsv. Srdci Páně**. Přeložil P. Frant. Sal. Blažek. Druhé vydání. 32 h.
- **Devítidenní pobožnost k sv. Terezii a za duše v očistci**. Z vlastiny přeložil P. Frant. Sal. Blažek. 80 h, váz. 1 K 30 h.
- LUBOJACKÝ, P. ANGELUS, **Manuale pro bratry a sestry** třetího řádu sv. Dominika. Druhé vydání. 1 K 20 h, váz. v kůži s červenou ořízkou 2 K 10 h, váz. v kůži se zlatou ořízkou 2 K 40 h.
- **Třetí řád sv. Dominika**. Druhé opravené vydání. Sepsal podle autentických spisů a pravidel —. 3 K, váz. v kůži s červenou ořízkou 4 K 20 h, váz. v kůži se zlatou ořízkou 4 K 50 h.
- MAYER P. JOSEF, C. SS. R., **Milostný Ježíšek** v kostele Panny Marie Vítězné v Praze. Historický náčrtek s denními modlitbami a písněmi ku poctě Ježíškově. Váz. 2 K.
- **Milostné Pražské Jesulátko**. Stručně načrtl —. S litanií a písní o nejsv. Jménu Ježíšově. 16 h, 50 kusů 7 K, 100 kusů 12 K.
- Pobožnost, Eucharistická, křížové cesty** ku čtyřicetihodinné pobožnosti a na usmířenou před vystavenou velebnou Svátostí. Vhodná k rozjímáním soukromým. Dle 50. vydání z německého přeloženo. Druhé nezměněné vydání. Vydáno od generálního ředitel. kněží ustavičného klánění se nejsvětější Svátosti oltární. 16 h.
- Řád, Třetí, sv. Františka z Assisi** dle konstituce sv. Otce Lva XIII. 50 h.
- ŠMÝD TOMÁŠ, **Poklad Církve sv.** Výklad církevních odpustků, ustanovené v Církvi sv. pobožnosti odpustkové na celý rok, o všelikých slavnostech i ve všelikých potřebách a na každý den, bratrstva a spolky křesťanské u nás nejvíce zavedené a obyčejné pobožnosti při službách Božích. 80 h.
- ŠRÁMEK VOJTĚCH, **Svatý týden**. Rukověť katolických pobožností posledních sedmi dnů svatopostních. Pro kněze i lid sestavil —. 1 K 20 h, váz. 2 K 20 h.
- **Víra, naděje a láska**. Kniha modliteb katolických pro všechny pobožnosti roku společné i soukromé. Z mešní knihy, agendy, spisů sv. Otcův a mnohých spisovatelů církevních pro lid i kněze sestavil —. 5 K 28 h., váz. 7 K 20 h.
- ŠTULC VÁCLAV, **Posvátné hodinky** na oslavu blahoslavené Anežky české, panny. Páté vydání. 6 h.

- DVORECKÝ JAN, **Duchovní řeči** na neděle a svátky roku církevního, jež dle Veitových klassických spisů homil. vzdělal a vydal —. Díl I.: Období vánoční. 3 K 20 h.
- HAKL B. FR., **Krátké řeči při oddavkách** a při pohřbech, jež při rozličných příležitostech činil —. 1 K 20 h.
- **Mučednické nástroje** Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista. Sedmero postních řečí. Výňatek z časopisu „Pastýř duchovní“. 70 h.
- Osnovy**, výklady a řeči duchovní na všechny neděle a svátky roku církevního. 3 díly. Snížená cena 6 K.
- **Řeči liturgické** o slavnostech a svátcích roku církevního s výkladem připadajících obřadů, jež ku svým přífařencům činil —. Dva svazky. Svazek I.: Řeči 38 od 1. neděle adventní až do nanebevstoupení Páně, čili kruh vánoční a velikonoční. Svazek II.: Od neděle 6. po velikonoci až do poslední neděle po sv. Duchu, čili kruh svatodušní. Řeči 35 a připomenutí. Snížená cena 2 K.
- **Řeči postní**, a sice o křížové cestě a o svátosti sv. pokání. 70 h.
- **Řeči postní** o sedmi slovích Krista Pána na kříži, jež měl ve chrámu Páně v Hořicích —. 1 K.
- **Výklady a řeči duchovní** na všechny neděle a svátky roku církevního i některé řeči příležitostné. 3 díly. Snížená cena 7 K.
- JATSCH, Dr. JOSEF, **Tři sta krátkých ranních promluv** na všechny neděle roku církevního od kněží kongregace sv. Pavla. Dle anglického od —. Dva díly za 7 K 20 h.
- JEDLIČKA LADISLAV, **Postní kázání**. „Co se vám zdá o Kristu?“, „Či je syn?“. 80 h.
- JEZEK JAN, **Přírodopis na kazatelně**. Řeči pro školu a chrám. Dva svazky. Snížená cena 1 K.
- KARPÓVIČ M., **O životě věčném**. Kázání postní. Z polštiny vyložil Fr. Vávra. 70 h.
- Kazatelé slovanští**. S pomocí několika bratří duchovních vydává Antonín Mužík. Svazek IV. s přílohou „Stručný dějepis literatur slovanských“. Snížená cena 5 K.
- MACEK VÁCLAV, **Řeči** při prvním sv. přijímání. 1 K 60 h.
- Výklad evangelních parabol. Promluvy, jež napsal —. 1 K 44 h, váz. 2 K 04 h.
- MARKRAB KLEMENT, **Cyklická kázání**. Cyklus I. „O Bohu vůbec“. 24 řeči na neděle a menší svátky od neděle I. adventní až do neděle V. po velikonoci. 1 K.
- **Matka Boží, pomocnice křesťanů**. Třicet dva výklady k májové pobožnosti. 1 K 60 h.
- **Sváteční kázání** na všechny zasvěcené svátky roku církevního, jakož i na Velký pátek a na den Dušiček. 4 K.
- OTMAN KAREL, **Oslava svátosti stavu manželského** řečmi a rozmluvami při oddavkách. Sepsal a na oslavu a památku vznešeného sňatku JJ. c. a k. Výsosti korunního prince Rudolfa a belgické princezny Štěpánky vydal —. 80 h.
- Pastýř duchovní**. Časopis kněžstva česko-slovanského. Vycházel v měsíčních sešitech o 4 arších. Starší ročníky možno obdržeti ve snížené ceně. Ročník II.—IV. (redakcí Dra Mik. Karlacha) à 2 K.

PODLAHA JAN, **Blahoslavená Panna Maria** jest Apoštol, Královna Apoštolů, neomylná Učitelkyně náboženství katolického, naše Láska a po Bohu největší Naděje naše nebo Význam zjevení blahosl. Panny Marie v Lurdech r. 1858. Řeč na obranu úcty Mariánské a náboženství katolického, již sepsal —. 60 h.

— **Ježíš, blaho a spása naše jediná.** Postní řeči s dodateční řečí na vzkříšení Páně. 1 K.

— **Ke komu půjdeme?** Sedmero postních řečí, s dodateční řečí na Zvěstování blahosl. Panny Marie. 1 K 10 h.

— Dvě časové řeči: **Kdo a kým jest kněz katolický?** Primiční kázání a Sedm slov blahosl. Panny Marie o slavnosti nanebevzetí Panny Marie, jež sepsal a činil —. 50 h.

— **Obrazy z umučení a smrti Páně.** Svatopostní řeči. 1 K.

RUŽIČKA KAREL, **Sbírka kázání** na všechny neděle a svátky roku církevního. 2 díly. 7 K 60 h.

ŠKODA JAN KAREL, **Ježíš Kristus, vzor dokonalosti.** V sedmeru postních řečí k následování představen od —. Druhé vydání. 1 K.

ŠRÁMEK VOJTĚCH, **Řeči o modlitbě.** Svazek I. O modlitbě vůbec. Druhé opravené a rozmnožené vydání. 2 K. — Svazek II. O modlitbě Páně. První tři prosby. 2 K 80 h. — Svazek III. O modlitbě Páně. Čtvrtá prosba či Náprava society. 3 K.

VOHNOUT FR., **Katechetická kázání** čili Výklady věro- a mravoučné, jež vzhledem k potřebám lidu za doby naší podává —. Svazek I. Apoštolské vyznání víry. Druhé doplněné vydání. 3 K 60 h; svazek II. O svátostech, 2. vyd. 3 K 20 h; svazek III. O přikázáních Božích a církevních. 3 K; svazek IV. O křesťanské spravedlnosti. 3 K; svazek V. O poctě Boží v Církvi katolické. 3 K.

— **Řeči biblické a historické** o vykoupení lidstva. 2 díly à 2 K 64 h.

ZAHRADNÍK J. TH., **Zdárné děti.** Řeči postní. 1 K 40 h.

BAAR JOSEF, **Třicet a jedno rozjímání** k uctění blah. Panny Marie v pobožnosti májové. Oddělení I.: Šestnáctero rozjímání o modlitbě „Pod ochranu Tvou se utíkáme.“ — Oddělení II.: Patnáctero rozjímání o pozdravení andělském. Druhé vydání. 1 K 20 h.

HAKL BOHUMIL FR., **Májová pobožnost** k uctění nejbl. Panny a matky Boží Marie. Dle německého textu na jazyk český převedl —. 2 K 40 h.

HUBERTUS P., **Několik úvah** o prospěchu častějšího svatého přijímání. Z němčiny na jazyk český převedl katolický kněz. 40 h.

Podrobný seznam zašleme na požádání zdarma a franko.

Cyrillo-Methodějské knihkupectví
Gustav Franci

V PRAZE č. 536—I.

Melantrichova ulice (palác Městské spořitelny).

Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Franci

◆◆◆ doporučuje: ◆◆◆

BALCAR FRANTIŠEK JOSEF, **Devatero** svátečních kázání. 1 K 20 h.

— **Josef Egyptský**. Sedmero postních kázání. 1 K 30 h.

— **Umučení Pána našeho Ježíše Krista**. Sedmero postních kázání. 1 K.

BĚLINA JAN, **Maria v životě a ctnostech**. Jedena-
třicet májových promluv, které na francouzském podkladě
vzdělal —. 1 K 70 h.

— **Nedělní kázání**. Dle Massy don Olimpia upravil —.

a) **Cyklus vánoční**. 1 K 20 h.

b) **Cyklus velikonoční**. 1 K.

c) **Cyklus svatodušní**. 1 K 80 h.

BLAŽKO FRANTIŠEK, **Ježíš Kristus jest syn Boží**.
Postní kázání, kteráž činil —. 60 h.

BRYNYCH EDUARD, **První májová pobožnost** na
Vyšehradě. 1 K.

— **Soustavná katechetická kázání**. Třetí vydání.
4 díly. Cena každého dílu 3 K 20 h.

— **Soustavná liturgická kázání**. Druhé vydání. 3 díly.
Díl I. 3 K 60 h, díl II. 3 K 20 h, díl III. 3 K 60 h.

— **Zachraň duši svou**. Dvě řady postních kázání. Druhé
vydání. 1 K 20 h.

ČERNOHOUZ JAN NEP. A FRANT., **Encyklopedie o-
brazův**, obsahující připodobnění, podobenství, allegorie,
bajky, paramythie a hádanky. — Pro kazatele, katechety,
učitele, vychovatele a vzdělance vůbec sebrali a upravili —.
Tři díly. Snížená cena místo 30 K 90 h, pouze 20 K.

— **Encyklopedie příkladův** z Písma sv., z dějin Církve
a z obecného života. Pro kazatele a katechety sebral, upra-
vil a sestavil —. Tři díly. Snížená cena místo 23 K 10 h,
pouze 14 K.

— **Sbírka historických příkladův z dějin slovan-
ských, zvláště pak českých**. Kazatelům, katechetům,
učitelům, vychovatelům a vzdělaným Čechům vůbec sebral
a upravil —. 2 svazky. 19 K 44 h.

DABROWSKI, KS. TOMASZ, emer. katecheta gymnasia ve
Stanislavově, **Nejdůležitější okamžiky z umučení
Páně**. Řeči postní. Se svolením autorovým dle 4. vydání
polského přeložil a kázání na Velký pátek připojil Jan
Mottl. 90 h.

— **Hlavní osoby z umučení Páně**. Řeči postní. Přeložil
a kázání na Velký pátek připojil Jan Mottl. 90 h.

— **Sedm slov Kristových s kříže**. Řeči postní. Přeložil
a kázání na Velký pátek připojil Jan Mottl. 90 h.

DLASK ANTONÍN, **Sbírka krátkých řečí duchovních
na všechny neděle a svátky roku církevního**.
Ročník I., dva svazky: Svazek I. 2 K, svazek II. 1 K 60 h;
ročník II.: Svazek I. 2 K, svazek II. 2 K.

DRÁBEK JAN, **Řeči postní**. Postní rozjímání o pobožnosti
křížové cesty. Zpracoval a přednesl —. 80 h.